2 Kasım 2026 Pazartesi
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.03
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, Komisyonumuzun 6'ncı Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Uzay Ajansı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Kalkınma Ajansları, Uluslararası Uygunluk Değerlendirme Servisi Anonim Şirketi ve Türk Sınai Mülkiyet Değerleme Mühendislik ve Danışmanlık Hizmeti Anonim Şirketinin Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi Sayın Bakana söz vermeden önce Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

[1]

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi Sayın Bakana konuşması için otuz dakika veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, saygıdeğer milletvekilleri; 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2025 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni görüşmek, Bakanlığımızla birlikte bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın bütçe faaliyetleri hakkında bilgi sunmak üzere söz almış bulunuyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel ekonominin dayanıklılığının sınandığı bir dönemdeyiz. Bölgemizde yaşanan savaşlar bu yıl enerji ve ham madde arzında ciddi aksamalara yol açtı. Dünya genelinde üretim maliyetleri yükseldi, ticarette korumacılık arttı, yatırım kararları ve büyüme beklentileri olumsuz etkilendi. Uluslararası Para Fonunun 2026 için ticaret ortaklarımızın büyümesine ilişkin tahminleri son bir yılda yüzde 2,4'ten 0,9'a geriledi. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde inşa ettiğimiz güçlü sanayi altyapısı, geliştirdiğimiz teknolojik kabiliyet ve çeşitlendirdiğimiz ihracat kapasitesi ülkemizin küresel sınamalara karşı dayanıklılığını artırdı. 24 çeyrektir kesintisiz sürdürdüğümüz büyümede yatırımların ve verimlilik artışının belirleyici rol oynaması, üretimi esas alan kalkınma politikalarımızın sonucudur. İmalat sanayi katma değerimiz son bir yılda yüzde 9,7 artarak 259 milyar dolara yükseldi. 2026 için öngörülen 3,3 puan büyümeye 1,2 puanlık katkının toplam faktör verimliliği artışından kaynaklanmasını bekliyoruz. Küresel tedarik zincirlerinde büyük kırılmaların yaşandığı pandemiden bu yana imalat sanayi üretimimiz düşük teknolojide yüzde 9,6, orta-düşük teknolojide yüzde 27,7 orta-yüksek teknolojide 47,9, yüksek teknolojide ise yüzde 87,5 arttı. Ticari araç, otobüs, beyaz eşya, güneş paneli, çelik, ferrokrom, ahşap levha ve çimento üretiminde Avrupa'da lideriz. Alüminyum, seramik, plastik mamul, motorlu taşıt, rüzgâr türbinlerinde Avrupa'nın önde gelen üreticileri arasındayız. Yılda 283,7 milyar dolar ihracatla rekor kırdık. Yüksek ve orta-yüksek teknolojide ihracatın payı yüzde 44,2'yle şimdiye kadarki en yüksek seviyeye ulaştı. Bu

---

1. (1/282) ve (1/281) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2026 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na eklidir.

yılın ilk dokuz ayında ihracatımız savunma ve havacılıkta yüzde 15,6; ana metal ve işlenmiş metallerde yüzde 15,5; kimyevi maddelerde yüzde 13,1; elektrik elektronikte yüzde 11,6; makinede yüzde 4,1 yükseldi.

Kapsamlı AR-GE teşviklerimizle tüm sektörlere uzanan güçlü bir teknoloji ekosistemi oluşturduk. 2002'den bu yana Türkiye'nin AR-GE harcamalarını yıllık 1,2 milyar dolardan 24,8 milyar dolara yükselttik. AR-GE harcamalarımızın millî gelirimizdeki payını binde 5 seviyesinden yüzde 1,55'e çıkardık. Özel sektör AR-GE harcamalarını 45 misli artışla 16 milyar dolara ulaştırdık. 2002'de 29 bin olan AR-GE personel sayımız 318 bine yükseldi. Bu dönemde OECD ülkeleri arasında AR-GE personelini en çok artıran ülkeyiz. Sayılarını 115'e çıkardığımız teknoparklarda girişim sayımız son bir yılda 2 bine yakın artışla 13.837'ye, bu girişimlerde istihdam 12 bin artışla 136 bine ulaştı. Desteklediğimiz 1.362 AR-GE ve 348 tasarım merkezinde 56.947 fikri mülkiyet tescillendi. AR-GE teşviklerimizden yararlanan proje sayısı 247 bine erişti. AR-GE faaliyetlerine vergi teşvikimiz 2025'te yüzde 59,5 artışla 169 milyar lirayı aştı.

Türkiye'yi yüksek teknoloji yatırımları için cazibe merkezi hâline getirdik. Devlet teşviklerinden yararlanan imalat sanayi yatırımlarında yüksek ve orta-yüksek teknolojili sektörlerin payı 2002'de yüzde 19 iken bu yıl yüzde 47'ye erişti. HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı'yla ülkemize ileri teknolojide kazanımlar sağlayacak yatırımlara etkin teşvikler sunuyoruz. Batarya, elektrikli araç, güneş hücresi, rüzgâr türbinleri, çip, savunma teknolojileri, veri merkezleri, yapay zekâ, endüstriyel robotik üretimine ve büyük ölçekli AR-GE merkezi kurulumuna yönelik çağrılarımızla Türkiye'nin ileri teknoloji üretim gücünü yükseltiyoruz.

Merkez Bankamızın Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programı'na ayırdığı kaynağı 500 milyar liradan 750 milyar liraya çıkardık. Programın kapsamını 310 yüksek ve orta-yüksek teknolojili ürün, 272 teknoloji alanı ve 36 kritik ham maddeye yönelik 1 milyar liranın üzerindeki yatırımları içerecek şekilde genişlettik. Teşvik belgeli imalat sanayi yatırımlarını hızlandırmak amacıyla yatırım tutarı 100 milyon liranın üzerinde olan projelere yönelik yeni bir finansman penceresi açtık. Yatırımın stratejik niteliği, ilerleme düzeyi, OSB ve endüstri bölgelerinde gerçekleştirilmesi ve yatırımcının AR-GE faaliyetleri gibi kriterleri önceliklendirerek projelere uygun maliyetli finansman sağlıyoruz. Programla bugüne kadar yatırım tutarı 613 milyar lirayı aşan 168 projenin önünü açtık. Teknoloji Hamlesi Programı'yla AR-GE ve yatırım büyüklüğü 192 milyar lira olan 213 projeyi destekledik. Bu yıl ileri malzeme teknolojileri ve kritik ham maddelerle biyoteknoloji ve sürdürülebilir yaşam teknolojileri çağrılarına 26 milyar lira büyüklüğünde 77 proje başvurusu aldık. Son bir yılda 55 bin, bugüne kadar 130 binden fazla Togg yollara çıktı. 2027'de T6X modelinin üretime başlamasıyla Togg'un kullanıcı kitlesinin daha da genişlemesini hedefliyoruz. Sunduğumuz desteklerle ülke genelinde elektrikli araç şarj bağlantı sayısını 48.900'e ulaştırdık. Kalp-akciğer makinesinden yapay zekâ destekli yoğun bakım monitörüne, saatte 250 kilometre hıza sahip elektrikli trenden Seviye 4 otonom otobüse, endüstriyel robottan sivil helikoptere artık her alanda teknoloji üreten bir ülkeyiz.

Rekabet öncesi iş birliği programıyla AR-GE ekosistemimizin kabiliyetlerini ortak hedeflerde buluşturuyoruz. Beyaz eşya ve otomotive yönelik özgün mikro denetleyici, izolasyon çipi ve sürücü çiplerinin tasarımını yerlileştirdik. Yakın yörünge uydularında yer gözlem ve uzaktan algılama uygulamaları geliştiriyoruz. Yapay zekâ destekli yerli navigasyon uygulamamızı önümüzdeki yıl hayata geçireceğiz. Millî Modüler Nükleer Reaktör Programı'nda ilk prototipimiz 2030'da üretime hazır hâle gelecek. Türkçe yapay zekâ dil modellerinin sağlık, finans, hukuk ve haberleşme sektörlerine yönelik uygulamalarını hayata geçiriyoruz.

Güçlü AR-GE ve inovasyon altyapımızda Millî Teknoloji Hamlemiz yükseliyor. Bu yıl TÜBİTAK programlarında 190 üniversite ve 3.400 firmanın 11.825 projesine 15,5 milyar lira katkı sağlıyoruz. Üniversitelerin araştırma projelerinde 22.300 bursiyeri destekledik. 6550 sayılı Kanun kapsamında bugüne kadar 10,8 milyar lira kaynak sağladığımız 12 ulusal araştırma altyapısı, 826 kişiyle, biyotıp ve genom, ileri malzemeler, MEMS, astrofizik, güneş enerjisi, raylı sistemler, deniz hukuku ve finans teknolojilerinde nitelikli çalışmalar gerçekleştiriyor. AR-GE projeleriyle geliştirilen ürünlerin teknolojik niteliğini tescillemek ve kamu alımlarında kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla 500'e yakın ürün için teknolojik ürün belgesi düzenledik. Kümelenme Destek Programı'mızla nükleer sanayi, siber güvenlik, biyoteknoloji, sağlık teknolojileri, mobilite, ileri malzemeler, oyun teknolojileri, rüzgâr enerjisi, 6G haberleşme, havacılık endüstrisi gibi stratejik alanlarda özel sektörümüzün birlikte iş yapma kültürünü geliştiren 1.054 üyeli 19 kümeyi destekliyoruz.

Millî Teknoloji Hamlemizin örnek projeleri TÜBİTAK enstitülerinde hayata geçiriliyor. AESA radarları, arayıcı başlıklar, uydu, 5G ve askerî haberleşme sistemleri için kritik öneme sahip radyofrekans çiplerini TÜBİTAK BİLGEM'de yerli imkânlarla üretiyoruz. İnşasına başladığımız yeni tesisimizde kimlik ve pasaportlardan savunma sanayisine, otomotivden beyaz eşyaya pek çok alanda çip üretim yetkinliğimizi genişleteceğiz.

Millî Hava Trafik Yönetim Sistemimiz Ankara, Atatürk, Trabzon ve Şam Hava Limanlarında hizmete girdi. Yerli ve açık kaynaklı işletim sistemi Pardusun indirme sayısı 3 milyon 700 bine erişti.

Hidrojen depolama ve yakıt pili geliştirme çalışmaları TÜBİTAK MAM'da tamamlanan 800 kilometrelik menzilli ticari kamyon platformu önümüzdeki yıl yollara çıkacak. TÜBİTAK RUTE tarafından geliştirilen 1.200 beygir gücünde yerli motorla donatılan TÜRASAŞ DE10000 lokomotifinin ilk ihracatını gerçekleştirdik. Sıfır emisyonlu millî lokomotifimizde kullanılacak 800 beygir gücündeki yerli hidrojen motorumuzu ürettik. Yerli sinyalizasyon sistemlerimizin kullanıldığı demir yolu ağını bin kilometrenin üzerine çıkardık.

Batarya Test ve AR-GE Merkezimizde gerçekleştirdiğimiz yeni yatırımla batarya hücresinden paketine tüm elektriksel testleri uçtan uca yerli imkânlarla yapabilir hâle geliyoruz. BOTAŞ doğal gaz hatlarının güvenlik kontrollerini yapacak yerli robotu

geliştirdik. En az 5 kübitlik kuantum işlemci prototipini yerli imkânlarla tasarlayıp üreterek bu alanda kritik bir AR-GE üretim altyapısını ülkemize kazandıracağız.

Elektrik şebekelerimizin güç kalitesinin yüksek hassasiyetle izlemek üzere geliştirdiğimiz ve ülke genelinde 2 bin noktaya kurduğumuz güç kalitesi analizörüyle kritik enerji altyapımızda güvenilir bir izleme kabiliyeti oluşturduk.

Bilim, AR-GE ve inovasyonda büyüyen kapasitemiz fikrî mülkiyet alanında yükselişimize ivme kazandırıyor. 2002'de yaklaşık 9 bin olan bilimsel yayın sayısıyla dünyada 22'nci sıradaydık, geçtiğimiz yıl yayın sayımız 66 bine yükseldi, 13'üncü olduk. 2002'den bu yana en fazla atıf alan yüzde 25'lik dilimdeki dergilerde yayımlanan ülkemiz adresli yayın sayısını 14 kat artırdık. Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansıyla 3 milyon araştırmacıya hizmet sunuyoruz. Geçtiğimiz yıl yerli patent başvuru sayısının yüzde 12 artışla 11.394'e, yerli patent tescil sayısını yüzde 10'luk artışla 3.738e yükselttik. Yerli patent başvurularında dünyada 10'uncu, marka başvurularında 6'ncı, tasarımda 3'üncü sıradayız. Acil patent araştırma hizmetiyle patent başvurularında araştırma rapor düzenleme süresini otuz güne kadar indirdik. "İlk Patentim" uygulamasıyla ilk kez patent başvurusu yapan KOBİ'ler için yüzde 75 indirimli hizmet sunuyoruz. Bu yıl TÜRK PATENT aracılığıyla 30 bini aşkın sertifikalı eğitim verdik.

İklim değişikliği ve yeşil dönüşüm alanında yatırımlarla sürdürülebilir üretimi güvence altına alıyoruz. Yeşil Dönüşüm Programı'yla sera gazı emisyonlarının önlenmesi, enerji ve ham madde verimliliğiyle atıkların azaltılması odaklı 8,7 milyar lira yatırım büyüklüğüne sahip 20 projeyi destekledik, 160 milyar lira büyüklüğe sahip 159 projenin değerlendirmesini bu yıl tamamlayacağız. Son bir yılda akademi ve özel sektörün yeşil teknolojiler geliştirilmesine dönük 2.189 AR-GE projesine ve 2.305 bilim insanına 5,3 milyar lira TÜBİTAK katkısı sunduk. Dünya Bankası iş birliğinde yürüttüğümüz Türkiye Yeşil Sanayi Projesi'nde KOSGEB desteğiyle 1.987 KOBİ'nin çatısında 540 megavatlık güneş enerjisi kurulumunu sağladık. TÜBİTAK desteğiyle 1.200 firma için yeşil dönüşüm yol haritası hazırlanmasını temin ettik. 250 milyon avro bütçeli Türkiye Organize Sanayi Bölgeleri Projesi'yle yeşil dönüşüm odaklı 42 yatırımı hayata geçiriyoruz. 34 organize sanayi bölgemizi "Yeşil OSB" olarak tescilledik. Türkiye Sosyal Kapsayıcı Yeşili Keşif Projesi'yle bu yıl sonuna kadar 2,9 milyar lira finansman sağlayacağız. İslam Kalkınma Bankasıyla 250 milyon dolarlık Sürdürülebilir OSB Projesi'nin finansman anlaşmasını yaptık. İklim Yatırım Fonu tarafından ülkemize 250 milyon dolarlık düşük maliyetli finansman sağladık. Cumhurbaşkanlığımızın himayesinde gerçekleştirdiğimiz 16 kutup bilim seferinde 314 bilim insanımız 217 araştırma projesi gerçekleştirdi.

Dijital dönüşümle sanayimizin rekabet gücünü yükseltiyoruz. Dijital Dönüşüm Programı'yla modernizasyon, robotik, veri yönetimi ve verimlilik odaklı 13 milyarlık 42 projeyi destekledik, 10 milyar liralık 40 projenin değerlendirmesini bu yıl tamamlayacağız. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası iş birliği ile KOBİ Dijital Dönüşüm Programı'nda 309 KOBİ'nin 4 milyar 273 milyon liralık projesini 20 puan kredi finansman katkısı ve KGF kefaletiyle destekliyoruz. Son bir yılda Dijital Avrupa Programı'nda ülkemizden 52 kuruluş 10 projede 7 milyon 300 bin avroluk hibe kazandı. Avrupa Dijital İnovasyon Merkezleri ağına ülkemizden 3 konsorsiyum daha katıldı. Girişimci Bilgi Sistemi'yle 4 milyonu aşkın girişimi izleyerek sektörlerimizin nabzını tutuyor, sanayi politikalarımızı veriye dayalı geliştiriyoruz. Desteklerimizin etki değerlendirme çalışmalarını yürütüyor, sonuçları kamuoyuyla paylaşıyoruz. 12 model fabrikamızda 5 binden fazla işletmeye yalın üretim ve dijital dönüşüm desteği verdik. Yeşil ve Dijital Dönüşüm Programlarındaki yatırımlara yeni devreye aldığımız Dünya Bankası iş birliğiyle 485 milyon dolar uygun koşullu finansman sağlıyoruz.

Türkiye yapay zekâda öncü ülkeler arasında yerini alıyor. Ulusal süper bilgisayar altyapımızdaki yüksek hesaplama kapasitesinden bugüne dek 9 bin araştırmacımız yararlandı. 54 kübit işlemci gücüne sahip kuantum bilgisayarımızı 2027'de devreye alacağız.

Dijital Avrupa EuroHPC Ortak Girişimiyle araştırmacılarımız ve girişimlerimiz Avrupa'nın önde gelen süper bilgisayarlarında 100 milyon dolar değerinde hesaplama kapasitesinden ücretsiz faydalandı. Eğitim ve yarışma programlarımızla şimdiye dek 82 bin üniversite öğrencisine yapay zekâ yetkinlikleri kazandırdık. Teknogirişimlerin yapay zekâ araçlarına erişimi için 5 milyon liraya kadar faizsiz finansman sunuyoruz.

2026-2030 Türkiye Yapay Zekâ Eylem Planı'mızı açıkladık. İlk iki yılda en az 5 milyon vatandaşımıza yapay zekâ okuryazarlığı eğitimi vereceğiz. 10 bin ileri düzey yapay zekâ uzmanı ve 100 bin yapay zekâ uygulama profesyoneli yetiştireceğiz. En az 2 bin kamu veri setini Ulusal Veri Kütüphanesinde erişime açacağız. Veri merkezlerimizin kurulu gücünü en az 1 gigavata ulaştıracağız. Veri merkezi ve bulut bilişim altyapılarında en az 10 milyar dolarlık özel sektör yatırımının gerçekleşmesini sağlayacağız. Bu doğrultuda son bir yılda yaklaşık 300 megavatlık yatırımı harekete geçirdik. Toplumumuzun hafızasını, değer dünyasını ve dilimizin zenginliğini yansıtan BİLGE dil modeliyle yapay zekâ çözümlerinin geliştirilmesini ve farklı sektörlerde yaygınlaşmasını sağlayacağız.

Savunma sanayisinde devrim yaptık. 4 binden fazla şirket ve araştırma kurumunda 100 binden fazla çalışanla dev bir savunma sanayisi gücüne sahibiz. 2002'de 248 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız geçtiğimiz yıl 10 milyar doları aştı. 2002'den bugüne savunma sanayisinde 1.203 yatırım için teşvik belgesi düzenledik, 668 milyar lira yatırımın önünü açtık. 28 bin çalışanın istihdam edildiği 80 AR-GE ve tasarım merkezine 2025'te 71 milyar lira destek sağladık.

Teknoparklarımızda savunma sanayisinde 352 firma 7.350 araştırmacıyla teknoloji geliştirmeye devam ediyor. 2002'den bu yana TÜBİTAK burs ve destekleriyle 2.283 savunma sanayisi projesine ve 4.449 bilim insanı ile gencimize 65 milyar lira katkı sunduk. Geliştirdiğimiz GÖKDOĞAN ve BOZDAĞAN füzeleri ile SİHA'larımıza hava- hava angajman kabiliyeti kazandıran dünyadaki

ilk ülke olduk. Yakın hava savunma füzemiz GÖKSUR'un deniz ve kara platformlarından atışlarını başarıyla gerçekleştirdik. Çelik Kubbe'de uzun menzilli hava savunma sistemi SİPER-2'nin seri üretimine önümüzdeki yıl başlayacağız.

Isıl pil üretim kapasitemizi geçtiğimiz yıl 2 katına çıkardık. Millî torpidomuz AKYA'nın Ay ve Preveze sınıfı denizaltılarımıza entegrasyonunu tamamladık. Mavi vatanın güvenliğine destek veren YELKOVAN Elektronik Destek Sistemi'mizi açık deniz karakol gemilerimize entegre ederek Türk Deniz Kuvvetleri envanterine dâhil ettik.

Türk Silahlı Kuvvetlerine cephede üstünlük sağlayan İHA'lara ve savaş uçaklarına yönelik elektronik harp ve destek sistemlerini, 5'inci nesil savaş uçağımız KAAN'ın uçuş ve görev yönetim platformunu, pilotların uçuş esnasındaki solunumunu sağlayan yaşam destek sistemini, yakıt güvenlik sistemi ve uçak motorunun ileri malzeme süper alaşım teknolojilerini, geçmişte yurt dışından tedarik edilen seyir füzeleri ve güdüm kitlerinin daha etkin, yerli ve millî versiyonlarını, uzun menzilli hava savunma sistemleri radarlarının görüş mesafesini arttıran vakum tüplerini, millî füze ve mühimmatlarımızın ısıl pil, piroteknik bileşenler, güdüm, konumlama ve hedef algılama sistemlerini TÜBİTAK enstitülerinde geliştiriyor ve üretiyoruz.

Uzay teknolojilerinde yetkinliğimizi arttırıyor, bağımsızlığımızı güçlendiriyoruz. 20 AR-GE merkezinde ve teknoparklarımızda 310 girişimde 24 bini aşkın araştırmacının uzay alanında istihdamını destekliyoruz. Millî Uzay Programı'yla birlikte uzay ve havacılık alanında 40 binden fazla bilim insanı, araştırmacı ve gencimizin yer aldığı projelere katkı sunduk. Uydularımızı kendi roketlerimizle uzaya fırlatmaya hazırlanıyoruz. Somali'de inşasını sürdürdüğümüz uzay limanıyla Türkiye'nin uzaya bağımsız erişiminin önünü açacak, küresel uzay ekonomisinden daha fazla pay alacağız. Uydulardaki bilgi birikimini değerlendirerek Ay Uzay Aracı'mızı yüzde 87 yerlilikle ürettik. Görev süresince Güneş rüzgârlarının Ay yüzeyiyle etkileşimini, Ay yüzeyindeki suyun oluşum mekanizmalarını, Ay'ın manyetik alanlarını ve yüzeyin ısıl özelliklerini inceleyecek aracımızı 2027'nin ilk aylarında uzaya gönderecek Ay yörüngesine ve nihayetinde Ay'a ulaştıracağız. Kendi Ay görevini gerçekleştiren 9'uncu ülke olacağız.

Geniş alanları görüntüleme ve aynı bölgeden sık aralıklarla veri toplama kabiliyetine sahip yer gözlem uydu takımımızın üyeleri İMECE-2'yi 2027'de, İMECE-3'ü 2028'de uzaya göndereceğiz. Yüksek hızlı veri iletim kapasitesi ve esnek kapsama özelliklerine sahip TÜRKSAT 7A uydumuzun çalışmalarına başladık. Millî Uzay Programı'mızın hedeflerinden Bölgesel Konumlama ve Zamanlama Sistemi'nin ihtiyaç duyduğu yüksek hassasiyetli zaman ve frekans altyapısını sağlayacak rubidyum tabanlı yerli atomik saatimizi uzaya gönderdik.

77'nci Uluslararası Uzay Kongresinde 113 ülkeden 19 bine yakın katılımcıyı Antalya'da buluşturduk. Ülkemizden kabul edilen 674 bilimsel bildiri özetiyle bu yıl kongre tarihinin rekorunu kırdık. Kongre tarihinde bir ilk olan uzayın barışçıl, güvenli ve sürdürülebilir geleceği için 21 ülkeden 32 temsilcinin desteğiyle kabul edilen Antalya Deklarasyonuna Türkiye olarak öncülük ettik.

Desteklerimizle yatırımları hızlandırıyor, istihdamı artırıyoruz. Teşvik ettiğimiz ve son bir yılda tamamlanan 1 trilyon 263 milyar lira tutarında 10.285 yatırım projesiyle rekor kırdık, 231 bin 685 istihdam oluşturduk. Aynı dönemde sunduğumuz teşviklerle 1 trilyon 205 milyar lira yeni yatırımın ve 140 bin istihdamın önünü açtık. Savunma, mobilite, sağlık, petrokimya, enerji teknolojileri gibi alanlarda 52 milyar dolar büyüklüğünde 83 stratejik yatırıma proje bazlı destek sunduk. Bu projeler tamamlandığında cari dengemize yılda 47 milyar dolar katkı sağlayacak.

Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulunda özel sektörle yakın iş birliği içinde çalışıyoruz. Ülkemizin uluslararası yatırımlar, küresel şirketlerin bölgesel yönetim ve transit ticaret faaliyetleri için cazibesini artıracak yeni düzenlemeleri Meclisimizin desteğiyle hayata geçirdik. İmalat sanayisinde kurumlar vergisini yüzde 12,5'a indirdik. Haziran 2025'ten bu yana uyguladığımız yeni teşvik sisteminde seçici programlara başvuruların oranı yüzde 12'den yüzde 32'ye yükseldi. Teknoloji Hamlesi, Stratejik Hamle ve Yerel Kalkınma Hamlesi'nden müteşekkil Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi Programı'nda aldığımız 678 milyar liralık 1.269 proje başvurusu sanayide yüksek katma değer odaklı dönüşüm hedeflerine ilerlemekte olduğumuzu gösteriyor. Aynı dönemde başvurularda 6'ncı bölge desteği alan illerimizin istihdamdaki payı yüzde 23'e ulaştı. Teşviklerimiz bölgeler arası gelişmişlik farklarının azalmasına katkı sunuyor.

Planlı sanayileşme yatırımlarıyla üretimi ülke sathına daha dengeli biçimde yayıyoruz. Son bir yılda 6 OSB, 7 endüstri bölgesi, 19 yatırım alanı ilan ettik. Müteşebbislerimize 70 bin hektar ilave yatırım alanı sağladık. Bakanlığımızın destekleriyle bu yıl tamamlanacak 13 OSB ve 4 sanayi sitesi projesi 30 bin istihdamın önünü açacak. 2027 yılı bütçemizde OSB, endüstri bölgesi ve sanayi sitesi projelerine 53 milyar lira kaynak sağlayacağız. OSB'lerdeki sanayi alanlarını çevrim içi platformda her ay ilan ettiğimiz uygulamayla Ekim 2024'ten bu yana 252 OSB'de 9.500 yatırımcı başvurusu aldık. 23 milyon metrekare büyüklüğünde yatırım alanını 1.472 sanayicimize tahsis ettik. OSB'lerde atıl yatırım yeri kalmaması için rehberlik ve denetim faaliyetlerimizi etkin şekilde sürdürüyoruz. Hazırladığımız Sanayi Alanları Master Planı'yla Samsun-Mersin, Sivas-Iğdır, Mersin-Şırnak ve Trabzon-Şırnak sanayi gelişim koridorları oluşturacak, planlı sanayi alanlarımızın büyüklüğünü 350 bin hektara çıkaracağız. Sanayi tesislerimizin yoğunluğunu Marmara'dan Anadolu'ya daha dengeli biçimde yayacağız. Sanayi bölgelerimizin demiryollarıyla limanlara bağlantısını sağlayacak Kalkınma Yolu, Zengezur Koridoru ve Kuzey Marmara geçişiyle uluslararası pazarlara erişimi hızlandıracağız.

OSB'lerde devam eden yatırımlarımızın yüzde 24'ü çevre projelerinden oluşuyor. Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'nda hizmete aldığımız 6 atık su arıtma tesisi altyapı ve derin deşarj kolektör hattı için 22 milyar lira kaynak aktardık. 2027'de eylem planı kapsamındaki tüm yatırımları sonuçlandıracağız.

Yürüttüğümüz çalışmalarla deprem bölgesini yeniden ayağa kaldırdık. Depremden etkilenen 78.839 işletmenin KOSGEB eliyle 54 milyar 360 milyon lira finansmana erişimini sağladık. Deprem bölgesinde yüksek düzeyde teşvik uyguladığımız 65 ilçede

480 milyar liralık yatırımın ve 76.738 istihdamın önünü açtık. 11 ilde OSB'lerimize ve sanayi sitelerimize bu yıl 19,5 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Bu yıl Kahramanmaraş, Malatya, Gaziantep ve Hatay'da 1.456 iş yerini daha hizmete sunuyoruz. Önümüzdeki yıl ise deprem bölgesinde 1.300'den fazla iş yerinin daha inşasını tamamlayacağız. Yurdumuzun her köşesini kalkınma yolculuğumuza ortak ediyoruz. Yerel Kalkınma Hamlesi Teşvik Programı'nda kalkınma ajanslarımızla bölgesel kalkınma aklıyla özel sektör yatırımlarına yön veriyor, her şehrimizin özgün potansiyelini harekete geçiriyoruz. Örneğin Artvin'de tıbbi aromatik bitkilerden katma değerli ürünlere, Eskişehir'de havacılık sektörüne yönelik parçalara, Isparta'da gül ve diğer tıbbi aromatik bitki özlerinden kozmetik ürünlerine, Kırklareli'nde yüksek ekonomik değere sahip endüstriyel süt ürünlerine, Kütahya'da teknik seramiğe, Samsun'da silah sistemleri ve mühimmata, Sivas'ta optik malzemeye, Şırnak'ta yer fıstığı ürünlerine, Trabzon'da su ürünlerine yönelik üretim yatırımlarına odaklanıyoruz. Programın 2025 çağrısında 185 milyar lira büyüklüğünde 303 projeye destek sunuyoruz. 2026 çağrısında yapılan 446 milyar lira büyüklüğünde 816 proje başvurusu programa yoğun ilginin göstergesi.

"Türkiye'nin batısında ne varsa doğusunda, kuzeyinde ne varsa güneyinde de o olacak." anlayışıyla hayata geçirdiğimiz projeler sayesinde bölgeler arası gelişmişlik farklarını azalttık. Cazibe merkezleri, sosyal gelişmeyi destekleme, üreten şehirler programları ve diğer desteklerimizle kalkınma ajanslarımız aracılığıyla bugüne kadar 29.621 projeye 146 milyar lira katkı sağladık, 236 milyar lira kaynağı harekete geçirdik. Kalkınma odaklı projeler için 1,2 milyar euroluk uluslararası finansmanı ülkemize kazandırdık. GAP, DAP, KOP ve DOKAP Bölge Kalkınma İdarelerimiz eliyle tarıma dayalı sanayi, sulamada verimlilik, kültür ve turizm, kırsal kalkınma odaklı 6.199 projeye 2014'ten bu yana 62,6 milyar lira destek sağladık, 76 milyar liralık yatırım hacmi oluşturduk.

Çalışan ve Üreten Gençler Programı'yla 109 projeye 4,2 milyar lira kaynak aktardık; 6.107'si kadın olmak üzere 9.825 doğrudan istihdam sağladık.

Van, Muş ve Bitlis'te hayata geçirdiğimiz projelerle tekstil ve hazır giyim sektöründe kümelenme oluşturduk, istihdamı 18 binin üzerinde taşıdık. Hakkâri'ye kazandırdığımız kış turizmi tesisleri yılda 150 bin yerli ve yabancı ziyaretçi ağırlıyor.

Türkiye pamuğunun yüzde 60'ını üreten Güneydoğu'da GAP Bölge Kalkınma İdaresi öncülüğünde ve uluslararası Better Cotton Fonu desteğiyle 2021'de başlattığımız İyi Pamuk Projesi Şanlıurfa ve Diyarbakır'da 2.118 çiftçiye ve 446 bin dekara ulaştı. Çiftçilerimiz ürünlerini dünya pazarlarında artık lisanslı iyi pamuk olarak satabiliyor.

Yaylalarımızda arıcılığı yaygınlaştırdık. 2002'de 173 bin olan kovan sayısı şimdi 1 milyonu aştı.

Yatırımlarımızla Kars'ı bir turizm şehri hâline getirdik. Şehrimize kazandırdığımız tematik Peynir Müzesi'nde geçtiğimiz yıl 102 bin ziyaretçi ağırladık.

Terörsüz Türkiye hedefimizde menzile ulaştığımızda ülke sathında toprağımızın her bir karışı yeni yatırımlarla bereketlenecek, üretimle kalkınacak.

Anadoludakiler projemizle Anadolu'nun zengin kültürel mirasını gelecek nesillere taşıyor, üreticilerimizin markalaşmasını ve pazarlara erişimini destekliyoruz.

Şehirlerimizin tarihî, kültürel ve yöresel değerlerini yansıtan 1.912 coğrafi işaretle dünyada 2'nci sıradayız. Son üç yılda AB tescilli coğrafi işaret sayımızı 18'den 46'ya çıkardık.

Teknoloji girişimciliğiyle Türkiye'ye yeni başarı hikâyeleri kazandırıyoruz. Teknoloji girişimlerimize yapılan sermaye yatırımları kamu kaynaklarının kaldıraç etkisiyle son beş yılda 10 misline yükselerek 5,7 milyar dolara erişti.

TÜBİTAK Bireysel Genç Girişimci desteğimizle bugüne kadar 2.750'yi aşkın teknoloji girişimi kurulmasını sağladık.

114 GO Girişim Ofisi ve KOSGEB desteğiyle kurulan 47 teknoloji merkezinde 5.150'den fazla teknogirişimi büyütüyoruz.

Deneyimli teknoparklarımızla Anadolu şehirlerimizde girişim ofisleri kuruyoruz. Örneğin Teknopark İzmir'le Tunceli'de, ODTÜ Teknokent'le Kilis'te, Gebze OSB Teknopark'la Ardahan'da, Boğaziçi Teknopark'la Batman'da, DijitalPark Teknokent'le Bayburt'ta girişimcilerimizin hayallerini gerçeğe dönüştürecekleri kapılar açıyoruz.

Sağlayacağımız kaynaklarla girişim sermayesi ekosistemine biyoteknoloji ve yapay zekâ gibi alanlarda 1 milyar dolardan fazla ilave likidite sağlamayı hedefliyoruz.

Türkiye Tech Visa Programı'yla 99 ülkeden 6 bine yakın teknoloji profesyonelini ve 70 girişimi Türkiye'ye çekmeyi başardık.

Atatürk Havalimanı terminal binalarında "Terminal İstanbul" markasıyla kurduğumuz dünyanın en büyük girişimcilik merkezinin ilk etabını devreye aldık.

Dijital Şirket uygulamasıyla teknoloji girişimlerinin kuruluş süreçlerinin tümüyle dijital platform üzerinden yönetilmesini sağlayacak ve şirketleşme süreçlerini kolaylaştıracağız.

Teknogirişim Rozeti'yle 2 binden fazla teknoloji girişimimizin kamu desteklerine, yatırım ve finansman imkânlarına erişimini kolaylaştırdık.

KOSGEB'le, kalkınmamızın lokomotifi KOBİ'lerimizi geleceğe hazırlıyoruz. KOSGEB eliyle son bir yılda 52.047 KOBİ'mize 69 milyar 359 milyon lira finansman sağladık.

KOBİ'lerimizin ihtiyaçlarını yerinde tespit etmek üzere çalışma arkadaşlarımız 140 bin işletme ziyareti gerçekleştirdi. 87.241 kişiye çevrim içi girişimcilik eğitimi verdik, 81 ildeki seçmelerle 1.718 yeni girişime 2 milyar 620 milyon lira destek olduk.

Ölçek büyütme ve verimlilik hedefiyle Kapasite Geliştirme Programı'mızla 2.111 işletmemizin 26 milyar 416 milyon liralık yatırımını destekledik. Küresel Rekabetçilik Programı'yla da 62 işletmemizin 2 milyar 66 milyon liralık yatırım projesinin önünü açtık.

İmalat sanayisinde istihdamı koruyor, dayanıklılığı arttırıyoruz. Devreye aldığımız programlarda uygun koşullu finansmana erişimi kolaylaştırıyor, emek yoğun sektörlerimizin rekabetçiliğinin sürdürülmesini hedefliyoruz.

Yılbaşından bu yana imalat sanayisinde kayıtlı istihdamı 79 bin artırdık.

Bu yıl imalat sanayisine 150 milyar lira kefalet desteği ile 250 milyar lira uygun koşullu işletme sermayesi finansmanı sağlıyoruz. İstihdamını koruyan firmalar için yıllık 37 puan finansman maliyetinin 12 puanını Bakanlık olarak karşılıyoruz.

Hazır giyim, tekstil, deri ve mobilya sektörlerinde istihdamını koruyan firmalarımıza çalışan başına aylık 3.500 lira destek veriyoruz. 1 milyon 197 bin emekçimizin istihdam edildiği bu sektörlerde 2026'da istihdamı yüzde 100 koruduk.

Sunduğumuz destekler firmalarımızın AR-GE, tasarım, inovasyon, markalaşma, dijital ve yeşil dönüşüm yatırımlarına daha fazla kaynak ayırmasını sağlıyor, Türk sanayisinin rekabet gücünü yükseltiyor.

Türkiye Yüzyılı'nı inşa edecek beşerî sermayemize yatırım yapmaya devam ediyoruz. Bu yıl 91.431 bilim insanı ve öğrencimize TÜBİTAK eliyle 6 milyar 400 milyon lira destek oluyoruz.

Uluslararası Lider ve Genç Araştırmacılar Programlarıyla ülkemize gelen 336 bilim insanının projelerinde bugüne dek 1.596 genç bilim insanımız görev aldı. Son beş yılda yurt dışından 1.086 araştırmacının çalışmalarını ülkemizde sürdürmesini sağladık.

Stajyer Araştırmacı Burs Programı'yla yaklaşık 12 bin üniversite öğrencisine araştırma yetkinliği kazandırdık.

Sektör Kampüste Programı'nda 1.200'den fazla ders açarak 35 binden fazla öğrenciye reel sektör deneyimi kazandırdık.

Üniversitelerde 90 millî teknoloji atölyesini hizmete açtık. 81 şehrimizdeki 134 DENEYAP teknoloji atölyesindeki eğitimlerden faydalanan öğrenci sayımız 65 bine erişti. Bu yıl TEKNOFEST Güneydoğu'da 730 binden fazla takımda 1 milyon 600 binin üzerinde genç yarıştı.

2026, Uluslararası ve Bölgesel Bilim Olimpiyatları'nda en fazla madalya kazandığımız yıl oldu. İftihar kaynağı öğrencilerimiz 11'i altın 78 madalyayı ülkemize getirdi. Bu yıl TÜBİTAK Araştırma Proje Yarışmaları'nda da 89.766 öğrencimizin 52.773 projesiyle katılım rekoru kırdık. Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri'nde 18.751 projede 34.720 öğrenciye destek verdik. Bu yıl yaklaşık 3 milyon popüler bilim kitabı ve 4 milyon bilim dergisini okuyucularımızla buluşturduk. 7'sini bu açtığımız 47 bilim merkezimizde şimdiye dek 22,5 milyon ziyaretçimizi bilimin merak dolu dünyasıyla buluşturduk. Gençlerimiz için 7 bölgemizde 64 bilim kampı düzenledik. Bu yıl ilk mezunlarını veren TÜBİTAK Fen Lisemiz, bilim olimpiyatları veya YKS sayısal alanda Türkiye'nin en başarılı okulu oldu.

Uluslararası ortaklıklarımız bilim, teknoloji, inovasyon ve sanayii kapasitesini destekliyor, yatırımları büyütüyor. 115 ülkeyle imzaladığımız Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması anlaşmalarıyla yatırımcılara güçlü bir hukuki koruma ve öngörülebilir bir yatırım zemini sunuyoruz. Kazakistan'la YKTK anlaşmamızı güncelledik, Körfez İşbirliği Konseyi'yle müzakereleri tamamladık, Birleşik Krallık ve Endonezya'yla müzakerelere devam ediyoruz. Son bir yılda 23 ülkeyle 32 uluslararası anlaşma ve mutabakat zaptına imza attık. Uzayın barışçıl kullanımına yönelik Artemis Mutabakatı'na katıldık. Dünyanın en büyük sivil AR-GE programı Ufuk Avrupa'da 992 projeyle ülkemize 496 milyon avroluk fon desteği kazandırdık.

Rekabetçi Sektörler Programı'yla son bir yılda Ankara'da Yenilikçi Teşhis ve Tedavi Ürünleri Geliştirme Merkezi ile Kütahya'da Dijitalleşme ve Kreatif Ekosistemin Geliştirilmesi projelerinin açılışını yaptık. Uluslararası AR-GE ve inovasyon faaliyetlerine katılım ve imalat sanayisinin dijital ve yeşil dönüşümü alanlarında 18,5 milyon avro büyüklüğünde 3 projenin daha uygulamasına başladık. Yeşil dönüşüm tecrübesini en az gelişmiş ülkelerle buluşturmayı sağlayacak Yeşil Sanayileşmeyi Karbonsuzlaştırma Mekanizması girişimini COP31 Başkanlığımızda hayata geçiriyoruz.

Etkin piyasa gözetimi ve denetimlerimizle vatandaşlarımızı koruyor, haksız rekabeti önlüyoruz. Ölçü aletlerinin teknik düzenlemelere uygun olarak piyasaya arzı ve kullanımı için bu yıl 1,5 milyon muayene ve 240 bin ani denetim gerçekleştirdik. Yetkilendirdiğimiz 1.929 muayene ve tamir ayar servisiyle 4 onaylanmış kuruluşta denetim yaptık. Tüketicimizi korumak için 5.780 hazır ambalajlı ürünü üreticisinde denetledik Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri kapsamında başta asansör, elektrikli ekipmanlar, otomotiv, gaz yakan cihazlar ve makine olmak üzere farklı sanayi ürün gruplarında 45 bin denetim yaptık. Metroloji ve Ürün Güvenliği denetimlerinde 15.695 uygunsuzluk tespit ettik, 280 farklı ürün için toplatma kararı aldık, 483 milyon lira cezai işlem uyguladık.

TSE, standardizasyon, test ve belgelendirme alanındaki yetkinlikleriyle millî teknoloji hamlemize katkı sunuyor. Son bir yılda 1.299 yeni standardı yürürlüğe aldık, standart sayımızı 38.797'ye yükselttik. 170 ayna komitede 3.170 üyemiz aracılığıyla uluslararası standardizasyon çalışmalarına aktif katkı sağlıyoruz. TSE laboratuvarlarında son bir yılda 120 binden fazla test ve kalibrasyon hizmeti sunduk. İthalat denetimleri kapsamında 251.952 ürünü inceledik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - 6.617 ürünün ülkemize girişini önleyerek üreticilerimizi haksız rekabete karşı koruduk, tüketicilerimizin güvenli ve standartlara uygun ürünlere erişimini sağladık. Tehlikeli madde taşımacılığında güvenliği en üst seviyede tutmak için 19.679 araç ve 4.759 tankı muayene ettik. Gıda tedarik zincirini güvence altına almak üzere 2.437 araç için ATP uygunluk belgesi düzenledik. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nde Birinci Güç Ünitesi'nin devreye alma kontrolleri ile 759 yapının denetimini Enstitümüz gerçekleştiriyor. Tesiste bugüne kadar 50 bin denetim yürüttük. TS EN 50600 standartları kapsamında veri merkezlerinin güvenilirliğini, enerji verimliliğini ve operasyonel dayanıklılığını belgelendiriyoruz. AB'nin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması kapsamında ihracatçılarımızın ihtiyaç duyduğu karbon emisyonu doğrulama hizmetlerini önümüzdeki yıldan itibaren TSE aracılığıyla sunacağız. Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu test, analiz ve belgelendirme hizmetlerini tek çatı altında daha hızlı ve etkin şekilde sunmak üzere Ankara Kalite Kampüsümüze taşınmaya başladık.

TÜBA, bilim insanlarımızı destekliyor, Türkiye'nin bilim dünyasındaki etkinliğini artırıyor. Son bir yılda Uluslararası TÜBA Akademi Ödülleri'yle 2; TEKNOFEST Doktora Bilim Ödülleri'yle 15; Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanı Ödüllendirme Programı'yla 28 bilim insanının başarılarını ödüllendirdik. Bilimsel Telif Eser Ödülleri'mizle de 8 eserin bilim dünyasına katkısını takdir ettik. TÜBA üyesi bilim insanlarımız üniversitelerimizde 70 bilimsel konferans icra etti. Türk-İslam Bilim Kültür Mirası projemizde bu yıl 14 eser yayımlıyoruz. 2027 Dünya Bilim Forumu'na Cumhurbaşkanlığı himayelerinde ev sahipliği yapacağız.

Sayın Başkan, değerli üyeler; KOSGEB, TÜBİTAK, TÜRKPATENT, TUA, Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, İstanbul Kalkınma Ajansı ile Türk Sınai Mülkiyet Değerleme Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri Anonim Şirketinin 2025 yılı Sayıştay Denetim Raporlarında herhangi bir bulgu yer almıyor. Bakanlığımız ile bu kurumlarımız dışındaki bağlı ve ilgili kuruluşlarımız, koordine ettiğimiz kalkınma ajansları ile TSE iştirakimizin 2025 yılı Sayıştay denetim raporlarında bazı bulgulara yer verilmiş olmakla birlikte mali tablo ve raporların önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi sunduğu görüşü mevcut. Denetim raporlarında yer alan bulgularsa herhangi bir kamu zararına neden olmayan, uygulamaya dönük bazı hususlar ile muhasebe işlemlerine ilişkin konular; bunlarla ilgili gerekli işlemleri de tesis ediyoruz.

Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımıza 2025 yılında Bütçe Kanunu'yla 194 milyar 531 milyon 626 bin lira ödenek verildi. Yıl içerisinde yapılan eklemelerle 260 milyar 30 milyon 539 bin 573 liraya ulaşan ödeneğin 243 milyar 458 milyon 124 bin 835 liralık kısmı bütçe giderine dönüştü. Kalan ödenekten 1 milyar 506 milyon 687 bin 64 lira 2026 yılı bütçelerine devredildi.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sözlerimi tamamlarken görüşmelere sunacağınız katkılar için her birinize şahsım ve çalışma arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum.

2027 yılı bütçemizi en verimli ve etkin şekilde kullanacağımızı ifade etmek istiyorum.

Bütçemizin aziz milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, Komisyonumuzun çok değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, ihracatı yazmışız ama ithalat rakamları yok; ithalat yok mu ülkede?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gürer, onu da soracağız, hepsini soracağız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - O ithalat rakamları Ticaret Bakanlığının görevi.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Bakanım, bir de burada hiç Uşak lafı bile geçmiyor ya, Van'a aktaracağınıza Uşak'a aktarsaydınız bari.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ticaret Bakanlığının görevi o.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niğde'nin de adı hiç geçmemiş burada.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Hiç, hiç...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Vallahi, Sayın Bakanım, bunu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 81 il var, hepsinin adı geçse nasıl olacak?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ya, Uşak Türkiye'de ama Sayın Başkanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Samsun'un gelişmiş Sayın Başkanım, Samsun...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - O kuzey-güney aksı...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Geri dönüşümü biz yapıyoruz, hiçbir bütçe ayırmıyorlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niğde'ye de bir patates entegre tesis kuracağız deselerdi ne güzel olurdu.

ALİ KARAOBA (Uşak) - En azından alkışlarlar değil mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onu konuşmalarınızda iletirsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, şimdi, Yeni Parti'den Sayın Nail Çiler konuşmasını yapacak.

Değerli milletvekilleri, mikrofonu açmadan bir hatırlatmada bulunmak istiyorum: Bu sürelere lütfen dikkat edelim, herhangi bir uzatma yapmıyoruz.

Sayın Çiler, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok değerli Bakanım, milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bütçenin sunumunun hazırlanmasında emeği geçen herkese özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Bakanı dinlerken -ben sanayinin başkentinde Kocaeli'nde, Gebze'de yaşıyorum- dedim ki: Eyvah, biz uçmuşuz, haberimiz yok, neredeyse aya götürecek Bakan bizi ring seferleriyle.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Aya da gittik.

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Aya da gittik zaten, sizin haberiniz yok.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Bakın, değerli konuklar, 2023 yılında ihracat rakamlarında bizim hedefimiz neydi? 500 milyar dolardı.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sokağa çıktığınız yok ki.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Siz 2025'te 273 milyar dolarda kaldınız Sayın Bakanım, gerçekleri de görün. Kapanan fabrikaların sayısını biliyoruz. Krediye erişimin ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Emeklilerin geçim sıkıntısını...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Açılanların sayılarını aldınız mı?

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Lütfen dinleyin, sonra cevap verin.

Emeklilerin geçim sıkıntısının ne durumda olduğunu herkes... Öğrenciler barınma sorunu yaşıyor. İşsizlik rakamları aldı başını gidiyor. Kapanan iş yerlerinin sayısı artıyor. Bir ya da iki günle emekliliği kaçıran vatandaşlar var. Kademeli emekliliği daha çözemediniz. Ha, bazı sektörlerde iş çok, son zamanlarda yeni nesil bir iş kolu hayatımıza girdi; fon sektörü, aldı başını gidiyor. Yani fonu konuşmuşken acaba diyorum ki: Türkiye'de bu fon bazı seçkinlerin işi oldu herhâlde, acaba fon vurgunun siyasi ayağı var mıdır, yok mudur? Onu özellikle sormak istiyorum bir siyasetçi olarak. Sorumlular hesap verecek mi? Ayrıca, soruşturma hangi kurumlar ve isimlere ulaşacak? Toplum bunu sizden özellikle bekliyor.

Şimdi, sunumda bir şey söylediniz... Endüstri bölgelerini biz de savunuyoruz Sayın Bakanım, OSB'leri biz de savunuyoruz. Ben 4 dönem oda başkanlığı yaptım. Siz bu yıl içinde 7 tane endüstri bölgesi ilan ettiğini söylediniz; çok güzel. Acaba endüstri bölgeleri ilan edilirken ilan edildiği yerin, o kentin turizm ya da yaşam yerlerine bakılıyor mu? Kocaeli Kartepe Kocaeli'nin incisi, Marmara'daki turizmin başkentlerinden biri. Getirdiniz Yıldızlar Holdinge şehrin göbeğinde haddehane kurduruyorsunuz, endüstri bölgesi ilan ettiniz; bu, doğru mu, değil mi? 10 Kasımda da mahkemesi var çünkü biz dava açmıştık. Bunların bir gözden geçirilmesi istiyorum.

Sayın Bakanım, önceden tırlar fabrikalara yük almaya gelirdi, şimdi tırlar fabrikaları yurt dışına taşımak için geliyor, gerçekçi olmak lazım. Evet, siz kendi alanınızda başarılısınız, ben takdir ediyorum, bunu biliyorum ama bu gerçeği de görmek lazım. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesine baktığımız zaman ayrılan kaynaklarla değil, bu kaynakların ne kadarının üretime ve teknolojiye sağladığı katkıya da bakmak lazım. Bizim yüksek teknolojiler üretmemiz gerekiyor ancak TÜİK verilerine göre 2026'nın ilk sekiz ayında yüksek teknolojili ürünlerin imalat sanayi ihracatımız içindeki payı yalnızca yüzde 3,6 düzeyinde.

Diğer yandan, özellikle KOBİ'leri ayakta tutmamız gerekiyor ancak KOBİ'lerin bankalara olan borcunu biliyor musunuz? 7 trilyon 800 milyara dayandı. 269 bin KOBİ'nin borcu takibe düşmüş durumda. Bütçe içinde KOBİ İstihdamı Koruma Desteği 2.500 TL'den 3.500 TL'ye çıkıyor; 1.000 liralık bir artış var arkadaşlar, bu komik değil mi?

KOBİ'lerin geliştirilmesi gerekir. Bu kapsamda KOBİ sayısı 2025 yılında 57.437 iken 2027 hedefiniz 54.000 KOBİ'nin desteklenmesidir; neden? Artması gerekirdi, madem iş hacmi artıyor, değil mi; artması gerekiyordu.

269 bin KOBİ'nin borcu takibe düşmüş ancak sizin destekleriniz ortada. Ekonominin temel direği bu KOBİ'lerimiz değil mi? Ancak krediye erişim çok çok zor, politika faizleri düşüyor fakat ticari kredi faizleri düşmüyor; bunu da Maliye Bakanına sormak lazım.

Türkiye'nin önceliği, enflasyonu düşürürken üretimin, yatırımın ve ihracatın sürekliliğini sağlamaktır. Fiyat istikrarı ise sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez koşuludur. Bu süreçte üretim kapasitesinin zayıflaması gelecekteki büyüme imkânını sınırlar. Ekonomi politikasının başarısını enflasyondaki düşüşle birlikte sanayinin yatırım, teknoloji geliştirme ve nitelikli istihdam oluşturma gücü üzerinden değerlendirmeliyiz. Sanayici açısından sorun, artan maliyetlerin satış fiyatlarına yansıtılmamasıdır. Talebin yavaşlaması, tahsilat sürelerinin uzaması kâr marjlarını daraltmaktadır. İşletmeler daha fazla işletme sermayesine ihtiyaç duyarken bu kaynağı daha yüksek maliyetle şu anda temin etmektedir çünkü faizler çok yüksek. Bu durum üretimi sürdürmeyi zorlaştırırken yeni yatırımların da ertelenmesine neden olmaktadır. Buradaki temel risk, geçici talep yavaşlamasının kalıcı kapasite kaybına dönüşmesidir. Makinelerin elden çıkarılması, yetişmiş çalışanların kaybedilmesi, ihracat pazarından çekilmenin yol açtığı kayıplar talep canlandığında kolayca telafi edilemez. Üretim kapasitesinin ve tedarik zincirinin korunması bu nedenle önem taşımaktadır. Sanayi göstergeleri de bu riske işaret etmektedir. Ağustos 2026'da sanayi üretimi yıllık yüzde 1,5, imalat sanayi üretimi yüzde 2,5 azalmıştır. Aylık gerilemeler sırasıyla 1 ve 1,6'dır. Eylül ayında imalat endeksine yani satın alma yöneticileri endeksine göre 47,9 ile 50 eşiğinin altında kalması ve izlenen 10 sektörün 9'unda üretimin yavaşlaması sanayideki zayıflamanın geniş bir tabana yayıldığını göstermektedir. Bu da ekonomideki daralmanın olduğunun göstergesidir. Siparişler azalırsa, biliyorsunuz, istihdamdaki mevcutlar da azalıyor.

Türkiye ekonomisi 2025'te yüzde 3,7 büyürken hane halkı tüketimi yüzde 4,2 artmıştır. Kalıcı refah için tüketim artışının üretken yatırımlarla desteklenmesi gerekir. Sanayi üretiminin sürdürülebilir olması, finansmana erişimi üretimin devamlılığı açısından çok önemli ve belirleyicidir.

KOBİ'lerde sorun yüksek faizle sınırlı değildir; teminat yetersizliği, kredi limitleri ve kısa vadeler ekonomik açıdan vurgulanabilir. Bir diğer sorun da kur ile üretim maliyetleri arasındaki ilişkidir. Yurt içindeki birim maliyetlerinin kurum ve dış pazar fiyatlarının üzerinde yükselmesi ihracatçının döviz cinsinden maliyetini artırmaktadır. Üretken yatırımların finansmanı güçlendirilmeli, KOBİ'lerin teknolojiye ve dış pazarlara erişimi kolaylaştırılmalıdır. Unutmayalım ki tacirin, tüccarın, sanayicinin geleceği ön görebildiği, yatırım kararını güvenle alabildiği, emeğin karşılığının daha yüksek katma değerle büyüdüğü bir ekonomik yapı sürdürülebilir ekonominin ve kalıcı refahın temelidir.

Sayın Bakanım, bir diğer konu da nadir toprak elementleri. Bugün size sıradan bir madencilik meselesinden değil, Türkiye'nin önümüzdeki elli yılını, ekonomik bağımsızlığını ve küresel güç iddiasını doğrudan ilgilendiren stratejik bir konudan bahsetmek istiyorum. Ne petrol ne su ne toprak; nadir toprak elementleri. 21'inci yüzyılda ülkelerin gücü, teknolojinin hammaddesine kimin sahip olduğu ve onu kimin işleyebildiği ölçüdeki 6'ncı duyu organı -hepimizin kullandığı- akıllı telefonlardan, elektrikli araçlardan savunma sanayisine, füze sistemlerinden radar teknolojilerine, yapay zekâ altyapılarına kadar çok kritik teknolojilerin arkasında bu elementler var. Teknolojinin, dünyanın kaderini değiştirecek olan, nadir toprak elementleri. Eskişehir Beylikova'da ortaya çıkarılan

694 milyon tonluk kaynak Türkiye için tarihî bir fırsat olmalıdır. Madeni bulmak elbette ki başarıdır; onu işlemek, saflaştırmak, teknolojiye dönüştürmek ve katma değerini Türkiye'de bırakmak gerçek başarıdır. Mesele yalnızca bir maden sahası değildir, asıl olan teknoloji üretmek, nitelikli istihdam yaratmak, dışa bağımlılığı azaltmak ve gelecek nesillere güçlü bir ülke bırakmaktır.

Değerli arkadaşlar, bizim millî bir markamız vardı; Togg -biz de destekliyoruz- hem yerli hem millî. TOGG'un aynı zamanda benim bölgemde AR-GE merkezi var, binden fazla mühendis çalışıyor. Ancak Sayın Bakanım, cevap vermeniz gereken birkaç soru var: 2024'te BYD'ye teşvik verildi, 100 bin araç gümrüksüz getirecekti bu ülkeye, getirdiği araçları da gümrüksüz getirdi. BYD'ye verilen taahhütlerden sonra ne oldu? Onlar kendi isimlerine uygun, hayallerini inşa ederken biz ne yaptık? BYD'nin anlamını söylüyorum: "Hayallerini inşa et." Geldiler, Türkiye'de hayallerini inşa ettiler. 2024'ün tamamında BYD'den 8.331 adet satılmışken TOGG 30 binden fazla sattı. Sonra teşvik verdiniz; 2025 yılında satılan BYD sayısı 45.537 olurken 2025te satılan TOGG sayısı 30.020'de kalmıştır. Biz kendi ellerimizle Togg'u engellemiş olmadık mı? Kamuya zararı ne oldu? Onun açıklanması lazım.

Bir başka, Çinli Chery fırtına estirdi. Samsun'da 118 mi, 218 mi dönüm yer mi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Son cümlemi söylüyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Bitir ağabey, bitir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bitti, böyle şey yapmayalım ama olur mu yani "Bitir." falan diye; ben de buradayım. Doğru değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Paragrafı yarım kaldı Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama onu başta söyledim size, uyardım hepinizi. Böyle bir yöntemimiz yok.

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - 2019 yılında dönemin Tarım ve Orman Bakanı elektrikli traktörle fuarda gösteri yaptı, bugün mazotun litresi 100 TL'yi geçti, elektrikli traktör için...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Arpacı, buyurun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ya, bu sene iyice kötü mü oldunuz Sayın Başkan? Saat 10.00'da başlıyorduk, 11.00'e alındı. Artı bir de böyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, şöyle...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Burada konuşmayacağız da nerede konuşacağız Sayın Başkanım! Bir yıldan beri bekliyoruz Plan ve Komisyonunu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, Genel Kurul çok güzel bir yer, burada milletvekili...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Asıl burası, mutfağı burası Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aygun, bir müsaade edin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Asıl mutfağı burası, siz de biliyorsunuz, burada pişireceğiz ki Genel Kurulda...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arpacı konuşacak, teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Arpacı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, çok kıymetli milletvekilleri, bizleri burada takip eden çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesine kısaca bakarsak, geçen seneye göre yüzde 40,6'lık bir artış var; bütçe teklifi 249 milyar TL. Yüzde 40,6; beklenen enflasyonun çok üstünde bir artış almışsınız, gayet güzel fakat merkezî harcamalarının içindeki payı 0,91. Bu, sekiz on senedir 0,70 ile 0,90 arasında gidip geliyor yani merkezi bütçenin genelinden aldığınız pay artmıyor. Gayrisafi yurt içi hasılaya oranı binde 2'lerde, faiz giderlerinin Bakanlık bütçesine oranı 16 kat yani bu bütçe size 1 verirken faize 16 vermiş.

Siz Türkiye sanayisi için ne yapmışsınız, dünya ne yapmış ona bir bakalım: Mesela, Amerika sanayi politikalarını geliştirmek için vergiler getirmiş, kamu ortaklıkları ve tarifelerle bir değişimin peşine girmiş. Çin ne yapmış? Özellikle teknolojide kendine yetebilme hedefi koyarak yönünü belirlemiş. Avrupa Birliği kamu alımlarını ve desteklerini "Made in Europe", nihai montaj ve düşük karbon şartına bağlamış ki ihracatımızın yüzde 43'ünü Avrupa'ya yaptığımızı düşünürsek bu dönüşüm Türkiye için gerçekten hayati önemde. Avrupa Birliğinin ihracatın kuralların yeniden yazdığı bir dönemde siz ne yaptınız? Türkiye'yi üç senede sanayisizleştirmeyi başardınız, literatüre yeni bir deyim kazandırdınız Sayın Bakan. Açık söyleyeyim: Siz, tarihin en başarısız Sanayi Bakanısınız; teknolojide güzel işler yapmış olabilirsiniz ama Sanayi Bakanlığı için gerçekten başarısızsınız. Size bu plaketi getirdim, bu şeylerin önüne bunu da koymanız gerekiyor Sayın Bakanım, sanayi açısından sınıfta kaldınız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Değişik bir espri anlayışı.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bakanlığınızın sorumlu olduğu 91 tedbirde "Avrupa" ya da "karbon" kelimeleri geçmiyor, buradaki sunumunuzda "Made in Europe" geçmiyor. 2027'de hazırladığımız ve dönüşüme ayırdığımız bütçede payınız yok. Özellikle Avrupa Birliği dönüşümü doğrudan hedef aldığı otomotiv, makine, elektrikli ekipman ve metal sektörleri bizim AB'ye yaptığımız ihracatın yüzde 50'sinden fazlasını oluşturuyor ama bizim bir hazırlığımız yok. Fransa, Almanya, Birleşik Krallık bir mutabakat sağladı, uzlaşma sağladı, bizim adımız anılmıyor. 2019'da Volkswagen, 2025'te BYD, şimdi de Chery; yatırım yapacak mı, yapmayacak mı,

belli değil. İhracatta belli ki çok büyük pazar kaybedeceğiz, bunu da iç piyasayla yerine koyma düşünceniz varsa onda da yanılıyorsunuz, zaten temmuz ayından itibaren otomotivde çok büyük bir düşüş var. Ki, yani üç senedir uygulanan berbat ekonomik politikalarının temelinde, biliyorsunuz, sıkı para politikası var, bu da talebi kısmaya yönelik bir anlayıştayken otomotiv sektöründeki ihracat azaldığında iç piyasayı nasıl hareketlendireceksiniz? Mümkün değil. Bakın, Avrupa Birliğinin çelik rejimi devreye girdi, Türkiye'ye bir kota sınırı getirildi, 2,86 milyon ton sınır getirildi. Ya, biz 2025'te 7 milyon ton ihracat yapmışız, kayıp 4 milyon ton, 3 milyar dolar; sadece bir sektördeki kayıp.

Türkiye sanayisizleşiyor Sayın Başkan, Sayın Bakan. İmalat sanayisinin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı 2022'de yüzde 22, 2025'te yüzde 15,5, 2026 hedefiniz 17'ydi, gerçekleştiremediniz, 15,5'ta kaldınız; 2027 hedefini 15,9'a getirmişsiniz. Yani, hedefi gerçekleştiremiyorsunuz, hedefi de önümüzdeki sene için arttıramamışsınız bile, 2027'den galiba sizin de umudumuz yok Sayın Bakan. İmalat istihdamı 2025'te yüzde 3,2, 2026'nın ilk yedi ayında 2,7 azaldı. Emek yoğun kollarda çöküş var. Hazır giyimde yüzde 31, makinede yüzde 20, deride yüzde 18, dayanıklı yüzde 10 azaldı; otomotiv üretimi 2026'nın ilk dokuz ayında yüzde 17 azaldı. Adet bazında otomotiv ihracatı yüzde 27 geri geldi. Elektrikli araç ve batarya yatırımları Macaristan'a gitti. Bu kadar istihdam nereye gidiyor? Hizmet sektörüne gidiyor, istihdamda kayıp yok. Ya, farkında mısınız? İnsanlar dikiş makinesini, nakış makinesini, kesim makinesini satıp kahve makinesi almaya başladı. İnsanlar tornasını, CNC tezgâhını satıp masa, sandalye, ocak, fırın alıp restoran işine giriyor Sayın Bakan; siz bunun farkında mısınız? .2400 fabrika satılık, geçen seneye göre yüzde 60 arttı, yeni OSB'ler yapıyorsunuz ama mevcut fabrikalar gidiyor. Türkiye birbirine kahve satarak mı zenginleşecek Sayın Bakanım? Yani, lütfen buna bir cevap verin.

Gül gibi tekstil sektörünü bitirdiniz. Ne dediniz? "Katma değer yaratmıyorsunuz, marka olamadınız, verimli değilsiniz." Tekstil geçen sene 16 milyar dolar dış ticaret fazlası verdi ve sunumunuzda geçen katma değer yaratan sektörlerin içinde 832 milyar lirayla ikinci sırada. Vallahi, ben olsam utanırdım. 2026'da "İstihdam kaybını durdurduk." dediniz fakat üç senede 500 bin kişi işten çıktı, on binden fazla firma kapandı. Ortalama ihracat kilonuz 1,8, hazır giyimde en kötüsü 15 dolar, tekstilde en kötüsü 7-8 dolarlarda. Ya, yapay zekâdır, İHA'dır, SİHA'dır kıymetli, evet ama mevcut sektörleri bitirerek mi bunları geliştirecektik yani? Oradaki ihracat kilonuz daha fazla, onları kabul ediyoruz, yapın, daha fazlasını yapın, daha çok insan yararlansın ama mevcutu niye bitiriyorsunuz? Marka ve verimlilik meselesi... Ya, bu ülkede hazır giyimde -adını da söyleyeyim- Vakko'nun üzerinde bir marka var mı? Cirosu 10 milyar, bürüt kârı 5,4 milyar, net kârı? Net kârı yok, 224 milyon zarar var. Koton, aynı şekilde. Bu işin Vakko'su zarar ederse fasoncusu, KOBİ'si ne yapacak Sayın Bakan? Yetmiş üç yıllık Orta Anadolu firması kapandı, bu fabrika Türkiye'de üretimi sürdüremezse kim sürdürecek? Teknoloji, “know-how”, 55 ülkeye ihracat, her yere üretim yapıyorlar; batmadılar, vazgeçtiler, terk ettiler, yıldılar sizden, üretimden. Vestel grubu; enerji, dayanıklı tüketim malı, gayrimenkul, tekstil, turizm, her sektörde varlar, durumları ortada. Bakın, bu saydığım bütün firmaların ve buna benzer firmaların bir tek ortak özelliği var, neyi yanlış yaptılar, biliyor musunuz? Size güvendiler, "imalat" "istihdam" "üretim" "yatırım" dediniz, firmaları bu hâle soktunuz; bu masallara inandırdınız, tek hataları size güvenmek. Bunlar işini bilmediğinden bu hâlde değil, sizin yanlış politikalarınız yüzünden bu hâle düştü.

Teşvik veriyorsunuz, istihdamı korumaya yönelik 3.500 lira verdiniz ama bunu çok az firma kullanabiliyor, şartları çok ağır, bunu özellikle söyleyeyim.

Kredilerde yüzde 12 faiz desteği getirdiniz, çok güzel fakat limitleri çok düşük; örnek vereyim, aylık 10 milyon lira maaş veren bir firmanın bu destekten yaklaşık 1,2 milyon lira gibi bir kazancı olacak bir tek seferlik, 1,2 milyon lira. Ya, 10 milyon maaş ödeyen bir firmanın aylık dönmesi zaten 30-40 milyon liradır yani -yanlış anlamayın ama, küçümsemek istemiyorum- bugün bir bakkal dükkanına gittiğinizde içindeki mal 1 milyon liradır zaten. Bunu da siz para olarak vermiyorsunuz, mahsup yapacaksınız, ne zaman mahsup yapacağınız belli değil, hangi kurumdan mahsup yapılacağı belli değil, orada bir karmaşa var. Yani destekler "devede kulak" denilecek kadar az.

İhracat, döviz dönüşüm desteği; bakın, bu konunun sizinle alakalı olmadığını söylemeyin, bu Ticaret Bakanlığının işi değil çünkü ihracatı sanayici yapıyor yani bu konu sizinle direkt alakalı. Şimdi, bunu çok az firma kullanıyor, firmaların yüzde 18'i kullanabiliyor, Ticaret Bakanı çıktı, dedi ki: "Bunu artıracağız, 2 katına çıkaracağız." Ya, yüzde 3 alan firmalar şu anda yüzde 1 alamıyor, binde 3, binde 5 destek alabiliyorlar. Ya, bu direkt sizin konunuz, bunda taraf olun.

Fon meselesi yani Hükûmetiniz konuya dayalı siyasi bir yaklaşımla 355 bin kişiyi ilgilendirdiği için "1 milyona kadar ödeme yapacağız." dedi ama bunları da yapamadı işte, geçen hafta başlayan ödemeler kaldı. Sizinle ilgili konu borsa, 170 milyar doları geçti kayıp; bu, sanayiyi çok büyük tehdit ediyor. Banka kredileri, hisse senetlerini teminat gösteren şirketler ciddi risklerle karşı karşıya. Bankalar ek teminat istiyor, kredi limitlerini artırıyorlar. Ya, Uşak Seramik örneği ortada, anlatabiliyor muyum? Sanayiye sıçrıyor, şirketlerin piyasasının değerlerinin düşmesiyle sermaye artırımı yoluyla kaynak bulmaları zorlaşıyor. Borsadaki düşüş sadece yatırımcıyı değil Türk sanayicisine de kaybettiriyor. Sizin oturduğunuz koltuk, sanayicinin haklarını korumakla yükümlü olan koltuktur Sayın Bakan. Mehmet Şimşek'in ülkeyi getirdiği nokta bellidir, bu politikalardan en çok etkilenen kurumlardan bir tanesi de Türk sanayisidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Acilen gereğini yapmanız gerekiyor Sayın Bakanım, bu konuda acil eylem planı açıklamanız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arpacı, teşekkür ederim.
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına 2 söz talebi olacak.
İlk söz, Celal Fırat'a ait.
Süreniz on dakika.
Buyurun.

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; bugün burada ülkemizin üretimini, ihracatını, istihdamını doğrudan ilgilendiren bir konuyu, bir sorunu gündeme getirmek istiyorum. Ülkemizin tekstil, hazır giyim, konfeksiyon sektörünün ciddi bir rekabet kriziyle karşı karşıya olduğunu hepimiz görüyoruz. Yıllardır ülkemize döviz kazandıran, milyonlarca insanımıza iş imkânı sağlayan, sanayinin gelişmesine katkıda bulunan, ülkemizi dünya pazarında temsil eden bu sektör bugün tarihinin en zorlu dönemlerinden birini yaşamaktadır. Unutulmamalıdır ki tekstil sektörü yalnızca kumaş, hazır giyim üretiminden ibaret değildir; çiftçisinden iplikçisine, dokumacısından boyahanesine, konfeksiyon atölyesinden emekçisine, ihracatçısına kadar geniş bir üretim zincirinden söz ediyoruz. Bu zincirin her halkası ülkemizdeki binlerce işletmenin, milyonlarca insanın geçimini doğrudan etkilemektedir. Değerli Milletvekilleri, sektörün içinde bulunduğu tabloyu ihracat rakamları da açıkça ortaya koymaktadır. 2005 yılında hazır giyim, konfeksiyon ihracatı yüzde 6,3 düşüşle 16,8 milyar dolara gerilemiştir. 2026 yılının ilk dokuz ayında ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,6 azalarak 12 milyar dolar seviyesinde kalmıştır; yalnızca eylül ayında yüzde 5,4'lük düşüş yaşanmıştır; ekim, kasım, aralık aylarında da bu düşüşün devam edeceği aşikârdır. Bu rakamlar sektörün uluslararası pazarlarda karşı karşıya kaldığı rekabet sorunlarının, ihracattaki daralmanın önemini göstermektedir. Tekstil ve hazır giyim sektörümüzde yaşanan daralmanın artık yalnızca işletmelerin değil, yüz binlerce insanın, emekçinin geleceğini ilgilendiren bir mesele hâline geldiğini görmemiz lazım. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine dayanan rakamlara göre 2022 yılı sonunda tekstil ve hazır giyim sektörlerinde toplam 1 milyon 222 bin kişi istihdam edilirken 2023 yılı sonunda bu sayı 1 milyon 24 bin kişiye, 2024 yılı sonunda 900 bin kişiye, 2025 yılı sonunda ise 845 bin kişiye düşmüştür. Böylece, 2022 yılı sonundan 2025 yılı sonuna kadar sektörde 376 bin kişilik kayıtlı istihdam kaybı yaşanmıştır. Bu, sektörün kayıtlı istihdamında yüzde 30,8 oranında bir azalma anlamına gelmektedir. Burada kadın çalışanların verileri ise daha can yakıcıdır. Türkiye'de en fazla kadın çalışan olan bir sektörden bahsediyoruz. Resmî kayıtlara göre hazır giyim alt sektöründe yaklaşık yüzde 53 seviyesinde kadın çalışmaktadır. Ne yazık ki son dönemde sektörde yaşanan maliyet artışları, rekabet baskısı, daralmalar kadın istihdamını olumsuz etkilemektedir. Son bir yılda tekstil, hazır giyim sektöründe on binlerce kadın çalışan istihdamdan kopmuştur. Örneğin, hazır giyimde kadın istihdamı yüzde 10,6 düşüşle 268 binli seviyelere, tekstilde ise yüzde 7,5 düşüşle 108 bin seviyelerine gerilemiştir. Bu, kadın istihdamının en çok azaldığı alanlardan bir tanesidir.

Değerli milletvekilleri, bu rakamlar yalnızca istatistikten ibaret değildir, bunlar kapanan atölyeler, üretimi durduran fabrikalar, işsiz kalan işçiler, geçim mücadelesi veren aileler demektir. Yaşanan bu daralma doğrudan emekçinin sofrasına, ailesinin geçimine ve çocuklarının geleceğine yansımaktadır. Ülkemizin tekstil, hazır giyim sektöründe tasarım gücü, üretim tecrübesi, kalitesi, Avrupa pazarlarına yakınlığı, hızlı teslimat gibi önemli rekabet avantajları bulunmaktadır. Biz bu avantajları geliştirerek sektörü daha ileri taşımak yerine neden kaybetmeyi göze alıyoruz? Elbette ki ülkemiz yapay zekâda, yazılımda, ileri teknolojide çok daha güçlü olmalıdır, olacaktır ancak yeni sektörler kazanmak için mevcut sektörlerimizden vazgeçmek zorunda mıyız? Buradan sormak istiyorum: Tekstil fabrikalarının kapanmasıyla işsiz kalan yüz binlerce insanımızın, kadınların, gençlerin ertesi gün yazılım şirketlerinde veya yüksek teknoloji fabrikalarında çalışabileceğini mi düşünüyoruz? Yıllarını bu sektöre vermiş, mesleğinde uzmanlaşmış, üretim tecrübesi kazanmış, geleceğini bu konjonktürde konumlandıran emekçilerin durumu ne olacaktır? Unutulmamalıdır ki kapanan her fabrika yalnızca yılların emeğinin ve sanayinin birikiminin kaybedilmesi değil, aynı zamanda istihdam kaybıdır. Bizim ihtiyacımız tekstilden vazgeçmek olmamalıdır, mevcut üretim gücünü koruyarak sektörü daha yüksek katma değerli, rekabetçi bir yapıya döndürmemiz gerekiyor. Bu nedenle, tekstil, hazır giyim sektöründe yaşanan sorunları yalnızca ekonomik göstergeleri üzerinden değil, sosyal sonuçlarıyla birlikte değerlendirmek zorundayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kapsamda, tekstil, hazır giyim sektörünün yeniden güçlendirilmesi, üretiminin korunması amacıyla çözüm önerilerimizi paylaşmak istiyorum. Öncelikle, tekstil ve hazır giyim sektöründe rekabet gücünü doğrudan etkileyen döviz kuru, enflasyon ve üretim maliyetleri arasındaki dengesizliğin giderilmesi için kapsamlı ve kararlı eylem planı hazırlanmalıdır. Azalan istihdamı durdurmak, yükseltmek için mevcut uygulamaları yer alan faiz destekli kredi üst limiti işletmelerin çalışanlarına ödedikleri aylık toplam brüt ücret tutarından bir yıllık toplam brüt ücret tutarına yükseltilmeli ve 12 puanlık faiz desteği 20 puana çıkarılmalıdır. Böylece, işletmelerin finansman yükü hafifleyecek, üretimin devamlılığı, mevcut istihdamın korunması sağlanmış olacaktır. Diğer taraftan, uluslararası finansman kaynaklarına erişim kolaylaştırmalıdır. Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, diğer uluslararası finans kuruluşlarının sağladığı uygun maliyetli, uzun vadeli kredi imkânlarından tekstil, hazır giyim üreticilerinin daha etkin yararlanması sağlanmalıdır. Yine, ihracatçılara uygulanan yüzde 3'lük döviz dönüşüm desteği yüzde 7'ye yükseltilmelidir. İstihdamı korumak, üretim maliyetlerinin işletmeler üzerindeki yükünü azaltmak amacıyla daha önce uygulanan çalışan başına aylık 3.500 TL tutarındaki istihdam desteği yeniden hayata geçirilmeli ve 10.000 TL'ye yükseltilmelidir. Mevcut uygulamadaki 249 çalışan sınırı kaldırılarak destek programı yalnızca KOBİ önceliğindeki işletmelere sınırlı tutulmamalı, küçük, orta, büyük ölçekli tüm tekstil, hazır giyim sektöründe çalışan ücretlilerin yararlanabileceği şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Diğer yandan, ihracatçıların uluslararası rekabet gücünü artırmak, yeni pazarlara erişimini kolaylaştırmak amacıyla ülkeye ve pazar uzaklığına göre yüzde 20, yüzde 50, yüzde 100 oranlarında kademelendirilmiş konteyner bazlı lojistik navlun destek

programı hayata ivedi bir şekilde geçirilmelidir. Lojistik ve gümrük süreçleri hızlandırılmalı, ihracatçıların zaman ve maliyet kayıpları azaltılmalıdır.

Yine, yerli makine üretimi ve sanayi modernizasyonunu desteklemek amacıyla yerli üretim makinelerinin alımında uygulanan KDV istisnası ikinci el yerli makine alımlarını da mutlaka kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Öncelik, mevcut fabrikaların üretim kapasitelerinin ve istihdamının korunmasına verilmelidir. Makine yenileme ve teknolojik dönüşüm yatırımları desteklenmelidir. Bu kapsamda KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, SGK işveren prim desteği, kurumlar vergisi indirimi, kredi faiz desteği gibi teşviklerin kapsamı mutlaka genişletilmelidir. Daralma nedeniyle fabrikalarını taşınmak zorunda kalan tekstil, hazır giyim işletmelerine yönelik fabrika taşıma ve lojistik desteği mutlaka sağlanmalıdır.

Son olarak, tekstil, hazır giyim sektörünün sorunlarını düzenli olarak takip edecek, çözüm önerilerini geliştirecek, alınan kararların sonuçlarını izleyecek sürekli bir kamu sektörü çalışma mekanizması mutlaka oluşturulmalıdır. Tekstil, hazır giyim sektörü yalnızca üretim ihracatı yapan bir sektör değildir, milyonlarca insanın geçimini sağladığı ülkemizin sanayi altyapısını, ekonomik gücünü ayakta tutan stratejik bir sektördür.

Üretim kapasitesinin kaybolmaması, işletmelerin ayakta kalması, istihdamın korunması, ülkemizin uluslararası rekabet gücünün yeniden kazanması için artık acilen harekete geçilmelidir. Bu nedenle ilgili bakanlıkların, kamu kurumlarının, sektör temsilcilerinin, işçi temsilcilerinin bir araya gelerek tekstil ve hazır giyim sektörüne yönelik acil, kapsamlı, somut adımlar içeren bir eylem planı hazırlığı başlatılmalıdır. Çünkü meseleyi yalnızca tekstil meselesi olarak görmemek gerekiyor, mesele hem üretim hem de istihdamdır, mesele Türkiye ekonomisinin düzelmesidir, halkımızın cebindeki paraların çoğalmasıdır. Bugün alınmayan önlemlerin bedelini yarın çok daha ağır ödeyeceğimizi görmemiz gerekiyor.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçenin güzelliklere vesile olmasını, halkımızın cebine ulaşmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Fırat, teşekkür ederim.

İkinci konuşmacı Öznur Bartin...

Süreniz on dakika.

Buyurun.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Hakkâri halkı başta olmak üzere ekranları başında bizleri izleyen tüm halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2027 bütçesini görüşüyoruz. Önümüzdeki belgeyi yalnızca ödenek cetvelleri olarak değil, ülkenin kaynaklarının kimler için, hangi coğrafyalarda ve hangi amaçlarla kullanılacağını gösteren bir tercih belgesi olarak okumak zorundayız çünkü mesele yalnızca ne kadar büyüdüğümüz değil, kimin büyüdüğü, kimin emeğinin karşılığını aldığı ve hangi kentlerin bu ülkenin ortak refahından mahrum bırakıldığıdır.

Türkiye'de yaşananı basitçe "bölgeler arası gelişmişlik farkı" diye tarif etmek bu farkı yaratan tarihsel ve siyasal tercihleri görünmez kılar. Karşımızda kendiliğinden geri kalmış bir coğrafya değil, merkeziyetçi, güvenlikçi ve sermayeyi belirli merkezlerde yoğunlaştıran politikalarla geri bırakılmış Kürt coğrafyası vardır; Bakanlığınızın SEGE-2025 Raporu bunun resmî kaydıdır. Rapora göre, İstanbul 1'inci, Ankara 2'nci, İzmir 3'üncü sıradadır, Hakkâri 81 il içerisinde 77'nci, Şırnak 78'inci, Urfa 79'uncu, Muş 80'inci, Ağrı 81'inci sıradadır. Diyarbakır, Batman, Mardin, Van, Bitlis, hakeza takdir edersiniz ki yine en sonda. 6'ncı ve son gelişmişlik kademesindeki 17 ilin 16'sı Kürt coğrafyasındadır. Hakkâri, rekabetçi ve yenilikçi kapasitede ve yaşam kapasitesinde de 81'inci sıradadır. Bu, tek bir göstergedeki tesadüf değil, üretimden, teknolojiden ve insanca yaşamın koşullarından uzaklaştırılmış bir coğrafyanın bütünlüklü tablosudur. TÜİK'in 2024 il bazındaki verileri de aynı uçurumu gösteriyor; İstanbul'daki kişi başına üretim Van, Ağrı, Urfa'nın yani bu 3 kentin yaklaşık 4 katıdır. Bu farkı "coğrafyanın kaderi" diye açıklayamazsınız. Bu fark yatırımın, istihdamın, sanayi altyapısının, Kürt düşmanlığının ve kamusal imkânların nerede biriktirildiğinin sonucudur. SEGE 2025 Raporu'ndaki Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri'nin oluşturduğu bölge 26 bölge içinde 25'inci; Mardin, Batman, Şırnak ve Siirt'in bulunduğu bölge 23'üncü; Diyarbakır, Urfa'nın bulunduğu bölge 24'üncü sıradadır. Buna karşılık İstanbul, Ankara ve İzmir ilk 3'tedir. Bu sıralamalar yalnızca istatistik değil, ülkenin ekonomik haritasındaki merkez-çevre ilişkisinin nasıl kalıcılaştırıldığını da gösteriyor. Kürt coğrafyasının geri bırakılmışlığı tarihseldir, Şark Islahat Planı'ndan umumi müfettişliklere, OHAL'den bugüne uzanan güvenlikçi yönetim çizgisi bölgeyi üretim ve refah alanı olarak değil, denetlenecek bir saha olarak ele aldı.

Bugün kayyım uygulamaları da bu anlayışın yerel demokrasiye yansıyan biçimidir. Hakkâri'de 3 Haziran 2024'te seçilmiş belediye eş başkanlarının görevden uzaklaştırılması ve belediyeye kayyım atanması yalnızca seçme ve seçilme hakkına müdahale değildir, kentin bütçesi, hizmet öncelikleri ve kalkınma kararları üzerinde halkın söz hakkının da ortadan kaldırılmasıdır. Yerelin iradesini tasfiye ederek yerel kalkınma yaratamazsınız. Kürt meselesindeki çözümsüzlük de bu eşitsizlikten ayrı düşünülemez. Kürtçenin kamusal hizmetlerde ve yerel kurumlarda kullanılmamasının önündeki engeller, ana dilde eğitim hakkının tanınmaması, halkın kendi yaşamına ve üretim süreçlerine eşit katılımını sınırlamaktadır. Dilini kamusal alanda yaşatamayan, eğitimini kendi ana dilinde alamayan bir toplumun bilgiye, teknolojiye ve ekonomik yaşama eşit erişiminden söz edilemez. Demokratik çözüm ertelendikçe yalnızca siyasal sorun derinleşmiyor, ülkenin insan kaynağı, üretim kapasitesi ve kalkınma imkânı da daralıyor.

Sayın Bakan, şimdi, bu tablonun bütçedeki karşılığına bakalım. 2027 teklifinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına 248 milyar 830 milyon lira ayrılırken Millî Savunma Bakanlığına 1 trilyon 532 milyar 647 milyon lira ayrılmıştır. Bir başka ifadeyle, Millî Savunma

Bakanlığının doğrudan bütçesi sizin bakanlığınızın bütçesinin 6,2 katıdır. Üstelik, Millî Savunma Bakanlığı ödeneği 2026'ya göre yüzde 86,2 artırılırken Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ödeneğindeki artış yüzde 40,6'dır. Program bütçesinde tablo daha da çarpıcıdır: Sanayinin Geliştirilmesi, Üretim ve Yatırımların Desteklenmesi Programı'na 246 milyar 740 milyon lira, Bölgesel Kalkınma Programı'na 9 milyar 931 milyon lira ayrılmıştır. Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı'nın ödeneği ise 2 trilyon 180 milyar 183 milyon liradır. Bu son program yalnızca Savunma Sanayii Başkanlığını da kapsamaktadır dolayısıyla burada kurum bütçesi ile program bütçesini karıştırmıyoruz, bütçenin kendi sınıflandırması içindeki öncelik farkını göstermeye çalışıyoruz. Bölgesel Kalkınma Programı'na...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Rahatsız eden ne var burada?

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Bölgesel Kalkınma Programı'na ayrılan kaynağın yaklaşık 220 katı Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı'na ayrılmıştır. Bütçe gerekçeniz, savunma harcamalarının GSYH'ye oranını 2026 yıl sonu için yüzde 2,33, 2027 hedefi için yüzde 2,85, 2028 için yüzde 3,5 olarak öngörüyor. SIPRI'ye göre Türkiye 2025'te 30 milyar dolarlık askerî harcamayla dünyada 18'inci sıradadır. Bu tutar 2016'ya göre yüzde 94 artmıştır. Savunma ve havacılık ihracatı da 2025'te hizmet ihracatı dâhil 10 milyar 54 milyon dolara ulaşmıştır. İktidar bu rakamları millî gurur propagandasına dönüştürüyor. Oysa, savaş sanayisini yeni kalkınma modeli gibi sunmak, yoksulluğun ve eşitsizliğin üzerini örtemez. Bu büyümenin toplumsal maliyeti ve ihraç edilen silahların çatışma sahalarındaki sonuçları sorgulanmalıdır. İnsan Hakları İzleme Örgütü Burkina Faso Ordusunun Türk yapımı Bayraktar TB2'lerle Ağustos-Kasım 2023 arasında Burkina Faso ve Mali'de pazar yerleriyle bir cenaze törenine düzenlediği üç saldırıda en az 60 sivilin yaşamını yitirdiğini ve çok sayıda kişinin yaralandığını belgeledi, saldırıları olası savaş suçu olarak nitelendirdi. Bu rapor, silah ihracatının yalnızca döviz geliri ve pazar başarısı başlığı altında ele alınamayacağını gösteriyor.ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - İhracatın nihai kullanıcısı, sivil kayıplar, denetim ve uluslararası hukuk sorumluluğu açıklığa kavuşturulmalıdır.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Oluç, duyuyorsun değil mi? Benzettiğine, ilişkilendirdiğine baksana, şu çirkin ifadelere baksana.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - İktidar, bir yandan bölgesel gelişmişlik farklarını azaltacağını söylüyor, diğer yandan kaynakların çok daha büyük bölümünü güvenlik ve silahlanma programlarına yöneltiyor.

Hakkâri'de gençler iş bulmak için göç ederken, üretici hayvancılığını katma değerli ürüne dönüştürecek tesis bulamazken, kadınlar güvenceli istihdama erişemezken bu bütçe tercihinin hesabı verilmelidir. Hakkâri ve bölge kentlerinin ihtiyacı kalekol değil, gıda işleme, soğuk zincir, hayvancılık teknolojisi, yenilenebilir enerji, mesleki eğitim, dijital altyapı ve yerel istihdamdır. Bizim için kalkınma Hakkâri'de bir gencin göç etmek zorunda kalmadan iş bulabilmesi, bir kadının ekonomik bağımsızlığını kurabilmesi, bir çocuğun ana dilinde eğitim alabilmesi, halkın kendi kentinin bütçesi ve geleceği hakkında söz sahibi olabilmesidir. Barış ve demokratik toplum süreci bu nedenle aynı zamanda ekonomik ve toplumsal bir meseledir. Barış kaynaklarının savaşın sürekliliğine değil, halkların ihtiyaçlarına yöneltilmesidir. Demokratik cumhuriyet yerelin iradesini tanımadan, kimlik ve dil eşitliğini güvenceye almadan, emeğin ve refahın adil paylaşımını sağlamadan kurulamaz. Bu bütçe bize açık bir soru bırakıyor, Kaynakları savaşın ve güvenlik aygıtının büyümesine mi, yoksa halkın ekmeğine, üretimine, özgürlüğüne ve eşitliğine mi ayıracağız? Ekmek varsa özgürlük ve adalet vardır. Hakkâri'nin, Van'ın, Şırnak'ın, Ağrı'nın ve bütün bölge kentlerinin ihtiyacı daha fazla güvenlik harcaması değil, sanayi, istihdam kamusal hizmet, ana dilinde eğitim, yerel demokrasi ve onurlu barıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Berbat bir konuşmaydı.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Çok ayıp ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Bu nasıl bir üslup!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan, böyle bir şey olur mu?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bartin, konuşmanızda birkaç kez "Kürt coğrafyası" ifadesi kullanıldı, sizin de sadakat yemini ederek başladığınız vekilliğinizde Anayasa'nın 3'üncü maddesi devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğunu belirtmektedir. Yine, kimseyi etnik kökenine göre bölemezsiniz.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Neresi bölündü Sayın Başkan? Kürtler yaşıyor orada, her yerde yaşadıkları gibi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Her yerde yaşıyor, herkes her yerde yaşıyor, bir coğrafyaya bölemezsiniz, bu uygun bir ifade değil. Yine, madde 123 "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir." diyor. Buna uymanızı hassasiyetle tekrar hatırlatmak istiyorum.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Aynı hassasiyeti sizden biz de bekliyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, Türk savunma sanayiinin savaş suçuyla aynı cümlede ifade edilmesi asla kabul edilemez.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Böyle çirkin bir konuşma olur mu ya!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Türk milleti, tarihin hiçbir döneminde, dünyanın hiçbir coğrafyasında savaş suçunun tarafı değildir, olmamıştır.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kesinlikle, bu noktalarda dikkatli konuşmamız lazım.

Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Türker...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - İhraç ettiğiniz silahların kimleri katlettiğini görmek lazım.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - PKK'nın kullandığı silahlar...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Vekilim izin verir misiniz?

Sayın Başkan, sayın vekiller; tutanaklara geçmesi için ben de söz aldım, daha evvel de bu konuda tartışma yürütmüştük hatırlarsınız geçen dönemlerde de. Doğrudan konumuzla ilgili olmasa da bunun tutanaklarda yer almasını önemsiyoruz. Birincisi, Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle herhangi bir sorunumuz yoktur, böyle bir tartışmayı yürütmüyoruz.

İkincisi, tarihsel, sosyolojik bir kavram olarak ve coğrafi bir kavram olarak Kürt coğrafyası, kürdistan coğrafyası gibi kavramları kullanıyoruz, daha evvel de kullandık. Bunun ne Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle ne de idari yapıyla ilgili bir tartışma olmadığını özellikle belirtmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Türker Ateş, süreniz on dakika.

Buyurun.

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; Bakanlığınızın 2027 bütçesi şimdiden hayırlı olsun temennisindeyim.

Tabii, ülkeden, gelecekten bahsetmek istersek sanayi üretiminden bahsetmek gerekir. Tabii, gelecek üretimden geçer. Biz hepimiz farkındayız, üretmek hem siyasi hem de ekonomik özgürlük için önemlidir, onun için sizin Bakanlığınız çok değerli, bütçesi de önemli.

Bakanlığın bütçesine teklifinizde baktığımızda çok olumlu bir tablo görüyoruz; hedefler tutmuş, gerekli destekler sağlanmış, başarılar özellikle vurgulanmış. Maalesef aynı tabloyu sahada Sayın Bakanım göremiyoruz. Sanayi sektörü üç yıldır yerinde sayıyor, TÜİK rakamları bunu gösteriyor. Sanayi üretimi endeksi üç yıldır patinaj yapıyor. Herhâlde buna itiraz etmeniz mümkün değil. Sayın Mehmet Şimşek'in yüksek faize dayalı enflasyonu düşürme programı sanayinin çanına ot tıkamış durumda. Üzülerek söylemek istiyorum, ortalıkta yoksunuz Sayın Bakanım, sanayicilerimizi Mehmet Şimşek'in inisiyatifine terk etmiş durumdasınız. Sanayici sizin sesinizi duymak istiyor, desteklerinizi arkada hissetmek istiyor, sahipsiz olmadığını görmek istiyor. Bu ortamda istihdamı korumaya çalışmanın, ısrarla yatırım yapmaya çalışmanın beyhude olmadığını sizin ağzınızdan duymak istiyor. Sanayicimiz ciddi biçimde kan kaybediyor.

Uluslararası doğrudan yatırımı çekemiyoruz. İlk sekiz ayda uluslararası doğrudan yatırım yüzde 35 geriledi. Geçen yıl ağustos ayında 10,6 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım girişi vardı, bu yıl rakam 6,8 milyar dolara geriledi. Bu rakamın hepsinin de doğrudan yatırım olmadığını düşünelim, 1,8 milyar doları da net gayri menkul alımı dersek rakamlar gerçekten iç açıcı değil.

Tasfiye rakamlarına da bakıyoruz, rekor seviyesinde. Türkiye artık sadece yabancı doğrudan yatırımı çekmekte zorlanmıyor, geçmişte gelen yatırımcılar da hızla kaçıyor. Son bir yılda 3,4 milyar dolarlık yabancı yatırımcı tasfiye edildi, bu bir rekor. Arkalarına bakmadan kaçıyorlar. Neden kaçıyorlar? Çünkü güven kalmadı, piyasalar altüst oldu. Hem yeni yatırımcı getiremiyoruz hem de elimizdeki mevcut yatırımcıları da elimizde tutamıyoruz. Şirketler borsada hisseleri satıyor, paralar hemen yurt dışına kaçıyor. Bu vahim tabloyu lütfen artık görün.

Sanayide istihdam meselesi çok ciddi alarm veriyor. Her gün farklı firmalardan toplu işçi çıkarmaları haberleri düşüyor. Tekstil, hazır giyim sanayisi küçülüyor, üretim düşüyor, fabrikalar kapanıyor, işçiler işini kaybediyor. Temmuz 2023'ten bu yana tekstil üretimi yüzde 13,7 azaldı. Giyim üretiminde düşüş ise yüzde 31,1'e ulaştı. İstihdamdaki kayıp çok ağır. Tekstil ve hazır giyimde 1 milyon 176 bin olan ücretli çalışan 928 bine geriledi, yaklaşık 248 bin kişi işini kaybetti. Üstelik bu tablo yalnızca istatistiklerden ibaret değil. Kayseri'de yetmiş üç yıllık Orta Anadolu Fabrikası kapandı, yaklaşık 1.400 çalışanı ortada yok. TYH Tekstil 13 fabrikasından 7'sini kapattı, binlerce çalışan işini kaybetti. Peki, neden? Yüksek üretim maliyetleri, ağır finansman koşulları, zayıflayan talepler, marka çıkaramamak, uluslararası rekabette daralan hareket alanları. Sanayici üretmekte zorlanıyor, işçi geçinmekte zorlanıyor; ne sanayici ne de çalışan memnun. Üstelik mesele yalnızca bugün istihdam değil, fabrikalar kapandığında üretim kapasitesi de kayboluyor, birikmiş bilgi, deneyim ve yetişmiş eleman da kaybediyoruz. Tekstil ve hazır giyim Türkiye'nin ihracatı ve istihdamı açısından stratejik bir sektördür. Bu sektörde yaşanan daralma bütün üretim zincirini de etkiliyor; üretim düşüyor, siparişler azalıyor, istihdam geriliyor, sonuçta faturayı yine emekçi ödüyor. Soruyorum: Türkiye'nin sanayi politikası nerede, üretimi ve istihdamı koruyan bir plan nerede? Üretimi korumak emeği korumaktır, sanayiyi ayakta tutmak işçinin emeğini korumaktır. Geçen yıl Mecliste Sayın Sanayi Bakanına açıkça sorduk: "Avrupa Birliği 'Made in Europe' adı altında yeni bir sanayi hızlandırma yasası geliyor. Türk sanayicisi dışarıda kalacak. Ne yapıyorsunuz?" dedik. Sayın Bakan o gün bize cevap verdi: "Hiç merak etmeyin. Süreci yakından takip ediyoruz. Türk sanayicisinin etkilenmesine asla müsaade etmeyeceğiz." dedi. Peki, sonuç ne oldu? Almanya, Fransa oturdu, anlaştı, İngiltere koruma kapsamına alındı, Türkiye ise kapının dışında.

Sayın Bakan, "Takip ediyoruz." dediğiniz sürecin sonucu bu muydu?

Otomotiv ihracatımızın yüzde 73'ü yani 30 milyar dolardan fazlası Avrupa pazarına gidiyor. Şimdi, Bursa'daki işçi, Kocaeli'deki tedarikçi, Denizli'deki kablo üreticisi, Türkiye'nin her yerinde üreticiler, destek verenler, yan sanayiler sizden bu kararların nasıl düzeltileceğini bekliyor. Göz bebeğimiz Togg pazar payı geleceği de kararları nasıl etkileyecek, onu da merak ediyoruz. Siz süreci izlerken sanayicimiz kan kaybediyor. Ciddi anlamda soruyoruz: Gerçekten millî bir sanayi politikamız var mı, millî bir teknoloji programımız var mı? Popülist söylemleri bırakalım. Sanayicimizi yüksek maliyetin, dış engellerin altında ezdirmeyelim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Bakanlığınız üretimi korumak için var. Geçen sene OSB dışında kalan sanayi tesisleriyle alakalı bir konuyu gündeme getirmiştik. Tevhit işlemlerinde yüksek tapu harçları ve damga vergisi alınıyor. Bolu'da özellikle kanatlı sektöründe büyümeyi planlayan şirketler aşırı bir maliyet yükleniyor.

Kanatlı sektör demişken, Sayın Bakan, bu sektöre iktidar tarafından uygulanan hasmane politikaları anlamış değiliz. Bir sabah kalkıyor Adalet Bakanımız, sosyal medyada paylaşım yapıyor: "İSO 500 içerisinde olan kanatlı sektör firmalarına denetim kayyumu atadık." diyor. Sabahleyin firma sahipleri İstanbul'a alınıyor. Gerekçe ne? Fahiş fiyat veya Rekabet Kurulu'na itiraz. Fiyat artışlarına bakıyoruz, enflasyonun altında, bir artış olmadığını görüyoruz. Zaten ihracat kısıtlamalarını sizler de gördünüz, bazen ihracata kota konuluyor, bazen de ihracat tamamen kapatılıyor iç pazardaki fiyatı dengelemek açısından ama bu pazarlar kolay da kazanılmıyor. Tarıma dayalı desteklerden bir tanesidir. Bu sanayicilerimizle ilgili bir açıklama hiç sizin ağzınızdan duymadık. Bu sanayicilerimiz ömürlerini buralara verdiler; öyle büyük yatırımlar yaptılar ki, şu anda fonda bir ayda kazanan arkadaşlar bu tesislerin tamamını alabiliyor. Birileri gecesini gündüzüne katmış, hayatını riske atmış. Devlet olarak, Hükûmet olarak kârda ortağız ama zararda ortak değilsiniz, bunu görüyoruz ama bizim söylemek istediğimiz, bu insanlara nasıl bir denetim kurdunuz, nasıl özür dilediniz bu insanlardan? Bu arkadaşlar, bu senelerini vermiş sanayiciler, bunları nasıl itibarsızlaştırdık, bu noktaya getirdik, onu düşünüyorum, taşınıyorum hiçbir şey söyleyemiyoruz ya, ben utandım yani. Sanayicileri bu eylemlerle hırpalamayın diyelim.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; uygulanan yüksek faiz, düşük kur politikasıyla sanayici canından bezdi. Fiyatlar o kadar yükseldi ki, sanayiciler rekabet edemez durumda. "Kur hedefleri yok, dalgalı kur rejimi var." diyorsunuz ama dolar grafiğine baktığınızda hiç öyle değil. Ayrıca, Merkez Bankası kuru belli bir seviyede tutmak için cayır cayır döviz yakıyor, sanayici dış pazarlarda kaybediyor. Bu pazarlar kolay kazanılmadı, döviz kurunu tutma pahasına sanayicinin belini kırıyorsunuz. Sanayici geleceğini göremiyor. Sanayi Bakanı olarak, sanayicimizin içinde bulunduğu cendereyi aşması için daha aktif, daha umut veren bir tutum takınmanızı umut ediyor, Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Çok yararlı bir konuşma oldu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

İlhami Özcan Aygun, süreniz on dakika.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli protokol; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi üzerine Grubumuz adına söz aldım.

Evet, Sayın Bakanı dinledik. Bu kitapçığa baktığımız zaman her şeyin bittiğini ve ülkemizin uçtuğunu gördük. Ya, Sayın Bakanım, siz ne içiyorsunuz ben merak ediyorum. Biz mi başka ülkede yaşıyoruz acaba siz mi başka ülkede yaşıyorsunuz merak ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Hangi veri yanlış, hangi veri yalan?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bakınız, tekstilde istihdamı söylediniz ama maalesef gerçek öyle değil. Yani bir sürü sorun var ama baktığınız zaman her şey tozpembe, her şey güllük gülistanlık. Hep beraber dinleyeceğiz, hep beraber...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sizin içtiğinizden içmiyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bakın, ben sizin konuşmanıza hiç müdahale etmedim, sonuna kadar dinledim ve aynı hassasiyeti sizlerden de bekliyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Çok kötü bir giriş yaptınız.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sizin içtiğinizden içmiyorum.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sizin içtiğinizden biz içmiyoruz, merak etmeyin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi, Sayın Bakan, ekonomi maalesef çöküşte, sanayi gerilemede. Sanayide kapasite kullanımı düşük seyrediyor. Ekim ayında mevsimsellikten arındırılmış kapasite kullanım oranı yüzde 74,3. Bu, tarihsel ortalamanın tam altında kalıyor. Savunma sanayisi dışında tüm sanayi büyük kriz içerisinde. İktisatçılar buna "erken sanayisizleşme" diyor, millî gelir içindeki sanayinin payı hızla düşüyor. Sanayi Üretim Endeksi üç yıldır yatay seyrediyor. Bu yüzden dezenflasyon başarısız, sanayi üretimi durgunlaşıyor yani sanayi üretimi düşüşte. Yatırım yok; 2026 yılının ikinci çeyreğinde yatırımlar durmuş. Ekonomide belirsizlik var. Yüksek faiz ve hukuk dışı yönetim anlayışıyla sanayiye büyük darbe vuruluyor. 2026 yılının ikinci çeyreğinde gayri safi millî hasılada yüzde 2,3 artış kaydedildiği söyleniyor. Türkiye'nin 1960 sonrası yıllık büyüme oranı yüzde 4,7'dir Sayın Bakan, bundan haberiniz var mı? Yani tarihsel ortalamanın dahi altında, en kötü yıllardan birini yaşıyoruz. Bu yüzden büyük bir beyin göçü var. Üniversite mezunlarının beyin göçü oranı 2025 yılına baktığımızda yüzde 2,7. Bu oran bilişim, iletişim, teknoloji mezunlarında yüzde 7'ye, moleküler biyoloji ve genetik mezunlarında ise yüzde 13,1'e çıkıyor.

Biliyorsunuz ki tekstil ve giyim eşyaları çöküşte. Temmuz 2023 yılından bu yana üç buçuk yıldır tekstil üretimi yüzde 13,7; giyim eşyaları üretimi yüzde 31,1 azalmış. Özellikle giyim sektöründe yaşanan sert daralma istihdamı da vurdu. Büyük konfeksiyon

ve ayakkabı sektörü Mısır'a gidiyor ama gelen bilgilere göre orada da memnun değiller, kalitesizlikten dolayı da ülkeye dönmek istiyorlar. Bu konuda sizlerden destek bekliyorlar ama Mısır tabii artık almış yatırımı, dışa çıkmasına izin verir mi; o da başka bir konu. Herkes Türkiye değil, kendisine yapılan yatırım dışarı çıkmasın diye mücadelesini sürdürüyor. Haziran 2023'te giyim ve tekstil sektöründe ücretli çalışan sayısı 1 milyon 176 bin iken Ağustos 2026'ya geldiğimizde 928 bine düşüyor Sayın Bakan. Sizin bu kitapçığınızda ise maalesef, dediğiniz cümle şuydu: "İstihdamı biz koruduk, artırdık." ama gerçekler ile verilen rakamlar uyuşmuyor. Bu rakamlar da benim değil, sizin ve TÜİK'in rakamlarıyla aradaki çelişkiyi sizlerin huzurunuzda size bırakıyorum.

Gençler ülkemizden kaçıyorlar. İş gücüne dâhil olmayan nüfus son iki yılda 1,5 milyon kişi artmış. Bu çok büyük bir rakam. Gerçek işsizlik Ağustos 2026 itibarıyla yüzde 31 Sayın Bakan. Sanayi üretimi olmadığı için her üç kişiden 1 kişi işsiz. Gerçek işsizlik oranı pandemi döneminin üzerinde arkadaşlar. Bakınız, pandemi döneminin üzerinde şu anda gerçek işsizlik var ama kitapçığa bakarsanız, Bakan Bey'in sunumuna bakarsanız her şey güllük gülistanlık, ülke uçuyor.

Yine, gelelim BYD'ye. Özellikle, bu BYD'yle ilgili çıkan kanun teklifinde burada bütün arkadaşlarımız dile getirdi, biz dile getirdik. Yanlış yapıyorsunuz, TOGG'u baltalayacaksınız dedik. "Yok, TOGG'a bir şey olmaz." dediniz. Ya, BYD'ye 2024'te özel kanun çıkardık; ilave 40 gümrük vergisi daha verdik onlara ve BYD sözde, Manisa'da yatırım yapacaktı. Baktı ki Macaristan daha güzel, ondan sonra aldı başını gitti. Bu süre içerisinde ülkemizde 150 bin araç üretecekti ama yaptığı iş ne biliyor musunuz? Çin'de ürettiği araçları ülkemize sattı. Ne yaptı? Parayı aldı, cebine koydu, hazineye, maliyeye en büyük zararı yaptı ama gelinen noktada çekti gitti. Ben merak ediyorum, hazine ve maliyede kadar zarar var?

CAVİT ARI (Antalya) - Kamu zararı var, kamu zararı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ne kadar zarar var diyorum, ne kadar zarar? Ve vermiş olduğu o taahhütlerin acaba ne kadarını biz geri alabileceğiz? Bu ülkenin zararını nasıl karşılayacaksınız? Bunun hesabını sizden kim soracak? İşte, biz burada soracağız.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanın ödemesi lazım bu zararı.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bu yapılan yanlışlığa o gün kulaklarınızı tıkadınız, hepiniz güllük gülistanlık yatırım olacak diye hızlı bir şekilde kanun çıkardınız ama geldiğiniz noktada Çinli geldi, Türkleri, bizleri aldattı, çekti gitti, elini ovuşturdu, kârını cebine koydu, Macaristan'da yatırımı yaptı. Dedik ki: "TOGG'a zarar veriyorsunuz. Yerli fabrikamız, yerli markamız, bunu yüceltmemiz lazım, bunu korumamız lazım." Ama siz maalesef Çinliyi korudunuz. Her yerde olduğu gibi bunu yapıyorsunuz zaten.

Yine, bakınız, yapay zekâ diyorsunuz. "2020'de yapay zekâ yeni çağa yeni şekil verecek." diyorsunuz. Geçen yıl konuşmanızda da yapay zekâ işlemci kapasitesini artıracağınızı, sanayiden sağlığa, finanstan kamu hizmetlerine kadar her alanda dijital dönüşümü gerçekleştireceğinizi ifade etmiştiniz ancak gelinen aşamada farklılık göremedik Sayın Bakan.

Türkiye, bakın, ne yapacak? Matbaada geç kalan Osmanlı'nın durumunu dikkate alarak yapay zekâ için ne gibi somut önlemler alıyorsunuz? Dijital güvenlik için ne yapıyorsunuz? Yine, geçen yıl otomotiv ve beyaz eşya sektöründe kullanılan çiplerin tasarımını millîleştireceğimizi ifade etmiştiniz. Bu konuda son durum nedir? Somut örnekler verilmesini bekliyoruz çünkü beyaz eşya sektörü de büyük krizde Sayın Bakan, Beyaz eşyada en büyük üreticimiz Vestelin durumu ortada ve enerjiden hisselerini devrederek çıktı. Ülkenin markaları şu anda teker teker kapanıyor ve işçi çıkarıyor ama siz hâlâ da her şeyin güllük gülistanlık olduğunu söylüyorsunuz. Dolar kuru bunları olumsuz etkiliyor, bu konuda çalışma bekliyoruz.

Yine, yeşil dönüşümle ilgili güzel şeyler ifade ettiniz ama The Guardian öyle demiyor. Evet, İngiltere menşeli Guardian gazetesi diyor ki... Britanya'nın Türkiye'ye 139 bin ton plastik atık gönderdiğini, bunun da atık sömürgeciliği anlamına geldiğini yazıyor. Ülkemizin itibarını, evet, ülkemizin itibarını sıfırlayan, prestijini düşüren bu süreci neden sonlandırmıyorsunuz Sayın Bakan? Kendi ülkemizin artıklarını temizleyip sanayiye kazandıracak dönüşümü yapmak bu kadar zor mudur? Dijital dönüşüm diye konuşanların yeşil dönüşümü, plastik dönüşümü beceremmemesi kadar acı bir tablo yoktur Sayın Bakan. Bu haberlerin halkımızı çok üzmesi üzerine İletişim Başkanlığı bir paylaşım yapıyor, manipülasyon olduğunu savunuyor. Ülkemizde yalnızca sanayide ham madde olarak kullanmak üzere temiz, kaynağında ayrıştırılmış atıkların lisanslı tesislerde işlenmek üzere ithalatına izin verildiği söyleniyor. Hadi oradan! Bizim bu kadar aklımızla da oynamayın. Adana'daki o fotoğraflar, o kameralara yansıyanlar hep ortadaydı. "Tencere dibin kara, seninki benden kara" misali bir açıklama bu. Yahu, kendi ülkende hâlâ çöp paylaştırma mekanizması olmayan... Yaygınlık yok. Maalesef, sen gidiyorsun, Avrupa'dan çöp topluyorsun; bize bu hiç yakışmıyor Sayın Bakan.

Yine, bakalım, teşviklere geldiğimiz zaman ise geçen yıl depremden yoğun olarak etkilenen 65 ilçemizde gerçekleştirilen yatırımların en üst seviyede desteklendiğini ifade ettiniz. Nerede bu vatandaşlar? Neden vatandaşlar bunu görmüyorlar, merak ediyoruz. Yine, geçen yıl 100 yeni fabrikayla 10 bin gence iş imkânı sunacağınızı söylüyordunuz. Oysa gençler maalesef işsiz, geleceklerini göremiyorlar ve Avrupa'ya kaçıyorlar.

Yine, bakın, askerî üretimde, Sayın Bakan, her 3 askerî insansız hava aracından 2 tanesini Türk firmaları yapıyor; bu onurumuz, gururumuz diyoruz ama KAAN uçağıyla ilgili Trump'ın bir söylemi vardı, Trump ağzımıza bir parmak bal çalıp gitti. Motorların verileceği söylenmişti. Ne oldu bu motorlara? 40 tane KAAN uçağımız için 80 tane motor bekliyoruz ama bununla ilgili bir gelişme yok.

Ha, bir de sizin Çelik Kubbe aileniz vardı. Çelik Kubbeyle ilgili yine uzun bir hayal çizmişsiniz. Hayal satmaya devam ediyorsunuz. Çelik Kubbe ne zaman bitecek Sayın Bakan, merak ediyoruz.

Tekirdağ'a geldiğimiz zaman ise az önce de siz de Ergene Havzası'yla ilgili paylaşım yaptınız. Yani ne bitmez bu arıtmalar , merak ediyorum ben. 2003'ten beri gelen bir süreç var ve gelinen noktada Ergene Havzasını bir türlü temizleyemediniz. Kaynakları heba ettiniz ve sonuçta hâlâ daha orada arıtmalar olduğu gibi, bitmemiş şekilde duruyor.

Yine, OSB'lerle ilgili sıkıntılarımız var Sayın Bakan. Ya, diyorsunuz ki: "Şunu yaptık, bunu yaptık." Hayrabolu ve Malkara'daki OSB'lerde daha doğal gaz yok Sayın Bakan. Bunların genişlemesiyle ilgili... Daha sonuçlanmadı. Gelin, bir an evvel bunları bitirelim. Burada yine, hep plana koymuşsunuz, bitirecekmişsiniz ama gelinen noktada maalesef geride kaldık.

Yine, bakınız, Marmaraereğlisi Yeniçiftlik mevkisinde, Çeşmeli mevkisinde NATO limanının olduğu alanla ilgili size geldik, makamınıza 8 milletvekili ve Valimizle beraber. Oraya yüksek teknolojili bir yatırım yapalım dedik, yüksek teknoloji ne çıktı arkadaşlar, bilir misiniz; 4'üncü liman çıktı şansımıza. 4'üncü limanı da Tekirdağ'a kazandırdınız ama biz neyi bekliyorduk? Yatırım bekliyorduk. İstihdam için yüksek teknoloji beklerken 4'üncü limanı da verdiniz gelinen noktada.

Yine, Sayın Bakan, Tekirdağ'da bir ziyaretinizde Çorlu'da OSB'lerin 18 uygulamasından gelen gelirlerden dolayı Çorlu'ya, bir yüksek teknolojili lise yapılması sözünüz vardı. Bu sözünüzü bir an evvel gerçekleştirmenizi... Bugün de bunun tarihini buradan bizlere verirseniz, Tekirdağlı hemşehrilerimiz bunu duymaktan mutlu olacaklar diyorum. Yani sözünüzü yerine getirin, bir an evvel bunu gerçekleştirin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yine, Ergene havzasıyla ilgili bir şey söylediniz, maalesef suyla ilgili sıkıntımız var. Meriç Nehri'nin suyunu kararlarla bizim Çorlu'ya, Ergene'ye, Kapaklı'ya getirmeniz gerekiyor. Yer altı suları 400-500 metreye indi. Sanayide su sorunu var. Orada Meriç akar, Türkler bakarmış. Meriç'in akmayıp... Sanayinin oraya getirilmesi konusunda da ortak bir proje yapılarak diğer bakanlıklarla beraber çalışma yapılmasını bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aygun, teşekkür ederim.

Söz sırası İYİ Parti Grubunda; iki konuşmacı, Sayın Buğra Kavuncu ve Burak Dalgın.

İlk konuşmacı Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun.

Süreniz on dakika.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Güzel bir sunum dinledik ama ben önce size bir çerçeve çizmek istiyorum yani nasıl bir Türkiye'de Sanayi Bakanı ve kıymetli yol arkadaşları neyi toparlamaya, neyi düzeltmeye çalışıyorlar, hangi ortamda biz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz; önce onu bir beraberce görelim.

248 milyar TL olarak açıklanan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesi bugün ne anlam ifade ediyor? Bakın, fon kriziyle buharlaşan 850 milyar Türk lirasının neredeyse üçte 1'inden bahsediyoruz. 2027 yılında ödenecek 3,9 trilyonluk faizin sadece yüzde 6'sından bahsediyoruz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesini konuşarak. Yirmi beş yıldır AK PARTİ yönetiyor bu ülkeyi, tam yirmi beş yıldır. Beş yıl önce millî gelir içerisindeki payı yüzde 22,12 olan ancak bugün yüzde 15,5'lere düşmüş imalat sanayisinin bütçesini bugün hep beraber konuşacağız. Yüksek teknoloji ürün ihracatının imalat sanayi ihracatına oranının yüzde 5,14 olduğunu söylüyoruz, değil mi? Güney Kore kıyaslaması sağlıklı bir kıyaslamadır. Güney Kore'de bu rakam ne kadar arkadaşlar, biliyor musunuz? Yüzde 36,6; böyle bir durumda biz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz. Bakın, milyon kişiye düşen patent sayısında da Türkiye 116 patent ama Güney Kore'de bu rakam tam 3.783 arkadaşlar. Sanayici kan ağlıyor. "Faiz sebep, enflasyon sonuçtur." politikasının bugün getirdiği noktada tüm dengesi bozulan ekonomimizin oluşan bu dengesizliklerle sanayicimizin yurt dışında nasıl pazar kaybettiğini göre göre biz bu bütçeyi bugün hep beraber konuşacağız. Üretim ekonomisiyle, ticaretle kalkınma hedefi olan Türkiye'de bugün durum neye döndü biliyor musunuz? Tamamen ahbap çavuş ilişkisinin hâkim olduğu manipülasyonun, efendime söyleyeyim, gayrimeşru, kayıt dışı ekonominin gün geçtikçe hakimiyet sağladığı bir ekonomik ortam içerisinde biz bu bütçeyi konuşacağız. Yerli sanayi can çekişiyor. Doğrudan yabancı yatırım miktarı da yerlerde sürünüyor. İşte, böyle bir durumdaki Sanayi Bakanlığının bütçesini biz hep beraber konuşacağız.

Bakın, sanayiciyle çıkın konuşun. En öncelikli gündem maddesi, finansmana erişim zorluğu ve pahalı iş gücünden dolayı artık rekabet edemeyecek hâle gelmiş olduğunu çok net olarak görürsünüz. İşçilik maliyetleri döviz bazında çok yüksek. Sanayiciye çıkın, durumu sorun, bakın, neler duyacaksınız; mahvolmuş durumda bir yerli sanayiyle karşı karşıya kalırsınız.

Arkadaşları da uyarıyorum. Biz böyle konuşunca yeni bir huyu oldu iktidarın, daha doğrusu AK PARTİ'nin; eleştiren milletvekillerine tazminat davası, manevi tazminat davası açıyorlar. Gazeteciyi susturdunuz, uzmanları susturdunuz. Ya, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi ya. İşte ne diyoruz? Eleştiriyoruz, "yanlış" diyoruz, anlatıyoruz, bize mahkeme tutanağı geliyor, mahkeme çağrısı geliyor; neymiş? Saygınlığınızı zedeliyormuşuz. Neyin saygınlığını zedeliyoruz ya? "Fon krizi" dedik, fon krizinde "Dibine kadar bulaşmıştır bu iktidar." dedik; bu, saygınlığı zedelemek oluyormuş, bize tazminat davası açılıyor. Böyle bir Türkiye'de yaşıyoruz arkadaşlar.

Tekstil... Sayın Bakanı dinledim. Sunumunda en fazla sesinin çıktığı ve vurgu yaptığı yer tekstil sanayisiydi. Bence sesinizin en az çıkması gereken yerdi Sayın Bakan. Anlıyorum çabanızı, diyorsunuz ki: "2026'da biz istihdamı muhafaza ettik." 2025, 2024,

2023... Türkiye'den sökülen fabrikalar, ülkeyi terk eden fabrikalar... Ya, bütün sunumunuzu coşkuyla yapın ama bugünkü iktidarın sanayiciyi konuşurken coşkulu, heyecanlı, iyi bir iş yapmış edasıyla konuşacak hâli yoktur.

Bakın, öngörülemiyor, gelecek dönemde ne yapılacağını bilmiyor sanayici. Sanayi yatırımları en az on, on beş, yirmi yıllık perspektif ister. Türkiye'de biz önümüzdeki sene ne olacağını bilmiyoruz. Öyle bir iktidar düşünün ki enflasyon hedefini yılda 2 kere revize ediyor, bazen 5-6 puan revize ediyor ya! Hangi sanayici hangi yatırım fizibilitesini yapacak? Böyle bir ortamda nasıl yatırım yapacaksınız? Bunları net görmemiz lazım.

Gurur duyuyoruz. Emek verilmiş, anlatılıyor. Bizi de gururlandırıyor yapılan çalışmalar ama gerçekçi olmamız lazım, hakikati görmemiz lazım arkadaşlar. Bakın, "local content" meselesi; az önce arkadaşımız da söyledi, biz de geçen sene bunu gündeme getirdik. Burada Sanayi Bakanı ve ekibinin siyasi sorumluluğu vardır bu konuda. Önümüzdeki bir ay içerisinde net karar verilecek. Tablo iç açıcı değil. Daha net bir karar yok ama öyle görünüyor ki Türkiye'yi dışarıda bırakacaklar ve bu bizim için büyük bir felaket. Şimdi birinci soru: Sayın Bakan, bir etki analiziniz var mı? Yani bu "local content"ten dolayı şayet özellikle otomotiv sanayisindeki üreticimiz dışarıda kalırsa bunun Türkiye'ye maliyeti nedir? Yaptıysanız bu etki analizini paylaşın bizimle. Yapmadıysanız bu bence büyük bir sorumsuzluk. Zira sanayinin kalbiyle ilgili konuşuyoruz, bunun anlatılıp paylaşılması gerekiyor bütün ilgililerle, uzmanlarla. Sanayici bu konuda sizlerden cevap bekliyor. Ben rakam verip detaya boğmak istemiyorum ama gümrük birliğinde olmamıza rağmen Türkiye'nin bu konuda böyle bir duruma gelmiş olması anlaşılabilir, kabul edilebilir değil. Kaç tane yurt dışı seyahati yaptınız bu konuyla ilgili? Aydınlatın bizi. Kaç tane Avrupalı yetkiliyle görüştünüz? Bu konuda da aydınlatın. Mesela "Made with EU" diyen bir lobi var yani "Avrupa'yla birlikte üretelim." Bunlarla ilgili bir çabanız oldu mu? 6 bin tane önerge verilmiş. Avrupa'da da bu işe karşı çıkanlar var. Bunlarla bir irtibatınız oldu mu? Anlatın, millet rahatlasın. Tamam, güzel katalog yaptırmışsınız, barkodlu sunumlar getirmişsiniz ama sanayicinin duymak istediği hakikat, realite bunlar. Bunun dışındakiler -kusura bakmayın- evet, bizi belki mutlu ediyor ama hakikate dokunmayan bir anlatımdır.

Şimdi Sayın Bakan, ben biraz karnenize de baktım. Biz soru önergesi veriyoruz. Bu soru önergelerine aldığımız cevaplar bize o bakanlığın millet iradesine, millet iradesinin tecelli ettiği bu Meclise olan saygısını ve bu konudaki sorumluluğunu gösteriyor. Yüzde 36, Bakanlığın bize vermiş olduğu cevaplardaki oranı. Hani baktığınız zaman genel ortalamaya, fena değil. Başka acı bir şey söyleyeyim size: Bakın, yatırım, sanayimizin perspektifi, ülkedeki ekonominin kalkınması için güven çok önemli değil mi, adalet çok önemli değil mi, hukuk çok önemli değil mi? Buradan şikâyet ediyorum. Aslında her gelen bakana bizim şikâyet etmemiz lazım bunu çünkü hukuk ve adalet olmadan ülkede hiçbir şeyi ileri götüremezsiniz. Siz yüzde 36'sına cevap vermişsiniz. Adalet Bakanına verilen binin üzerindeki soru önergesine verilen cevabın oranı ne kadar biliyor musunuz? Sıfır, yüzde 0! Adalet Bakanının Türkiye Büyük Millet Meclisinden kendisine yöneltilen soru önergelerine vermiş olduğu cevap bir değil arkadaşlar, iki değil, üç de değil, sıfır. Bu şartlar altında siz Sanayi ve Teknoloji Bakanı olarak bu ülkeye yatırımcı çekmeye, bu ülkede kalkınma, bu ülkede her şeyin iyi olması için mücadele etmeye çalışıyorsunuz. Bunları ne olursunuz görün.

Bakın, "local content" konusunda bu sorulara cevap verin çünkü koca bir sektör, inanın, büyük bir endişe içerisinde ne olacağını bilmek istiyor, anlamak istiyor. Avrupa Birliği niye bu kararları alıyor arkadaşlar? Çünkü Çin gibi bir hakikat var. Çin bütün pazarlara giriyor, Avrupa Birliği de kendini korumak istiyor. Bizim Çin stratejimiz ne? Mesela bununla ilgili de bir iki kelime duymak istiyoruz Çin'le ilgili. Çin bir fırsat mı, Çin bir risk mi? Bir stratejimiz olmadığı için işte BYD skandalını yaşıyoruz. Adam geliyor gümrük muafiyetiyle, milyonlarca, milyarlarca dolar para kazanıyor, söz veriyor, yatırım yapmıyor, yatırım yapmadığı gibi terk edip gidiyor; daha da fecisi, diğer Çinli firmalar da bizi Dünya Ticaret Örgütüne şikâyet ediyor BYD'ye verdiğimiz ayrıcalıktan dolayı ve bizden tazminat isteme gibi bir duruma soktular. Karar verilmedi ama böyle bir başvuru yaptı Çinli firmalar.

Bir başka konu ham maddede bağımlılık. Ham madde konusunda, bakın, şu yapılan sunumda tek bir cümle ben gene duymadım. Geçen sene de bu konuyu gündeme getirdim. Türk sanayisi ham maddede yurt dışına bağlı. Bir Kent Port Projesi vardı, Yumurtalık'ta bir projeden bahsediliyordu, ne oldu? Ne oldu yani bunun akıbeti ne oldu? Yumurtalık'ta yapacağınız petrokimya tesisinden İstanbul'a, Körfez'e ham madde taşıyacaksınız, ne kadar "feasible" olduğu ayrıca tartışmalı da en azından ne olduğuna dair bir şey söyleyin. Sanayicimiz bunları duymak istiyor diyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum. Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Burak Dalgın, süreniz on dakika.

Buyurun.

BURAK DALGIN (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı alanında yapay zekâ, savunma sanayi ve teknoloji ekosistemi alanında yapılan faaliyetleri ilgiyle ve sevinerek takip ediyoruz. O konudaki çalışmalarınızdan dolayı da tebrik ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Şimdi, bu bütçeye baktığımda, ben 5 tane ana madde etrafında görüşlerimizi ifade etmek istiyorum; bir tanesi kaynak, bir tanesi büyüme, biri istihdam, biri verimlilik, biri de uluslararası ilişkiler. Çünkü bu 5 tanesinin toplamıyla aslında biz bir genel tabloyu göreceğiz.

Şimdi, kaynakla başlayalım. Biz, bu bütçede bütçenin zekatını sanayiye ayırıyoruz. Sanayinin payı kırkta 1, reel kesime ayrılan destek bütçenin zekatı kadar. Bunu yukarı doğru çekmek durumundayız. Neticede, faize 4 trilyon lira ayrılan bir ülkede, bunun sadece üç haftalık hâlini sanayiye ayırırsak Türkiye'yi ileriye doğru ittirmemiz mümkün olmaz. Bu rakam ne anlamına geliyor? Sanayide bir yıla ayrılan para, aslında en büyük bin sanayi şirketimizin iki aylık faiz gideri kadar. Yani zaten sanayinin en büyük şirketleri ciddi bir faiz yükü altında, biliyorsunuz, faaliyet kârının yüzde 85'ini finansman giderini ayırıyor. Yani en büyük sanayi şirketlerimiz bile bankalara çalışıyor. On yıllık ortalaması bunun yüzde 64'tü, bu yüzde 85'e çıktı. Bu uygulanan genel ekonomi programının sanayiyi nasıl çürüttüğüne bir örnek. Daha geçen sene bile bizim gene en büyük bin sanayi şirketimizin 300 tanesi zarar açıkladı. Bu sene maalesef, daha büyük bir rakamla karşı karşıya kalmamız mümkün. Bu tablo varken ne yapmak lazım? Bu insanları birazcık rahatlatmak lazım. Rahatlatmanın pek çok yolu var, en barizi bu KDV alacaklarını ödemek. 1 trilyon liradan fazla KDV alacağı bekliyor. Yani sanayicinin parasıyla faiz ödemeden, bedavaya Hazine bunları kendisini fonlamakta kullanıyor. Bunun karşılığında KOBİ ve sanayiciye faiz ödeyerek, bankalara para ödeyerek kendisini fonlamaya çalışıyor. Şimdi, bu 1 trilyondan daha fazla parayı acilen ödemek lazım. Bunun yıllık sanayiye yükü yarım trilyon civarında bir faiz ödemesi. Şimdi, bir defa bunu hemen yapmak mümkün. Bir diğeri, esnafların beklediği vergi ve SGK yapılandırmasını acilen yapmak çünkü bu para zaten tahsil edilemiyor, kâğıt üstünde artmasının da bir hayrı yok. Burada makul bir yapılandırmayı yapmak acil bir şekilde bir rahatlama, bir can suyu sağlar. Mevcut ekonomi programının doğal neticesi olarak, sizin doğrudan alanınız değil ama öbür tarafta yapılanlar sizin alanınızı da etkiliyor, reel sektörün net döviz açığı güldür güldür yukarıya doğru çıkıyor, 213 milyar dolara çıktı. Burada kurdaki herhangi bir oynamanın sanayi şirketlerinin bilançosu üzerinde nasıl bir etki yapacağını maalesef görüyoruz, orada da maalesef bir balon göz göre göre şişiyor. Balon demişken fon meselesini de hatırlayalım. Burada, tabii, bireysel yatırımcının mağduriyetleri, sıkıntıları var ama orada parası kalmış KOBİ'ler de var. Daha geçenlerde konuştuğum birisi "Ben orayı kasa olarak kullanıyordum, 10 milyonum kaldı, 5 kişiyi işten çıkarmak zorunda kaldım." dedi. ÖST tahvilleri, özel sektör tahvilleri de aynı zamanda doğrudan bu alanı ilgilendiren bir konu. Yani fon meselesi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını da ilgilendiren bir alan. Hazine ve Maliye Bakanı ortada yok, sizin bu konuya birazcık vaziyet etmenizde yarar görüyorum. Bu, kaynak meselesi.

İkincisi, normalde büyüme derdim buna ama büyümeyi geçtik, büyüme artık bir lüks hâline geldi, insanlar artık çalışarak batıyoruz, noktasındalar, küçülmemeye çalışıyorlar. Şimdi, Ağustos 2026'daki sanayi üretimi endeksimiz, Şubat 2022 düzeyinde yani biz, az gitmişiz uz gitmişiz, dört buçuk senenin sonunda hiçbir ilerleme kaydedememişiz. Bu, bırakın gelişmekte olan bir ülkeyi normal bir ülke için felaket bir performans. Beş yıldır yerimizde sayıyoruz. İmalat sanayinin artmadığını görüyoruz. Burada bir savunma sanayi, önemli bir istisna. Oradaki başarıları biz de iftihar ederek takip ediyoruz, bunun artması lazım. Tabii, ben de sizin söylediklerinizi tekrarlıyorum burada. Türk savunma sanayisinin orada savaş suçlarıyla beraber mütalaa edilmesi, aynı cümle içinde kullanılmasında fevkalade yanlış buluyorum. Tutanaklara geçmesi açısından kınadığımızı da ifade ediyorum. Fakat savunma sanayi ihracatın yüzde 3,5'u, sanayi istihdamının yüzde 1,5'u yani burada artışlar sağlamak güzel de bu yekûnü çok da fazla yukarıya artıramayabilir. Bunun neticesinde istihdamda ne görüyoruz? Sanayi istihdamı 2021'in sonunda 6,5 milyondu, bugün geldik gene 6,5 milyon; burada da gene "Az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, son beş senede bir arpa boyu yol gidemedik." gibi bir tablo var.

Geçenlerde Eskişehir'deydim, OSB'den çıkacaktım "Trafik olur mu?" diye arkadaşlara sordum, dediler ki: "Biz burada bayağı bir küçülmeye gittiğimiz için artık trafik olmuyor maalesef." Artık bu tip acı şakalara da maruz kalan bir hâle geldi bu iş.

Üstüne üstlük imalat sanayimizin -bildiğiniz üzere- yüzde 78'i orta ve düşük sanayilerde, orta ve düşük teknolojide. "Orta ve düşük teknoloji" demek bütün bu yapay zekâ robotik rüzgarına "Biz açtık göğsümüzü, bekliyoruz." demek yani dünyadaki o eğilim bizim zaten ilerleyemediğimiz, beş senedir zaten yerimizde saydığımız sanayi istihdamı üzerinde ciddi de bir risk yaratıyor. Bütün bunlar olurken biz istihdam programının ödeneğini yüzde 9 artırıyoruz, enflasyon hedefi yüzde 21 yani reel olarak küçültüyoruz.

Şimdi geldiğimiz tabloda Türkiye bir "coffee latte" ekonomisine döndü. Türkiye'nin en büyük 1.000 sanayi şirketinde çalışan sayısı, kafe ve restoranda çalışanlar kadar. Türkiye'nin en büyük 1.000 sanayi şirketinde çalışan sayısı, motokurye sayısı kadar. Türkiye'nin en büyük 1.000 sanayi şirketinde çalışan sayısı dört senedir yerinde sayıyor yani burada kaybettiğimiz şey -tabii, önemli bir hizmet sektörümüz olması çok önemli, oraların artması doğal ama- bizim burada kaybettiğimiz işler kaliteli işler. Nitekim orta direği taşıyan işler burada yok oluyor. En büyük 1.000 sanayi şirketindeki ortalama ücret asgari ücretin 3,5 katı yani kaybedilen ya da büyümeyen işler aslında nitelikli, bizim vatandaşımızın sahip olmasını isteyeceğimiz işler.

Verimlilik meselesinde yıllardır aynı yerlerdeyiz ama hani, bu mal ihracatında malum dünyada 31'inci sıradayız. Hâlbuki nüfusta 18'inciyiz, ekonomik büyüklükte 16-20 arasında gidip geliyoruz, orada olduğumuz yerin gerisindeyiz. Şimdi "Toplam faktör verimliliği yüzde 1,2 artacak." dediniz, ona sevindim, inşallah öyle olur fakat tarih onu desteklemiyor çünkü 2010-2024 bandında bu yüzde 1 bile artmadı, 2024'te negatif oldu yani toplam faktör verimliliğini artıramazsak refahı yaratamayız. Bütün bu "teknolojik sıçrama" denilen şeyde de HIT-30 teknoloji hamlesinin yüksek ve orta yüksek teknoloji yatırımlarının imalat teşvik belgelerindeki oranı 2028 ve 2029'da düşüyor sizin planınıza göre, aşağı yukarı aynı yerde daha doğrusu; 2025'te yüzde 47, 2027, 2028 ve 2029'da yüzde 44 yani burada niteliksel bir değişimin olmadığı görülüyor.

Şimdi, gelelim beşinci maddeye, uluslararası ilişkiler boyutuna çünkü günümüzde artık teknoloji, ekonomi, millî güvenlik ve diplomasi bir bütün, bunlar ayrı disiplinler hâlinde değiller.

Burada, tabii, BYD meselesi ve "Made in Europe" meselesi gündeme geliyor çünkü Çin bizim dış ticaret açığımızın yaklaşık yarısı, dünya için de büyük bir mesele, stratejik bir mesele, Avrupa Birliği de en büyük pazarımız, üstüne üstlük de dengeli olan tek pazarımız belki.

Şimdi ben size bir soru önergesi vermiştim 18 Temmuz 2025'te "Bu BYD meselesi ilerlemiyor galiba, ne oluyor Sayın Bakan?" diye, siz de sağ olun, lütfedip cevap verdiniz, sonra biz sizinle bunu bire bir de konuştuk. Şimdi, orada "Bunların inşaatı galiba ilerlemiyor. Bu iş aksarsa buraya verilen teşvikler ne olacak?" dedik ve "Macaristan'da bir şey açıyorlar. Ne oluyor acaba?" dedik. Ne zaman dedik? 18 Temmuz 2025'te. Şimdi, sizin cevabınızda diyorsunuz ki: "BYD firmasının ülkemizde yapacağı yatırım mevcut teşvik sınırları içinde desteklenmektedir. Bu iş ilerliyor, bir sıkıntı yok." Bunu ne zaman söylediniz? Yazılı olarak cevabınızda, 2025 senesinin ortasında, bu da cevabınız. Ondan sonra işler ilerledi -hatta ben Çin'deydim- 10 Haziran 2026'da da bu BYD meselesinin ilerlemeyeceği ortaya çıktı büyük ölçüde. Bir soru önergesi daha verdik, orada dediniz ki cevaben yani "Bu verilen teşvikleri nasıl biz geri alacağız, ne olacak?" diye. "Bu yatırımlar tamamlanmazsa sağlanan teşviklerin geri ödenmesine yönelik hususlarla ilgili müeyyideler mevzuatımızı düzenlenmiştir, hak ve menfaatlerimiz güçlü şekilde teminat altına alınmıştır."

Şimdi soruyorum: BYD'nin gelmeyeceği nasıl belli oldu, ne zaman belli oldu ve burada bir teminat yapısı ne oldu, biz bunlardan kaç parayı aldık? Çünkü biliyorsunuz, bu BYD meselesinin başlamasından gelişmesine kadar geçen sürede BYD'nin pazar payı 0'dan neredeyse yüzde 4 mertebesinde çıktı. Binlerce araç geldi, milyonlarca liralık teşvik verildi. Neticede fabrika yok yani o meşhur film repliğiyle sorayım: "Para nerede, araba nerede?" Arabanın olmadığını biliyoruz, artık "Para nerede?"yi soruyoruz. Bizim bunlara sağladığımız teşvikleri geri aldınız mı? Almadıysanız ne zaman alacaksınız? Bunun teminatı nedir?

Son olarak gelelim "Made in Europe"a; bu da aslında uluslararası ilişkiler meselesinin diğeri. Şimdi bu Avrupa'nın korumacılığı maalesef devam edecek gibi gözüküyor, vizyonsuzluğu da devam edecek gibi gözüküyor. İşte, benim kendi temaslarımda da "Kardeşim, gümrük birliğinin modernizasyonu, tek dijital pazar falan gibi meseleler ya da "Made in Europe" gibi meseleleri söylediğimizde, "Kıbrıs" falan diyor yani kardeşim, "Kıbrıs" diyorsan o zaten müzakerelerin genel konusu, bu alanlar birazcık daha güven artırıcı tedbirler fakat bu "Made in Europe" tabii, bilhassa otomotiv sektörü açısından kötü, bir de yol olur "Tilkinin geçtiğine yanmam, iz olur." meselesi; bu, otomotiv sektöründe olursa hem bizim en önemli ihracat sektörümüzü yaralar hem de diğer sektörler için yol olur. Bu konuyla ilgili ne yapmak istediğinizi de dinlemek isterim.

Ben de sunumunuz için teşekkür ediyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Dalgın, teşekkür ederim.

YENİ YOL Partisi adına 2 konuşmacı Sadullah Kısacık, Mehmet Emin Ekmen. İlk konuşmacı Sadullah Kısacık.

Süreniz on dakika.

Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının değerli bürokratları, basınımızın değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Baktığımız zaman, 2026 yılında başlangıç ödeneği 176 milyar 966 milyon olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi 2027 yılında yüzde 40,6 artışla 248 milyar 830 milyon 461 bin TL olmuş, aslında çok da büyük bir rakam değil; son vurgunda çalınan paraların üçte 1'i yani vurguncular daha fazla ciro yapmışlar, daha fazla bütçe yapmışlar, onun yalnızca üçte 1'ini biz bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak görüşüyoruz.

Şimdi, bütçe kalemlerine baktığımız zaman, genel olarak yüzde 35, yüzde 39, yüzde 41 bandında arttığını görüyoruz yalnız sermaye giderlerinin yüzde 208 artışla burada dikkat çekici bir artışa sahip olduğunu görüyoruz ama bütçe dokümanlarını incelediğimizde, en önemli tespitin Bakanlığın 2027 hedeflerinin neredeyse tamamında bir düşüş görüyoruz yani 2027 yılındaki Bakanlığın performans hedeflerinde ciddi bir düşüş var. Örnek, cazibe merkezleri için desteklenecek proje sayısı 2026 için 166 planlanmış, 2027 içinse 154 hedeflenmiş. Kalkınma ajanslarınca uygulanan mali destek programı sayısı 2025 gerçekleşmesi 94, 2026 planı 58, 2027 hedefi 59. 2027 hedefi 2026 planının burada üzerinde olsa da 2025 gerçekleşmesi 35'in altında, gerçekleşmeye baktığınız zaman. 2025 yılında sanayi siciline kaydedilen işletme sayısı 10.877 iken 2027 hedefi 10.100 yani hep böyle hedeflerde bir küçülme var. Bu anlamda mesela bakıyorsunuz, yine Teknoloji Hamlesi Programı kapsamında 2025 yılında desteklenen proje sayısı 73 iken 2027'de hedeflenen 60 yani genelde hedeflerde hep bir önceki yıla, hatta daha önceki yıla göre bir şekilde artış yönünde hedef olur. O zaman siz sanayide aktivite ve bir küçülme beklediğiniz için mi... Bu sadece birkaç örnek. Yine, 2027 performans programını incelediğiniz zaman hedeflerde hemen hemen her kısımda ciddi bir düşüşün olduğunu görüyorsunuz. Buradaki amaç nedir, bunu da sormak istiyorum.

Tabii, bu alanda da verimliliğe ayrı bir alan açmak istiyorum yani Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının en önemli işlerinden, faaliyetlerinden biri aslında verimlilik. Hatta dijital kütüphanenize baktığınız zaman, orada yayınların çoğunun verimlilik üzerine olduğunu görürsünüz yani aslında ilk başta sanayideki verimliliği artırmak misyonuyla kurulan bir kurul gittikçe işin kolayına kaçıp para dağıtan bir kurum hâline gelmiş, şimdi anlatacağım. Bakın dijital kütüphaneye, o döneme göre muazzam kitaplar görürsünüz; iş etüdü, metot etüdü, zaman etüdü gibi yani bizde endüstri mühendisliği faaliyetlerimizde o zamanki Bakanlığın kitapçıkları hep bizim için önemli olmuştur yani çok değerli çalışmalar vardı ama şimdi bakıyoruz, verimliliğin unutulduğunu görüyoruz. Verimlilik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının en son kalemlerine atılmış yani bunu bütçeden söylüyorum, afaki söylemiyorum. Şimdi, mesela bu 2027

bütçesinde yatırım potansiyelinin artırılması ve yatırımların teşviki için 74 milyar 17 milyon ayrılmış, sanayi altyapısının geliştirilmesi için 53 milyar 457 milyon ayrılmış, sanayinin geliştirilmesine yönelik bilim, teknoloji ve yenilik için 4 milyar 128 milyon ayrılmış, sanayi ve verimliliğin geliştirilmesi için yalnızca 704 milyon ayrılmış yani bunlar aynı alt program, 4 alt program. Burada en az tutan kalem 704 milyonla verimlilik, verimliliğin artırılması.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Hepsi verimlilikle ilgili onların işte.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi onu da konuşacağım yani makine vermek Sayın Bakanım, yani o verimlilik mi?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Altyapının verimliliğe katkısı yok mu sayın vekilim?

SADULLAH KISACIK (Adana) - İşte, o altyapıda gerçekten de mesela bir AR-GE teşviki sunmakla -onu da anlatacağım- ya da yeni makineye teşvik sağlamakla biz acaba verimliliği artırır mıyız, ona da geleceğim Sayın Bakanım.

Şimdi, bunlara baktığımız zaman, 2027 yılında toplam 132 milyar 308 olan sanayi programı içerisinde verimlilik alt programının oranı sadece yüzde 0,53. Bakın, ben buna karşı çıkıyorum ve bir endüstri mühendisi olarak da sizin de karşı çıkmanız gerekir diye düşünüyorum çünkü verimlilik yani aynı emek, aynı enerji, aynı ham maddeyle daha fazla değer üretmek. İşte, biz bunu yapıyor muyuz yani aynı emek, aynı enerji, aynı sermayeyle daha fazla değer üretmek için biz sanayiciye ne veriyoruz, KOBİ'ye ne veriyoruz, eğitiyor muyuz, anlatıyor muyuz, yazılımlarla destekliyor muyuz ama bunun sonucunu alıyor muyuz? Ben hatta -bakın, geçen de konuşmuştum- verimlilik bakanlığının bile kurulması taraftarıyım. Ben Türkiye'de sadece sanayide değil tarımda, sağlıkta, altyapıda, hayatımızda verimlilik oranlarımız çok düşük yani biz verimliliği hayatımızın... Ya verimlilik bakanlığı mı kurulur veya bir verimlilik seferberliği mi olur ya da bir verimlilik yılı mı ilan edilir; bizim verimliliğe ayrı bir önem vermemiz gerekiyor çünkü eğer biz her alanda verimliliği belli ölçüde artırsak inanıyorum ki dünyanın sayılı ekonomileri arasına geleceğiz ama...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kalkınma Bakanlığını kapattılar ya.

SADULLAH KISACIK (Adana) - ...verimlilik çalışmalarının hiç yapılmadığını bu anlamda görüyoruz.

Yine, bu verimliliğe örnek, mesela yatırımın artırılması verimliliğin 105 katı, sanayi altyapısının geliştirilmesi verimliliğe harcanan paranın 76 katı. O katlarda da bayağı bir verimliliğin altlarda kaldığı görülüyor. İşin kötüsü, verimlilik alt programının bakanlık bütçesindeki payı Sayın Bakanım, sistematik olarak düşüyor, aynı bile kalmıyor. 2026 bütçesinde yüzde 0,36; 2027 bütçesinde 704 milyarla yüzde 0,28; bakın, 2028 tahmininde yüzde 0,25'e düşüyor; 2029 tahmininde yüzde 0,24'e düşüyor yani her yıl verimliliği biraz daha düşürüyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu bütçe tekniğiyle ilgili bir konu. Yatırımlarda, altyapıda bilim, teknoloji, yenilik destekleri de verimliliği artırıcı çalışmalardır. Bunu böyle ayrıştırırsanız yanlış bir değerlendirme yapmış olursunuz.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ama bakın, bir...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben sadece bilgi olarak arz etmiş olayım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Doğru, tamam.

Tabii ki her bir yeni yatırım verimliliği artırır mı? Siz böyle derseniz ben bir şey söylemiyorum Sayın Bakanım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Benim ne dediğim belli.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Aynı makineyle daha fazla... Bakın, eğer siz bunu diyorsanız, eğer Sanayi ve Teknoloji Bakanı verimliliği yeni makineyle, yeni altyapıyla bunu anlatıyorsa ben bir şey demiyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Nasıl anlatsın?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Orada bir de teknik lazım, bir de teknik lazım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teknik var ya işte.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ağabey, adam Boğaziçi'nde endüstri mühendisliği okumuş, biliyor bazı şeyleri, onun için söylüyor, şimdi o ayrı bir şey; tamam.

Evet, şimdi gelelim sanayiye.... Şimdi, burada bir yanlış da şu: Sanayiye ayrılan kaynak artıyor ama makro strateji yanlış olduğu için bunların hiçbir etkisini görmüyoruz. Mesela şimdi, bu kitapçıkla övünüyoruz, ne diyoruz? "Tekstil sektöründe yüzde yüz tam istihdamı koruduk." değil mi, yazmışsınız.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - 2026'da

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi, siz bir şirketin CEO'su olsanız, bir yönetim kurulu ve onun genel kurulu olsa dese ki size: "Ya, Fatih Bey, biz size bu kadar destek verdik, bu kaynaklardan destek ayırdık, siz de bu desteği harcadınız ama geçen seneye göre aynı tuttunuz." Bakın, geçen seneye göre aynı tuttunuz yani bir şeye kaynak... Bakın, eskiden her bir şeye kaynak artırıldığı zaman buradan bir marjinal fayda sağlama şartı vardı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - İyi de ama göstermek lazım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi, demek ki bakın, tekstil o kadar kötü ki bu kadar para harcıyoruz, adama diyoruz ki: "Aman elemanı çıkarma, al sana bu kadar para." Adam işte para aldığı için çıkarmıyor işveren ve biz bunda övünüyoruz yani. Diyoruz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SADULLAH KISACIK (Adana) - Başkanım, Sayın Bakan iki dakikamı aldı.

BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık, sizlerle ama bunu...
SADULLAH KISACIK (Adana) - Ben Sayın Bakanı dinledim ama.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık, beraber karar verdik, öyle birkaç saniyelik şeylerle, onu zaten birlikte konuşursunuz, lütfen sistemi bozmayalım.
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Bozma, bozma Sayın Kısacık, verimlilik önemli.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Mehmet Emin Ekmen.
Süreniz on dakika...
SADULLAH KISACIK (Adana) - Bir dakika, bakın Sayın Bakanım, bu bütçede ben Sayın Bakanla ilgili yapay zekâ konusunda önerilerde bulundum, bir dakikayla onu anlatmam lazım.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Ama Sayın Kısacık, bakın şu ana kadar...
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkanım, teşekkür için.
SADULLAH KISACIK (Adana) - Hayır Sayın Bakanım, ben sizden teşekkür bekledim bugüne kadar.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık...
SADULLAH KISACIK (Adana) - Bana dediniz ki: Ya, öyle olur daire başkanlığı kursak...
YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Verimli kullanalım süreyi Başkanım.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Sayın Kısacık, grup sözcüsü olarak birlikte karar aldık.
ORHAN SÜMER (Adana) - Başkan, cevap için verseydiniz süreyi tamamlardık şimdiye.
BAŞKAN ORHAN ERDEM - Tamam, onlar bir ara hâlleder.
Sayın Emin Ekmen, buyurun.
Süreniz o dakika...
SADULLAH KISACIK (Adana) - Benim sayemde Yapay Zekâ Genel Müdürlüğü kuruldu.
MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Çok teşekkür ediyoruz.
Sayın Bakanım, ağzınıza sağlık, size ve bürokratlarınıza hoş geldiniz.
Ben konuşmamı...
NİLGÜN ÖK (Denizli) - Allah razı olsun!
MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ama efendim, şimdi böyle olmaz ki lütfen ben konuşmama başladım, bir dakikam gitti, susun lütfen.

Sayın Bakan, ben konuşmamı ağırlıklı olarak tekstil, ayakkabı, mobilya sektörünün sorunları, bölgesel kalkınma programlarıyla seçim bölgem Mersin'in de içinde bulunduğu Çukurova'yla ilgili yapmak niyetindeydim, birkaç konuya değinip bunlara da hızlıca değineceğim.

Sayın Bakanım, önce sizinle doğrudan alakalı olmayan, bir günahınız olduğunu da şu anda görmediğimiz bir mevzuda Türk sanayisinin içine düştüğü durum hakkındaki kanaatinizi öğrenmek isteriz. Şu anda bir tarihin ve asrın en büyük fon dolandırıcılığının Türk piyasalarında yarattığı etki nedeniyle Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan da dün bir açıklama yaptı, piyasalardaki halka açık şirketlerimizin toplam değeri 479 milyar dolardan 306 milyar dolara düşmüştür yani kayıp 173 milyar doları aşmıştır. Türk borsası ilk defa yedi hafta üst üste kayıp yaşamıştır ve küçük yatırımcının gördüğü zarar ayrı, toplam değerin kaybı ayrı. Peki, bu yedi haftalık zarar ne zaman -bir defa önce bir stop noktasına gelecektir- ne zaman kendini tekrar toparlamaya geçecektir ve bununla Türk sanayi sektörünün, Türk şirketlerinin gördüğü zararı telafi edecek ayrı bir yaklaşım ya da programınız bulunmakta mıdır?

İkinci olarak, kısa ön notlarda 2026-2030 Yapay Zekâ Eylem Planı kapsamında 10 bin ileri düzey uzman, 100 bin uygulama profesyoneli yetiştirmeyi vadettiniz, teşekkür ediyoruz. İktidarlarda süreklilik esastır, 21 Nisan 2021 tarihinde Sayın Berat Albayrak 1 milyon yazılımcıyı üç yıl içerisinde yetiştireceklerini ilan etmiştiler, 1 milyon yazılımcı hedefinde bugün varılan nokta nedir ve bu yapay zekâ uzmanları bunun neresine eklenerek giderilmektedir?

Sayın Bakanım, bölgesel kalkınma programları açısından bütçeniz de çok açık bir gerileme var, çok açık bir ileriye doğru gitmesi gereken bir mezurada geriye düşüş var. Bütçeniz yüzde 40,6 oranında artarken bölgesel kalkınmanın payı 2,68'den 2,20'ye düşmüştür. Üstelik burada tek tek illeriyle sayabilirim ama SEGE 2025 verilerine göre, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki illerin sıralaması yine GAP bölgesindeki illerin sıralaması neredeyse son 20 arasında bölüşülmektedir yani son 20 içerisinde Doğu Karadeniz Bölgesi illeri vardır, hemen peşi sıra da veya iç içe geçmiş bir şekilde de GAP bölgesi illeri bulunmaktadır. Peki, bölgesel kalkınma programına tabi illerde bu kadar bariz bir durum varken bütçeniz bu noktada niçin gerilemiştir? Mesela bölgesel kalkınma programınız dâhilinde bizim Türkiye'nin, sadece bölgenin değil, Türkiye'nin en büyük ihtiyacı olan GAP sulama yatırımları için ayrılan para 250 milyon liradır. Allah aşkına soruyorum, 250 milyon lira gibi komik bir... Yanlış mı biliyoruz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Yo, değil, ben cevabımda inşallah size...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Peki, bu durumda GAP Kalkınma Bölge İdaresinin 1 milyar 797 milyonluk bütçesi içerisindeki tarım ve sulamaya ait 250 milyon liraya dair düzeltme açıklamanız geleceğine göre ben de bu mevzuyu daha fazla ilerletmeyeyim ama her hâlükârda şunu biliyoruz: Yıllardır süregelen bir proje var, Türkiye'de gıda enflasyonunu düşürmenin en önemli yolu girdilerdeki maliyeti azaltmaktır. GAP bölgesindeki sulama yatırımları istenen seviyede değildir Mardin-Şanlıurfa

hattından diğer bölgelere kadar. Ben geçen yıl bir konuşmamda örnek verdim: Bitirilen birtakım sulama kanalları devreye dahi alınmamaktadır, mesela Batman'da 2013 yılında bitirilen Sol Sahil Sulama Kanalı 2024 yılında devreye alınmıştır. Bütün bunların bir bütünlük içerisinde ele alınması, değerlendirilmesi ve sulama yatırımlarının bir an önce bitirilmesi gerekir. Tabii, Sadullah Bey de söyledi, sizin bütün bütçeniz fon dolandırıcılığının üçte 1'i. DOKAP ya da GAP'a ayrılan para ise yüzde 1'i ya da yüzde 2 seviyesinde. Bu rakamlar da fon dolandırıcılığının maliyetini net olarak ortaya koymaktadır. DOKAP projesi açısından baktığımızda Gümüşhane 65, Bayburt 62, Tokat 61'inci sırada iken maalesef bütçenin gerilediğini, üreticinin gelirlerini artıran yerel işletmeleri destekleyen ve göç baskısını azaltan yatırımların bütçede yeteri kadar yer bulmadığını görüyoruz.

Bir başka mevzu KOSGEB'de girişimcilikle ilgili verilen destekler iki yıl önceki rakamların gerisine düşmüştür. 2025-2026 rakamlarına ve hedeflerine baktığımız zaman girişimciliğin desteklenmesinde çok ciddi bir şekilde gerileme söz konusudur. Yapay zekâ gibi dünyayı altüst edecek bir gelişmeye ayrılan rakam maalesef dünyadaki gelişmelere karşı çok ciddi bir şekilde yetersiz kalmaktadır.

Tekstil, ayakkabı ve mobilya sektörü çok net olarak üvey evlat olduklarını düşünmektedirler. Evet, burada bir yıl için bir istihdamı zar zor da olsa koruma var ama ilk defa Türkiye'de ayakkabı ithalatı ayakkabı ihracatını geçti Sayın Bakanım ve bu 3 sektör çok net olarak gözden çıkarıldığını söylüyor, düşünüyor. Celal Bey de söyledi, yapay zekâya, savunma sanayisine yönelelim ama bu 3 sektördeki istihdam kaybının buralarda karşılanamayacağı da çok açık bir şekilde ortadadır.

Sayın Bakanım, Mersin Serbest Bölgesine baktığımızda 2025 yılı verilerinde istihdam yüzde 9, firma sayısı yüzde 5, yatırım harcamaları yüzde 10 ve toplam ticaret hacmi yüzde 5 azalmıştır; bunlar Mersin Ticaret ve Sanayi Odasının verileri ve Mersin Organize Sanayi Bölgesi'nde yüksek teknolojili şirketlerin payı sadece yüzde 2'dir. Bu serbest bölgedeki daralma ve OSB'deki yüksek teknolojili şirketlerin payının düşüklüğü hususunda KOSGEB ve TÜBİTAK'ta -ki TÜBİTAK Başkanımız Mersinli, Adana'yı, yöreyi çok iyi bilen bir akademisyen hocamızdır- acaba hangi özel programlar yer almaktadır ve Mersin Limanı'nı ithalat odaklı bir liman olmaktan ihracat odaklı bir limana dönüştürmek noktasında Bakanlığınızı ilgilendiren başlıklarda hangi programlar söz konusudur?

Sayın Bakanım, Silifke OSB'nin genişleme alanında tescil ve tahsis işlemleri sonuçlandırılmamıştır. Bunun bir an önce sonuçlandırılması noktasında ve Çukurova bölgesindeki diğer OSB'lerle entegre bir yaklaşım ve politika belirlenmesine ihtiyaç vardır. Keza Silifke ve Tarsus OSB'lerinde talep edilen atık su arıtma tesisleri sanayi üretimi ve çevresel altyapı açısından temel ihtiyaçlardır; bunun da öncelikli olarak değerlendirilmesini talep etmekteyiz.

Yine, Mersin Ticaret ve Sanayi Odamızın verilerine göre kent dışında uydu küçük sanayi sitelerinin oluşturulması ve bunun entegre bir anlayışla ele alınması gerekmektedir ancak Bakanlık programında biz bunu göememekteyiz. Keza Mersin Teknoparkta yeni bina, genişleme ve kuluçka alanı ihtiyacı bulunmaktadır, 2027 yatırım programında Mersin Teknoparkla ilgili bu başlıklarda nasıl bir yaklaşımınız söz konusudur? Son olarak geçen yıl da size arz etmiştim, yüz yüze de konuşma fırsatı olmuştu, Mersin Agropark'ta tarımsal teknoloji üretimine yönelik yeni atölye ve AR-GE binalarına ihtiyaç vardır. Bunlar 2026 programında yerini bulmamıştı, 2027 programında bulabilecek midir? Ve yine Çukurova'ya bir kapsayıcı yaklaşım gerekiyor. Adana-Mersin rekabetini değil, bütünlükçü sıçramasını ele almamız gerekiyor. Kalkınma Bakanlığı döneminde dahi ele alınan bir projedir bu, bir yaklaşımdır ama bugün bunu bütünlüklü bir yaklaşım olarak görmüyoruz. Bunun bir nişanesi olarak Çukurova Havalimanının hemen yanı başına uluslararası bir fuar alanına olan ihtiyacımızı bu vesileyle ifade etmek istiyorum.

Yine, doğrudan sizinle ilgili olmasa da Mersindeki sulama yatırımları noktasında Kalkınma Ajansı ve Tarım Bakanlığıyla birlikte çalışma ihtiyacını hatırlatmak istiyorum. Erdemli'de turunçgil ve meyvecilik ihtisas OSB'nin oluşturulması, yine, süs bitkileri ihtisas OSB yatırımına ilimizin duyduğu ihtiyacı da ifade ediyorum. Tarım teknolojileri fakültemiz bekliyor. Bunu da zamanı gelince Millî Eğitim Bakanımıza ifade edeceğiz.

Sayın Bakanım, Mersin'de özellikle kimya, ilaç ve kozmetik sanayisinde narenciye kabuğundan tutun da diğer meyvelerin sağlıklı olarak değerlendirilmesine dair altyapı ihtiyacı var. Çukurova Kalkınma Ajansının bir pektin analiz raporu var ama bunun biz hayata geçirildiğine dair gelişmeleri açık kaynaklarda göremiyoruz. Bütün Türkiye'de bu meyvelerden elde edilen nitelikli ürünlerle ilgili olarak sadece 4 tesis bulunmaktadır. Adana Kozan'daki hazırlık başta olmak üzere diğer mevzularda yaklaşımınızı öğrenmek istiyoruz.

Hızlıca Cizre Organize Sanayi bölgesinin altyapı, enerji ve genişleme sorunlarını hatırlatmak istiyorum. Kalkınma Yolu'nu ele aldığımızda sadece bölgesel bir proje değil, aynı zamanda uluslararası ticaret yollarının da önemli bir partneri olacaktır. Keza Silvan Gıda ve Tarım Tarımsal Sanayi İhtisas OSB'si ve Cizre OSB'sinin doğal gaz, demir yolu bağlantı işleri ile genişleme alanı ve 1.700 dönümlük ek kamulaştırma ihtiyacını da size hatırlatmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi ara vereceğiz.

Öğle yemeği için F Blok ara salonda Sayın Bakanımız, sayın milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız ve Genel Müdürlerimiz için yemek ikramımız olacaktır.

Diğer bürokratlar ve katılımcılar için bir alt kattaki Üyeler Lokantasında yemek hazırlığımız vardır.

Görüşmelere 14.30'a kadar ara veriyorum.

Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.28

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.31
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 6'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Evet, Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun. lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Başkanım, bir konuşma sırasını da anımsatsanız güzel olur.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum.

On İkinci Kalkınma Planı'nda da ifade edildiği gibi, Türkiye'nin dünyanın 10 büyük ekonomisi arasında yer alması hedefine ulaşmasında imalat sanayisi başta olmak üzere, Bakanlığınızın politikaları kilit role sahiptir. Ekonomik bağımsızlığın temeli üretim, üretimin dinamosu da sanayidir. Ülkemizin sanayi ve teknolojide aldığı mesafe, bilimin ve bilimsel düşüncenin çıktılarının sanayiyle entegrasyonu sonucunda elde edilen yerli ve millî katkı Türkiye'nin stratejik hedeflerine ulaşmasını mümkün kılacak bir etkinliğe sahiptir. Nitekim, Türkiye ekonomisinin üst üste 24 çeyrektir yakaladığı yüksek büyüme başarısının arkasındaki asıl itici güç sahip olduğumuz güçlü sanayi altyapımızdır. 2025 yılında küresel koşulların baskısına rağmen imalat sanayisindeki toparlanmanın etkisiyle sanayi sektörü, yüzde 3,5 oranında büyüyerek iktisadi faaliyete destek vermiştir, 2026 yılının ilk çeyreğindeki sınırlı daralmanın ardından ikinci çeyrekte yüzde 2,4 oranında artarak yeniden ivme kazanmıştır.

TÜİK Sanayi Ve Hizmet İstatistikleri'ne göre, 2025 yılında faal olan girişimlerin yüzde 12,4'ü, toplam istihdamın yüzde 26,1'i sanayi sektöründe yer alırken sektörün ciro payı yüzde 28,5 olmuştur. Sanayi sektörü istihdamı 2025 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2,5 oranında azalış gösterirken 2026 yılının ikinci çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre 0,9 oranında artarak toparlanma sinyali vermiştir. Türkiye, birçok ülkeye göre sanayinin gelişiminde önemli bir ivme yakalamışsa da gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşmak için AR-GE çalışmaları arttırılmalı, ileri teknoloji üretme kapasitesi daha da güçlendirilmelidir.

Değerli milletvekilleri, üretim sistemini şekillendiren kurumların nasıl bir mimari içinde teşkilatlandığı ve birbirleriyle nasıl bir etkileşimde bulundukları ekonomik rekabetin gücünü de belirleyen unsurlardandır. Tarihsel deneyim göstermektedir ki ülkeler üretim kapasitesi, finansal sistem, beceri üretimi, inovasyon altyapısı ve sanayi organizasyonu arasında güçlü entegrasyonla kalıcı rekabet avantajı elde edebilmektedir. Kalkınma süreci, sanayileşmeyle birlikte iktisadi ve sosyal alanların bütününde sağlanacak nitelikli dönüşümle mümkün hâle gelse de kalkınmanın itici unsurunu rekabet gücü yüksek bir sanayileşme oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, sanayi politikalarının stratejik öncelikler ve kamusal hedefler doğrultusunda ekonomik faaliyetlerin yapısını sanayi lehine dönüştürmeyi amaçlayan, istihdam oluşturan, yenilikçi, dinamik ve rekabetçi, ekonomik faaliyetleri harekete geçirebilecek bütünlükte olması gerekmektedir. İhracat kapasitesi yüksek olan sektörlerde katma değeri yüksek ürünlerin üretimine ağırlık verilmeli, ithalat bağımlılığını azaltacak ve yerli imkânları harekete geçirecek sanayi yatırımları desteklenmelidir. Sanayi sektörü için de gerek üretim değeri gerekse istihdam hacmi bakımından en büyük paya sahip önemli ve dinamik alt sektörlerden birisi imalat sanayisidir. 2025 yılında gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı yüzde 15,6 olan imalat sanayisi toplam istihdamın da yaklaşık dörtte 1'ini tek başına karşılamaktadır. Türkiye'nin ihracat başta olmak üzere dış ticaretinin de büyük bir bölümü imalat sanayisinde gerçekleşmektedir. Eylül ayında toplam ihracatın yüzde 93'ü, toplam ithalatın ise yüzde 81,9'u imalat sanayisinde gerçekleşmiştir. Ocak-Eylül döneminde imalat sanayisi ihracatı yüzde 4,4 artmış, aynı dönemde orta yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatı yüzde 7 artarken imalat sanayisi ihracatındaki artışın yaklaşık üçte 2'si bu ürün grubundan kaynaklanmıştır. Dünya Bankasının 2025 yılı Dünya Kalkınma Göstergeleri dikkate alındığında yüksek teknolojili ürünlerinin imalat sanayi ihracatındaki payı ABD'de yüzde 29, Güney Kore'de yüzde 35 ve Avrupa Birliği'nde yüzde 21,4 olurken ülkemizde henüz yüzde 3,6'dır. Bu kapsamda Türkiye savunma sanayisi gibi belli alanlarda yakaladığı ileri teknoloji yeteneğini diğer alanlara da yayma başarısını göstermelidir. Kalkınma hedeflerimize ulaşabilmek için AR-GE ve inovasyon destekleriyle katma değerli yüksek bir sanayi yapısı tesis edilmelidir. Türkiye ekonomisinin sektörel yapısında, sanayi lehine bir dönüşümün sürdürülmesinde KOBİ niteliğindeki işletmelerin önemi de büyüktür. KOBİ'ler ekonomide istihdam başta olmak üzere üretim ve ihracata katkısı, girişimciliğin ve yenilikçiliğin artırılması bakımından sanayi politikalarının her zaman öncelikli alanını oluşturmaktadır. Bununla birlikte KOBİ'lerin katma değer üretimindeki payının bu ölçüde yüksek olmadığı görülmektedir. Bu durum ölçek büyüklüğü ve verimlilik ilişkisini gündeme getirmekte, KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, üretim ve pazarlama faaliyetlerinin ve ölçek büyütmelerinin desteklenmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. İmalat sanayisinde sektörün ihtiyacı olan eleman sıkıntısını giderecek, özellikle usta talebini karşılayacak

mekanizmalarının etkinleştirilmesi sektörün sağlıklı işlemesi bakımından hayati önemdedir. Mesleki eğitime yönelik uzun vadeli tedbirlerle birlikte yakın geleceğe dönük hedefler doğrultusunda uygun insan gücü yetiştirilmesi yahut temin edilmesi sağlanmalıdır. Bu ve benzeri desteklerle yerli üreticilerimizin rekabet gücünün artırılması, ana ve yan sanayi entegrasyonunun güçlendirilmesi, tasarım ve üretimde yerli katkı payının yükseltilmesi ve marka geliştirilmesi mümkün ve sürdürülebilir hâle gelebilecektir. Yeni sanayi sürecinde bu anlayışla sanayicinin stratejik öncelikler doğrultusunda yönlendirilmesi yanında her bakımdan öngörülebilir bir yatırım ortamının oluşturulması da gereklidir. Sanayimizin ortaya koyduğu üretim başarısı ve sahip olduğu güçlü altyapı ülkemizin kalkınma hedeflerine ulaşmasında en önemli unsurlardandır. Bu gelişmenin en somut ve stratejik örneklerinden birisi ise savunma sanayimizdi. Savunma sanayimiz ulaştığı üretim kapasitesi, geliştirdiği ileri teknoloji çözümleri ve giderek genişleyen ürün yelpazesiyle ülkemizin güvenlik ihtiyaçlarını karşılayan bir sektör olmanın ötesine geçmiş, ihracat yapan, uluslararası alanda takdirle takip edilen ve gıptayla izlenen bir başarı alanı hâline gelmiştir. Savunma Sanayisi nitelikli beşerî sermaye gelişimine katkısının yanı sıra ileri malzemeler, ana metal, lastik, plastik, kimya, makine, imalat, elektronik, otomotiv gibi birçok temel sektörden girdi alan, aynı zamanda dijital riskler barındıran yatay bir sanayi koludur. Bu kapsamda hem savunma ve güvenlik hem de sivil alanda siber güvenlik ihtiyaçlarının azami ölçüde yerli ve yetkin çözümlerle karşılanması da önem arz etmektedir. Yürütülen faaliyet ve projelerle 2025 yılı itibarıyla savunma ve havacılık sektörü cirosu 25 milyar dolara, yerlilik oranı yüzde 83'e, sektörün ihracatı ise 10,1 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

Değerli milletvekilleri, baş döndürücü teknolojik ilerlemeyle birlikte ekonomik, toplumsal ve kurumsal yapıların köklü biçimde yeniden şekillendiği bir dönüşüm sürecinden de geçilmektedir. Yaşanan teknoloji dönüşümü öncekilerden farklı olarak yalnızca üretim süreçlerini değil, ekonomik değerin oluşum mantığını da değiştirmektedir. Bilgi, veri ve algoritmik sistemlere dayalı üretim yapısı öne çıkarken kalkınmanın niceliksel büyümeyle birlikte niteliksel dönüşüm üzerinden de tanımlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum, sanayi üretiminin geleceğini teknolojiyle kurduğu ilişkinin niteliğine bağlı kılmaktadır. Dışsal bir araç olmaktan çıkarak ekonomik sistemin kurucu unsuru hâline gelen teknoloji yeni sektörler yaratmakla kalmamakta, mevcut sektörlerin işleyişini de yeniden tanımlamaktadır. O sebeple, artık teknoloji geliştirmek tercihten öte stratejik bir zorunluluk olmuştur. Nitekim, katma değer, üretim ile bilginin buluştuğu noktada ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede, ülke olarak bilgiyi teknolojiye, teknolojiyi de ekonomik değere dönüştürmek zorundayız.

Türkiye'nin küresel bir güç hâline gelmesinin yolu, millî yenilik sistemini kurmuş, bilim ve teknoloji üretmekte yetkinleşmiş, bunları ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürme becerisini kazanmış, dünya bilimine ve teknolojisine katkıda bulunan ülkeler arasında yer alan bir devlet konumuna gelmesinden geçmektedir. Bu doğrultuda, bilim ve teknoloji politikamızın esasını bilime, bilim insanına, bilimsel düşünceye, yenilikçiliğe, teknoloji üretimine ve teknolojinin üretimde kullanılmasına önem verilmesi ve bilgi toplumuna geçişin sağlanması oluşturmaktadır. Teknoloji üretme kapasitesine ve kurumsal koordinasyona öncelik veren bir stratejik yönetişim anlayışıyla teknoloji temelli sürdürülebilir bir kalkınma modelinin mümkün olabileceğine inanıyoruz.

Bu anlayışla ülkemizde güçlü teknoloji altyapıları da kurulmuştur. 2026 yılı Ekim ayı itibarıyla Teknoparkların sayısı 115'e, Teknoparklarda faaliyet gösteren firma sayısı 13.673'e, AR-GE personel sayısı 118.148'e yükselmiştir. Son on yıldır AR-GE harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla içerisindeki payı kısmen artsa da yaklaşık 1,5 civarında olup plan dönemi sonunda yüzde 2 olarak öngörülen bu oran henüz gelişmiş ülke ortalamalarının oldukça gerisindedir.

Türkiye'nin teknoloji temelli kalkınma modeline geçiş sürecinde karşı karşıya olduğu diğer temel sorunlardan biri de beşerî sermaye potansiyelinin tam olarak değerlendirilememesidir. Bu durum, eğitim sisteminin çıktıları yanında insan kaynağının üretim süreçlerine entegrasyon biçimiyle de yakından ilişkilidir. Bu kapsamda üniversite-sanayi iş birliği sistematik ve zorunlu hâle getirilmeli ve proje temelli eğitim modelleri geliştirilmeli, üniversitelerimizin AR-GE ve yenilik kapasitelerini güçlendirecek araştırma altyapı yatırımları arttırılmalıdır.

Sizin de sunumunuzda ifade ettiğiniz gibi, güçlü AR-GE ve inovasyon altyapımızla millî teknoloji hamlemizin yükselmesi, Türk sanayisinde önemli başarıların elde edilmesi ülkemiz ve milletimiz adına gurur vericidir. Türkiye 2025 yılı itibarıyla imalat sanayi katma değeri büyüklüğü bakımından Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde 5'inci büyük sanayi ülkesidir. Ham çelik üretiminde dünyanın 7'nci, Avrupa'nın 1'inci ülkesidir. Beyaz eşya üretiminde dünyada Çin'den sonra 2'nci, Avrupa'da 1'inci ülkedir. Tekstil ve giyim ihracatında dünyada 7'nci, Avrupa'da Almanya ve İtalya'dan sonra 3'üncü ülke konumundadır. Yerli patent ve marka tescillerinde önemli artışlar sağlanmış, yüksek teknolojili yerli Togg elektrikli otomobil üretimini hayata geçirmiş, savunma sanayisinde yerlilik oranını yüzde 80'in üzerine çıkarmıştır.

Sayın Bakanım, Bakanlığınızın önemli görevlerinden biri de bölgesel gelişmeye ilişkin politikalardır. Çağdaş dünya nimetlerinden bütün vatandaşlarımızın hakça yararlanması, kamu hizmetlerinin ülkemizin her yerinde tüm vatandaşlarımız bakımından erişilebilir olması ve refah düzeyinin yükseltilmesi bölgesel kalkınma politikalarımızın esasını oluşturmaktadır.

GAP, DAP, DOKAP, KOP gibi kalkınma projelerine hız kazandırılarak tamamlanmasını, üretim ve istihdam artışıyla elde edilen çıktının tüm vatandaşlarımızın istifadesine sunulmasını bölgesel kalkınma için önemli bir unsur olarak değerlendiriyoruz. Zira, gıdayla birlikte endüstriyel tasarım ürünlerinin üretimini de etkileyen su meselesinin çözülmesi için bu projeler hayati önemdedir. Ülkemizin her yerinde yapılan sanayi, teknoloji, ulaştırma, enerji ve benzeri altyapı yatırımlarıyla bölgeler arası gelişme farkını azaltma yolunda tarihî adımlar atılmıştır. Terörsüz Türkiye'yle birlikte ülkemizin her yerinde ekonomik ve sosyal hayatı canlandıran yatırımların önü daha da açılacaktır. Türkiye kamu ve özel sektör eliyle yaptığı hamlelerle, bilimle ve bilimsel düşünceyle desteklenen bir kavrayışla rekabet gücünü artırmaya, küresel önemli bir aktör olarak öne çıkmaya devam edecektir. Başta da ifade ettiğim gibi,

sanayi Türkiye'nin uzun vadeli hedeflerine ulaşmak için sektörel başarının belirleyici olduğu birçok alt sektörü de içinde barındırmaktadır. Bu nedenle bilimi, teknoloji üretimini, teknolojiyi de ekonomik değere dönüştürmeyi, bu amaçla kalkınma hedeflerine uygun kapasite oluşturmak maksadıyla yeni nitelikli teknoloji ve endüstri bölgeleri ile bilimsel merkezler oluşturmayı gerekli görüyoruz. Sanayinin kapasitesi korunarak, eksik alanları geliştirilerek, ileri teknoloji üretmeyi etkinliği artırılarak Türkiye'nin kalkınmasında öncü rol oynamaya devam etmesi sağlanmalıdır. Tüm bu süreçlerin başarısı, üretim ve bilgiyi sürdürülebilir kalkınmaya dönüştürebilecek kurumsal uyumla yakından ilişkilidir. Bu kapsamda genel bir sanayi politikası söylemi yerine seçici, ölçülebilir ve sonuç odaklı bir dönüşüm mimarisi ortaya konulmalı, uyum yerine değişimi önceden okuyup yön vermeye odaklanılmalıdır. Stratejik sektörlerde derinleşme, sanayi, teknoloji, insan kaynağı entegrasyonu, yeni nesil sanayi politikası araçları, dijitalleşme ve yapay zekâ temelli üretim bu kapsamda sürdürülebilir kalkınmanın ana akım başlıkları arasında yer almalıdır.

Diğer taraftan, uygulanan ekonomi politikalarının sonucu olarak reel sektörün faaliyetlerini sürdürmekte zorlandığı serzenişleri de dikkate alınarak reel sektörün istihdam kaybına da yol açabilecek üretim kapasitesinin zaafa uğramasına fırsat verilmemelidir. Bu kapsamda reel sektörün finansmana erişimin kısıtları giderilmeli, kredi destek sistemi etkinleştirilmeli, bu amaçla bütçeden reel sektör destekleri için ayrılan kaynağa özellikle KOBİ'lerin erişebilmesine imkân sağlanmalıdır. Zor durumda olan tekstil, deri ve mobilya gibi geleneksel sektörler yapılan desteklere ilave tedbirlerle güçlendirilmelidir. Bu kapsamda, TOBB ve KGF ve bankaların iş birliğiyle hayata geçirilen toplam 50 milyarlık nefes kredisini KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, nitelikli ve nakit akışlarının desteklenmesi bakımından önemli görüyoruz. Teşvikler dağıttığımız etki değerlendirme raporu çıktılarına göre gerektikçe güncellenmeli, zorda olan yahut stratejik önceliği bulunan sektörlere yeni destekler sağlanabilmelidir. Ayrıca, bu önemli çalışma için de zatıalinize teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, bu noktada İstanbul İl Başkanlığımızın İstanbul'daki organize sanayi bölgelerine, endüstri bölgelerine ve mobilya sektörüne yönelik yaptıkları çalışmalardan kısaca söz etmek, istiyorum. İstanbul, sanayi birikimi, girişimcilik, güçlü ve yetişmiş insan kaynağıyla Türkiye ekonomisinin en önemli üretim merkezlerinden birisidir. Artan sanayi kapasitesiyle birlikte üreticilerimiz yatırım için uygun ve yeterli yeni alan oluşturulamaması, eski sanayi sitelerinin depreme karşı kırılganlığı, altyapı eksikliği, trafik yoğunluğu ve ulaşımda bağlantı noksanlığı, finansmana erişim güçlüğü, ödeme zorluğu, kamulaştırma süreçlerinde süre uzunluğu ve uyuşmazlıklar, enerji ve ham madde maliyetlerinin yüksekliği, mobilya sektörünün pazar sıkıntıları gibi çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunları ve çözümüne yönelik önerileri içeren bu çalışmayı size sunarken İstanbul sanayimizin sorunlarının çözümü için desteklerinizi de bekliyoruz.

Bu yöndeki çalışmalarla birlikte, ülkemize hizmet yolunda atacağınız tüm adımlara katkı sağlayacağımızı ifade ederek bütçenizin hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Aksu, teşekkür ediyorum.

Sayın Kocacık, buyurun lütfen.

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer katılımcılar, Komisyonumuzun değerli üyeleri ve bütün katılımcılar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünya üretim anlayışının, teknolojik dengelerin ve küresel rekabet şartlarının yeniden şekillendiği büyük bir dönüşümden geçiyor. Yapay zekâ, çip teknolojileri, enerji depolama sistemleri ve dijitalleşme artık yalnızca ekonomik gelişmenin değil ülkelerin stratejik bağımsızlığının da temel unsurları hâline gelmiştir. Artık mesele yalnızca ne kadar ürettiğimiz değildir, asıl mesele, neyi, nasıl, hangi teknolojiyle ve ne kadar katma değer oluşturarak ürettiğimizdir çünkü geleceğin dünyasında güçlü ülkeler kendi teknolojisini geliştirebilen, kritik ihtiyaçlarını karşılayabilen ve bilimsel birikimini ekonomik değere dönüştürebilen ülkeler olacaktır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde hayata geçirilen millî teknoloji hamlesi işte bu anlayışın en önemli ifadesidir. Hedefimiz, teknolojiyi yalnızca kullanan değil geliştiren, üretimde yalnızca miktarı değil niteliği artıran, küresel rekabette daha güçlü konuma yükselen bir Türkiye'dir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin son yirmi dört yılda sanayi ve üretim alanında gerçekleştirdiği dönüşümü rakamlar açıkça ortaya koymaktadır. 2002 yılında 238 milyar dolar olan millî gelirimiz, 2025 yılında 1 trilyon 602 milyar dolara ulaşmıştır; 34,1 milyar dolar olan imalat sanayi ihracatımız 257,6 milyar dolara yükselmiştir. İmalat sanayi ihracatımızda orta yüksek ve yüksek teknolojili sektörlerin payı yüzde 29,7'den yüzde 43,4'e çıkmıştır. İhracatı 5 milyar doları aşan sektör sayımız ise 1'den 14'e yükselmiştir. Bu rakamlar Türkiye'nin yalnızca üretim kapasitesini büyütmediğini, üretimin niteliğinin de geliştiğini göstermektedir. Ancak bu kazanımları yeterli görmüyoruz çünkü önümüzdeki dönemin asıl hedefi üretimde verimliliği yükseltmek, ihracatımızın katma değerini artırmak ve Türkiye'yi yüksek teknoloji alanında daha güçlü bir konuma taşımaktır. Bizim için önemli olan yalnızca fabrikalarımızın sayısı değil o fabrikalarda geliştirilen teknoloji ve ülkemize kazandırılan rekabet gücüdür.

Değerli milletvekilleri, sanayimizin temel altyapısını oluşturan organize sanayi bölgelerimizin sayısı 373'e ulaşmıştır. Bu bölgelerde yaklaşık 2 milyon 700 bin vatandaşımız istihdam edilmektedir. 2027 yılında 17 Organize Sanayi Bölgesi ve 7 Sanayi Sitesi Projesi'nin tamamlanması hedeflenmektedir. Ancak organize sanayi bölgelerimizi yalnızca fabrikaların bulunduğu alanlar olarak görmüyoruz, bu bölgelerin üniversitelerle iş birliği yapan, araştırma ve geliştirmeyi destekleyen, dijital üretim sistemlerini kullanan ve kaynak verimliliğini esas alan yeni nesil üretim merkezlerine dönüşmesini çok önemsiyoruz çünkü sanayimizin geleceği, üretim gücümüzü bilim ve teknolojiyle buluşturmaktan geçmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millî teknoloji hamlesinin başarısında araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin özel bir yeri bulunmaktadır. Ekim 2026 itibarıyla ülkemizde AR-GE merkezi sayısı 1.362'ye ulaşmış, bu merkezlerde çalışan personel sayısı 93 bini aşmıştır. AR-GE harcamalarının millî gelire oranı 2002 yılında yüzde 0,51 iken 2025 yılında yüzde 1,55'e yükselmiştir. Bu gelişmeler, ülkemizin bilimsel araştırma ve teknoloji geliştirme kapasitesindeki ilerlemesini göstermektedir. Ancak bundan sonraki süreçte daha önemli bir sorumluluğumuz bulunmaktadır: Bilimsel bilgiyi ekonomik değere dönüştürmek. Üniversitelerimizde geliştirilen bilginin sanayide karşılık bulması, araştırma merkezlerimizde ortaya çıkan teknolojilerin üretime aktarılması ve gençlerimizin yenilikçi fikirlerinin dünya pazarlarına ulaşması gerekiyor. Çünkü gerçek teknolojik bağımsızlık, bilgiyi üretmek kadar o bilgiyi ekonomik ve stratejik güce dönüştürebilmektir. Bu nedenle, üniversite sanayi iş birliğini, patentlerin ticarileştirilmesini ve teknoloji girişimciliğini güçlendirmeyi önemsiyoruz.

Değerli milletvekilleri, sanayi politikalarımızın önemli bir diğer boyutunu KOBİ'lerimiz oluşturmaktadır. KOBİ'lerimiz üretimin, istihdamın, girişimciliğin ve yerel kalkınmanın temel taşıyıcılarıdır. 2027 yılında KOSGEB'e ayrılan kaynağın yüzde 34 artırılarak yaklaşık 16,4 milyara çıkarılması önemli bir adımdır. Bu desteklerle işletmelerimizin dijitalleşme, yeşil dönüşüm, verimlilik ve ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Teknoloji Hamlesi Programı kapsamında ise 2026 yılı değerleriyle toplam 191,6 milyar liralık yatırım büyüklüğüne sahip 213 projenin destek süreçleri devam etmektedir. Bu projelerin 24,6 milyar liralık bölümünü AR-GE harcamaları oluşturmaktadır. Burada önemli olan yalnızca yatırım tutarları değildir, yatırımın gerçek başarısı, geliştirdiği teknoloji, oluşturduğu üretim gücü, sağladığı istihdam ve azalttığı dışa bağımlılıkla ölçülür. Bu anlayışla teknoloji yatırımlarımızı desteklemeye, üretim kapasitemizi geliştirmeye ve sanayimizin rekabet gücünü artırmaya devam edeceğiz.

Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri; bütün bu hedeflerin hayata geçirilmesinde 2027 yılı bütçesi önemli bir politika aracıdır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2027 yılı bütçe teklifi yaklaşık 248,8 milyar lira olarak öngörülmektedir. Bunun yanında, merkezî yönetim bütçesi kapsamında reel sektör destekleri için 658,4 milyar liralık kaynak ayrılması planlanmaktadır. Bu kaynaklarla yatırımların teşvik edilmesi, üretim kapasitesinin korunması, istihdamın desteklenmesi ve işletmelerimizin rekabet gücünün geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ancak bütçenin başarısı yalnızca ayrılan kaynakların büyüklüğüyle değil ülkemize kazandırdığı sonuçlarla ölçülmelidir. Bir yatırım üretime dönüşüyorsa, bir araştırma yeni bir teknolojiye kapı açıyorsa, bir işletmemiz dünya pazarlarında güçleniyorsa, bir gencimiz geliştirdiği fikirle yeni bir girişim kurabiliyorsa ve bütün bunlar milletimizin refahına katkı sağlıyorsa işte o zaman bütçe amacına ulaşmış demektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerli otomobilimiz Togg'dan savunma sanayiindeki millî projelerimize, uydu teknolojilerimizden yapay zekâ ve çip tasarımı çalışmalarımıza kadar elde ettiğimiz kazanımlar Türkiye'nin teknoloji geliştirme iradesini ortaya koymaktadır. Şimdi hedefimiz, bu kazanımları ekonomimizin bütün alanlarına yaymak, teknoloji üretimini derinleştirmek ve daha yüksek katma değer oluşturmaktır çünkü bizim hedefimiz bilgiyi teknolojiye, teknolojiyi üretime, üretimi yüksek katma değere, yüksek katma değeri milletimizin refahına dönüştüren bir Türkiye'dir. Bizim hedefimiz yalnızca bugünün ihtiyaçlarını karşılayan değil yarının teknolojilerini geliştiren bir Türkiye'dir; kendi mühendisinin bilgisine, bilim insanının araştırmasına, girişimcisinin cesaretine, işçisinin alın terine ve gençlerin hayallerini güvenen bir Türkiye'dir. İnanıyoruz ki güçlü bir Türkiye'nin yolu güçlü bir sanayiden, güçlü bir sanayinin yolu bilimden, teknolojiden ve üretimden geçmektedir.

Bu hedefler doğrultusunda ortaya koyduğu liderlik ve vizyonla ülkemizin sanayi ve teknoloji alanındaki dönüşümüne öncülük eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mehmet Fatih Kacır'a, Bakanlığımızın bütün çalışanlarına ve ülkemizin üretim gücüne katkı sunan herkese teşekkür ediyorum. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2007 yılı bütçesinin ülkemize ve aziz milletimize hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kocacık teşekkür ediyorum.

Böylece gruplar adına söz taleplerini karşıladık.

Şimdi, komisyon üyesi milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız: Mustafa Kalaycı, Cevdet Akay, Ümit Özlale, Tahsin Ocaklı, Ayyüce Türkeş Taş, Süleyman Şahan, Yaşar Kırkpınar, Özgür Karabat, Hakkı Saruhan Oluç, Erhan Usta, Gülizar Biçer Karaca, Vehbi Bakırlıoğlu, Adalet Kaya, Ejder Açıkkapı, Cavit Arı, Kamuran Tanhan, Hüseyin Altınsoy, İsmail Güneş, Nilgün Ök, Ersan Aksu olarak devam edeceğiz.

İlk söz talebi Mustafa Kalaycı'ya aittir.

Buyurun, süreniz on dakikadır.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde üç yıldır uygulanan dezenflasyon programı, artan girdi ve yüksek finansman maliyetleri ve küresel pazarlardaki daralma sanayi sektörü üzerinde yoğun baskı oluşturmuştur. Sanayicilerimiz ve ihracatçılarımız zorlu şartlar altında faaliyetlerini sürdürmeye çalışmaktadır. Son üç yılda 7 puanı aşan düşüş yaşanan sanayi sektörünün gayri safi yurt içi hasıla içindeki payın bu yıl önceki yılla yaklaşık aynı seviyede olması beklenmekte, 2027 yılındaysa artışa geçmesi öngörülmektedir. Bu yılın ikinci çeyreğinde teknoloji yoğun sektörlerdeki olumlu görünümün desteğiyle sanayi katma değeri yıllık yüzde 2,4 artmıştır. 2026 ocak-temmuz döneminde imalat sanayi üretimindeki artış yüzde 0,3 düzeyindedir.

Sürdürülebilir büyüme için sanayi sektöründe yatırımın ve üretimin artırılması, AR-GE ve yenilikçilik ekosisteminin geliştirilmesi, teknolojik dönüşümün hızlandırılması ve beşerî sermayenin güçlendirilmesi gerekmektedir. Katma değeri yüksek

üretimi desteklemek, teknolojik dönüşümü teşvik etmek amacıyla imalat sanayisine yönelik hedefli destek mekanizmaları geliştirilmeli, mevcut desteklerin kapsam ve tutarları artırılmalıdır. Savunma sanayisinde geliştirilen ileri imalat, hassas işleme, malzeme, otomasyon ve yapay zekâ teknolojilerinin güçlü olan diğer sektörlere aktarılması sağlanmalıdır. Sanayici ve ihracatçılarımıza yönelik erişilebilir ve uygun maliyetli fonlama mekanizmaları geliştirilmeli ve kredi tahsis süreçleri iyileştirilmeli, verimliliği arttırıcı ve maliyetleri düşürücü adımlar hızlandırılmalıdır. Son günlerde ihracatçı firmalara yapılan yüzde 3 döviz dönüşüm desteğinin yaklaşık bir aydır alınamadığı konusunda şikâyetler gelmektedir. Sayın Bakanım, Bakanlığınızca verilen bir destek olmamakla birlikte Sanayi Bakanı olarak yakından takibiniz gerekmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak ihracatçılarımızın rekabet gücünü korumak ve artırmak için destekleyici politikalara daha fazla öncelik verilmesi, döviz dönüşüm desteğinin yüzde 6'ya yani 2 katına çıkarılması ve gecikmeksizin ödenmesi görüşündeyiz.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi sürdürülebilir kalkınma için Marmara havzasında sıkışmış sanayinin Anadolu'daki Konya gibi merkezlere doğru kaydırılmasını sürekli önermiştir. Konya, ülkemizin önemli sanayi merkezlerinden biri olup 25 AR-GE ve tasarım merkezi, Konya Teknoloji Endüstri Bölgesi, Konya Teknokent ve Innopark Konya Teknoloji Geliştirme Bölgeleriyle inovasyon ve girişimcilik ekosistemini geliştirmeye odaklanmıştır. Konya Sanayi Odası TOBB Akreditasyon Sistemi kapsamında en üst seviyesi olan 7 yıldızlı akredite oda unvanını almaya hak kazanan Türkiye'deki tek sanayi odası olmuştur. Konya toplam sanayi sitesi ve toplam sanayi alanında 1'inci, toplam OSB alanında 3'üncü sıradadır. Ayrıca, 150 siteyle en fazla sanayi sitesine sahip ildir. Bin büyük sanayi kuruluşu arasına Konya'dan giren firma sayısı geçen yıl 22 iken bu yıl 25 firmaya yükselmiştir. 3.500'den fazla ihracatçı firmasıyla 190'dan fazla ülkeye ihracat yapan Konya dış ticaret fazlası vermektedir. Konya ihracatının yüzde 94'ünü imalat sanayi oluşturmaktadır.

Bakanlığımız Marmara'da sıkışmış sanayimizi Anadolu'da büyütmeyi esas alarak 17 Ocak 2026 tarihinde yeni yatırım alanlarını ilan etmiştir. 13 ilde belirlenen 16 yeni yatırım alanından 2'si Konya'mızdadır. Bu alanlarda mega endüstriyel bölgeler inşa edileceği, demir yolları ve limanlara bağlanacağı, lojmanlar ile sanayi ve teknoloji kolejleri gibi sosyal imkânlar sağlanacağı, döngüsel ekonomi ve yeşil üretimin esas alınacağı açıklanmıştır. İlan edilen yeni yatırım alanlarıyla ilgili çalışmalar hangi aşamadadır? Mevcut OSB'lerde de benzer çalışmanın yapılması için belediyeler ve sanayicilerle birlikte bir kampanya başlatılması uygun olacaktır. Geçen yıl uygulamaya konulan Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'yla yerel dinamikler dikkate alınarak bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, illerin potansiyellerinin değerlendirilmesi ve rekabet güçlerinin artırılmasına katkı sağlamak üzere her il için desteklenecek 4 yatırım konusu belirlenmektedir. İller için yatırım konuları belirlenmesi çok önemlidir ancak iller arası bir eşitsizlik ortaya çıkmaktadır. Örneğin, birçok ülkeden dahi büyük olan Konya'nın birçok ilden büyük ilçeleri vardır. Konya Sanayi Odamız yeni bir kalkınma stratejisi araştırmasıyla Marmara Bölgesi'ne sıkışmış sanayinin ve Anadolu'daki yeni sanayi yatırımlarının il merkezlerine değil artık ilçelere de yayılarak topyekûn kalkınmayı sağlayacak yeni döneme geçilmesiyle ilgili bir vizyon ortaya koymuştur. Destek verilecek yatırım konularının nüfus, yüz ölçümü ve gelişme potansiyeli dikkate alınarak ilçeler bazında belirlenmesi teşvik sisteminin amacına daha uygun olacaktır. Konya, Yatırım Teşvik Sistemi'nde 2'nci bölgede yer almakta olup 20 ilçesi bir alt bölge teşviklerinden yararlanabilmektedir. Esasen, ilçe bazlı teşvik sistemi geliştirilerek her bir ilçe için hedef sektörlerin belirlenmesi ve Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi'nde bulundukları kademeye karşılık gelen bölge teşviklerinden yararlandırılmaları yerel kalkınma açısından daha isabetli olacaktır.

Konya'daki 12 organize sanayi bölgesinden 2'si şehir merkezinde, 10'u ilçelerimizdedir. Şehir merkezimizdeki OSB'lerimiz neredeyse tamamen dolmuş durumdadır. Konya'nın merkez ilçeleri ile Ereğli, Akşehir, Beyşehir, Seydişehir, Ilgın, Kulu ve Karapınar ilçelerinde bulunan OSB'lerdeki yatırımlar 3'üncü bölge teşviklerinden yararlanırken, OSB'si olmayan Cihanbeyli ilçemiz 3'üncü bölge teşviklerinden yararlanamamaktadır. Cihanbeyli ilçemizde yapılması planlanan organize sanayi bölgesi projesinin yer seçimi ve tahsis süreçleri yıllar önce tamamlanmasına karşın hâlâ kurulmamıştır. Cihanbeyli OSB bugüne kadar neden gecikmiştir, ne zaman kurulacaktır? Alt bölge teşviklerinden yararlanan 20 ilçemiz arasında yer alan Çumra ve Sarayönü'nde OSB'deki yatırımlar 4'üncü bölge teşviklerinden, diğer 18 ilçemiz ise OSB'si olmadığından sadece 3'üncü bölge teşviklerinden yararlanabilmektedir.

Sayın Bakanım, Hüyük ilçemizdeki 13 parselin Beyşehir OSB adına kamulaştırılması konusunda verdiğiniz onay için teşekkür ediyoruz. Bozkır ilçemizde OSB kurulması talebi konusunda çalışmalarınız hangi aşamadadır? Gelişme potansiyeli bulunan ilçelerimiz OSB'ye mutlaka kavuşturulmalıdır.

Binlerce yıldır bereketin, üretimin sembolü olan Konya, bugün de Türkiye'nin gıda güvenliğini sağlayan en stratejik bölge konumundadır. Tarımsal üretim gücümüzü sanayiyle buluşturmak için gıda ihtisas organize sanayi bölgeleri kurulması önem taşımaktadır. Akşehir Gıda İhtisas Organize Sanayi Bölgesi 2023 yılında kurulmuştur. Yine, tarım ve gıdanın merkezi konumundaki Karatay, Ereğli, Beyşehir, Seydişehir ve Çumra gibi ilçelerimizde de gıda ihtisas organize sanayi bölgeleri kurulması uygun olacaktır. Bu konuda bir çalışmanız var mıdır?

Konya, mevcut üretim altyapısı savunma sanayisine hizmet etme kabiliyetinin yanında savunma sanayi ana üreticileri için de uygun bir yatırım alanıdır. Bu itibarla, Konya'da ve Beyşehir'de savunma sanayiye dönük ihtisas organize sanayi bölgeleri kurulmalıdır. Yüzyılı aşan mazisi bulunan Beyşehir silah sanayisi dünya pazarında önemli bir yere sahiptir. 2.700 nüfusa sahip Huğlu Mahallemiz, 2025 yılında 70 milyon dolarlık ihracatıyla yirmi yılı geride bırakmıştır. Huğlu'da kişi başına ihracat 25 bin dolara karşılık gelmektedir. Bölgenin küresel pazarlarda tanınması ve bir marka değeri oluşturması müthiş bir başarıdır ve çok değerli bir kalkınma modelidir. Beyşehir silah sanayisi daha da geliştirilmeli ve savunma sanayisine entegre edilmelidir.

Bakanlığımızın ve kurumlarımızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

Şimdi sıra Cevdet Akay Vekilimizde.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bütçenin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Tabii, bizim çeşitli önergelerimiz oldu, taleplerimiz de oldu kesin hesapların ayrı görüşülmesiyle ilgili fakat ayrı bir görüşme mümkün olmadı, önergelerimiz reddedildi. Ben kesin hesapla ilgili birkaç soru sorarak başlamak istiyorum, 2025 yılı kesin hesabıyla ilgili; arkadaşlarımız not alırsa sevinirim.

Program dışı giderlere baktım ben, kurum dışı aktarmalarla 10 milyar 363 milyon bir aktarım olmuş. Hangi kurumdan hangi iş için bu aktarım olmuştur, akıbeti nedir? Diğer bir sorumuz: 2025 yılı proje özel hesabının varlığı 882 milyon, buradan 769 milyonluk bir harcama olmuş. Bu özel proje hesabından nerelere nasıl bir harcama olmuş, son durumu nedir? Bu durumla ilgili bilgi istiyoruz. Takipteki kurum alacakları var 26 milyon 333 bin. Bunun tamamına karşılık ayrılmış yani tahsil edilmeyen bir kurum alacağı söz konusu. Bunun mahiyeti nedir, detayı nedir, bunu soruyorum. Yine, kurumlara verilen borçlardan alacaklar kalemi var, bakiyesi bir hayli yüksek, 37 milyar 29 milyon. Dağılımı nedir, vadesi uzatılan veya yenilenen bir kredi var mı? Burada durum ne pozisyonda? Bu alacak neyle alakalı? Hangi kurum veya kuruluşlardan? Verilme sebebi nedir?

Yine, 2025 yılı döner sermaye kuruluşlarına sermaye desteği var, biliyorsunuz, 500 milyon, o tamamlanmış, yerine getirilmiş. Buradaki döner sermaye işletmesinin gelir gider durumu nedir? Ne kadar gelir olmuş, ne kadar harcama olmuş? Onunla ilgili bir bilgi rica edeceğiz.

Bir de tasarruf tedbirlerine uyulmasıyla ilgili genelgelere ve tasarruf tedbirlerine uyuluyor mu? Bu konuyla ilgili de ben bir genel olarak baktım, işte, kırtasiyeden yiyecek içeceğe ve diğer bütün menkul pozisyonlarıyla alakalı harcama 24 milyon 226 bin TL. yani alım yapılmış daha doğrusu, harcama kısmı da 18 milyon 701 bin TL. Şimdi, burada, yetkili arkadaş burada mı? Bunun altında imzası olan arkadaş da Sayın Semih Doğanay. Burada mı kendisi, bilmiyorum, Semih Bey? Hâlen görevde mi 2025 yılında? Veya o yoksa Necdet Sıtkı Yakupçebioğlu var. O yoksa Bakan Yardımcım, size gelecek yani, evet, sizin de imzanız var, sizlere sormuş olayım o zaman: Bu harcamayla ilgili tasarruf tedbirlerine uyuldu mu, genelgelere riayet edildi mi? Bu konuyla ilgili biraz bilgi verirseniz mutlu oluruz.

Evet, şimdi, 2027 yılı bütçe teklifine gelecek olursak, Bakanlığın bütçesi 248 milyar civarında, bir önceki yıl 176 milyarmış yani 71 milyarlık bir artış var, bu da yüzde 40,60'a tekabül ediyor. Geçen yıl binde 9,34 iken bu yıl genel bütçe büyüklüğünün binde 9,12'si yani hemen hemen bütçe büyüklüğü içerisindeki pozisyonunu korumuş. Tabii, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı çok çok önemli bir Bakanlık, bir sürü yere de destek veriyor. Proje bazlı teşvik sistemleriyle ilgili kapsam da bu kapsamda verilen bir sürü firmalara destek var; 2025'te 13 projeye, 2026'da da işte aşağı yukarı yine aynı civarda projeye destek verilmiş. 2027 için 10 proje öngörülmüş, bu projeler hakkında biraz bilgi verilirse mutlu olacağız.

Geçmiş yıllarda da söyledik biz, yerlilik millîlik önemli, 2015 yılında, o zamanın Sanayi Bakanının başta bulunduğu zaman, Fikri Işık, yanılmıyorsam, bir yerli otomobil üretimiyle ilgili 40 milyon euroluk bir araba getirilmiş İsveç'ten. Bu, daha sonra, TÜBİTAK bünyesinde konunun devamı teşkil etmiş, TÜBİTAK yetkilileri buradadır, bunu son durumuyla alakalı bilgi rica edeceğiz. Eğer bir kamu zararı oluşmuşsa da bu tazmin olundu mu?

Şimdi "yerli millî" diyoruz. Tabii, yerli millî üretim çok çok önemli, ben de Karabük Milletvekiliyim, bizim bölgemizde de Kardemir diye önemli bir kuruluşumuz var. Özel Endüstri Bölgesi ilan ettiniz Sayın Bakanım, biliyorsunuz, yakın zamanda. Sizin onayınızla Cumhurbaşkanı kararıyla, onayıyla sizin sevkinizde Özel Endüstri Bölgesi ilan edildi. Yani birtakım teşvikler alıyor, ruhsatlar daha hızlı ilerliyor. Bununla alakalı, yerli millî üretim derken ve siz bu yerli millî sanayiyi desteklerken uygulamada diğer bakanlıklarla çelişen durumlar söz konusu. Niçin bunu söylüyorum? Kardemir dünya standartlarında en kaliteli ray üretimini yapan bir kuruluş ama Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı hızlı tren projeleriyle ilgili olarak bu projelerde finansmanını sağladığı kurum, örneğin İngiltere'de ihracat finansman kurumu var orada, o kurumdan hızlı tren projeleriyle ilgili krediler sağlanırken şart koşuluyor, İngiltere'deki bir firmadan rayların temin edilmesiyle ilgili, o da British Steel, çok sıkıntıdaydı, sırf bu ray temini talepleriyle ilgili olarak iflas etmekten kurtuldu yani yirmi dört saat çalışıyor, bir sürü kişiye iş istihdamı sağladı. Tam 135 milyon sterlinlik bir ray temin edildi. Bir tarafta Kardemir dünya standartlarında ray üretiyor, bir tarafta da böyle yurt dışından temin edilen, böyle 135 milyon sterlinlik ray. Hem de en son 36 bin ton. Ankara-İzmir, dört yıldır devam edip gecikmeli devam eden bir proje, 36 bin ton yani 70 milyon sterlinlik bir talebi de yine bu firmadan yapıyorlar. Şimdi, şartı da şu: Kredi veriliyor diye. O zaman ben de Sanayi Bakanlığına şunu soruyorum: Siz de teşvikleri verirken firmalara şart koşun. Bu teşviklerde yerli millî üretim nerede ne varsa onu temin etsinler, oradan temin etsinler, tedarik etsinler. Bir kredi oradan veriliyor diye rayın da oradan teminiyle ilgili şart koşulması, burada KARDEMİR gibi bir kuruluşun -bunu benzer bir şekilde tüm Türkiye'deki illere yayabiliriz- sıkıntıda kalmasına sebep teşkil ediyor. Geçmiş yıllarda zarar etmiş, 5 bin civarında kişiye istihdam sağlayan bir kuruluşun, hem de Türkiye Varlık Fonu yüzde 4,40'ına sahip, bağımsız denetim kurulu üyeleri var. Yani niçin bu problemi çözülmüyor? Benim sizden ricam şu: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla, Ulaştırma ve

Altyapı Bakanlığıyla görüşüp bu tip firmaların desteklenmesi konusunda, yerli millî üretimin desteklenmesi konusunda daha çok inisiyatif almanız. Direkt sizinle ilgili olmasa da sanayi tesisi olduğu için bunu özellikle vurguladım.

TOGG'la ilgili de benzer bir şey söz konusu. Şimdi, TOGG'la ilgili işte Çinli firmalar desteklenirken, teşvik verilirken -bir kısmı zaten sonradan gerçekleşmedi ve dış ülkeye Macaristan'a kaydı- TOGG'un mali yapısında maalesef bozulmalar söz konusu olmuş. Son iki yılda 28 milyar zarar etmiş TOGG yani 13,7 ve 14,6; 28'in biraz üzerinde, 28 milyar TL. TOGG'un mali sürdürülebilirlik yapısının güçlendirilmesi açısından ve daha iyi bir pozisyona gelmesi açısından neler yapılması gerekir veya neler yapılacak? Bununla ilgili bir düşüncemiz, bir projemiz var mı? Hepimizin yerli millî dediğimiz şey. Geçmiş dönemlerde de eleştirdik yani yerli millî araçlar niye bakanlar tarafından kullanılmıyor diye. Siz riayet ettiğiniz buna. Teşekkür ediyorum. Togg'u genellikle kullanıyorsunuz ama bazıları kullanıp...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz de kullanıyor musunuz?

CEVDET AKAY (Karabük) - Benim Togg aracım yok yani kullanmak isterim tabii ki. Niye istemeyeyim? İsterim yani.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Hediye edilirse mi diyorsunuz?

CEVDET AKAY (Karabük) - Hediye değil. Hediye başka yerlere edilebilir, dış ülkelere edilebilir. Sıra var diye biliyorum ben de.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz yazıldınız mı?

CEVDET AKAY (Karabük) - Yok, yazılmadım. Siz yazabiliyorsanız yazın, memnuniyetle alırız.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakan yirmi saniye çaldı!

CEVDET AKAY (Karabük) - Şöyle: Biz çok uzak yollara da gittiğimiz için bazı noktalarda benim seçim bölgem Karabük'te şarj cihazı mekanizması maalesef yok. Onu şehir içinde kullanabiliriz yani. Oralara da o üniteleri yaparsanız alanla, hinterlandla alakalı...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Zaten bütçede hedef de yok.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Siz güzergâhı verin, ben size ünitelerin adresini vereyim.

CEVDET AKAY (Karabük) - Tamam, ben size vereyim o zaman.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Her yerde var, 50 bine yaklaştı.

CEVDET AKAY (Karabük) - 400-450 kilometre civarında 4 gidiyor galiba aşağı yukarı, yolda kalabiliriz yani.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Gerek yok, EPDK'nin bir programı var, gösteriyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Konuşmanın canına okudular Başkanım.

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, iki dakika alacağız o zaman.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Şimdi, koltuğa oturmanın fotoğrafını övenler kapanan KİT'lerle ilgili de hesap verirler sanırım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, söz taleplerini uzatmıyoruz, lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bir de fonlarla ilgili sıkıntı var, sanayi firmalarında, reel sektörde çok ciddi sıkıntılar var. Bu konuya eğilmeniz gerekir. Karşılıksız çek sayısı çok arttı, 160 binin üzerine çıktı. Bununla ilgili olarak fonda takılan paraları olan reel sektör firmaları var, özel sektör tahvilleri var. Finansmana ulaşamıyorlar, güçlük çekiyorlar. Bu konuyla ilgili ekstra desteklere ve ucuz kredilere ihtiyaçları var. Bunlara da çözüm bulmanız gerekiyor. Sözüm de bitiyor galiba.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim. Siz sözcü olarak riayet ediyorsunuz çünkü ortak karar aldık.

Ümit Özlale Bey, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bakan Beyin TOGG'da hissesi var mı? Hisseniz var mı TOGG'da?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Benim şahsi arabam Togg.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Togg araçlarıyla ilgili pazarlama yapıyorsunuz ya TOGG'da hisseniz var mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen Sayın Vekilim...

Sayın Özlale'ye söz verdim. Tekrar başlatıyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Serbest piyasa ekonomisinde her şey serbest ya.

Mecliste sizin milletvekillerinizin yarısının arabası Togg değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, bu tartışmayı bireysel, karşılıklı odalarımızda yapalım.

Sayın Özlale tekrar veriyorum.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Bakan, Bakan yardımcıları, değerli bürokratlar, sayın milletvekilleri, basınımızın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İlkönce bütçeye bakalım. Bütçe gerçekten büyüyor; bu olumlu. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına reel anlamda yüzde 12,5'luk bir artış yapılmış; bu olumlu. Olumsuz olan tabii imalatın millî gelir içerisindeki payı düşerken bu yapılıyor. Dolayısıyla, birazdan da bahsedeceğiz, sanayide hem üretimde hem de istihdamda çok önemli problemler var. Bütçe artışını olumlu, bu problemlerin yıllar içerisinde tekrarlanmasını da olumsuz buluyoruz. Artışın ağırlığı sanayi programında, bu da olumlu çünkü yine yepyeni bir sanayi devriminin eşiğindeyiz. Ağırlığın sanayi programlarına verilmesini ben tekrardan olumlu karşılıyorum fakat burada "Tutmayan hedefler ve düşürülen hedefler" diye bir şey var; bu, sizin 2027 teklifinizdeki alt program göstergelerinden. Mesela, 2026 planında imalatın millî gelir içerisindeki payını yüzde 17 söylemişsiniz, tahmin 15,5, 2027 hedefinde de 17'nin bile altında kalmış,

15,9. Doğrudan yabancı yatırımlar 2026 planında 15,2, tahmin 10, hedef de 10,6; bu hedef de tutmamış ve hedef aşağıya doğru düşürülmüş. Teknogirişim Rozeti 2026 planı 5 bin, 2026 tahmini 1.300, 2027 hedefi 3 bin, faaliyetteki AR-GE merkezinde de aynı şey var. Burada Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının birçok hedefinin biz tutmadığını görüyoruz. Buradaki problemlerden bir tanesi sanayi ve teknoloji politikamızın maalesef Hazine ve Maliye Bakanı tarafından uygulanan istikrar programının bir kurbanı olması. Üstelik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak ben sanayideki problemlerin, özellikle ekonomideki problemlerin son iki senede başlamadığını, 2019-2022 arasındaki -o bol para- teşviklerin bolca dağıtıldığı, firmaların atıl kapasite yaratacak şekilde yatırım yaptığı dönemde bu problemlerin başladığını düşünüyorum. O problemlerin sonuçlarını da maalesef şimdi görüyoruz.

Ortada bir AR-GE başarısından bahsettiniz. AR-GE'nin artması hâlâ bizim AB 27 ülkelerinin ortalamasının altında kaldığımız gerçeğini ortadan kaldırmıyor, AR-GE'de hâlâ AB 27'nin altındayız.

Burada yapay zekâya çok fazla vurgu yaptınız, ben bunu önemsiyorum. Yapay zekâya yatırım yapmak, orada yeni teknoloji, yerli şirketleri çıkartmak kadar yapay zekâyı şirketlere nasıl kullanacağını öğretmemiz önemli. Bakın, yeni bir rapor var 2026 yılında, bu raporu ben daha sonradan sizlerle paylaşırım. Yapay zekâyı kullanan şirketler karmaşık işlerde çok daha başarılı oluyorlar, seyrek kullananlar da hiç kullanmayanlara göre daha başarılılar. Dolayısıyla, buradaki bence Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının esas politikası şu olmalı: Dışarıda geliştirilen bir teknolojiyi bizim şirketlerimizin özümsemesi ve bunu verimliliğe çevirmesi olmalı. O yüzden de sormak lazım, bu verdiğiniz teşviklerin sonucunu verdiğiniz yatırım tutarıyla mı ölçüyorsunuz, yoksa şirketlerin verimlilik artışıyla mı ölçüyorsunuz?

Resmî verilere geçelim. Şimdi, bu bizim sanayisizleşme fotoğrafımız. İmalatta millî gelirin payı 2022'de 21,8, 15,4'e düşüyor. İmalattaki istihdam artışına baktığınız zaman negatif, kapasite kullanım oranları 77'yle başlamış 2027'de, 2026'da 73,8'e inmiş. Dolayısıyla imalat sanayisinde hangi göstergeye bakarsanız bakın, burada istihdam tarafında, üretim tarafında karşımıza olumsuz bir tablo çıkıyor. Daha geniş bakalım: 2016'dan 2026'ya kadar, bakın, 2023'te imalat sanayi endeksimiz 111,9, tam üç sene sonra Ağustos 2026'da 108,7, imalat sanayi endeksi yani burada tamamıyla yatay seyreden bir imalat sanayi var; resmî verilerdir. O yüzden de burada sanayide işlerin iyi gittiğini söylemek mümkün değil.

İhracattan bahsettiniz. Aslında burada da bir problem var, Ticaret Bakanlığının konusu. Geçen sene de söylemiştim, İhracat Genel Müdürlüğü kimde, sizde mi? Ticaret Bakanlığında. Şimdi, çarşamba günü gelecek Sayın Bolat, ihracattan bahsedecek. Burada sizi eleştirmek değil problem; buradaki sistem ihracatla, dış ticaretle sanayiyi aynı potada eriten bir bakanlığın kurulmasıdır yani Asya ülkelerinin ihracat ile sanayiyi bir arada gerçekleştirmesinin ve Asya mucizesinin arkasındaki kurumsal sebeplerden bir tanesi sanayi ve ihracatı aynı bakanlık yapar. Dolayısıyla, sizin ihracattaki artıştan bahsetmeniz aslında Ticaret Bakanlığının bir bakıma bahsetmesi gereken bir şeyden bahsetmeniz anlamına geliyor. Mesela, veri merkezlerinden bahsettiniz, o da Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının yani o yüzden verilen teşviklerde faaliyet alanlarında şöyle bir problem oluyor Sayın Bakan: İhracatta siz bir rakamdan bahsediyorsunuz fakat ihracat teşviklerini Ticaret Bakanlığı veriyor, Turquality Destekleri. Veri merkezi, veri altyapısını Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı gelecek, anlatacak ama siz veri merkezlerinden bahsediyorsunuz. Dolayısıyla, bakanlıklar arasında koordinasyonda bir problem var ama ihracatı bir bütün olarak değerlendirirsek problem şurada: İstediğiniz kadar ihracatı artırın, tek bir şeye bakmanız lazım; Türkiye'nin dünya ihracatında payı artıyor mu, azalıyor mu? Azalıyor. Bakın, Çin hariç de baksanız, Çin'i dâhil de etseniz dünya ihracatındaki payımız bizim azalıyor. İhracatta bir başarı hikayesi yok ki. Tablo burada, isterseniz sizlerle paylaşırız, Dünya Ticaret Örgütü verisi.

Daha sonrasında, birazdan borsadan bahsedeceğiz, sanayi hisselerinin ne yaptığından. Bakın, şimdi, 2023'ten itibaren BIST 100 yüzde 39,5 artmış. BIST SINAI yüzde 3,1 artmış; burada da bir problem var yani bunlar büyük şirketler. Borsada işlem gören büyük şirketlerde endekse baktığımız zaman, üç yılda sadece yüzde 3,1 artan bir sınai endeks var. Demek ki bizim burada borsadaki yatırımcı sanayi şirketlerine de yönelmiyor getiri olmadığı için.

Durgunluk toplamda ama kriz emek-yoğun sektörlerde... Burada bir şeye dikkat çekmek lazım: Nerede biz en fazla istihdam kaybı yaşadık? İstanbul, Bursa, Tekirdağ; toplam istihdam kaybının yüzde 60'ı buradan geliyor. O zaman bu da bize şunu gösteriyor: Bölgesel kalkınma önemli ve bizim buradaki sanayinin bir kısmı başka yerlere çekmemiz lazım ama Sayın Bakan, sanayi programındaki artışa ne kadar olumlu diyorsak, bölgesel kalkınmada daha fazla ödenek artırmamanızı, oraya çok sınırlı bir ödenek ayırmanızı da eleştirmek zorundayız. Bölgesel kalkınmaya ayırdığınız ödenek hele böyle bir dönemde çok düşük.

Bir başka nokta da şu: Baktık tekrardan, kamu alımlarıyla büyük şirketler büyüyor. Mesela, bu İSO 500 içerisinde savunma, havacılık, raylı sistemler ağırlıklı çalışan ve temel müşterisi kamu olan yani sizin olduğunuz 10 tane firmanın satışları yüzde 63,5 artıyor. 343 tane yerli özel firmanınsa sadece yüzde 25,9 artıyor. Dolayısıyla, kamuyla iş yapmak burada bir avantaj. O zaman burada iki tane eleştireceğimiz şey var: Bir, kamu bu kadar domine etmemeli. Bir politika önerisi de şu olmalı: Sizler bu teşvikleri büyük şirketlere verirken, kamu alımları yaparken o zaman altta söylediğimiz KOBİ'leri de büyük projelere katan, onların test yapması için ortak test altyapısını zenginleştiren ve özellikle KOBİ'lere büyük şirketlerden teknoloji transferini mümkün kılan bir anlayışla hareket etmeniz lazım. Ancak o zaman sizler büyük şirketlerden yaptığınız alımlarda yaratacağınız katma değeri KOBİ'lere aktarabilesiniz.

Üç tane konuya değinmediniz: Bunlardan bir tanesi, AB'nin yeni sanayi politikası "Made in Europe." Arkadaşlar değindi, sizden değinmenizi beklerdik. Bu konu bizim için oldukça önemli. Biz bunu hem size hem de çarşamba günü Ticaret Bakanı Sayın Bolat'a sunacağız çünkü önümüzdeki beş altı yıl içerisinde bizim ihracatımızın yarısını gerçekleştirdiğimiz Avrupa Birliğinin ciddi anlamda bir paradigma değişikliği var.

İkinci nokta, TOGG. Arkadaşlarım da bahsedeceklerdir, ben de burada biraz bahsedeyim. Bakın, 2024 yılında BYD'nin satışı 8.331, TOGG'un 30 bin; 2025'te BYD TOGG'u geçiyor. Bunun tek sebebi, sizin 1 milyar dolarlık yatırım anlaşması vermeniz. Şimdi, burada da bir açıklama bekliyoruz akşam ama bana kalan son bir buçuk iki dakika içerisinde daha önemli bir konudan bahsetmek istiyorum, o da fon vurgunu.

Sayın Bakan, bakınız, burada sizin Bakanlığınızın destek verdiği 3 tane şirket var: Astor Enerji, CW Enerji, Kontrolmatik. Bu üçünün de adı fon vurgununda geçti. Kontrolmatik'e sizler 1 milyara yakın, 917,1 milyonluk bir yatırım teşviki vermişsiniz, Kontrolmatik şu anda bütün ona güvenenleri hüsrana uğrattı ve battı. Dolayısıyla, sizin yatırım teşvikiniz de battı. CW Enerji HIT30 -ki HIT Programını ben olumlu bulanlardan birisiyim- 3 Mart 2026 tarihli belgede sizler buna çok ciddi bir yatırım teşviki veriyorsunuz fakat onun kurucusu CW Enerjinin de mal varlığına tedbir konulduğunu açıkladı 28 Eylül 2026'da.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Ve Astor Enerji...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özlale, bitti.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bitiriyorum, geç başladığım için...

Astor Enerji sizden 1,134 milyar liralık bir yatırım teşviki aldı. Dolayısıyla, bu ana hissedarların da olduğu soruşturmada adı geçiyor.

Burada şu sorun var: Tabii ki sizler yatırım teşviki vermeye devam edeceksiniz, bizler bu yatırım teşviklerinin doğru olduğunu düşünerek de sizi destekledik. Fakat bir koordinasyon problemi var. Verdiğiniz desteklerle büyüttüğünüz şirketlerin daha sonradan nasıl faaliyetler gösterdikleri, bu şirketlerin hangi alanlarda ne tür finansal manipülasyonlar yaptığını izlemesi gereken bir organ olması lazım bence.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özlale, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Sayın Özlale, lütfen çok müsamaha gösterdik, böyle bir uygulama yok.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bakın, burada milyarlarca lira yatırım teşviki verip bunun sonucunda da bu şirketlerin adı fon vurgununda geçiyor. Ben burada bir problem görüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değerli heyeti saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesini Türkiye'deki kamu kaynaklarının kimler için nasıl kullanıldığını, nasıl bir sanayileşme ve kalkınma anlayışının benimsendiğini konuşmak üzere bulunduk. İktidarın söylemlerine baktığımızda tabii, büyük hedefler var "Millî teknoloji hamlesi, Türkiye Yüzyılı, yüksek teknoloji, küresel rekabet, bölgesel kalkınma." gibi süslü cümleler var. Peki, bu sözlerin, bu büyük sözlerin karşılığında halkın yaşamında gerçekten ne değiştiğine bakmak lazım aslında. Doğru mu Sayın Bakan? Doğru mu Sayın Bakan? Sayın Bakanım "Doğru mu?" diye sordum demek ki dinlememişsiniz, tamam.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben sizi dinliyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Çünkü sanayi işçisinin ücreti artıyor mu? Küçük üretici emeğinin karşılığını alabiliyor mu? Gençlerimiz memleketinde iş bulabiliyor mu? Doğamız, yaylalarımız, denizlerimiz korunuyor mu? Bunlara bir bakmamız lazım. Çünkü biz kalkınmayı yalnızca şirketlerin büyüklüğüyle, ihracat rakamlarıyla, yapılan yollarla, açılan limanlarla ölçmüyoruz. Bizim için kalkınma halkın refahı demektir, emeğin hakkını alması demektir, doğanın korunması demektir.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığın 2027 yılı bütçe teklifi yaklaşık 248,8 milyar ama aynı yıl faiz giderleri için öngörülen rakam 3 trilyon 975 milyar yani faize ayrılan kaynak bu Bakanlığa ayrılan kaynağın tam 16 katı. Bir taraftan "Üretim ekonomisi." diyecek AKP, diğer taraftan da kaynak dağılımındaki faizin ağırlığını görmüş olacağız. Bir ülkenin geleceğini borçlanmaya, yüksek finansman maliyetlerine ve ucuz emeğe dayalı bir ekonomik modelle sürdüremezsiniz. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey planlı sanayileşme, kurumsal üretim kapasitesi, nitelikli istihdam ve emeğin karşılığının alındığı bir ekonomik düzendir. Bir başka veri daha var. Bakanlığınızın performans verilerine göre 2025 yılında proje bazlı bazı teşvik sistemi kapsamındaki desteklerin yüzde 86,69'u sadece 13 projede yoğunlaşmış. Bu kaynaklardan kimler yararlanıyor? Mesela bu kaynaklar kaç işçiye güvenceli istihdam sağlıyor? İşçilerin ücreti enflasyona karşı korunabiliyor mu? Bu şirketlerin çevreye verdikleri zararlar ortada mı? Tabii, biz yatırıma karşı değiliz ama kamu kaynağının hiçbir toplumsal sorumluluk taşımadan şirketlere aktarılmasına da karşıyız.

Şimdi, kamu kaynaklarıyla ilgili de ilim Rize'den bir örnek vermek istiyorum. Mesela, bu kamu kaynakları Rize'de nasıl kullanılmış. Rize'de 2-3 tane faaliyet var, turizmden geçiniyorlar, çaydan geçiniyorlar, denizcilikten geçiniyorlar falan filan ama burada da şirketlere sağlanan faydalar halka, çay üreticisine, çalışana, beyaz yakalıya sağlanmamış. Ne yapılmış mesela? Orada su ürünleri yetiştiriciliği yapan bir firmaya -ismini yüzlerce defa kullanım, gene kullanayım- Kuzuoğlu gruba. Yahu, burası uçuş güvenliğini tehlikeye sokar, havalimanının tam önündedir ya da bak, burası tam yerel balıkçıların avlak alanlarının sahası içindedir. Dolayısıyla, oradaki balıkçıların geçim kaynağı yok olacak, uçuş güvenliği tehlikeye girecek, denizlerdeki kirliliği artıracak bir resmî açıklamalar olmasına rağmen sanki devletin valisi değil de şirketin valisi gibi Rize Valisi de bu şirketi kollayarak, özellikle bu şirketin su ürünleri kooperatiflerinden yer kiralamadan işgalci bir biçimde orayı zapt edip, üstelik jandarmayı da şirketin mallarını korumak üzere oraya dikmiş, buna karşılık 15 kadına 500 tane jandarma ile kolluk kuvveti göndermiş, yetmemiş, onları korumak için talep eden vekilin

arabasını bir de çekiciyle çektirmiş yani benim aracımı çektirmiş, şirketin arızalanan, gemisini de Sahil Güvenlik botlarıyla o şirketin yeri korunsun diye görevlendirilmiş, devletin hangi şirketlerini koruduğunu göstermesi açısından işte size büyük bir örnek.

Şimdi, ben soruyorum size: Sayın Bakan yani bu şirketleri mi koruması lazım bu devletin, bu valinin ve sizlerin, yoksa, bu halkı mı koruması lazım?

"Sanayi büyüyor." diyorsunuz ama işçiler işini kaybediyor Sayın Bakan. Mesela, TEPAV ve SGK verilerine göre, Şubat 2026 itibarıyla tekstil, deri sektörlerinde bir yıl öncesine kıyasla 128 bin sigortalı işini kaybetmiş durumda, bu da sizin sorumluluğunuzda olması gereken bir şeydir. Hangi sektörde, kaç işçi, işini kaybetti? Destek alan işletmelerde kaç kişi çalışmaya, kaç işçi çalışmaya devam ediyor ve bunları ne kadar ücret alıyorlar, bilmek istiyoruz. Üstelik, imalat sanayisinin millî gelir içindeki payı 2022'de yüzde 21,8 iken 2026'nın ilk yarısında yüzde 15,4'e gerilemiş. Sanayinin ekonomideki ağırlığı gerilerken nasıl oluyor da siz hâlâ bütçeyi ya da uygulamayı başarılı bulabiliyorsunuz? Bizim sorumuz açık: Şirketlerin finansman maliyetini düşürüyorsunuz, işçinin geçim maliyetini kim düşürecek? Kamu desteği alan şirketlere işçinin ücretini, sendikal haklarını, iş güvenliğini ve istihdamı koruma yükümlülüğü niye gelmiyor? Getiremiyorsanız bunun adı "işçiyi koruma politikası" değil, şirketleri koruma politikasıdır.

Değerli Başkanım, DOKAP Başkanı benim çok yakın dostumdur, aynı zamanda hemşehrimdir. DOKAP eliyle Karadeniz'de geçen yıl 420-429 milyon civarında bir kaynağı Yeşil Yol'a ayırdınız. Yeşil Yol, yaylaları birbirine bağlayan yol, orada birkaç tane turizm yatırımcısı var, onlara hizmet ediyor, aynı zamanda da madencilik sektöründeki transferlere yarayacak. Şimdi, "Bu Yeşil Yol'a ayrılan kaynak acaba niye vatandaşa ayrılmıyor?" diye sormam lazım. Aynı zamanda, bir de bilginiz olsun, bir ifşada daha bulunayım burada. Bu, sizinle ilgili değil ama bazı desteklerden nedense AKP il başkanları yararlanıyor, AKP'nin eski belediye başkanları yararlanıyor, benim ilçem Ardeşen'de bu var, böyle söylüyorum size, bakın, isimlerini de şimdi ifşa etmiyorum ama siz bulursunuz onları. Bu ayırımcılıklardan kurtarın milleti, bunların işlevine haiz olmak tesadüfen sadece ilçe başkanlarının olamaz. Dolayısıyla, hem Tarım Bakanlığında hem sizin Bakanlığınızda yaşanan bu yolsuzlukları -yolsuzluk demeyelim de haksız uygulamaları- lütfen siz de araştırın, bakın, bunlara engel olalım.

Son cümlede şunları da kullanayım, çok aslında söyleyeceğim şey vardı ama yani sonuçta söyleyeceğimiz şey şu: Bu ülkenin kaynakları halkın kaynaklarıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada, asıl mesele bir bütçe tercihi meselesidir, kamu kaynaklarını kime ayırdığınız, nasıl bir ülkeye istediğinizi gösteren bir kanıttır. Biz, şirketlere koşulsuz kaynak aktarılan, işçilerin güvencesizleştirildiği, çayın, tarımın veya tütünün, üreticilerin özel sektör karşısında yalnız bırakılmadığı, balıkçının denizinden, yaylacının yaylasından koparılmadığı bir kalkınma anlayışını istiyoruz. Bizim savunduğumuz kalkınma anlayışı bellidir: Üretim olacak ama işçinin hakkı korunacak, teşvik olacak ama kamu yararı esas alınacak, tarım gelişecek ama üretici yoksullaşmayacak, turizm olacak ama yaylalar betona teslim edilmeyecek, denizlerimizden ekonomik değer üretilecek ama küçük balıkçının emeğini elinden almayacaksınız. Bu ülkenin toprakları, ormanları, dereleri, yaylaları ve denizleri bir avuç şirketin değil, halkındır, halkın kullanımında olur. Biz, şirketleri değil, halkın kalkınmasını savunanlardanız, rantı değil, emeğin bütçesini istiyoruz; bütün istediğimiz bu. Yaşam alanlarımıza dokunmayın, emeğimizin karşılığını verin, iş haklarımızı, iş güvencemizi sağlayın.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ayyüce Türkeş Taş, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, ben de öncelikle yaptığınız sunum için teşekkür ediyorum ve "Dünya, yeni bir sanayi devriminin eşiğinde değil artık tam içerisinde." diyerek sözlerime başlamak istiyorum; hatta bu öyle bir devrim ki buradaki değişimleri ve gelişmeleri yakalamak için saniyelerin bile önemi var. Bu defa makineler yalnızca insanın fiziksel gücünün değil zihinsel emeğinin de bir bölümünü üstlenmeye başladı. Bugün dünyada silikon tabanlı çalışanlardan, otonom yapay zekâ ajanlarından ve gelecekte insan zekâsını açabilecek süper zekâ sistemlerinden söz ediyoruz. Stanford Üniversitesinin 2026 yılında yayınladığı araştırmaya göre Amerika Birleşik Devletleri'nde yapay zekâya yüksek düzeyde maruz kalan mesleklerde 22-25 yaş grubunun istihdamı daha az maruz kalan akranlarının istihdam eğiliminin yüzde 19 gerisinde kalmıştır. Üstelik bu farkın temel nedeni mevcut çalışanların işten çıkarılması değil gençlerin işe alınmasının yavaşlamasıdır ya da karbon tabanlı çalışan yerine silikon tabanlı çalışanların tercih edilmeye başladığının ispatıdır. Bu, son derece önemli bir uyarıdır çünkü bugüne kadar teknolojik dönüşümün ağırlıklı olarak mavi yakalı çalışanları etkileyeceğini düşündük; bugün ise yazılımcıların, mühendislerin, finans uzmanlarının ve pek çok beyaz yakalı meslek grubunun yaptığı işler de yapay zekâ tarafından icra edilebilmektedir hatta daha iyi, daha kaliteli, daha az maliyetli ve daha hızlı şekilde icra edilmektedir. Dolayısıyla, artık yalnızca ne kadar üretim yaptığımızı değil bu üretimi kimin gerçekleştirdiğini, ortaya çıkan katma değerin kime gittiğini ve insan emeğinin bu yeni ekonomik düzende nasıl korunacağını da tartışmak zorundayız ama maalesef sunumunuzda da dağıttığınız kurumsal belgelerde de bununla ilgili ben en ufak bir bilgiye ve öngörüye rastlayamadım.

Sayın Bakan, size bununla ilgili birkaç soru sormak istiyorum. Türkiye'nin bu dönüşüm karşısında hazırlanmış bir istihdam etki analizi var mıdır? Yapay zekânın hangi sektörlerde kaç çalışanı etkileyeceğini biliyor muyuz? Gençlerimizi bu yeni iş gücü

piyasasına hazırlamak için nasıl bir sanayi ve teknoloji politikası izliyoruz? En önemlisi, Türkiye bu teknolojinin yalnızca tüketicisi mi olacak yoksa geliştiricisi ve üreticisi mi olacak? Bu konuda biraz daha detaylı bilgi istiyoruz.

Altını çizmek istediğim bir başka nokta da şu: Biliyorsunuz, 30 Ekimde Ankara'da gerçekleştirilen 13'üncü Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi'nde Türk dünyasının geleceği bakımından son derece önemli hedefler ortaya konuldu. 163 maddelik Ankara Bildirisi'nde sanayi, teknoloji, dijital altyapı, yapay zekâ, uzay teknolojileri ve kritik mineraller alanında iş birliğinin geliştirilmesi öngörülüyor. Üstelik Türkiye bu zirveyle birlikte Türk Devletleri Teşkilatının Dönem Başkanlığını da üstlenmiş bulunuyor. Bu nedenle, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının sorumluluğunun daha da arttığını düşünüyorum. Burada, bununla ilgili de sizden birkaç cümle duymak ya da neyi planladığınızı duymak isterdim işin açıkçası. Zirvede ortak Türk dilleri yapay zekâ modeli geliştirilmesi önerildi, Dijital İpekyolu Projesi desteklendi, ortak uzay sanayisi iş birliğine ilişkin önemli adımlar atıldı. Bunlar bize göre de son derece önemli gelişmelerdir ancak benim asıl öğrenmek istediğim şu: Bu hedeflerin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2027 yılı bütçesindeki somut karşılığı nedir? Örneğin, ortak Türk yapay zekâ modelinin geliştirilmesinde TÜBİTAK'ın üstleneceği görev belirlenmiş midir? Bu proje için ayrılmış bir bütçe var mıdır? Türk devletleri arasında ortak teknoloji geliştirme merkezleri, ortak sanayi yatırımları ve ortak üretim zincirleri oluşturulmasına yönelik bir yol haritamız bulunmakta mıdır? Dijital İpekyolu Projesi'nde Türkiye'nin rolü yalnızca bir veri geçiş koridoru olmak mıdır, yoksa Türkiye'yi Türk dünyasını veri işleme, yapay zekâ ve yüksek teknoloji üretim merkezi hâline getirmeyi hedefliyor musunuz?

Bir diğer önemli konu da kritik minerallerdir. Bu da Türk devletlerinin sahip olduğu doğal kaynaklar ile Türkiye'nin sanayi ve teknoloji kapasitesini bir araya getirecek ortak bir üretim stratejisi; bu konuda da böyle bir üretim stratejisi hazırlanmakta mıdır? Bunu da merak ediyorum, sormak istiyorum ve beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Yaşar Kırkpınar, buyurun.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok Kıymetli Bakanım, Kıymetli Bakan Yardımcılarımız ve değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli bürokratlar, basınımızın çok saygıdeğer mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kıymetli Komisyon üyelerimiz; 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi tam anlamıyla, daha önce ifade ettiğimiz gibi dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesidir. Küresel enerji şoklarına, derinleşen jeopolitik gerilimlere ve yanı başımızdaki savaşlara rağmen Türkiye ekonomisi makroekonomik istikrarını korumakta ve kalkınma hamlesini kararlılıkla sürdürmektedir. Bugün burada bütçesini görüştüğümüz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız bu dayanıklılığın ve teknolojik dönüşümün en önemli lokomotifidir. Nitekim, bütçe sunumunda da açıkça ortaya konulduğu gibi, tüm zorlu küresel şartlara rağmen, imalat sanayisinde toparlanmanın etkisiyle sanayi sektörümüz 2025 yılında yüzde 3,5 oranında büyüyerek iktisadi faaliyetimize çok güçlü bir destek vermiştir. Bizim sanayi vizyonumuz artık sadece üretmek değil, yüksek katma değer oluşturmak ve küresel pazarlara da aynı zamanda yön vermektir. Ticaret diplomasimiz ve sanayicimizin büyük gayretleriyle 2025 yılında mal ihracatımız 273,2 milyar dolara ulaşarak cumhuriyet tarihimizin de en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Yine, 2027 yılı için önümüze koyduğumuz 292 milyar dolarlık mal ihracatı hedefimiz sanayimizin üretim kapasitesine ve dinamizmine olan sarsılmaz güvencemizin de somut bir nişanesidir.

Değerli milletvekilleri, buradaki en büyük gurur kaynağımız ihracatımızın yalnızca hacim olarak değil, nitelik olarak da vites büyütmüş olmasıdır. İmalat sanayisi ihracatımız içindeki yüksek ve orta yüksek teknolojili ürünlerin payı ocak-eylül ayı dönemlerinde yüzde 43,7'ye, yine eylül ayında ise yüzde 44,7'ye kadar yükselmiştir. Bu, Türkiye'nin artık teknolojiyi sadece tüketen değil, aynı zamanda tasarlayan, geliştiren ve tüm dünyaya ihraç eden bir küresel güç olduğunu da bize açıkça göstermektedir. İşte, bu yüksek teknoloji sanayimizin zirve noktası şüphesiz ki yerli ve millî gururumuz olan Togg, savunma sanayimizin göz bebeği olan İHA ve SİHA'larımız, yine KIZILELMA'mız, KAAN'ımız ve TCG ANADOLU gibi iftihar projelerimizdir. Dünyanın hayranlıkla izlediği harp paradigmalarını kökten değiştiren bu yerli ve millî teknolojilerimiz sayesinde savunma sanayisi ihracatımız yine yılın ilk dokuz ayında yüzde 15,6 artışla 6,9 milyar dolara yükselmiş, eylül ayı itibarıyla da yıllıklandırılmış bazda ise 10,9 milyar dolara ulaşarak bu anlamda tarihî bir rekora ulaşmıştır. Savunma sanayimiz sadece askerî bir başarı değil, aynı zamanda sivil sanayimize teknoloji transferi sağlayan yazılımdan malzeme birimine kadar tüm yan sektörleri besleyen devasa bir kalkınma ekosistemidir. Bu bütçe, aynı zamanda yeşil dönüşümle, yapay zekâyla ve dijital altyapıyla Togg'umuzu, İHA ve SİHA'larımızı dünya pazarında çok daha baskın bir konuma taşıma bütçesidir. Kalkınma Yolu ve Orta Koridor gibi stratejik ticaret bağlantılarıyla bu yüksek teknoloji sanayi ürünlerimiz küresel pazarlara çok daha güvenli bağlarla ulaşmakta ve ulaştırılmaktadır.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, bu devasa teknoloji hamlesinin Anadolu'nun dört bir yanına dengeli bir şekilde yayılması Bakanlığımızın kararlılıkla uygulamış olduğu bölgesel teşvik ve kalkınma politikaları sayesindedir. Doğru teşvik stratejisiyle yatırımcılarımızı yüksek teknoloji alanlarına yönlendirirken bölgeler arası gelişmişlik farkını da bu sayede hızla kapatıyoruz. İşte bu başarılı politikanın en güzel örneklerinden biri, yine milletvekili olmaktan onur duyduğum, Ege'nin incisi, sanayinin ve ticaretin kalbi olan İzmir'imizdir. Bugün İzmir organize sanayi bölgeleri, teknoparkları ve serbest bölgeleriyle Türkiye'nin yüksek teknoloji üstlerinden biri hâline gelmiştir. Bakanlığımızın sağladığı bölgesel teşvik uygulamaları sayesinde İzmirli sanayicimiz yeşil ve dijital dönüşüme en hızlı uyum sağlayan aktörlerin başında yer almaktadır. Aliağa'dan Torbalı'ya, Kemalpaşa'dan Çiğli'ye kadar sanayi tesislerimiz katma değerli üretimin, AR-GE'nin ve nitelikli istihdamın merkezi konumuna gelmiştir. Bu bütçeyle birlikte İzmir'imize ve bölgemize yönelik

sanayi altyapı yatırımları, organize sanayi bölgelerinin gelişme alanları ve teknoloji üretim destekleri çok daha güçlü bir şekilde ivmelenecektir.

Sonuç olarak sanayimizi büyüten, istihdamımızı artıran, İzmir'den Gaziantep'e, Kocaeli'den Konya'ya bölgesel kalkınmayı finanse eden bu bütçe Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun da aynı zamanda bütçesidir.

Sayın Bakanım, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, geleceğimize ve sanayimize hayırlı olmasını temenni ediyor, bereketli olmasını Yüce Allah'tan diliyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Özgür Karabat, buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekilleri; şu şemaya bakmanızı istiyorum: En tepede Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yanında onun atadığı Sanayi ve Teknoloji Bakanı. Bu sistemde Bakan Cumhurbaşkanının takdiriyle geliyor ve yine onun takdiriyle affediliyor. Teşvik sistemi Cumhurbaşkanı kararıyla kuruluyor, hangi yatırımın stratejik sayılacağına, hangi bölgeye, hangi desteğin gideceğine, bilim ve teknoloji politikasının yönüne Cumhurbaşkanı karar veriyor. Kısacası, bu Hükûmette her şeyin ve herkesin olduğu gibi sanayi ve teknolojinin de tek bir yetki sahibi var. Şunu söylemek isterim: Bir fabrikanın açılışında kurdeleyi kim kesiyorsa kapanan fabrikanın kapısındaki kilidin hesabını da o verir. Yerli otomobilin direksiyonuna kim oturuyor ve poz veriyorsa işini kaybeden tekstil işçisinin karşısına da o çıkmak zorundadır. Başarılar nasıl bir kişiye mal ediliyorsa başarısızlıklar da ona mal edilir. Övgüyü tek başına toplayan faturayı da tek başına öder. Yetki kimde ise sorumluluk da ondadır. Bu, siyasetin çok eski bir kuralıdır.

Değerli Bakan, değerli milletvekilleri; grafikleri teker teker sizlere göstermek isterim. Öncelikle, Sayın Bakan göreve geldikten bugüne kadar tam üç yıl geçti. 2026'da, bugün toplam sanayi üretimi binde 8, imalat sanayi üretimi yüzde 2,9; göreve başladığı günün gerisinde. Dayanıklı tüketim malı üretiminde yine aynı seviyede yüzde 13'lerde, gerideyiz.

Sayın Bakan, Cumhurbaşkanının meşhur bir deyimi vardır; nereden nereye geldik? Aynı soruları biz de sormak isteriz: İmalat sanayisinin millî gelirdeki payı 2021'de yüzde 22,1'di, 2025'te 15,6. Sanayinin tamamının payı yüzde 25,8'di, bugün yüzde 18,5. Fabrikalar küçülüyor, ekonomi üretmeden büyümeye çalışıyor. Peki, kim büyüyor? Kim büyüyor ben size söyleyeyim: BİST Sanayi Endeksi'ne bakarsanız, on ayda 12,8 büyüdüğünü göreceksiniz ama aynı zaman dilimi içinde dokuz ayda Teranın birinci serbest fonlarının yüzde 247 büyüdüğünü görecekseniz Sayın Bakan. Şimdi, bütün bu sanayiye sahip çıkması gereken siz Bakan olarak, bütün bu kaynaklar üretime değil de, sanayiyi değil de borsada başka alanlara aktarılırken hiç bu gözünüze gelmedi mi? Bunca Bakanlık kadrosu "Ya, Sanayi Endeksi böyle, Teranın serbest fonu yüzde 247 artmış." demedi mi? Siz bu paylaşımdan hiç vicdanen rahatsız olmuyor musunuz? Bunu açıkça sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, yine, ihracatımızın içinde sanayi ürünlerinin payı on yıldır yerinde sayıyor; 74-73. Aynı dönemde, bakın, Vietnam'la kıyaslayacağım. Vietnam'da 74'ten 85'e çıktı, 2013'te başa sarmışız biz, bugün Vietnam dünyada -ihracatın sanayi üretimi içindeki payı açısından bakarsak- 11'inci sırada, biz 31'deyiz. Yüksek teknoloji ürünlerinde ihracatımızın yalnızca yüzde 5,1'i, on yılda 2 puan kazanmışız, Vietnam yüzde 40,3'te. Biz 166 ülke içerisinde 94, Vietnam 7'de.

Değerli Bakanım, elbette, yaptığınız kıymetli işler olabilir ama kıyaslamaları kendi içimizde değil, uluslararası liglere göre yapmamız lazım. Dolayısıyla, yine Dijital Rekabetçilik Endeksi'ne baktığımızda da 55'ten 63'e inmişiz. Bizim yine bilgi, iletişim teknolojileri ürünlerindeki ihracatımızın payımıza baktığımızda yüzde 1,7'den binde 7'ye gerilemişiz. Vietnam ise aynı sürede yüzde 24'ten 36'ya çıkmış. Vietnam dünyada 3'üncü, biz 77'nciyiz. Oysa biz dünyanın önder milletlerinden, önder ülkelerinden biriyiz değil mi? Bu kıyaslamaları artırabiliriz.

Ve şimdi ben size "Nereden nereye." diyeceğimiz, sizin de yakından takip ettiğiniz ve övündünüz bir hikâyeden bahsetmek isterim. Bu hikâyenin adı "Togg ve BYD hikâyesi." Değerli Bakanım, 2024 yılının tamamında Türkiye'de 30.093 Togg satıldı, Çinli BYD'nin satışı 8.331'di. Bir yıl sonra, 2025'te tablo tersine döndü. 45.537 BYD satıldı. Yerli otomobilimiz kendi pazarında Çin markasının gerisine düşürüldü. Bu kendi kendine olmadı, bir tercihin sonucunda oldu. Haziran 2024'te Çin menşeli araçlara yüzde 40 ek gümrük vergisi getirildi ama aynı kararla Türkiye'ye yatırım sözü verene bir muafiyet kapısı açıldı. 8 Temmuz 2024'te Cumhurbaşkanı BYD yönetimini kabul etti, Manisa'ya 1 milyar dolarlık fabrika anlaşması imzalandı. Yılın geri kalanında BYD araç satışını artırdı, aylık ortalamaya bakarsanız 5 katına çıktı ve şunu söylemek isterim: Teşvikten önce Togg BYD'nin 10,6 katı satıyordu, sonra bu satış azaldı. Şimdi ben sormak isterim: Sorun Çin şirketinin elde ettiği haksız avantaj değil sadece, asıl sorun iç pazarda tutunmaya, markalaşmaya, dünyaya açılmaya çalışan Togg'un önünü kendi ellerimizle tıkamamızdır. Bir otomobil markasının kaderini ilk yılları belirler, ilk yolları belirler, ilk kullanıcılar ve ilk güven belirler. Biz o yılları Togg'un aleyhine geçirdik ne yazık ki. "Togg yeniden öne geçti, sorun çözüldü." kimse demesin, kaybedilen yıllar geri ne yazık ki getirilemez. Ve aynı zamanda başka bir şeyi daha kaybettik. Bütün bu süreçte Avrupa Birliği, "Türkiye Çin'in Avrupa'ya arka kapısıdır." imajı yerleşti ve bugün geldiğimiz "Made in Europe" sorununun da en temel noktalarından biri oldu. Değerli arkadaşlar, "Made in Europe" pozisyonuyla neleri kaybedeceğimizi hepimiz biliyoruz. Otomotiv ihracatımızın yüzde 72,5'inin buraya olduğunu, 26 milyar avro civarında olduğunu hepimiz biliyoruz. Şimdi sormak gerekir: Fabrika yok 1 milyar dolarlık ama karşılığında 26,5 milyarlık bir ihracat potansiyeli riskte. Ve yine sormak gerekir: Bu teşvikleri nasıl geri alacaksınız Sayın Bakan?

Başka bir nokta, arkadaşlarımız da sıkça değindiler. Ben yapay zekayla ilgili birkaç şey söyleyeceğim. Şimdi, biz İMF'nin ayrı hazırladığı Yapay Zekâ Hazırlık Endeksi'nde 174 ülke içinde 50'nciyiz Sayın Bakan ve yine, dijital rekabetçilikte basamak

basamak düşüyoruz. Size bir şey söylemek isterim: Ev internetinde arkadaşlar, ev internetinde 153 ülke içinde 95'inci sıradayız. Yapay zekâ konusunu konuşurken vatandaşına hızlı internet bile veremiyor pozisyonda olmak üzücü bir iş olsa gerek. AR-GE'ye millî gelirin yüzde 1,46'sını ayırıyoruz ama bu oranla teknoloji üreten ülke olunması çok zor. Teknoloji fuarında kurdele kesme kolay karnede yükselmeyi sağlamak oldukça zor. Değerli arkadaşlar, millî teknoloji hamlesi bir slogan olarak kaldı. Rakamlar hamleyi değil, ne yazık ki gerilemeyi gösteriyor. "Nereden nereye?" sorusu bugünlerde çok daha anlamlı. Ve Sayın Bakan, bence hep beraber üzülmemiz gereken şöyle bir tablo var: Bu bütçenin tamamında faiz için ayrılan bütçenin sadece yüzde 6'sı kadar sizin Bakanlığınıza bütçe ayrılmış durumda ve şunu söylemek gerekir ki: Yirmi üç günlük faiz harcaması kadar bir bütçeniz var. O yüzden sizi de anlıyorum ben. O yüzden diyorum ki: Bunu tercih edenler suçludur. Sistemin başında kim varsa biz soruları daha çok ona sorma tarafındayız.

Birkaç soruyla konuşmamı bitirmek isterim. Birincisi: Proje bazlı teşvik alan 13 projenin listesini ve tutarlarını bu Komisyonla paylaşmak ister misiniz? İkincisi: Bakanlığınız "Made in Europe" otomotiv, yan sanayi, çelik ve batar üzerine bir etki analizi yaptı mı? Yaptıysa paylaşmak ister misiniz? Üçüncüsü: Sayıştay iki yıldır yazdığı blokeli hesap uygulamasına dayanak olan düzenlemeyi ne zaman kaldıracaksınız?

Değerli milletvekilleri, sanayi, bir ülkenin yalnız üretimi değil; orta sınıfı, ihracatı ve teknolojik geleceğidir. Bu yüzden, doğru politikaları zamanında kurmak ve kararlılıkla uygulamak hayati önem taşımaktadır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karabat, teşekkür ederim.

Sayın Hakkı Saruhan Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sunumunuz için teşekkür ederiz.

Her sene siz buraya geldiğinizde bu yüksek teknoloji üretimiyle ilgili bir şeyler söylüyorum, hani, taktığım konulardan bir tanesi olduğu için. Şimdi TÜİK verilerine baktık. Bu TÜİK verilerinde son on yılda -siz son yılla ilgili değerlendirme yaptınız- sayısı en hızlı artan grup yüksek teknolojiyle çalışan girişimler olmuş. TÜİK böyle söylüyor yani on yılda yüzde 260 civarında bir artış görünüyor. İkinci sırada orta yüksek teknoloji girişimler geliyor. Bunu olumlu bir şey diye söylüyorum, bu bir eleştiri yapmak için değil. Fakat, buna rağmen imalat sanayisinin teknolojik örüntüsünde çok büyük bir değişiklik olduğu hâlâ söylenemez çünkü genel olarak baktığımızda hâlâ girişimlerin yüzde 86'sı düşük ve orta düşük teknolojili girişimlerden meydana geliyor. Dolayısıyla, yüksek teknolojinin payı bir sıçrama yapmasına rağmen henüz yeterli bir durumda değil, daha gidilecek çok yol var. Bunu söylemek istiyorum. Birincisi bu.

İkincisi, yine ciro, üretim değeri ve katma değerdeki artış açısından da baktığımızda teknoloji düzeyi yükseldikçe artan bir artış söz konusu. Bu da olumlu. Veriler sizde de vardır, ben vakit kaybetmeyim diye söylemiyorum ama son on yılda reel olarak neredeyse yüzde 94'e yakın bir artış olmuş. Bu açıdan baktığımızda bu da iyi bir şey. Fakat, konuya, girişim başına ve çalışan başına üretim, ciro ve katma değer penceresinden baktığımızda manzara tersine dönüyor. Burada on yıl öncesine göre yüksek teknolojili girişimlerde verimsiz bir gidiş görünüyor. Buna dikkat çekmek istedim. Dolayısıyla, bu bir sorun yani yüksek teknolojide girişim başına ortalama üretim, ciro ve katma değerin on yıl öncesine göre altına düştüğü görünüyor. Bu alanda teşviklerle yaratılan büyümede bazı sorunlar olup olmadığı tartışması var. Bu konuya dikkatinizi çekmek istedim çünkü yüksek teknoloji gerçekten Türkiye'nin üretimi açısından baktığımızda son derece önemli.

Şimdi, ikincisi, biraz reel sektöre bakmak gerekiyor, siz, yine pembe bir tablo çizdiniz ama. Reel sektör son yılların en karamsar dönemini yaşıyor yani "Nereden çıkarıyorsunuz bunu?" diyeceksiniz. Merkez Bankasının her ay yaptığı bir araştırma var. Reel sektör kuruluşlarına "Sanayi dalınızdaki genel gidişatla ilgili olarak bir ay önceye kıyasla görüşünüz nedir?" diye soruyor. 3 cevap verebiliyorlar: Daha iyimser, aynı, daha kötümser. Ekim ayında verilen yanıtlar reel sektörün son yılların en karamsar dönemini yaşadığını gösteriyor. Ekim ayında reel sektörün yüzde 5'i "Bir önceki aya göre daha iyimser." demiş, yüzde 21'i "kötümser" olduğunu söylemiş; aradaki fark 16 puan. Ekim ayındaki bu oran 2023 yılı başından bu yana dönemin en yüksek ikinci oranı oluyor yani bu ekim ayından bahsediyorum. Şimdi, dolayısıyla, reel sektörde bir sorun yaşanıyor. Şimdi, fon vurgununun buraya yansımalarının henüz görülmediği bir dönemden bahsediyoruz üstelik. Önümüzdeki aylarda bunun sonuçlarını da göreceğiz. Yani reel sektörün bilançosunda bir kötüleşme var, buna işaret etmek istiyorum. Özellikle 2023-2025 dönemine ilişkin bilanço ve gelir tablosu verilerine baktığımızda, reel sektörde durumun iyiye gitmediği görünüyor ve oradan da zaten eleştiriler yükseliyor. Siz, herhâlde izlediniz, İstanbul Sanayi Odasından başlamak üzere, çeşitli yerlerde bu konuda eleştiriler dile getirildi. Yani imalat sanayisi açısından baktığımızda "ekonominin can damarı" diyebiliriz, son iki yılda reel aktiflerde yüzde 6,5; öz kaynaklarda yüzde 17 gerilemiş, borçlar yüzde 6'ya yakın artmış, net kârlarda yüzde 63 civarında bir kayıp var. Dolayısıyla, ekonominin motoru, büyümeye rağmen bilanço ve kârlılıkta ağır yara almış vaziyette; bunu vurgulamak istiyorum. Yani o kadar pembe bir tabloyla karşı karşıya değiliz, bunu söylemek istiyorum. Hem Merkez Bankasının hem TÜİK'in sektör bilançoları son iki yılda reel sektörde aktiflerin reel olarak küçüldüğünü gösteriyor, borçluluğun arttığını gösteriyor ve faaliyet kârlarının eridiğini ortaya koyuyor. 18 temel sektörün 14'ü bilanço gelir ve kârlılık cephesinde hasar almış vaziyette, imalat sanayisi başta olmak üzere kritik sektörlerde de kayıplar var; buna işaret etmek istiyorum.

Şimdi, bir başka konu Sayın Bakan, çeşitli arkadaşlarımız da dile getirdi, bu "Made in Europe" meselesi. Bu, gerçekten hani geliyorum diye diye gelen bir konu oldu fakat sadece sizin Bakanlığınızla iyi değil bu eleştiri çünkü çok daha kapsamlı bir konuyla karşı karşıyayız. Ama bu "Made in Europe" tehlikesinin öngörülmemiş olması, gereken önlemlerin alınmamış olması ciddi bir sorun. 2022 tarihinde başladı bu mesele yani Biden yönetiminde Amerika enflasyonu düşürme yasasını çıkardığında aslında bu işi tetikledi ve ortaya çıkan tabloda Avrupa Birliği Amerika ve Çin'le rekabet edebilmek için çeşitli hamleler yapmaya başladı; bunun son hamlesi, bu "Made in Europe" düzenlemesi. Bu çok açık yani Avrupa Birliği rekabet gücünü korumak için, Amerika ve Çin karşısında açılan inovasyon makasını kapatmak için, yeşil dönüşümü finanse etmek için adımlar atıyor ve bu adımların Türkiye'ye yönelik çok büyük etkisi var; bunu söylemek istiyorum. Mesela, BYD'nin buradan Macaristan'a gitmiş olmasının nedeni de bu. Çünkü Avrupa Birliğinin aldığı kararlar bunu gerektirdiğinden, başka türlü Çin pazarının Avrupa'ya açılamayacağını gördüklerinden bu adımı attılar. Dolayısıyla, bu "Made in Europe" ciddi bir sorun. Bunun aşılabilmesi için neler yapılacağına dair kapsamlı bir çalışmaya ihtiyaç var ve maalesef sizin buna hazır olmadığınızı görüyoruz. Geçen sene de bunu konuşmadık, bu sene de konuşmadık; umarız, müzakere masasında bu meselenin halledilebileceği bir ortam sağlanır ve Türkiye bu "Made in Europe" meselesinin vereceği büyük zarardan kendini koruyabilir. Her şey bitmiş değil dediğim gibi, müzakere masasında bu meselede adımlar atılabilir. Türkiye'nin yapabilecekleri var, Avrupa Birliğini yapabilecekleri var, özellikle Fransa ve Almanya ama buna dair henüz çok somut bir gelişme yok, varsa siz aktarırsınız, bunu sormuş olayım, biz de aydınlanırız.

Şimdi, son söylemek istediğim Sayın Bakan, siz, geçen sene, 2026 bütçesinde, Meclis Genel Kurulunda dediniz ki: "Sanayi tesislerinin yoğunluğunu Marmara Bölgesi'nden Anadolu'nun diğer illerine taşıyacağız. Samsun-Mersin, Mersin-Şırnak, Sivas-Iğdır ve Trabzon-Şırnak olmak üzere 4 yeni sanayi koridoru oluşturacağız." ve buna ilişkin uzunca bir konuşma yaptınız, biz de heyecanla bekledik fakat ocak ayında Resmî Gazete'de sadece Samsun-Mersin koridoru yayınlandı, diğer koridorlara dair herhangi bir şey söylenmedi. Şimdi, siz diyebilirsiniz ki: "İşte, bu ilk adımı attık, sonrakiler de sonra gelecek." filan fakat ben size bir acı haber vereyim, sonrakiler hiç gelmiyor. "Neden?" derseniz, neden, söyleyeceğim: Şimdi, bu sizin yaptırdığınız araştırma var, 2025 yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması, SEGE, orada altıncı kademe yani sosyoekonomik gelişmişlik açısından en kötü durumda olan iller -sizin araştırmanızda- bakın hangi iller? Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Urfa, Şırnak, Van yani bu, bir şey hatırlatıyor değil mi? Bakın, bu haritanın şu kırmızıyla çizmiş olduğum yuvarlağın içinde kalan illerden bahsediyorum ve cumhuriyet tarihinde buraya bir türlü sıra gelmemiş dolayısıyla sizin Bakanlığınız bu işe yetişmeyebilir. Hâlbuki, biz beklerdik ki sadece birinci koridor değil, birinci koridorun açılması tabii ki iyi, Samsun-Mersin, o konuda bir itiraz olsun diye söylemiyorum ama ikinci koridor Mersin-Şırnak, Sivas-Iğdır ya da Trabzon-Şırnak gibi 3 koridordan 1 tanesinde de adım atılabilirdi ve çok sayıda ilin sanayi açısından da baktığımızda, istihdam açısından da baktığımızda, genel refah açısından da baktığımızda ilerlemesine dair bazı adımlar atılabilirdi ama bir kez daha bu adımlar atılmamış oldu, geleneksel politikaları sizin Bakanlığınız döneminde de sürdürüyorsunuz, bunu bir eleştiri olarak kabul edin lütfen. Umarız, bu konuda biz yanlış çıkarız ve önümüzdeki çok kısa zamanda bu konuda da adımlar atıldığını görürüz, o zaman öz elleştirimizi de gelir yaparız ama dediğim gibi, yüz yıllık bir cumhuriyet dönemi var ki o tablo, o harita kolay kolay değişmemiş.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, teşekkür ederim.

Sayın Erhan Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, tabii, Sanayi Bakanlığını konuşuyoruz. Sizin Bakanlığınız makroekonomik ortamdan çok derin bir şekilde etkileniyor, bir kısım meseleler de tabii sizin sorumluluk alanınızın dışında yani makroekonomik istikrarın sağlanması, belirsizliklerin azaltılması, güven ortamının tesis edilmesi sizin doğrudan Bakanlık olarak elbette sorumluluğunuzda olan hususlar değil ama sizi de yakinen etkileyen hususlar. Şimdi, tabii, sizin elinizdeki enstrüman yalnız hükûmetlerin elindeki belki de en büyük enstrümanlardan bir tanesi, sizin de elinizde var, bu teşvik mekanizmaları, sizin Bakanlığınız bünyesinde yani hem teknolojiye ilişkin hem sanayiye ilişkin hem bölgesel kalkınmaya ilişkin mekanizmalar sizin elinizde. Siz, tabii, sunumunuzda girdi odaklı bir sunum yapıyorsunuz yani artık modern kamu mali yönetimlerinde girdiden ziyade sonuç odaklı sunumlar yapılıyor. Yani bir şeyi hani bir para harcamayla övünmek yerine sonuçları ne olmuş, nereye gitmişiz, nereye varmışız, hedeflerimizi ne kadar tutturmuşuz üzerinden aslında bu işler öyle yapılıyor. Şimdi, orada muhtemelen çok fazla diyeceğiniz bir şey maalesef yok.

Bakıyorsunuz, şimdi en önemli şey nedir? İmalat sanayisinin millî gelir içerisindeki payı. Şimdi, iyi örnek ülkelere bakıyorsunuz, sanayileşmiş ülkeler olabilir veya sanayileşme yolunda çok güçlü adımlarla giden, gelirini çok ciddi artıran ülkelere filan bakıyorsunuz, imalat sanayisinin veya sanayinin yani kavramlar farklı da verilerin mukayese edilebilir olması açısından kimi zaman ikisine de bakılabilir, inşaat haricine, dâhiline bakılabilir, bu oranların ama imalat sanayisinde oranların millî gelir içerisindeki payını uzun süre yüzde 30'larda tutmuşlar ve otuz kırk yıl boyunca bu oranlarda tutan ülkelerin gerçekten çok yüksek gelir gurubuna ulaştığını, hele hele belli sektörlerde çok ileri noktalara gittiğini görüyoruz. Şimdi, bu, benim özellikle çok üzerinde durduğum bir husus, Planlamadayken de kalkınma planlarına sürekli yansıttığımız bir hususu fakat Türkiye bunu başaramadı.

İkinci husus nedir? Kaynaklarımızın üretken alanlara yatırılması meselesi. Türkiye hem kendi kaynaklarını hem de yurt dışından çektiği kaynakları maalesef üretken alanlara yatıramadı. Biraz fazla taşa, toprağa -tüketime dayalı- AVM'ye, şuraya, buraya

filan veya gereğinden çok erken... Yani elbette altyapı yatırımlarını devlet yapmalı ama çok erkenden yapılmış, çok büyük montanlı altyapı yatırımları gibi kaynaklara... Bunlar ister kamu-özel iş birliği projesiyle olsun ister devletin bütçesinden olsun önemli değil, nihayetinde ekonomik kaynağını buna ayırdı; bu, diğer bir sıkıntıydı. Dolayısıyla, sonuca ulaşmakta zorlandık.

İmalat sanayinin millî gelirdeki payı yüzde 15,6'ya düşmüş; 15,6. Bakın, iyi örnek ülkeler bunu yüzde 30'da uzun süre devam ettirmiş derken bizde 15,6; bu en son TÜİK rakamı. Son iki çeyrekte de yine 15,6-15,8 seviyesinde gidiyor. Çok yüksek olmadı bu ama en azından 2022 yılında da yüzde 21,8'miş. Burada belki sizin biraz şeyinizin dışında, uygulanan ekonomik programdan kaynaklanan bir durum da var; sanayinin payı giderek düşüyor. Şimdi, imalat sanayi istihdamının toplam istihdam içerisindeki payına bakıyorsunuz, aynı sıkıntıyı orada görüyoruz. Siz sunumunuzda "Yılbaşından bu yana imalat sanayisinde kayıtlı istihdamı 79 bin artırdık." diyorsunuz, orada tabii biraz kelime oyunları filan var. İstihdamda kayıtlısını, kayıtsızını...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Şöyle...

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, hayır söyleyeceğim. Biz de TÜİK rakamına bakıyoruz. TÜİK rakamına baktığın zaman, sadece o değil ki dönem, 2024'ün dördüncü çeyreğinde -çeyrek bazda söylüyorum- 6 milyon 812 bin kişi sanayide çalışıyormuş, şimdi 6 milyon 390 bin kişiye düşmüş; yaklaşık 450-500 bin civarında düşüş var; Türkiye İstatistik Kurumu rakamı yani kayıtlısı, kayıtsızı, hepsi bunun içerisinde. Şimdi, bu bir sorun, bu ciddi bir sorun. Nüfusumuz artıyor, çalışma çağındaki nüfusumuz artıyor ama sanayi istihdamı nominal rakam olarak bile düşüyor. Sanayi istihdamının toplam istihdam içerisindeki payı yüzde 19,7'ye gelmiş. Bakın, son yirmi yıla şöyle pay olarak baktığınızda tarımdan 10 puanlık, hatta 11 puanlık -neyle mukayese ediyorum, 2005'le mukayese ediyorum; 2026'dayız, yirmi bir yıllık- kopma var, bu kopmayı sanayi hiç çekememiş; hepsi hizmet sektörüne gidiyor. Yani tamam, işte bu erken sanayisizleşme meselesi yani belli bir süreden sonra elbette hizmet sektörünün artması falan filan tamamdır ama biz gelirimizi artıramadan, sanayi hamlelerimizi tamamlayamadan sanayisizleşme gibi bir noktayla karşı karşıya kaldık. Şimdi, bunlara altlık olması açısından bir sürü makaleye de baktım ben son dönemde hazırlanmış, bunlar ampirik olarak da bu söylediğimiz şeyleri ifade ediyorlar. Dolayısıyla, buralarda demek ki para vermekle olmuyor, paranın uygun şekilde kullanılmasını sağlamamız gerekiyor. Ha verdiğimiz paranın ne olduğunu geçen bize gönderecektiniz, onu hâlâ göndermediniz. Yani vergi harcamalarını hedef olarak biliyoruz da mesela diyelim ki "Geçen yıl 3 trilyon, 5 trilyon dediğimiz vergi harcamasının 2024-2025 gerçekleşmesi ne olur?" dediğimizde ne Maliye Bakanlığı ne de siz bize herhangi bir cevap veremiyorsunuz; bunları bilmek gerekiyor.

Şimdi, kritik birkaç tane konu söyleyeceğim. Bakın, yakınsama oranları olarak baktığınız zaman 1960'ta millî gelirimiz Amerika Birleşik Devletlerinin millî gelirinin yüzde 13'üymüş, şimdi yüzde 23'üne gelmiş. Kaç yılda? Yaklaşık altmış beş yılda. Şimdi, bu oran Tayvan'da yüzde 40, mesela Güney Kore'de yüzde 55; biz hâlâ yüzde 23'ündeyiz. Orta gelirdeyken sanayileşemedik, Güney Kore, Tayvan'a baktığınız zaman onlar sanayisizleşmeden önce yakınsadılar; gelir gruplarını, gelirlerini artırdılar.

Burada yine inşaat dâhil sanayi payı... Bakın, 95'te Türkiye'de 34, Japonya'da 35, Kore'de de 36,5. Şimdi, bu oran bizde 95'te 34'ken şimdi 24'e düşüyor -imalat sanayi değil, inşaat dâhil toplam sanayi- ama Kore'de hâlâ yüzde 34; uzun bir süre buraları hep yüksekte tutmayı başarmış.

Bu yüzde 18, istihdam içerisindeki pay olarak kritik bir sınırdır; buna da dikkat etmek gerekiyor, Türkiye o kritik sınıra geldi ama bu, şu anda geldiğimiz yer çok iyi olduğundan değil.

Mesela bir başka makalede, Alper Duman isimli bir akademisyenin bir makalesinde şunu söylüyor: İşletme artığının ne kadarı yatırım olarak yeniden firma bünyesine dönüyor? Şimdi, mesela Güney Kore'de işletme artığının yüzde 80'i aynı işletmede yatırım olarak dönüyor ama bu oran Türkiye'de yüzde 40 civarında, yüzde 40. Niye? Çünkü sanayide ayakta durmak zor, zaten birçok alan kârlı değil, uygulanan yanlış ekonomik politikalar... Yani bir firmanın kazandığı parayı, bir sanayicinin kazandığı parayı normalde kendi firmasına yatırmasını, işini büyütmesini, istihdamını artırmasını, cirosunu artırmasını, ihracatını artırmasını beklersiniz değil mi? Yapmıyor bunları Türkiye'de sanayici. Burada sanayiciyi suçlamak değil amacım, burada sizin bakmanız lazım. "Niye biz sanayicinin burada kazandığı parayı buraya yatırmasını sağlayamıyoruz?" diye sormanız lazım. Bu yarattığınız yanlış makroekonomik ortam, bu işin cazip olmaması, üretken olmayan alanların cazip olması... Üretken olmayan alanlara para yatırmak daha cazip, sanayici de gidiyor parasını oraya yatırıyor; sanayiciyi suçlayamazsınız. Bu ortamda bunları vergi düzenlemeleriyle, başka şeylerle sizlerin yapması gerekiyor.

Şimdi spesifik ülke örnekleri vardı, onların hiçbirine vaktim olmayacak ama bu yıl, biraz da geçmiş yıllardan farklı olarak, ben de bir miktar şu "bölgesel gelişmişlik farkları" konusuna girmek istedim çünkü partideki görevim nedeniyle bir bölgesel kalkınma stratejisi hazırlıkları üzerinde çalışıyoruz. Gerçekten Türkiye'de 1969'da Devlet Planlama Teşkilatının başlattığı bir SEGE çalışması var. O günden bugüne bakıyorsunuz, çok fazla bir şey değişmemiş. 1969 ile bugünü mukayese ettiğimizde en alt sıralardaki iller tablosunun neredeyse hiç değişmediğini görüyoruz. Örneğin; 1967 verileriyle, 1969 SEGE'sinde 67 il arasında en alt sıralarda Bingöl, Hakkâri, Ağrı, Tunceli, Adıyaman ve Muş var. Hemen hemen 2025'te de yine en alt sıralarda bu iller -bu sefer il sayısı 81 olmuş- Ağrı, Muş, Şanlıurfa, Şırnak, Hakkâri var. Dolayısıyla burada tabii Şanlıurfa'nın da dramatik bir gerilemesi var, onu da çok iyi analiz etmek gerekiyor. Yani 67 il sıralamasında 55'inci sıradayken -yine yeri bir miktar çok kötü değilken- şimdi 2025 verileriyle 81 il içerisinde Şanlıurfa 79'uncu sıraya kadar geriliyor.

Şimdi bir diğer problem -bunun biraz daha yenisine de geleceğim ama belki vaktim kalmayabilir diye- "bölgesel kalkınma tuzağı" diye bir mesele var. Yani biz gelişmemiş illerimizi zaten üst tarafa taşıyamamışız; maalesef Türkiye bunu başaramamış da ama bir kısım iyi giden yerler de bölgesel kalkınma tuzağına yakalanmış. Bunların içerisinde en önemlisi de Ankara. Ankara bu

tuzakta; işte bunlara bakmamız gerekiyor. Bölgesel iller bazında kalkınma stratejilerini iyi dizayn etmemiz gerekiyor. Bizim Doğu'da, Güneydoğu'da yaptığımız yollar -hani yol yapıyorsunuz- altyapı için önemli ama artık onlar bir göç otobanı hâline geldi. Yani Batı'ya göçmek için kullanılıyor; başka şey için, ekonomik gelişme için, ekonomik kalkınma için maalesef sizin ürettiğiniz yanlış politikalar nedeniyle kullanılamıyor. Ve oralarda şimdi bunun sonucunda ne oluyor? İşte 1980-1990'lı yıllarda feodal yapıya destek verilerek oralardaki problemlerin üzeri kapatılmaya çalışıldı. Bugün de ne yapılıyor? Bugün de efendim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - PKK terör örgütüne bir miktar tavizler verilerek buradaki yanlış duruş düzeltilmez.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Gülizar Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakan, 2027 bütçe teklifinizde bir önceki yıla göre yüzde 40,6 bir büyüme ya da artış öngörülmüş. Evet, bütçenin büyümesi önemli ama bütçenin büyümesi demek üreticinin desteklendiği anlamını taşıyor mu? Bütçede ayrılan kaynak zamanında kullanılabiliyor mu, işletmelere ulaşabiliyor mu, üretime ve istihdama dönüşebiliyor mu? Aslında bütçe büyüklüğünün ve de bütçedeki artışın bu sorulara yanıt verecek ölçüde değerlendirilmesi gerekir. Örneğin; 2026 yılında "Sanayinin Geliştirilmesi, Üretim ve Yatırımların Desteklenmesi Programı'na 177 milyar lira ayırmışsınız ancak 2026'nın ilk dokuz ayında sadece 97 milyar lirası harcanmış. Yani ödeneğin sadece yüzde 55'i kullanılmış. Bölgesel kalkınma programlarında da tablo daha da çarpıcı: 8,3 milyar liralık ödenek ayrılmış ve yılın ilk dokuz ayında sadece 2,4 milyar lirası kullanılmış. Üretici bu kadar zor durumdayken, finansmana erişmekte bu kadar zorlanmakta iken programlardaki gerçekleşmenin bu derece düşüklüğünü burada sebepleriyle açıklamak durumundasınız.

Sayın Bakan, Türkiye'de sanayinin en temel sorunlarından birisi de ara mal ve ham maddede dışa bağımlılıktır. Üretim yapıyoruz ama üretimde kullandığımız girdileri dışarıdan ithal ederek sağlıyoruz. Döviz kuru yükseldiğinde direkt üretim, maliyet etkileniyor ya da küresel birtakım krizlerde tedarik zincirlerinde yaşanan zorluklar üreticinin üretiminin maalesef sekteye uğramasına sebep oluyor. Oysa sanayide gerçek bağımsızlık ülkemiz adına çok çok kıymetli. Gerçek bağımsızlığı sağlamak da yerli üretimi artırmak, ara mal ithalatını azaltmak, kritik teknolojilerde kendi imkânlarımızı gerçekleştirerek üretime başlamak, üretimi sağlamaktır. Türkiye'nin teknoloji üretimine yönelmesi artık bir tercih değil zorunluluktur. Yapay zekâ, yarı iletkenler, batarya, yazılım ve benzeri sektörlerde teknolojik alt yapının ve teknolojik desteğin arttırılması önemlidir. Diyebilirsiniz ki: Evet, biz bunları yapıyoruz, bu dönüşümü sağlıyoruz. Ancak bugün bütçe sunumunuzda, 5'inci sayfadan 15'inci sayfaya kadar bu yatırımlardan, AR-GE yatırımlarından ve teknolojiye desteğinizden bahsettiniz. Ben bu konuda, aslında 10 sayfalık sunumumuzu iki cümleyle özetlemek isterim: Sayın Bakan, AR-GE harcamalarının gayrisafi millî hasılaya oranı sadece 1,55. Oysa kıskandığını iddia ettiğiniz Avrupa Birliğinde bu rakam 2,13'e tekabül ediyor. Yine, AR-GE ve teknoloji yatırımlarınızda ya da desteklerinizde bölgesel ve sektörel bazda maalesef bir eşitsizlik var. AR-GE harcamalarının yüzde 31,8'i İstanbul, yüzde 30'u Ankara ve böyle sıralanıyor. Denizli, maalesef, sıralamaya dahi girememiş durumda. Yine, AR-GE harcamalarının büyük bir oranını maalesef çalışan sayısı 250'den fazla olan büyük işletmelere sunuyorsunuz. Oysa bu oran ki yüzde 89,5'larda görünüyor ancak bu dönüşümün merkezinin KOBİ'ler olması gerekiyor Sayın Bakan çünkü bu ülkede yaklaşık 4 milyon civarında KOBİ var ve Türkiye ekonomisinin bel kemiğini de KOBİ'ler oluşturuyor. Krediye erişemeyen KOBİ, yatırım yapamıyor, yatırım yapamayan işletme yeni istihdam alanı yaratamıyor ve kepenk indirmek zorunda kalıyor. Neden bunları söyledim? Evet, öncelikle şunu ifade etmek isterim: İktidarınızın sanayi politikası kredi vermek olarak algılanmış ama bu kredilerin geri dönüşlerine bakalım. Takibe düşen kredi miktarlarına baktım Bakanlığınızın bütçesinde, geçen hafta hazırlanırken. 16 Ekim itibarıyla 330 milyar 700 milyondu KOBİ'lerin takipteki kredileri. Bugün baktım, 23 Ekim itibarıyla güncellenmiş rakamlar var. 16 Ekimden 23 Ekime kadar 4 milyar lira daha KOBİ'lerin takipteki kredi borcu maalesef artmış. Şimdi, bu tabloya baktığımız zaman, KOBİ'leri ayakta tutmak, büyütmek, teknolojiye uyum sağlamaya yönelik politika geliştirilmiş mi? Hayır, geliştirilmediği bu şekilde açık ve ayan beyan ortada. KOBİ'lerde girişimcilik desteğiniz var, 2026 hedefiniz 22.500'müş. Buna karşılık, yıl içerisinde gerçekleşme oranınız 3.500'de kalmış, 22.500'den 3.500, 19 bin girişimcilik desteği sağlanmamış. Burada önemli olan bir de kadın girişimcilik desteği hedefiniz var, 8.500 kişiymiş Sayın Bakan. Sadece binde kalmış. Kadınların ekonomik hayata katılımını, kadınların desteklenmesinden bahsediyorsunuz ama kadın girişimcilere destek bütçe rakamlarında var ama sözde uygulamalarda maalesef yok.

Yine, hem Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının hem de sizin sunumunuzda dijital ve yeşil dönüşümden böyle hakikaten büyük büyük cümlelerle bahsetmişsiniz. Ben burada biraz da buna değinmek isterim. 2025 yılı faaliyet raporunuzda dijital dönüşümde 500 KOBİ'yi hedef almışsınız, sadece 153'ü gerçekleşmiş. Yeşil dönüşüm de 75 firmayı hedef almışsınız, sadece 3 firmada hedefi gerçekleştirebilmişsiniz. Yani o sunumumuzda bahsettiğiniz büyük büyük lafların 2025 kendi faaliyet raporunuzda, hiçbir karşılığının olmadığı açık ve net bir şekilde görülüyor Sayın Bakan.

Yine, kredi limitleriniz var. Seçim bölgem Denizli'den de biraz bahsetmek isterim. Hakikaten çok yüksek kredi limitleriniz var ama bunun gerçekleşme oranları, teminatlandırılması ya da destek anlamında ne kadarı gelmiş işin açıkçası çok da ortaya

koyamıyoruz. Yine, sanayinin içinde bulunduğu durum, Denizli sanayisiyle de orantılı diye düşünüyorum. Denizli de sanayideki kayıplar oldukça ağır. Son dört yılda Denizli sanayisinde yaklaşık 20 bin kayıtlı istihdam, istihdam dışı kalmış. İmalat sektöründeki kayıp 18.144 kişiye ulaşmış, bu kaybın yüzde 82,6'sı tekstil ve hazır giyimde ve kadın istihdamındaki kayıp yüzde 64 Sayın Bakan ilimde. Kadınların istihdam kaybının önüne geçebilmek için kreş, güvenli ulaşım, yeniden beceri kazandırma gibi destekler var mı; bu destekler sadece kâğıt üzerinde mi kalacak? Denizli sanayisi ülke sanayisinde olduğu gibi sanayisizleştirmeye doğru sürüklenmekte, itilmektedir.

İhracat rakamlarından bahsettiniz; ben yine, seçim bölgem Denizli ihracatına ilişkin bir rakamı sizle paylaşmak isterim: Evet, Denizli ihracatı artıyor ama ihracat dolar bazında ihracat geliri olarak artıyor ancak ağırlık bazında Denizli'nin 2025'ten 2026'ya dönük kaybı 108,3 milyon kilogram yani Denizli ihracatta ağırlık olarak 108 bin ton kayıp yaşamış; ihracat rakamsal olarak artıyor ama sevk edilen, ihraç edilen kilogram miktarı oldukça azalıyor.

Sayın Bakan, buradan sormak isterim: Denizli'de ihracat artışını üretim kapasitesine ve istihdama dönüştürmek için sektörel bazda hangi destekleri uygulamayı planlıyorsunuz?

Sayın Bakan, yine, birkaç cümle de BYD, Chery ve TOGG üzerinden söylemek isterim, birçok milletvekili arkadaşım bu konuda bazı rakamları açıkladılar: BYD yatırım teşvikinden bahsedildiğinde BYD'nin Türkiye'deki pazar payının ne kadar arttığını görüyoruz ama TOGG'da aynı şey gerçekleşmiyor. Şimdi bana da sorabilirsiniz "TOGG arabanız var mı?" diye. Cevabını önceden vermiştim; onu alacak param yok, o yüzden TOGG alamıyorum Sayın Bakan.

Sayın Bakan, TOGG'un zararı var; TOGG iki yılda toplamda 28,38 milyar lira zarar etmiş. Peki, bu zarar yapılırken BYD ve Chery gibi firmalar... Biz yabancı yatırıma karşı değiliz ama hep diyorsunuz ya "Yerli ve millî üretim, yerli ve millî üretim." Peki, yerli ve millî üretim olan TOGG üretimi Chery ve BYD karşısında korunmadı; bunun cevabını da sizden duymak istiyoruz Sayın Bakan.

Sayın Bakan, Denizli sanayicisi finansmana erişemiyor, Denizli sanayicisi baskılanan kur politikası sebebiyle ihracatta -az önce verdiğim rakamlarda- maalesef büyük kayıplar yaşıyor. Baskılanan iç hacimde de sanayicimiz gerçekten oldukça sorunlu, sıkıntılı bir süreçten geçiyor. Buna ilişkin bir çözüm öneriniz olacak mı? Denizli adına, yatırımlar konusunda, teşvik konusunda... Denizli'de özellikle tekstil ve konfeksiyonda, kabloda, mermerde ayrı bir teşvik ve istihdam programınız olacak mı; bunun cevabını almak istiyoruz.

Sayın Bakan, son olarak şunu ifade etmek isterim: Bütçe rakamlarınız büyüyebilir ancak üretim, istihdam ve refah büyümüyorsa ortada sorgulanması gereken ciddi bir sorunlu ekonomi politikası vardır diyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz. En son söyleyeceğimi en baştan söyleyeyim, zaten diğer arkadaşlarım da bütün konuşmalarında buna değindiler: Sanayisizleşiyoruz yani siz sanayisizleşen bir ülkenin Sanayi Bakanı olarak şu anda bütçe görüşmelerindesiniz. İmalat sanayisinin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı -arkadaşlarımız bahsetti- 2022 yılında 21,8'den 2026 birinci çeyreğinde yüzde 15,4'e düşmüş. Peki, 2053 hedeflerimiz vardı hatırlandığı gibi, 2053 hedeflerimizde bu oran yüzde 30'du yani 2021 yılının Eylül ayında açıklanmıştı bu hedefler, yüzde 30 hedefi açıklandığı tarihte imalat sanayisinin millî gelire oranı yüzde 22'ydi; hedef yüzde 30, bugün yüzde 15,2'deyiz.

2022 yılında imalat sanayisinin yüzde 6,1 büyüme sağladığını görmekteyiz, 2026 Ocak-Temmuz döneminde büyüme sadece yüzde 0,3 yani büyüme yok; büyüme olmayınca istihdamda azalmalar söz konusu. 2022 yılında imalat sanayisinde istihdamda yüzde 8,8 artış varken 2026'nın birinci yarısında eksi 2,7; 2,7 küçülmüş. 2025 yılındaki daralma yüzde eksi 3,2. Bilhassa emek yoğun sektörlerde ciddi bir daralma söz konusu -arkadaşlarım da bahsetti- giyim üretimi, istihdamı 2025 yılında yüzde 14,4 düşmüş; deride yüzde 8,7; makinede yüzde 6.

Bizim de içinde bulunduğumuz gelişmekte olan ülkelerde son beş yılda ortalama oranda ciddi, istikrarlı bir şekilde, imalat sanayisinin millî gelir içindeki payında artış olduğunu görmekteyiz; yalnız, ülkemizde bu durum tam tersi. Dünya Bankası araştırmasına göre, 2021 yılında gelişmekte olan ülkelerin imalat sanayisinin millî gelire oranı ortalama yüzde 19,5'miş, biz ortalamanın üzerindeymiş, yüzde 22,1. 2025 yılına geldiğimizde gelişmekte olan ülkeler yüzde 20'ye çıkmış, biz yüzde 15,6'ya düşmüşüz yani sanayisizleşmekteyiz. Sanayisizleşme genellikle gelişmiş ülkelerde gözlenen bir olayken bizde ne yazık ki erken bir sanayisizleşmekten bahsedebiliriz.

Hep tartışılan konulardan bir tanesi de yüksek teknoloji içeren imalat sanayisinin toplam ihracat içindeki payı. Burada da Dünya Bankası veri setine baktığımız zaman da OECD ortalamasının çok altındayız, AB 27'nin ortalamasının neredeyse dörtte 1'iyiz, Türkiye son sıralarda yer almakta. OECD'ye göre AR-GE harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranına baktığımız zaman, Türkiye 2024 yılında yüzde 1,46, OECD ortalaması 2,72 -yani neredeyse yarısıyız- AB ortalaması yüzde 2,13. Fakat burada dikkat çeken bir durum var: AR-GE'ye verilen devlet desteğinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranına baktığımız zaman OECD ülkelerinden daha üstte olduğumuzu görmekteyiz. Benzer durum sanayiye verilen teşvikler, vergi harcamalarının büyüklüğünde de karşımıza çıkıyor. Bu kadar teşvik ve desteğe rağmen sanayimizin küçüldüğünü ve teknoloji üretemediğimizi görmekteyiz. O hâlde, burada, bu politikalarımızı gözden geçirmemiz gerekir yani teşvik sistemimizi, her geçen yıl artan vergi harcamalarını tekrardan gözden

geçirmemiz lazım. Vergi harcamaları yatırımlara teşvik kapsamında 1 trilyon 40 milyar lira, AR-GE, yenilik, tasarım alanında da 368 milyar lira; toplam 1 trilyon 408 milyar lira. Gerçekten de çok ciddi bir rakamdan bahsetmekteyiz, bu ülke için gerçekten de büyük bir rakam. Yatırımları teşvik etmek için ve AR-GE için yapmış olduğumuz fedakârlık 1,4 trilyon lira ama buna karşılık sanayi küçülüyor, istihdam üretemiyoruz, teknoloji üretemiyoruz ve bu kadar büyük bir kaynak ne yazık ki Sayıştay denetiminin dışında olmakta. Kimlere ne kadar bu vergi istisnası tanınıyor, indirim yapılıyor bu konuda herhangi bir şeffaflık yok.

Arkadaşlarım bahsetti, Manisalı olduğu için ben de bahsedeyim, BYD'den bahsettiler; 1 milyar dolar yatırım, 5 bin tane çalışan olacaktı. Geldiler, anlaşmayı imzaladınız, daha sonra burada, Genel Kurulda ve Plan ve Bütçede adrese teslim bir vergi düzenlemesi yapıldı, kanun düzenlemesi yapıldı. Bu firmanın en çok satmış olduğu aracın ÖTV'sini yüzde 80'den yüzde 30'a indirdik, artı, üzerine ilave yüzde 40 vergi de kaldırılmış oldu, satış rekorları kırıldı. 45.537 tane araç satmış 2025 yılında ancak bir çivi dahi çakmadı. Sonradan, askıya aldığını söyledi, siz de dediniz ki: "Biz de teşvikleri kaldırdık." Yapılan hesaplamalar var, biz size defaatle sorduk fakat siz buna cevap vermediniz. Bu şirkete sağlanan avantajlar neydi? Vergi avantajlarını neydi, toplam miktar ne kadardı? Yapılan hesaplamalar 800 milyon dolar yani bu firma gerçekten de yatırım yapmış olsaydı 1 milyar dolarlık bir yatırım yapmış olacaktı fakat bir yıl içerisinde sağlamış olduğu vergi avantajı 800 milyon dolar. Peki, bu rakamlar doğru mudur? Ya, inşallah, bugün bu rakamları verirseniz... Teminat aldığınızı söylediniz. Ne kadar teminat aldınız? Bu rakamları karşılıyor mu ve herhangi bir tahsilat da yaptınız mı?

Sayın Bakanım, BIST 100'ün en büyük sanayi kuruluşlarına, bilançolarına dikkat etmişsinizdir. Burada dikkat çeken bir şey var: Finansman maliyetlerinin faaliyet kârlarının çok çok üzerinde yer alması. KOBİ'lerde de buna benzer bir durum var; artık, finansman maliyetleri çok yüksek. KOBİ'lerde Eylül 2025'te 5 trilyon 619 milyar lira olan borç yüzde 37 artmış bir yıl içerisinde, 7 trilyon 700 milyar liraya çıkmış. Buradaki esas problem, takipteki kredilerde yani borç yüzde 37 artarken takipteki kredilerde yüzde 86'lık bir artış var, 168 milyar liradan 313 milyar liraya çıkmış durumda; bu gerçekten de korkutucu bir rakam. Risk Merkezinin verileri de imalat sanayi için üç aşağı beş yukarı aynı şeyleri söylüyor. Nakdî krediler yıllık değişimi yüzde 31, tasfiye olunacak kredilerdeki artış ise yüzde 87'lerde bulunmakta.

Şimdi, konu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olunca yapay zekâ teknolojilerinden de bahsetmek gerekli. Yapay zekâ kullanan işletmelerin oranı 2025 yılında yüzde 7,4'müş, AB ortalaması yüzde 20,1 yani neredeyse üçte 1'i durumdayız. Uluslararası endekslerde yapılmış bu konuda, hükûmetlerin yapay zekâ hazırlık endeksi oluşturulmuş, Türkiye 195 ülke arasında 53'üncü sırada. Küresel İnovasyon Endeksi 2025 yılında 139 ülke arasında 43'üncü sıradayız, 2024 yılında 37'nci sıradaydık; tablo bu. 2021 yılında ulusal yapay zekâ stratejisini açıkladınız, 24 amaç, 119 tane tedbir vardı burada. Bu dönem sonunda bu belgelerle ilgili yer alan hedefler tutturuldu mu, tutturulamadı mı? Hangi tedbirler alındı? Bunlar bilinmiyor, bunlarla ilgili bir açıklama yapmadınız. Herhangi bir değerlendirme yapmadan yeni bir eylem planı ortaya koydunuz; 2026-2030 Yapay Zekâ Eylem Planı. Bu eylem planında sayısal hedefler var ancak bu hedeflerin 2027 yılı bütçesinde karşılıkları var mıdır? Varsa ne kadardır? Mesela, bu eylem planında şu söylemekte: "Kamu yatırımlarından yapay zekâ projelerine yüzde 2 pay ayrılacak ve bu projeler desteklenecek." 2027 yatırım bütçesi 1 trilyon 851 milyar lira, bunun yüzde 2'si 37 milyar lira yapıyor. Bu bütçede bu 37 milyar lira var mı? Ne kadar var daha doğrusu? Bu planı hazırlayan ve yürütecek olan genel müdürlük Millî Teknoloji ve Yapay Zekâ Genel Müdürlüğü. Bu Genel Müdürlüğün 2025 bütçesi 520 milyon liraymış, harcama ise 209 milyon lira yani bütçesini harcamamış. 2027 yılındaki bütçesi de 864 milyon lira ve bu Müdürlüğün yürüttüğü 4 tane önemli program var. Bu 4 programın 2025 yılı başlangıç ödeneği 845 milyon lira, sonra ödenek 1,2 milyar liraya çıkarılmış, yıl sonu harcamaya baktığımız zaman ancak yüzde 5,2'si yani 65 milyon lirası kullanılmış. Neden bu ödenekler kullanılmıyor onu sormak istemiştim.

Bir de bu bölgesel kalkınmadan bahsedildi, bölgesel eşitsizlik önemli konulardan bir tanesi. Bütçenize baktığımız zaman ne yazık ki bu konuda herhangi bir çaba veyahut da ayrılmış bütçe göremiyoruz. Bölgesel kalkınma programına ayrılan tutar 5,5 milyar lira sadece, Bakanlık bütçenizin yüzde 2,2'si oluyor. Kalkınma ajanslarına aktarılan 2008-2025 yıllarındaki tutar 2026 fiyatlarıyla sadece ve sadece 109 milyar lira yani bu bütçelerle bu ülkedeki bölgesel adaletsizliği ortadan kaldırmak imkânsızdır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Adalet Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz.

Teklife baktığımızda, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesinin bir önceki yıla göre nominal olarak yüzde 40 artması öngörülmüş. Bu artış üreticiyi desteklese, istihdamı artırsa, ülkenin refahını artırsa elbette destekleriz ancak bugün Türkiye'de ciddi bir sanayisizleşme yaşanmakta. Haziran, temmuz, ağustos ve eylül aylarında dört ay üst üste sanayi üretimi küçüldü, imalat sanayisinin millî gelir içindeki payı 2026 yılı için yüzde 17 olarak hedeflenmişken yıl sonu tahmini yüzde 15,5 olarak düşürüldü. Bu seneki 2027 hedefi ise yalnızca yüzde 15,9 olarak belirlenmiş. Oysa, geçmişte bu oran yüzde 28'ler seviyesindeydi yani gittikçe küçülen bir sanayi söz konusu. Haziran 2023'ten bu yana uygulanan dezenflasyon programı, yüksek faiz, sıkı para politikaları, kurların baskılanması gerek ihracata gerekse iç pazara dönük sanayiyi darboğaza sürükledi. Savunma sanayisi dışında hemen tüm sektörlerde daralma, üretim ve kapasite kullanımıyla istihdamda da düşüş yaşandı, iç ve dış siparişlerde gerileme ciddi boyutlara

ulaştı. İnşaatı, betonu, madenciliği el üstünde tutan, doğayı yok eden ekonomik program tarım ve sanayiyi dışlıyor, üreticiyi ve sanayiciyi ekonomiden, sistemden uzaklaştırma politikaları öne çıkarılıyor, sonucunda da ülke üretim gücünü kaybediyor. Kamu kaynaklarının önemli bir bölümü savunma sanayisi ve güvenlik politikalarına yönlendiriliyor. Bizim itirazımız teknolojinin ve sanayinin toplumsal refah yerine güvenlikçi politikalara öncelik veren bir anlayışla şekillendirilmesidir.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; sanayisizleşmenin en ağır sonuçlarını bölgesel eşitsizliklerde görüyoruz. SEGE verilerine değinmeden geçmek istemiyorum. SEGE verilerine göre bölge kentlerimizin tamamı en düşük gelişmişlik düzeyi olan 6'ncı kademede yer alıyor. İstanbul'da kişi başına düşen gelir 21 bin doları aşarken, Van ve Ağrı'da 4 bin 500 dolar civarında gerçekleşiyor, o civarda kalıyor. Arada yaklaşık 5 kat fark var. Bu tablo yıllardır uygulanan yanlış bölgesel kalkınma politikalarının sonucudur. Bölgeye "yatırım" adı altında ayrılan kaynaklar üretime, sanayiye ve teknolojiye yeterince yönlendirilmiyor. Bunun en açık örneklerinden biri GAP'tır. 248,8 milyar liralık Bakanlık bütçesi içerisinde GAP'a ayrılan ödenek yalnızca 1 milyar 797 milyon lira, üstelik, Türkiye'nin hidrolik enerji üretiminin yüzde 27,6'sını karşılayan bu coğrafyada çiftçiler yüksek elektrik maliyetleri ve DEDAŞ'ın kısıtlamaları nedeniyle üretim yapamaz hâle geldiler, üretim yapmakta zorlanıyorlar.

Diyarbakır Vekili olarak üreticilerin, sanayicilerin ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasının taleplerini aktarmak istiyorum Sayın Bakan. Öncelikle Silvan Gıda ve Tarımsal Sanayi İhtisas OSB'nin 2027 yılı yatırım programına alınmasını istiyoruz. Silvan Barajı'yla sulanacak arazilerde yetiştirilen ürünlerin bölgede işlenmesi ve katma değere dönüştürülebilmesi oldukça önemli ve bunun olması gerekiyor. 279 hektarlık tapu süreçleri tamamlanan bir projenin altyapı ve imar finansmanı artık sağlanmalıdır. İkinci olarak, Diyarbakır'a uluslararası bir fuar ve kongre alanı kazandırılmasını istiyoruz. İpek Yolu üzerindeki konumu ve bölgesel ticaret potansiyeliyle Diyarbakır böyle bir yatırımı fazlasıyla hak ediyor Sayın Bakan. Bunun yanında, Diyarbakır OSB Tekstilkent ve 1. Sanayi Sitesinin ulaşım sorunları çözülmelidir. Elâzığ yolu üzerindeki kavşak düzenlemeleri yapılmalı, Selvan, Ergani ve Bismil çevre yolları yatırım programında önceliklendirilmelidir. Ayrıca, bölge sanayisi açısından stratejik öneme sahip Cizre OSB'nin elektrik, doğal gaz ve yol altyapısı sorunları çözülmeli, Habur ve Kalkınma Yolu bağlantısı için gerekli olan 1.700 dönümlük genişleme alanı kamulaştırılmalıdır. Bu yatırımlar bölgenin üretim potansiyelini açığa çıkaracak, istihdam yaratacak ve ekonomik eşitsizlikleri azaltacak adımlar olarak görülmeli ve hayata geçirilmelidir.

Sayın Bakan, teknoloji politikalarınıza değinmek istiyorum biraz da. Çok güzel, sürekli 4'üncü sanayi devriminden söz ediyorsunuz. Az önce sunumunuzda da yapay zekâdan ve dijital dönüşümden fazlaca bahsettiniz, öneminden de bahsettiniz ancak teknoloji politikası birkaç büyük projeyi tanıtmakla hayata geçirilemez. Bugün bölgedeki ve kırsaldaki çocukların önemli bir bölümü bilgisayar ve internet erişiminden yoksun. Bu koşullarda yapay zekâ destekli eğitimden söz etmek mevcut eşitsizlikleri daha da büyütmekten başka bir işe yaramayacak. Diğer taraftan, genç mühendisler, yazılımcılar ve araştırmacılar ülkeden ayrılıyorlar çünkü gençler ekonomik belirsizlikte, özgürlüklerin kısıtlandığı baskı ortamında gelecek kurmak istemiyor, istese de bu vaziyette geleceğini planlayamıyor. Gençlere "Teknoloji üretin." diyorsunuz ama özgürce düşünebilecekleri, araştırma yapabilecekleri ve bilim üretebilecekleri alanlar yaratmıyorsunuz; üstelik, sosyal medya platformlarına getirilen erişim engelleri, sansür ve gözetim uygulamaları da dijital özgürlükleri daraltıyor. Teknolojiyi yurttaşları izlemek ve denetlemek için kullanmak yerine, teknolojiyi, toplum yaşamını kolaylaştırmak ve haklarını güvence altına almak için kullanmaktan yana olduğumuzu belirtmek isterim.

Sayın Bakan, özellikle üzerinde durmak istediğim bir diğer konu dil meselesi, dijital dünyada Kürtçenin dışlanması. Yine sunumunuzda Bakanlığınız bütçesinde "Türkçeye özgü büyük değil modellerinin ve yapay zekâ araçlarının geliştirilmesi öngörülüyor." Çok güzel. Peki, bu topraklarda milyonlarca insanın konuştuğu Kürtçe ve diğer kadim diller bu çalışmaların neresinde? Kamu kaynaklarıyla geliştirilen teknolojiler bütün yurttaşlara eşit biçimde hizmet olarak sunulmalıdır. Ana dillerin dijital dünyanın dışında bırakılması aynı zamanda o dilleri konuşan milyonlarca insanın teknolojik gelişmelerden dışlanması demektir. Bu nedenle, Kürtçe konusunda birkaç önerimiz var Sayın Bakan. Kamu kaynaklarıyla geliştirilen yapay zekâ modelleri ve dijital kamu hizmetlerine Kürtçe ve çok dilli erişim sağlanmalı ve güvence altına alınmalıdır. Kürtçe yapay zekâ, doğal dil işleme ve yazılım teknolojileri için özel AR-GE kaynakları ayrılmalıdır. KOSGEB ve teknoparklar aracılığıyla Kürtçe yazılım geliştiren gençlere ve özellikle kadın girişimlerine hibe ve vergi desteği sağlanmalıdır. GAP, İpekyolu ve Karacadağ gibi kalkınma ajansları çok dilli dijital içerik, Kürtçe dijital yayıncılık ve kültürel teknoloji yatırımlarını öncelikli destek alanlarına almalıdır. Bunlar kültürel hak talebi olarak görülebilir elbette ama aynı zamanda bilimsel, ekonomik ve teknolojik kalkınma önerileridir.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli hazırun; biz, üretimi ve istihdamı artıran, emeği ve doğayı koruyan, gençlerin ülkeden ayrılmak zorunda kalmadığı, bölgesel eşitsizlikleri gideren ve Kürtçe başta olmak üzere bütün ana dillere eşit yaklaşan demokratik bir sanayi ve teknoloji politikası istiyoruz. Diyarbakır'ın ve bölgenin üretim potansiyelinin açığa çıkarılmasını, kamu yatırımlarının güvenlikçi değil, toplumsal kalkınmayı, toplumsal refahı esas alan bir anlayışla planlanmasını talep ediyoruz. Bu bütçenin eşitsiz ve sermaye odaklı tercihlerine karşı halkın, emekçilerin, gençlerin ve üreticilerin yanında durmaya devam edeceğimizi belirtiyorum ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sağ olun Sayın Kaya.

Sayın Ejder Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, çok kıymetli Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum. 2027 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, ben bugün biraz tam tersten başlayacağım. Elâzığ'ımızla ilgili bazı konulara değinerek daha sonra geneli üzerinde bir konuşma gerçekleştireceğim vaktim elverdiğince.

Sayın Bakanım, öncelikle, 6'ncı ilave alanındaki 62 dönümlük bölümünün sanayi olarak onaylanması yönündeki kararınız Elâzığ Organize Sanayi Bölgemiz açısından çok kıymetliydi, çok teşekkür ediyoruz. Elâzığ üretmek istiyor, yatırım yapmak istiyor ve istihdamını da arttırmak istiyor.

Sayın Bakanım, Çamyatağı bölgesindeki yeni sanayi sistemimiz için de desteğinizi talep ediyoruz. Elâzığ Karma Sanayi Sitesi'nde mevcut 200 iş yerlik ihalemizi gerçekleştirdik. Bunun için sizlere teşekkür ediyoruz. Aynı zamanda ilave 400 iş yeri içinde desteklerinize ihtiyacımız var ve şehrimiz bu konuda desteklerinizi bekliyor.

Sayın Bakanım, diğer bir konu, özellikle Türkiye sanayisini birkaç büyük şehirde yoğunlaştıramama ve olası risklere karşı yeni sanayi alanlarıyla ilgili çalışmanızı takdirle takip ettiğimizi ifade etmek istiyorum. Biz Elâzığ olarak hazırlıklarımızı yaptık. Tarım arazilerine zarar vermeyecek uygun alanları belirledik ve bunları Bakanlığımızla paylaştık. Biz Samsun, Mersin, Trabzon bağlantılı sanayi koridorlarına ilişkin önerilerimizin de değerlendirilmesini istiyoruz ki Samsun-Mersin fazı 1'inci fazdı ve bizim bölgemiz dışındaydı. Elâzığ'ın yer alacağı ya Trabzon-Şırnak ya da Sivas-Iğdır koridorları içerisinde yeni faz içerisinde Elâzığ'ın da yer alabileceğini düşünüyoruz. Tüm kriterleri sağlayan bir şehir olarak Elâzığ öne çıkmaktadır, bunu da ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, Elâzığ'la ilgili bir diğer konu, özellikle ilçelerimizle, küçük sanayi sitesi olmayan ilçelerimizle ilgili sizlerden istirhamımız yetkin arkadaşlarımızın bir çalışma yapmalarını; yer seçimi, altyapı, kooperatifleşme ve finansman konularında bize mihmandarlık yapmalarını, rehberlik yapmalarını istirham ediyoruz. Çünkü ilçelerden merkeze olan göçü belki bu şekilde biraz daha engellemiş oluruz. Merkeze ilçelerden, özellikle o ilçelerdeki kuracağımız küçük sanayi siteleriyle hem istihdamı artıracak hem esnafımızın yüzünü güldürecek çalışmaları da gerçekleştirmiş olacağız. Başta ilçem Palu olmak üzere Elâzığ'ın tüm ilçeleriyle ilgili bir çalışma yapılırsa bundan büyük bir memnuniyet duyacağız.

Yine, Fırat Üniversitemizle alakalı bilimsel birikimini sanayimizle daha fazla, daha güçlü bir şekilde buluşturmak istiyoruz. Makina, metal işleme, yazılım, gıda teknolojileri ve ileri üretimde yeni yatırımların da desteklenmesi konusunda desteklerinize ihtiyacımız var. Üniversitemizin bilgisi sanayicilerimizin tecrübesiyle daha fazla buluşmalı diyoruz.

Değerli milletvekilleri, bir sanayi yatırımının başarısı tabii sadece harcanan parayla ölçülmüyor. Burada özellikle muhalefet milletvekillerinin yapmış oldukları bazı tabii eleştiriler vardı. Ben bu eleştirilere yönelik olarak da vaktim yettiğince bazı konulara değinmek isterim. Özellikle eksikleri eleştirirken gerçekleşmiş işleri de kabul etmeniz bizi aslında mutlu eder. Bizden ziyade bu işe emek veren mühendislerimizi mutlu eder. Emek veren kardeşlerimizi, emekçileri mutlu eder. Hükûmetimizi elbette ki alkışlamak zorunda değilsiniz fakat tamamlanan bir yatırımın, geliştirilen bir teknolojinin ve sağlanan istihdamın varlığını da teslim etmenizi doğrusu bekliyoruz İlhami Bey. Değerli arkadaşlar, bazı değerlendirmelerde Türkiye'de yatırımın tamamen durduğu...

CAVİT ARI (Antalya) - Mühendislerin hakkını da verelim, mühendislerin.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - ...ve sanayi için hiçbir çalışma yapılmadığı yönünde gerçekten çok garip ifadeler duyduk.

CAVİT ARI (Antalya) - Mühendisler zor durumda Ejder Bey.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Kıymetli milletvekilleri, özellikle 2002 yılından bu yana bazı verileri de paylaşmak isterim. Mesela Türkiye'de 2002 yılında sadece 191 organize sanayi bölgesi varken bugün 373 organize sanayi bölgesine ulaşmışız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ne kadar vergi toplandı?

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Organize sanayi bölgelerinde üretim yapan fabrika 2002'de sadece 11 bin iken bugün yaklaşık 61 bine ulaşmış, bunu takdir etmek durumundasınız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ne kadar vergi toplandı?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kapananları da bir saysana.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Yine OSB'lerde 2002 yılında 415 bin personel istihdam edilirken bugün tam 2,7 milyon personel istihdam edilmektedir. Tabii siz istediğiniz kadar eleştirin ama veriler ortada, gerçekler ortadadır. Burada OSB'lerin yaklaşık 2 katına, fabrika sayısının 5,5 katına, istihdamın 6,5 katına çıktığını maalesef gizleyemezsiniz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yirmi beş yılda nüfus artışıyla orantılayın bakalım...

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Toplam teknopark sayımız yaklaşık 115 iken bunların 97'si faaldir. Karşılaştırmada özellikle 2002 yılına bakıldığı zaman yıllık AR-GE harcamasında 2002'de 1,2 milyar dolar bir harcama varken bugün yaklaşık 24,8 milyar dolar bir AR-GE harcaması vardır.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 2002 yılında dedem yaşıyordu. 2002 yılında dedem yaşıyordu ya.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Bundan rahatsızlık duymayacaksınız, bununla gurur duyacaksınız ve emeği geçenlere de teşekkür etmesini bileceksiniz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Keşke gurur duyacak bir şey olsa da burada teşekkür etsek!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Nüfus kaç artmış, çalışan kaç artmış, baksana bir. İstatistik bilimini altüst ettin ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Açıkkapı... Sayın Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - AR-GE harcamasının, bakın, yurt içi...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Açıkkapı, bir dakikanızı rica edeceğim.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Nüfus kaç artmış, çalışan kaç artmış 2002'den bu yana?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Değerli milletvekilleri, siz şu ana kadar kendi cephenizden bütün eleştirilerinizi yaptınız ve kimse sözünüzü kesmedi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan...

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Sayın Başkanım, süreme dikkat edelim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sataşıyor ama sataşıyor.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Kimse sözünüzü kesmedi, lütfen nezaketli olalım.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Sabahtan beridir sizler dinleniyorsunuz burada.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın milletvekilinin sözünü tamamlamasına yardımcı olun.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Hayır, bunlar sizi rahatsız ediyor, biliyorum. Evet, bu rakamlar sizi rahatsız ediyor ama rahatsız olacaksınız, ne yapalım, yapacak bir şey yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Niye rahatsız olalım ya!

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Rakamlar ortada. AR-GE harcamasının gayrisafi yurt içi hasılaya...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Maaşı veremeyen patrondan rahatsız oluyor musun? Maaşları ödemiyor, çekler yazılıyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - ...oranı 2002 yılında yüzde 0,51 iken bugün yüzde 1,55'e çıkmış.

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi dünyada yaşıyorsunuz Ejder Bey! Hangi ülkedesin!

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Evet, arkadaşlar, bundan rahatsızlık duymayacaksınız.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Çekler yazılıyor, çekler! Maaşlar ödenmiyor!

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Bakın, siz, bakın, bu milletin hafızası asla unutmaz. Bu milletin hafızasında, bakın, Nuri Demirağ'ın, Vecihi Hürkuş'un, Şakir Zümre'nin neler yaptığını ve nasıl sıkıntılarla karşı karşıya bırakıldıklarını asla unutmadık. Biz bu süreçte yirmi beş yıldır bu ülkenin gelişmesi için gayret ortaya koyan, canını ortaya koyan insanlara, sizin zihniyetinizden farklı olarak, değer veriyoruz, kıymet veriyoruz ve onları destekliyoruz ve onun içindir ki yirmi beş yıldır Türkiye'de sanayide, teknolojide inanılmaz işleri başardık. Burada tek tek girmeyeceğiz; ROKETSAN'a, TUSAŞ'a, HAVELSAN'a, bunlara girmeyeceğiz tabii ki; bunların zaten başarıları ortada, Bayraktar'ın başarıları ortada, bunları daha sonraki bakanlıklarımızın bütçelerinde dile getireceğiz ancak şunu çok iyi bilmeniz gerekiyor: Sizin anlatılarınız ile milletimizin bakışı asla örtüşmüyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - ASELSAN'da siz Sayın Ecevit ve Erbakan'a şükredin.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Siz maalesef bugüne kadar -dün olduğu gibi- destek olmak yerine yapılan işlere nasıl köstek oluruz, onun derdindesiniz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Neye destek olacağız, TERA'ya mı destek olacağız, Pusula'ya mı destek olacağız?

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Ben bu şekilde 2027 yılı Sanayi ve Teknoloji bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Açıkkapı, teşekkür ederim.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Çok fazla dertlenmeyin.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - TERA'ya destek olun siz!

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Bakın, çok fazla dertlenmeyin; biz sizin yerinize de dertleneceğiz, buna emin olun. Türkiye'yi hak ettiği o zirveye, Atatürk'ün ifade ettiği muasır medeniyetler seviyesinin üzerine Allah'ın izniyle biz çıkaracağız. Bundan yana hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Yirmi beş yıldır "cek" "cak"lardan usandı millet!

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - "Cek" "cak" yok, gerçekler var.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Savcı Sayan bile ne diyor? Bir dinle, dinle; Savcı Sayan'ı bari dinle.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, sayın basın mensupları; öncelikle ben de sizleri saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye'nin sanayisinin ve teknolojik yatırımlarının büyümesini biz de arzu ederiz ancak sanayinin büyümesi yalnızca belli şehirlerde yapılacak olan yatırımlarla ölçülemez. Özellikle ilim Antalya başta olmak üzere -ki Antalya hem tarımın hem de turizmin başkenti- tarımsal üretimlerin doğru değerlendirilmesi hem Antalya açısından hem de bütün ülke açısından çok önemli. İşte, bu nedenle de bu gelişmelerin bütün Anadolu'ya yayılmasında çok fayda olduğunu ifade etmek isterim. Yerel üreticinin ürününü değerlendirebildiği, sanayicinin yatırım yapabildiği, gençlerin kendi ilçelerinde iş bulabildiği ekonomik bir yapı oluşturmalıyız. Bunun için AR-GE yatırımlarını artırmalı, üniversite-sanayi iş birliğini güçlendirmeli, tarıma dayalı sanayiyi desteklemeli ve teşvik sistemini adil hâle dönüştürmeliyiz.

Sayın Bakan, Teknoloji Bakanlığısınız, bu dönem yaşanan çok önemli bir sorun oldu üretici açısından, buradan yola çıkarak düşüncemi ve talebimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Özellikle tarımda istikrar çok önemli ancak "tarımda istikrar" dediğimizde üretilen

ürünün her dönem belli şekilde fiyatının sabit kalabilmesi ve üreticinin de bundan para kazanabilmesi gerekiyor ancak özellikle yaşadığımız sorunların başında gelen fiyatların her yıl değişen bir istikrar seyretmesi, bir yıl kazanan ürünün ertesi yıl gerek iklimsel nedenle gerekse çok ekilmesi, yetişmesi nedeniyle o ürünün fiyatının çok düştüğünü görmekteyiz. Örneğin, bu yıl, işte, en önemli ürünlerden en önemli ürünlerden nar, armut, erik, elma ve tropikal meyvelerin şu an fiyatlarının dip seviyede olduğu, geçen yılki fiyatların bile çok çok altında, üçte 1 fiyatına neredeyse satılabildiği, onun da müşteri bulursa satıldığı günlerden geçiyoruz. Eğer ki bu ürünleri işleyecek bir teknolojik imkân yaratılmış olsa yani meyve sebze kurutma tesislerine, soğuk hava depolarına, paketleme, işletme tesislerine ağırlık verilmiş olsa, gıda sanayisine yönelik yatırımlar artırılmış olsa -yok demiyorum bakın- üreticimizin ürünü para edecek. İşte, bu yıl bu bahsettiğim ürünlerden biri erik, normalde 20, 30, 40 lira olması gerekirken bahçede 6 liraya alıcı bulamadı. Antalya'da bir ilçemizde, Korkuteli ilçemizde Antalya Büyükşehir Belediyesinin faaliyete geçirdiği kapasitesi 2-3 bin ton arasında değişen bir kurutma tesisi var, bu da talebi karşılamaya yetmedi. Sayın Bakan, işte, bir taraftan ihracat, bir taraftan gelişme diyoruz ama en önemli bizim üretim alanımız olan tarımda maalesef ki yeterli destekler verilmediği için çiftçi perişan vaziyette düştü, ürünleri para edemez hâle geldi. O nedenle, sizin Bakanlığınızın -tabii ki teknoloji, sanayi vesaire ama- bir taraftan da bu alanlara dair özel ilgi göstermeniz Türk tarımı açısından da çok önemli ve değerli olacaktır. Üreticiye sadece "üret" demek yetmez, ürettiğini değerlendirebileceği bir sanayi altyapısı oluşturmak zorundayız. Örneğin, mantar bizim Korkuteli ilçemizde en çok üretim alanlarından biri, taze bir ürün olduğu için de sattın, sattın, satamadın ertesi birkaç gün içinde çürür. İşte, onun sanayisini geliştirebilseydik, fazlasıyla yayabilseydik üretici bundan para kazanmış olacaktı. Bu alanların da özellikle desteklenmesi, teşvik edilmesi çok önemli.

Bugün Türkiye'nin nasıl bir sanayi ülkesi olacağını, gençlerimizin geleceğini nerede arayacağını, sanayicimizin ayakta kalıp kalmayacağını, bilim insanlarımızın bu ülkede üretmeye devam edip etmeyeceğini esasen tartışıyoruz. Çünkü sanayi yalnızca bir fabrikadan ibaret değildir, sanayi istihdamdır, bağımsızlıktır, refahtır, teknolojik egemenliktir. Teknoloji ise yalnızca birkaç büyük şirketin başarısı olarak sınırlandırılamaz. Bu ülkenin geneline yayılması ve teknolojik gelişimi birlikte sağlamak zorunlu bulunmaktadır.

Sanayi için en önemli konulardan biri bütçe, bulunla birlikte de finans ve finansa da ulaşım konusu. İşte, finansa ulaşım konusu gerçekten en önemli konulardan biri ve bir işadamı arkadaşımızın önerdiği gibi, bu finans yani kredilendirmede sadece çok garanti olan şirketlere kredi veren bir durumda bankalar, bu durumda da sadece belli şirketler bu krediye ulaşmakta ve gelişme mücadelesi veren şirketlerin krediye ulaşmalarında ciddi bir sorun olduğunu ifade etmek istiyorum. Yani sanayicinin en önemli konulardan biri günümüz koşulları içerisinde finansmana ulaşım konusu. İşte, bir sanayiciye biz durumun nasıl diye sorduğumuzda aslında teknolojiden çok ödemekte zorlandığı elektrik faturasını, kredi maliyetini, ham madde fiyatlarını, tahsil edemediği alacaklarını, çalışanın ücreti meselelerini gündeme getirdiğine tanıklık ediyoruz. Özellikle KOBİ'lerimiz açısından finansmana erişim üretimin devamı açısından da hayati bir önem kazanmaktadır. Türkiye'nin gerçek teknolojik sıçraması yalnızca makine, otomotiv ve elektrikli teçhizat üretimini artırmakla değil yarı iletken, ileri teknoloji, biyoteknoloji, ilaç, yapay zekâ, hassas makine ve kritik malzemelerde kendi teknolojisini geliştirmekle mümkündür. Bir ürünü Türkiye'de monte etmek başka, o ürünün kritik teknolojisine sahip olmak başka. Bir fabrikanın Türkiye'de bulunması başka, patentinin, tasarımın, yazılımın, fikrî mülkiyet hakkının Türkiye'de olması başka bir mesele. Bizim hedefimiz yalnızca ihracat yapmak değil, daha fazla yerli teknoloji ve daha fazla yerli katma değerli ürün yetiştirmek olmalı.

Sonuç itibarıyla bugün KOBİ'ler ve tüm işletmeler yönüyle baktığımızda faaliyetlerini sürdürmek isteyen iş insanı, işletmesini ayakta tutmaya çalışan sanayici, aylarca maaşını bekleyen emekçi, laboratuvarında geliştirdiği projeyi hayata geçirmek isteyen genç bilim insanı, mezun olduktan sonra başka bir ülkede değil kendi ülkesinde çalışmak isteyen mühendis; bizim bütün bu insanlara karşı bir sorumluluğumuz olduğunu ifade etmek isterim.

Son olarak bu BYD meselesine bir cümleyle ben de katılmak istiyorum. Sayın Bakan, BYD meselesiyle ilgili bir cümlelik, bir kelimelik sorum var. Acaba biz BYD'de kandırıldık mı? Çünkü birçok olayda en güzel savunma "Kandırıldık."tı bu ülkede, çok sık karşılaştığımız bir kelime. Kandırıldık mı? Soruyorum çünkü BYD'ye tanınmış olan teşvikle vazgeçilmiş olan çok ciddi bir vergi var. Bu vergiden eğer BYD taahhüdünü yerine getirmediyse bu vergi geriye nasıl alınacak? Alınamıyorsa bu bir kamu zararı mıdır? Bu kamu zararını başta şahsınız olmak üzere, bu teşviki uygulayanlar ödeyecekler mi? Sizlere soruyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Şimdi de Sayın Tanhan.

Buyurun Sayın Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, basın emekçileri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir tespitle başlamak istiyorum açıkçası. Önümüze getirilen bu teklif yani Bakanlığın bu teklifi bir önceki yıla göre yüzde 40,6 oranında artmış. Yalnız bu ülkedeki refah düzeyi 40,6 oranında artmış mı bunu ayrıca kamuoyunun takdirine bırakmak istiyorum. Ancak bu rakamların arkasında saklanan aslında iktisadi bir akıl var. Bir kez daha emeği ucuzlatan, bölgesel sömürüyü derinleştiren ve bölgede yalnızca güvenlik yatırımlarıyla, ham madde transferiyle ve sömürge tipi kaynak aktarımıyla sınırlı merkeziyetçi bir rejimin devamını görebiliyoruz.

Sayın Bakan, sunumunuzda "Millî Teknoloji Hamlesi" dediniz, "Sanayi 4.0" dediniz, "yapay zekâ vizyonu" dediniz, teknolojik bağımsızlıktan bahsettiniz fakat bu kürsüden şunu sormak gerekiyor: Kurguladığınız bu teknolojik dönüşümün sefasını kim sürüyor, cefası kimin omzuna yük olarak bindiriliyor? Üretilen devasa rant kime aktarılıyor? Fatura kimin omuzlarında? Hepsinin cevabını sormak isteriz, yalnız bu bütçede bunlar yok.

Bugün iki temel başlık üzerinden bu sömürü mekanizmasını ele alacağım. Birincisi, GAP ve ikili bölüşüm adaletsizliği; ikincisi ise kâğıt üzerinde bölgeyi kalkındırma iddiasıyla kurulan ama halkı yoksulluğa mahkûm eden Doğu Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı gerçekliğidir.

Değerli hazırun, 1989 yılında kurulan GAP projesi ne vadetmişti ülkeye, halka ve bölgeye? "Bölge halkının gelir düzeyini yükseltmek." demişti o zamanlar, bölgesel gelişmişlik farklarını gidermek ve kırsal refahı artırmak. Bunlar oldu mu? Elbette ki aradan geçen zamanda hiç olmadı. 9 ilde yapılacaktı bu ve yaklaşık Türkiye nüfusunun yüzde 11'ine tekabül ediyordu. Peki, 2027 bütçesinde özellikle Bakanlığınızın 248,8 milyar TL'lik bütçesinde GAP'a ne kadar ayrılmış? Sadece 1 milyar 797 milyon lira. Nüfusun onda 1'ini barındıran devasa bir üretim havzasına reva görülen bütçe maalesef devede kulağı geçen bir durum değildir. Yani yirmi dörtte 1'i GAP'a aktarıyorsunuz, nüfusun yüzde 10'u orada ama aktardığınız, bütçeden aktardığınız miktar yirmi dörtte 1 pay.

Şimdi, size birkaç veriden daha bahsetmek istiyorum. Resmî verilere göre GAP kapsamındaki enerji yatırımlarının fiziki gerçekleşme oranı yüzde 91, Türkiye genelinde üretilen 74,9 milyar kilovatsaat hidrolik enerjinin 20,6 milyar kilovatsaati yani yüzde 27,6'sı GAP havzasından üretilmekte. Tamamlanan 14 HES ve 18 baraj aracılığıyla 2024 sonuna kadar 548 milyar kilovat saat elektrik üretilmiş, parasal karşılığı 32 milyar doları bulan devasa bir enerji değeri açığa çıkmıştır. Peki, Sayın Bakan, bu 33 milyar dolarlık zenginlik nereye gitti? Mardinli çiftçinin cebine bir şey girdi mi? Urfalı üreticinin refahına yansıdı mı? Elbette ki bunlar yansımadı; tam tersine, o topraklarda üretilen enerji batı metropollerine ve sermaye tekellerine aktarılırken bölge halkı DEDAŞ zulmüyle karanlığa, susuzluğa ve borç batağına mahkûm edildi âdeta. Türkiye'nin hidroelektrik enerjisinin dörtte 1'ini üreten Mardin'de, Urfa'da çiftçinin sulama kuyularının elektriği kesilmekte, tarladaki ürün kavrulmakta, yok olmakta, hastanelerde diyaliz hastaları diyalize ulaşamamakta, köyler günlerce elektriksiz bırakılmakta. "DEDAŞ" denilen şirket, bölge halkının anayasal hakkı olan enerjiye erişimini gasbetmekte, çiftçinin doğrudan gelir desteğine ve banka hesaplarına bloke koymaktadır. İşte tam da bu tablo, bilim insanlarının ifade ettiği gibi açık bir 2 katmanlı ekolojik ve ikili bölüşüm adaletsizliğinden başka bir şey değildir. Birinci katmanda doğrudan elde edilen elektrik ve ekonomik rant devlete ve sermayeye aktarılmakta, ikinci katmanda ise projenin yarattığı tüm yıkım, acı ve maliyet orada yaşayan halkın omuzlarına yıkılmaktadır; bakın, tam olarak yalın gerçek budur işte. Verimli tarım arazilerinin su altında bırakılmış olması, kadim Hasankeyf'in yok edilmiş olması, köylülerin zorla yerinden edilmesi, göç yollarına sürülmesi, barajlar nedeniyle yaşanan toprağın aşırı tuzlanması, aşırı sulamadan kaynaklı erozyon, ormansızlaştırma ve iklim değişiminin faturası halka yansıtılıyor, halka çıkarılmaktadır. Üstelik bu projeler sadece enerji için değil, sınırları aşan, suların komşu halklara karşı bir hidrostratejik silah olarak kullanılması ve güvenlik barajlarıyla coğrafyanın militarize edilmesi amacıyla araçsallaştırılmıştır. Son aşamada GAP projesi halk için bir kalkınma projesi olmaktan çıkarılmış, sömürge tipi bir artık değer transferi mekanizmasına dönüştürülmüştür.

Benzer bir bölüşüm adaletsizliği de Doğu Anadolu Projesi'nde yani DAP'ta. 2011 yılında kurulan ve bugün Ağrı, Kars, Van, Hakkâri, Dersim, Malatya'yı kapsayan 15 kentte bu idare ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 8'ine hitap etmekte. Peki, geride kalan on beş yılda ne değişmiş? Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bizzat hazırladığı sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması -2025 yılı için söylüyorum- sonuçları bu gerçeği tüm yalınlığıyla göstermektedir. Türkiye'deki iller altı gelişmişlik kademesine ayrılmıştır, DAP kapsamındaki 15 ilin tek bir tanesi bile ilk üç kademede yer alamamıştır. Bölgenin kadim kentleri Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Kars, Iğdır, Muş, Van en dipte yani altıncı kademede sefalete bilerek ve isteyerek terk edilmiş durumdadır. TÜİK verilerine göre İstanbul'da kişi başına düşen gelir 21 bin doları aşmışken Van'da, Ağrı'da bu rakam 4.500 dolar civarındadır, aradaki uçurum tam 5 kat. Yine, Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerini içine alan bölgede kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla endeksi Türkiye ortalamasının yalnızca yüzde 36'sıdır. Bu coğrafi kader midir Sayın Bakan? Elbette ki değildir. Bu bilinçli bir siyasi tercih olarak görülmekte, bölgeyi kalkındırmamakta, sanayiden mahrum bırakmakta ve bir bağımlı kılma politikası olarak değerlendirilmektedir. Bölgeye "kamu yatırımları" adı altında ayrılan bütçenin aslan payını fabrikalara, istihdama, teknolojiye değil güvenlikçi politikalara aktarıyor, oraya gönderiyorsunuz. Doğu Anadolu Projesi, Avrupa Birliği fonları ve kamu kaynaklarını tabela projelerle tüketen, göstermelik birkaç hibe dağıtmaktan öteye geçmeyen bir bürokratik vitrin kurumu intibası yaratmaktadır. Kalkınma ajanslarının Sayıştay denetim raporlarına baktığımızda ise Ahiler Kalkınma Ajansının Siber Vatan ihaleleri tek bir merkezden, aynı firmadan doğrudan temin edilmektedir yani 21/B'ye göre. İpekyolu Kalkınma Ajansında kadın istihdamı için kurulan tesisler üretime dahi geçmeden belediye deposu olarak kullanılmakta; yine tekstil kent projelerinde vaat edilen istihdamın onda 1'ine bile ulaşmaması ayrı bir tespittir. Gençler Hakkâri'de, Van'da, Mardin'de iş bulamadığı için batı metropollerinde, inşaat iskeletlerinde, Dilovası'nda merdiven altı atölyelerde iş cinayetlerine kurban gitmekte ya da ölüm yollarını göze alarak Avrupa'ya göç etmektedir.

Kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bu yıl AR-GE ve Yenilik Programı'na 125,9 milyar lira teklif etmektedir ancak bu kaynakların mülkiyeti ve yararının topluma değil sermaye tekellerine olduğunu görüyoruz. Türkiye genelinde faaliyette olan 97 teknoloji geliştirme bölgesinin yani teknoparkın neredeyse tamamı batı illerinde toplanmışken bölge kentleri teknolojik altyapıdan tamamen izole edilmiştir. Neden? Çünkü bölgeler arası ayrım yapıyorsunuz da ondan, bölgeyi aslında bir nevi böldüğünüzü itiraf ediyorsunuz. İnternet altyapısından yoksun Mardin'in, Muş'un köy okullarında çocuklar tablete erişemiyor,

bilgisayara erişemiyor; yapay zekâ teknolojileri sermayenin kârını katlamak ve güvenlik birimlerinin yurttaşları gözetmesi, demokratik protestolarda yüz tanıma sistemiyle fişlemesi için kullanılmaktadır.

Kıymetli hazırun, biz sermaye ve güvenlikçi anlayışa dayalı bütçeyi reddediyoruz elbette; bizim önerimiz bütçe kaynaklarının savaşa ve ranta değil halkın ekmeğine ve barışa ayrıldığı, ekmek ve barış için bütçedir. Bu Bakanlık üzerinde yapılması gereken çok açıktır: GAP'ta üretilen elektriğin ekonomik getirisi yerel halkla paylaşılmalı, ihtiyaç sınırları kadar elektrik, çiftçiye ve yurttaşa ücretsiz sağlanmalı. DEDAŞ'ın çiftçi desteklemelerine el koyma soygununa derhâl son verilmeli. Doğu Anadolu Projesi ve bağlı kalkınma ajansları, merkeziyetçi bürokrasinin ve yandaş sermayenin aracı olmaktan çıkarılmalıdır. Yerel yönetimlerin, kooperatiflerin ve halk meclisinin denetimine verilmelidir. Kamu yatırımları cezaevlerine ve karakollarına değil bölgede tarımı, hayvancılığı, yerel sanayiyi ve kadın kooperatiflerini ayağa kaldıracak demokratik, ekonomik modele yönlendirmelidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Umarım bu bütçe barışa ve huzura vesile olur

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Orhan Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı ve bütün misafirleri ve salonda bulunan herkesi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Hep söylediğimiz bir şey var: Bir ülke kalkınacaksa bütün unsurlarıyla beraber kalkınır. Sizin tek başınıza gidip bir yerde yatırım yapıp bir sanayi ürünü üretmeniz yeterli olmuyor, o ürünü dış pazarlara sokabilmeniz için dünya kadar çileyle sizin uğraşmanız yetmiyor, bir de sizi dışarıda çok farklı gerekçelerle, işte bugün "Made in Europe"da yaşadığımız gibi çok farklı iki yüzlülüklerle, hatta bazen belli standartları size dayatarak o standartların testlerini yapmak üzere sizlere uzun süreler randevular dahi vermeyerek, ürünlerinizin o standartların dışında kalmasını sağlayarak da birçok engelle karşılaşıyorsunuz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bize randevu vermiyorlar mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Dolayısıyla, kalkınma dediğiniz şey sadece bir yerde bir şey üretmek değil onun başından sonuna bütün süreçlerini beraber inşa etmek. İşte, onun bilimini üretmek, onun insan kaynağını üretmek; onu sürekli kılacak, kalıcı kılacak bütün o sistemin parametrelerini doğru bir şekilde kurgulamak gerekiyor. Bakanlığımız da TÜBİTAK'ıyla bilimsel ve teknolojik araştırmaları destekleyerek; KOSGEB'le işletmelerimizi gelişmeye, büyümeye, kurumsallaşmaya, verimliliğe teşvik edip destekleyerek; Türk Patentle yerli patent başvurularında, marka başvurularında, tasarım başvurularında dünyada 10'uncu, 6'ncı, 3'üncü sıralara yükselterek; bölge kalkınma idareleriyle bölgesel altyapıları destekleyip güçlendirerek; kalkınma ajanslarıyla şehirlerimizi, ilçelerimizi, coğrafi işaretlerimizle kooperatiflerimizi destekleyip üretimi en ücra köşelere kadar yayarak; sanayi bölgeleriyle, endüstri bölgeleriyle, OSB'leriyle, sanayi siteleriyle, AR-GE teşvikleriyle teşviklerini sürdürerek ve TSİ'siyle de standartları geliştirip laboratuvarlarda test merkezlerinde analizlerle, belgelendirmelerle bir şekilde bu ülkenin önünü açacak işlemleri çok doğru ve güzel bir şekilde ve ayakları yere basan ve kalıcı bir şekilde yapmaya çalışıyor.

Bakan Bey sabah konuşmasında bahsetti. Bazı verilerden bize bahsederken sonra muhalif gruptan arkadaşlar Bakanı dinlerken "Hangi ülkeden bahsetti anlayamadık, anlatılarına bakılırsa ülke uçmuş." dedi; kendi şehrinden "Kocaeli'de öyle değil, size birkaç veri vereceğim." deyip hiçbir veri vermeden emekliye geçti, fona geçti, hayat pahalılığına geçti; şehrinin sanayideki mağduriyetiyle ilgili -tırnak içinde iddiasıyla- olarak hiçbir veri vermeden gitti.

Şimdi, Ejder Ağabey dedik ki: "Milletin hafızası unutmaz." Evet, milletin hafızası unutmuyor ama görüyorum ki bazı arkadaşlar dün söylediğini bugün unutuyor. Mesela, dün bize verdiğimiz bu teşviklerden; altıncı bölge veya farklı bölgelerdeki yatırım teşviklerindeki istisnalarımızdan, gümrük vergisi istisnamızdan, KDV istisnamızdan dolayı -bunların toplamını alarak- "Sermayenin arkasında şu kadar durdunuz; sermayeye rant sağladınız, vergilerini affettiniz." diyen arkadaşların bazıları "Niye bugün sanayiciye teşvik vermiyorsunuz, daha çok teşvik vermelisiniz Sayın Bakan" demeye başladı.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Teraya teşvik vermeyin, Teraya! Sanayiciye verin!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Mesela dün buralarda, sigorta ve vergi borçlarıyla ilgili yapılandırma kanunları geldiği zaman "Kardeşim, siz ikide bir yapılandırma getirip duruyorsunuz, ödeyen enayi mi?" gibi bir sürü laflar eden arkadaşlardan bazıları bugün yeni bir yapılandırmaya ihtiyaç olduğundan, vergi ve sigorta borçlarının yapılandırılması gerektiğinden bahsetti.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayenizde kimse vergi borcunu, SGK borcunu ödeyemiyor!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Faiz desteği veriyoruz ihracatçıya, üreticiye, beğenmiyorsunuz; istihdam desteği veriyoruz, ona laf ediyorsunuz; imalat sanayisinde kurumlar vergisini indirmişiz, onu beğenmiyorsunuz. Bugün hiçbir şeyi beğenmiyorsunuz çünkü bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yani sanayicinin bütçesi konuşuluyor, o yüzden hiçbir şeyi beğenmiyorsunuz ama yarın bu verdiğimiz teşviklerden dolayı bizi, ülkenin ekonomisini, bütçesini sermayeye peşkeş çekmekle suçlayacak arkadaşlar da bugün konuştu burada ve muhtemelen konuşmaya devam edecekler.

Şimdi arkadaşlar, geçen sene "Tekstil Mısır'a kayıyor; battık, bittik, yandık." diyordunuz. "Arkadaşlar, merak etmeyin; Mısır'da altyapı yok, elektrik sunmada sorunlar var. Mısır'da bugün asgari ücret 100 dolar civarlarında, o yüzden insanlar oraya gidiyor; bizde 300 küsur dolar seviyelerinde, o yüzden bir kaçış var ama gidenlerden dönenler var." diyorduk. "Hikâye okuma bize!" diyordunuz oradan bağırarak. Bugün arkadaşlarınızdan bazıları "Sayın Bakan, evet, Mısır'a gidenler pişman oldu, şimdi dönmeye çalışıyorlar ama sizden de destek bekliyorlar; onlara destek olun." demeye başladılar.

CAVİT ARI (Antalya) - Sizin yüzünüzden gitti işte adamlar. Bu iktidar yüzünden gitti onlar da yurt dışına. Ne çabucak unuttunuz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Elbette destek olacağız; elbette bu ülkeden gitmiş, geri dönmek isteyen de olsa, yeni gelen de olsa bütün istihdam üretmek isteyen, ürün üretip ihracat yapmak isteyen herkesin elbette önünü açmak boynumuzun borcudur.

(Gürültüler)

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Eskiden tırlar fabrikaları kurumaya yükle gelirdi, şimdi fabrikaları söküp taşımaya geliyorlar." diye hikâyeler uyduruyordunuz burada, bugün "Sayın Bakan, lütfen o arkadaşlara daha fazla destek verelim." diyorsunuz.

Şimdi, onlar işin ekonomik, siyasi tartışmaları. Bugün çok tehlikeli cümleler oldu burada, bir tanesi dedi ki: "Mesele yalnızca ne kadar büyüdüğümüz değil kimin büyüdüğü, hangi kentin bu büyümeden mahrum bırakıldığı." Hemen bir etnik zehir atıldı bugün bu ortama.

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Niye zehir olsun, bölgesel geri kalmışlık bu ülkenin gerçeği değil mi?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ondan sonra ne dendi? Devam edildi: "İstanbul'da kişi başına üretim Van, Ağrı, Urfa, bu 3 kentin yaklaşık 4 katı. Bu farkı 'Coğrafyanın kaderi.' diye açıklayamazsınız; bu fark yatırımın, istihdamın, sanayi altyapısının Kürt düşmanlığının ortaya çıkardığı bir fark." dedi, yine bugün bu ortamı zehir kustu bir arkadaş.

Arkadaşlar, altıncı bölge teşvikleri var. Bakanlığın, devletin sağladığı teşviklerden en fazla yararlanan, en üst düzeyde yararlanan iller Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Biz uydurmuyoruz, Bakanlığın kendi raporlarında var.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, devletin bu şekilde bile isteye, kasıtlı olarak bir bölgeyi bir şeylerden mahrum bıraktığını bugün hâlâ iddia ediyor olmak, o zehirli dili hâlâ buraya getirip sokuyor olmak hiçbir iyi niyetle, hiçbir vatan millet duygusuyla bağdaşamaz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - 2025 Bakanlığın açıklaması Orhan Bey.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bakanlığın kendi raporunda var; açın, bakın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ve o arkadaşınız o zehrini daha da fazla kusarak dedi ki bugün: "Savunma, havacılık ihracatı 2025'te hizmet ihracatı dâhil 10 milyar doları aşmıştır, iktidar bu rakamı millî gurur propagandasına dönüştürüyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü Türk yapımı bazı unsurların işte, dünyanın bilmem neresinde 3 saldırıda 60 sivilin yaşamını yitirdiğini ve birçok kişinin yaralandığını belgeledi. -Bak, devama bak, devama- Saldırıları olası savaş suçu olarak nitelendirdi. Bu rapor silah ihracatının yalnızca pazar başarısı olarak ele alınamayacağını, uluslararası hukuk sorumluluğu da getirdiğinin açıklığa kavuşturulması gerekir." Bizi dünyanın başka yerlerinde birbirleriyle çatışmaya giren insanların kayıplarından uluslararası hukukta sorumlu tutmak isteyen bir zehrini kusarak bugün burada konuşma yaptı.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Uluslararası hukukta bir ilkedir.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Yazıklar olsun, yazıklar olsun!

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Siz manipülasyon yapıyorsunuz, sadece manipüle ediyorsunuz; kusura bakmayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ama ben biliyorum, aynı gruptan bazı arkadaşlar o konuşmadan mahcubiyet duydu. Buraya gelip zehirli dil kusmayın kardeşim. Bu milletin birliğine, beraberliğine zehir kusmayın. Sizin o bahsettiğiniz... Gel, Ankara'nın ilçelerine gidelim, Ankara'nın köylerine gidelim. Az önce Denizli Milletvekilimiz konuştu, Muğla'nın köylerine gidin, Antalya'nın Yörük köylerine gidin, o illerdeki olandan daha az imkâna sahip olan, o illerin köylerinden daha fazla eksiği olan köyler var ama hiçbirisi o arkadaşınız gibi zehir kusarak konuşmadı burada.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Onlardan da bahsettik, 6'ncı kademeye bakın.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Oralara gittiğiniz zaman o eksiklerine rağmen "Allah devlete, millete zeval vermesin. Allah devleti başımızdan eksik etmesin." dualarını insanların dilinden duyarken bugün sizin arkadaşınız burada zehir kustu ve maalesef, burayı zehirledi, gitti arkadaşlar. Bunları yapmayın, bu ülkenin geleceğine lütfen, zarar verecek konuşma yapan arkadaşlarınızın mahcubiyetiyle o arkadaşlarınızı lütfen siz de uyarın.

Türkiye kahve satarak mı zenginleşecekmiş? "Cafe latte" ekonomisi olmuşuz. Kafelerde çalışanlar, motokuryelerin sayıları aşmış bacayı, gitmiş. Arkadaşlar, Türkiye'de 4 milyonun üzerinde işletme ve ticari işletme var, bunun 180 bini ihracat yapıyor ve yaklaşık 80 bini her yıl ihracat yapmaya devam ediyor. Arkadaşlar "cafe latte" ekonomisinin olduğu bir yerde, 180 bini sürekli ihracat yapan, 80 bini sürekli ihracat yapan bir ülkede 36 milyar dolardan alınmış bir ihracat rakamı nasıl 300 milyar dolara getiriliyor ya!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hedefiniz kaç, hedef kaçtı? "500 milyar dolar" diyordunuz, ne oldu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Buna getirin, 150 milyar dolara yakın da hizmet ihracatını ekleyin, 450 milyar dolar ihracat yapan bir ülke "cafe latte" ekonomisi ha, "cafe latte" ekonomisi...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sen onu gençlere sor, gençlere.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Siz ülkenizi kötülüye kötülüye doymadınız, ülkenizdeki güzellikleri böyle kötü kötü anlata anlata doymadınız; siz arkadaşlar, bunlardan yirmi küsur yıldır bir sonuç alamadınız, alamayacaksınız.

Gençler Avrupa'ya koşuyormuş, kıskandığımız Avrupa'ya, bizi kıskanan Avrupa'ya. Sizin o imrendiğiniz Avrupa'da neler olduğunu, sokaklarda nasıl yağmalar olduğunu, dükkânların nasıl yağmalandığını, çatışmaların nasıl olduğunu, nasıl isyanlar olduğunu görüyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - İşte oraya gönderiyorsunuz gençleri, oraya gidiyor gençler.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bizim gençlerimiz Avrupa'ya değil -rakamlar burada, zamanım yetmedi- bizim gençlerimiz TEKNOFEST'lere koşuyor, TEKNOFEST'lere.

CAVİT ARI (Antalya) - Hikâye anlatma!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Orhan Bey.

Buyurun Hüseyin Bey...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Üniversite mezunu kaç genç gidiyor Avrupa'ya? Üniversite mezunu gençler Teradan para kazananlara hizmet ediyor bu ülkede. Haram parayla para kazanıp içiyorsunuz o kafelerde, üniversiteli gençler de size hizmet ediyor, o Teracılara hizmet ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Haram parayı kazanan kimdir ben bilmem.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Teracılar kafe açıyor, üniversite mezunu gençler de kafelerde onlara hizmet ediyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Senin kazancın helal mi, haram mı bilmem, kazançlarımıza laf uzatmayalım.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sana demiyorum ben.

Yarattığınız Teracılara hizmet ettiriyorsunuz.OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM -

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Özgür Bey, lütfen, siz de konuştunuz, Orhan Bey de kendi zaviyesinden konuştu. Yeni konuşmacaya söz verdim.

Sürenizi başlatıyorum Hüseyin Bey.

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Başkanım, Sayın Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, bürokratlarımız ve kıymetli basın mensuplarımız; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünyamız siyasi, ekonomik, teknolojik ve toplumsal dinamiklerin yeniden şekillendiği, küresel güç dengelerinin değiştiği ve uluslararası rekabetin yeni boyutlar kazandığı bir süreçten geçmekte. Küresel finans krizleri, salgınlar, enerji arzındaki kırılganlıklar, tedarik zincirlerindeki aksaklıklar ve artan jeopolitik gerilimler uluslararası sistemin işleyişine ilişkin varsayımların yeniden değerlendirilmesini zorunlu hâle getirmiştir. Bu yeni dönemde ülkelerin konumunu belirleyecek ana unsurlar sağlam devlet kapasitesi, kurumsal etkinlik, teknolojik yetkinlik, toplumsal dayanıklılık ve değer eksenli siyasettir.

AK PARTİ Hükûmetleri olarak hedefimiz, değişimin yönünü belirleyen, yeni fikirler üreten, yeni teknolojiler geliştiren, yeni iş birlikleri kuran ve uluslararası sistemin geleceğine yön veren kurucu bir özne olmaktır. Ülkemizin sürdürülebilir büyüme hedeflerine ulaşmasında sanayimizin yüksek katma değerli üretim kapasitesinin geliştirilmesi, teknolojik bağımsızlığımızın güçlendirilmesi ve stratejik yatırımların artırılması büyük önem taşımaktadır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız, Millî Teknoloji Hamlesi doğrultusunda, yatırım teşvik politikalarını teknoloji odaklı üretimi, bölgesel kalkınmayı ve uluslararası rekabet gücünü destekleyecek şekilde yürütürken araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetlerinin ekonomik değere dönüştürülmesine yönelik çalışmalarını da sürdürmektedir. Bu doğrultuda, Bakanlığımız tarafından hazırlanan 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi ülkemizin sanayi ve teknoloji alanındaki dönüşümüne yön veren temel yol haritasını da oluşturmaktadır. Sanayimizin akıllı fabrikalarla güçlendiği, tarım alanlarının otonom sistemlerle izlendiği, gençlerimizin TEKNOFEST atölyelerinde geleceğin teknolojilerini geliştirdiği, kendi sektöründe lider yerli girişimlerin küresel pazarlara açıldığı, şehirlerimizin yapay zekâ destekli sistemlerle etkin biçimde yönetildiği ve yüksek teknolojili ürünlerin dünyaya ihraç edildiği büyük Türkiye'yi hep birlikte inşa ediyoruz. Bilgiye, bilime ve yerli teknolojiye yapılan yatırımlar Türkiye'nin parlak geleceğinin, ekonomik refahının, millî güvenliğinin ve stratejik özerkliğinin en güçlü teminatıdır. Ülkemizin büyüme performansının temelinde güçlü bir üretim altyapısı yatmaktadır. Organize sanayi bölgeleri, lojistik altyapısı ve gelişmiş tedarik zincirleri sayesinde, Türkiye, küresel ölçekte önemli üretim merkezlerinden biri hâline gelmiştir. 2002 yılında sadece 2 olan teknopark sayımız 115'e, AR-GE merkezlerimizin sayısı sıfırdan 1.365'e yükselmiştir. Sanayimizde yetkinlik ve dijital dönüşüm merkezleri olan model fabrikaları faaliyete geçirerek imalat sanayimiz güçlendirilmiştir. Türkiye'nin yıllık AR-GE harcamaları son yirmi yılda 1,2 milyar dolardan yaklaşık 20 milyar dolara yükselmiştir. 2026 yılında 50 milyar lira olan yatırım teşvik ödemelerinin 2027 yılında yüzde 46 artışla 73 milyar lira olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. İlan edilen organize sanayi bölgesi sayısı 373'e, kredi desteği verilen sanayi sitesi sayısı 511'e ulaşmıştır. Tasarım merkezi sayısı 2026 Ekim itibarıyla 349'a, bu merkezlerde çalışan personel sayısı 8.501'e ulaşmıştır. İmalat sanayisinde üretim ve istihdamın ekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklılığının artırılması amacıyla uygulamaya alınan İstihdamı Koruma Destek Programı'yla işletmelerin mevcut iş gücünü muhafaza etmeleri desteklenmiş, bu kapsamda 13,4 milyar TL ödeme gerçekleştirilmiştir. Ülkemiz son yirmi dört yılda âdeta sıfırdan inşa ettiği AR-GE ve inovasyon altyapısıyla köklü sanayi birikimi ve güçlü üretim kapasitesi sayesinde küresel otomotiv sanayinin geleceğine yön verecek irade ve kabiliyete sahip hâle gelmiştir. Yeni nesil sanayi politikamızın somut örneği yerli ve millî elektrikli ve akıllı otomobilimiz Togg'la milletimizin altmış yıllık millî otomobil hayalini gerçekleştirdik.

Türkiye olarak savunma sanayisi alanında yürüttüğümüz her projede ürün geliştirmekle kalmıyor, ekosistemi, insan kaynağını ve teknoloji üretim kapasitesini de büyütmeyi hedefliyoruz. Şu anda savunma sanayisi ihracatında dünyanın en büyük 11'inci ülkesiyiz.

Aziz milletimizden, sanayicilerimizden aldığımız güçle Türk sanayisine güvendik, sanayicisine güvendik, kısa sürede bu seviyeleri yakaladık. Elbette burada durmayacağız; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliği, Cumhur İttifakı

birlikteliğiyle toplumsal refahı ve sosyal adaleti merkeze alarak hazırlanan Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesi ile ülkemizin üretim gücünü ve rekabet kapasitesini artıracak, ekonomimizi dış şoklara karşı daha dayanıklı hâle getireceğimize inancımız da tamdır.

Sanayi Bakanlığımız Etki Değerlendirme Raporlarını da sabah bizimle paylaştı. Çalışan, hizmet üreten ve bu hizmetlerin değerlendirmesini yaptırıp bizimle açık yüreklilikle paylaşan Sanayi Bakanımıza ben buradan teşekkür etmek istiyorum.

2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2025 Yılı Kesin Hesap Kanun Teklifi'mizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyor, bütçenin hazırlanmasında emeği geçen bürokratlarımıza teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Altınsoy.

Sayın Süleyman Şahan...

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, Bakan Yardımcılarımız, Değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızın 2027 bütçe kanunu teklifinin ülkemiz, milletimiz ve Yozgat'ımız için hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. İnşallah Yozgat daha da büyüyecek.

AK PARTİ hükûmetleri olarak Türkiye'nin kesintisiz 25'inci bütçesini gerçekleştiriyoruz. Allah'a hamdolsun, yönetimde istikrar Türkiye'nin kalkınma, gelişim ve dönüşümündeki istikrarı beraberinde getirmiştir. Bu tablo "istikrar sürsün, Türkiye büyüsün" anlayışıyla AK PARTİ'mizi bugünlere taşıyan aziz milletimizin ve kutlu davamızın lideri, güçlü Türkiye'nin mimarı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlı iradesinin eseridir. İnşallah, Türkiye Yüzyılı hedefi doğrultusunda hazırlanan bu bütçe, ülkemizin sanayide, teknolojide, üretimde, bilimde güçlü yürüyüşüne ivme kazandıracaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın etki değerlendirme raporlarını bizlerle paylaşmasından dolayı kendilerine teşekkür ediyorum. Çalışan, üreten ve yaptığı hizmetlerin sonuçlarını şeffaf bir şekilde bizlerle paylaşmasından dolayı kendilerini tebrik ediyorum.

Türkiye, bugün savunma sanayisinden uzay teknolojilerine, yapay zekâdan AR-GE yatırımlarına kadar birçok alanda önemli başarılara imza atmaktadır. İmalat sanayimizin katma değeri 259 milyar dolara, yıllık ihracatımız 284 milyar dolara ulaşarak rekor kırmıştır. AR-GE harcamalarımız 25 milyar dolara yükselmiş, savunma ve havacılık ihracatımız 10 milyar doları aşmıştır. Yerli ve millî üretim anlayışımızın önemli göstergesi olan TÜRKSAT 6A, Millî Uzay Programı'mız, Ay misyonumuz ve TEKNOFEST gibi projelerimiz Türkiye'nin teknoloji alanındaki iddiasını ortaya koymaktadır.

Sayın Bakanım, bugün büyük sanayi teknoloji hamlesinin Anadolu şehirlerine, özellikle de Türkiye'nin tam orta noktası Yozgat'ımıza güçlü şekilde yansımasını talep ediyoruz. Yozgat'ımızda 4 organize sanayi bölgemiz bulunuyor, bu bölgelerde yaklaşık 3.450 vatandaşımız istihdam ediliyor. OSB'lerimizin tam kapasiteye ulaşmasıyla bu sayı 7.500'e çıkacaktır. Ayrıca, 12 küçük sanayi sitemizde 1.851 iş yeri ve 4.460 çalışanımız bulunuyor.

KOP Bölge Kalkınma İdaremizin Yozgat'ta 2014-2025 yılları arasında 226 projeye sağladığı toplam 1 milyar 110 milyon liralık destek, yerel kalkınmamıza önemli katkı sunmuştur. Bu değerli çalışmalarından dolayı KOP İdaremize ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Yozgat'ın sanayi ve istihdam potansiyelini daha ileriye taşımak için üç önemli talebimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Sayın Bakanım, birincisi, Yozgat Sanayi ve Ticaret Merkezi Sanayi Sitesi Projesi'dir; 154 iş yerinden oluşacak bu projenin ihalesinin bir an önce gerçekleştirilmesi en önemli beklentimizdir. İkincisi, Bozok Organize Sanayi Bölgemizdir; altyapısı ve çalışmaları için gerekli desteğin verilmesi, eksiklerin tamamlanması, bölgenin yatırımcılar için hazır hâle getirilmesini talep ediyoruz. Üçüncüsü ise Yozgat yatırım alanıdır; Yozgat merkez ve Yerköy'ü kapsayan 2.608 hektarlık alanın yatırıma hazır hâle getirilmesi, ilimizin sanayi kapasitesine ve istihdamına önemli katkılar sağlayacaktır.

Sayın Bakanım, Yozgat'ımızın mega projeler kapsamına alınması yönündeki talebimizi geçen yıl burada dile getirmiştim. Bu talebimize karşılık vererek Yozgat'ımızı mega projeler kapsamına almanızdan ve ilimizin yatırım imkânlarının geliştirilmesi noktasında göstermiş olduğunuz ilgi ve desteklerden dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum. Yerel kalkınma hamlesi kapsamında ilimiz için belirlenen, paketlenmiş hazır gıda üretimi, bakliyat ürünlerinde katma değerli hazır gıda üretimi, tarım ve bahçe makineleri aksamları imalathanesi, asgari bin baş kapasiteli entegre besi ve et işleme tesisi yatırım başlıklarını çok önemsiyoruz. Bu yatırımların hayata geçirilmesi Yozgat'ın tarımsal gücünü sanayiyle buluşturacak, ürünlerimizin katma değerini artıracak ve gençlerimizin yeni istihdam alanlarını oluşturacaktır. İlimizde KOSGEB aracılığıyla 8.067 işletmeye yaklaşık 1 milyar 377 milyon lira destek sağlanmıştır. Bozok Teknoloji Geliştirme Bölgemizde ise yaklaşık 44 firma faaliyet göstermektedir.

Bu desteklerin ve yatırımların artarak devam etmesini arzu ediyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Şahan, teşekkür ederim.

Sayın İsmail Güneş, Nilgün Ök, Ersan Aksu burada yoklar.

Şimdi, grup adına Komisyon üyelerinin konuşmaları bitti.

Öncelikle Haydar Altıntaş, sonra İskender Bayhan'a söz vereceğim.

Sayın Altıntaş yok, İskender Bey'e veriyorum.

Buyurun.

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Ben de hazirunu selamlıyorum.

Bütçe sunumunda söylediğiniz her şey, yıl boyunca papağan gibi tekrar edip durduğunuz ne yazık ki sömürücülerin propagandalarından ibaret Bakan, yeni hiçbir şey duymadık, sunumunuzda da aynı.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Papağan gibi aynı şeyleri söylüyorsun!

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - "Millî teknoloji hamlesi" "Sanayi üretimi arttı." "Çarklar dönüyor." "Büyüdük." ve bir sürü süslü söz. Ama sanayi ve teknoloji üretiminin gerçek yaratıcıları emeğiyle, enerjisiyle, yeteneğiyle, gece gündüz çalışan işçilerin, emekçilerin bütçe sunumunuzda ve bir yıl boyunca attığınız nutuklarda ismi bile geçmiyor, adı bile yer almıyor.

Bakın, size yıl boyunca attığınız nutuklarda hiç durumlarından bahsetmediğiniz sanayi ve teknoloji iş kolunda çalışan milyonlarca sanayi ve teknoloji işçilerinin durumundan bahsetmek istiyorum. Bu işçi kardeşlerimizin genel istihdam rakamları içerisinde yaklaşık 7 milyon sayıları; mevsim ve takvim endeksinden arındırılmış rakamlarla bu TÜİK'in cambaz istatistiklerinde böyle bir de, ben söylemiyorum yani, cambaz TÜİK'in istatistikleri söylüyor bunları, yaklaşık 5 milyon, kayıt dışı olanları saymıyoruz. Sizin sunumunuzda, yıl boyunca attığınız nutuklarda bu işçi kardeşlerimizin ortalama ücretlerinin durumu ne oldu? Son iki yıldaki ortalama ücretleri nereden nereye geldi? Satın alma gücü ne oldu? Büyük büyük, dev dev tekellerin fabrikalarında neler yaşadılar, nelerle yüz yüze kaldılar, tek bir cümleyle bile bahsetmiyorsunuz. Ama size burada bazı fotoğraflar göstereceğim, bol bol kurdele kesiyorsunuz; seviyorsunuz açılışlar, kurdeleler yapmayı, kesmeyi falan.

Bir de son iki yıldaki sanayi istatistiklerine de ayrıca bakmanızı öneriyorum. Yine, TÜİK rakamlarıyla sanayi üretiminin artış hızındaki düşüş, hele hele son dört aydır ki düşüşün adını bile anmıyorsunuz. Negatif büyüme rakamları TÜİK istatistikleriyle orada. Bakınız, o istatistiklerin grafiği de benim elimde, bunları da size göstereyim. Ne yazık ki bunlar, sizin o süslü laflarınızın, süslü sözlerinizin aralarında kaybolan istatistikler ve onların grafikleri.

Yine açılışlar, bakın, burada TOFAŞ'ta Koç ailesiyle yaptığınız ve büyük yatırımlar ve büyük övgülerle söz ettiğiniz bir açılıştaki fotoğrafınız, verdiğiniz fotoğraf. Peki, ne oldu biliyor musunuz Koç Grubu? Bu Koç Grubu elde ettiği yüksek kârlar karşılığında yüzlerce işçiyi attı, ortalama işçi ücretlerini düşürdü. Bunların hepsinin farkındasınız. Yetmedi, yüksek üretim temposu nedeniyle ne yaptı biliyor musunuz? Topkek dağıttı işçilere mükâfat olarak. O da yetmedi, TÜPRAŞ'ta, yine Türkiye'nin sanayi devinde, çok büyük üretimler yaptıkları için ne yaptı, bir kutu çikolata dağıttı ve siz onlarla yan yana fotoğraflar çektirdiniz. Yetmedi, bakın, bir fotoğraf daha var elimde, bu da Smart Solar. Şu anda 85 işçi sendikalaştığı için işten atıldı ve direnişteler. Smart Solar ve bunun açılışını da siz yaptınız, bu fotoğraf da size ait. Dönüp ne olduğunun bile farkında değilsiniz, bu işçi kardeşlerimiz yasalardaki haklarını bile kullanamıyorlar. İşte, kurduğunuz sanayi ve teknoloji düzeninin fotoğrafı bunlar.

Sonuç olarak, bakın, yine bir şey daha var. Bu çok övündüğünüz veri merkezi açılışı, bu da onun tören açılışından. Bu da Ankara'da bir fabrika yine, fabrikadaki işçi kardeşlerimiz Astor Enerjide ve bunlar foncu, foncular yani aynı zamanda içerdeler. Bunlar ne yaptılar biliyor musunuz? Mesai başında çip takarak işçi kardeşlerimizi saatlerce çiple çalıştırıyorlar. Bütün kurduğunuz yüksek teknolojinin sonucu. Aslında bu çipi size, bunlara, bütün fabrikatörlere, bütün sömürücülere takmak lazım. O fabrikalardaki hak ihlallerini, iş cinayetlerini, sömürüyü, o fabrikalardaki ağır çalışma koşullarını ölçsün, onlara ilişkin istatistikler çıkarsın da bu memlekette de belki toplu iğnenin ucu kadar insanca bir çalışma düzeni kurulmasına vesile olur bunlar diye; başka hiçbir şey yok. Bunları uzatabilirim.

Bu da bölgedeki kalkınma ve sanayileşmenizin raporu. Diyarbakır... Diyarbakır'daki güneş enerjisi yatırımlarının, güneş enerjisi santrallerinin Diyarbakır'daki Kervanpınar köylülerini düşürdüğünüz durum; büyük sanayileşme hamlesinin, güneş teknolojileri hamlesinin yarattığı fotoğraf. İşte, bölgesel sanayi ve kalkınma anlayışınızın fotoğrafı da bu, bunu da sizlere göstermek istiyorum.

Sayın Bakan, sonuç olarak şunu söylemek istiyorum: Bakan Kacır, kimin parasını kime dağıtıyorsunuz? Yerli ve yabancı sanayi ve teknoloji tekellerine "teşvik" diye sağladığınız ayrıcalıkları kimin cebinden sağlıyorsunuz? Bu bütçe dâhil, bu ülkenin halkının vergileriyle, emeği ve yer altı, yer üstü varlıklarıyla birikmiş olan değerlerini altın tepside tekellere, holdinglere nasıl sunuyorsunuz? Bu halkın tasarrufları ve ülkenin kaynakları üzerinden aldıkları teşvikler, kârlar mega zenginlerin ağzından burnundan gelsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSKENDER BAYHAN (İstanbul) - Sanayi ve teknoloji üretimi stratejinizin, bunun beslediği, büyüttüğü sermayedarların, burjuvaların, sömürücülerin, düzenbazların bereketi olmasın, bereketi kurusun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Zeynep Oduncu Kutevi, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Bakanlık bütçesini konuşurken sormamız gereken en temel soru şudur: Bu sanayi kimin sanayisi, bu teknoloji kimin için üretiliyor ve harcanan bu devasa kaynaklar kime hizmet ediyor? İktidar sözcülerine kalsa memleket âdeta bir teknoloji cenneti, bir kalkınma masalı, sabah akşam ekranlarda, kürsülerde bir millî gurur propagandasıdır gidiyor ancak halkın çarşıda, pazarda, mutfakta yaşadığı gerçeklik bambaşka. Bugün sokaklarda derinleşen bir yoksulluk, evine ekmek götüremeyen milyonlar, geleceği yurt dışında arayan yüz binlerce genç varsa bunun sebebi iktidarın politik tercihleridir çünkü Türkiye'de kalkınma, bilim ve üretim kamusal faydadan, emekten ve toplumsal barıştan tamamen koparılmış, tek bir merkezin yani güvenlik rejiminin ve onun palazlandığı ayrıcalıklı sermaye gruplarının hizmetine verilmiştir. Oysa Türkiye, bugün tarihsel bir kavşakta

durmaktadır. Bir yanda toplumun en geniş kesimlerinin umutla baktığı bu coğrafyada kalıcı barışla bir arada, eşit yaşamı inşa etmeyi amaçlayan barış ve demokratik toplum süreci var, diğer bir yanda ise yaşam iradesini ve barışçıl çözüm imkânlarını öteleyen politikalarda ısrar var. Bakın, SIPRI verilerine göre Türkiye'de sadece 2025 yılında 30 milyar dolarla silahlanmaya en fazla para harcayan 18'inci ülke olduk. Siz silahları hâlâ kendinize bir övünç kaynağı olarak görüyorsunuz. Peki, soruyoruz: Bu harcamalar, bu üretim halkın hangi yarasına derman oldu? Barış ve demokratik toplum iddiasının konuşulduğu bir ülkede 30 milyar dolarlık askerî harcama kimin ekmeğini büyütüyor, bunu bilmemiz gerekiyor.

Bu bütçede bilimin, kamusal araştırmanın ve gençliğin geleceğinin nasıl bir siyasal şova, nasıl tekno milliyetçi bir gösteriye kurban edildiğini açıkça görüyoruz. Bu gösteri uğruna nelerin feda edildiğini hepimiz yaşayarak gördük. Daha geçtiğimiz aylarda Urfa'da düzenlenen TEKNOFEST için kentte neler yaşandı Sayın Bakan? Eğitimi günlerce durdurdular, liseli çocuklar kaldıkları yurtlardan zorla çıkarıldılar, öğrenci servisleri festivale tahsis edilip çocuklar mağdur edildi, eğitim emekçilerini bu şovun zoraki figüranları yaptınız.

Gelgelelim, bölgesel kalkınma yalanına. Bakanlık bütçesi 100 milyarlarca lirayı bulurken GAP'a reva görülen bütçe devede kulak bile değil Sayın Bakan. GAP otuz yılı aşkın süredir bu kürsülerde anlatılıyor. Ülkedeki hidroelektrik enerjinin dörtte 1'inden fazlası bu topraklarda, bölgenin nehirlerinde üretiliyor. Trilyonlarca liralık elektrik enerjisi üretilip Batı'daki sanayi merkezlerine ve sermayedarlara aktarılırken bölge halkına ne düşüyor, biliyor musunuz? Bölge halkına TEDAŞ'ın keyfî elektrik kesintileri düşüyor, tarlasını sulayamayan çiftçilerin haciz memurlarıyla karşı karşıya kalması düşüyor, ekolojik dengesi altüst edilmiş vadiler, sular altında bırakılan bin yıllık tarihler, mülksüzleştirilen köyler düşüyor. Yani, kalkınmanın rantı sermayeye, zehri ve yıkımı halka kaldı. İşte, sizin "kalkınma" dediğiniz düzen tam olarak bu katmanlı ekolojik ve ekonomik sömürüdür. SEGE verileri Batman'ın yaşadığı sözde sıçramanın bir kalkınma başarısı değil, bölgenin ucuz emek deposu ve sömürü alanı hâline getirilmesinin resmî bir belgesidir. Batman'ın hâlâ en geri kademe olan 6'ncı kademede sıkışıp kalması, iki katmanlı sömürü politikalarının yarattığı yapısal tahribatın sonucudur. İmalat sanayii-iş yeri oranında 8'inci, istihdam payında 10'uncu sıraya yerleşen bir kentin aynı anda kişi başına düşen gayrisafi yurt içi hasılada 75'inci, banka mevzuatında ise 72'nci sırada kalması, yaratılan artı değerin Batman halkına ve emekçilerine değil, sermaye çevrelerine aktığını açıkça ortaya koymaktadır.

Batman'ın yer altı kaynakları merkeze pompalanırken kentin birçok alanında geri kalması, tipik bir bölgesel eşitsizlik ve sömürü tipi kaynak transferidir. Özellikle fason üretim ve emek yoğun atölyelerin yoğunlaştığı Batman'da çarklar dönmekte ancak Batmanlı işçi güvencesiz, sendikasız ve düşük ücretlerle çalıştırılarak yoksulluğa mahkûm bırakılmaktadır. İldeki işsizlik oranının zirvede, iş gücü katılımının ise diplerde seyretmesi, genç nüfusun geleceksizliğe, kadınların ise görünmeyen ev içi emeğe ya da merdiven altı, kayıt dışı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Seyit Torun...

SEYİT TORUN (Ordu) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, çok değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bütçede yazdığınız hedefler ile sanayi sektörünün, üreticimizin yaşadığı gerçekler arasında ciddi bir fark var. Bakın, 2022 yılında millî gelirimizin yüzde 21,8'ini oluşturan imalat sanayisinin payı 2025'te yüzde 15,5'e kadar düşmüş durumda. Özellikle tekstil ve hazır giyim sektörleri kan ağlıyor. Bir zamanlar dünyanın önemli tekstil üretim merkezlerinden olan Türkiye'de bugün fabrikalar kapanıyor, Mısır ve Balkan ülkelerine gidiyor. Yüksek faiz, baskılanan kur, artan maliyetler karşısında sanayicimiz ayakta kalmaya çalışıyor. Tekstil ve hazır giyimde son iki yılda yaklaşık 153 bin vatandaşımız işini kaybetmiş.

Sayın Bakana soruyorum: Verdiğiniz teşvikler yeterli mi? Daha önemlisi, verdiğiniz teşvikler verimli mi; üretimi ve istihdamı ne kadar artırdı? Bunların analizini herhâlde yaptırmışsınızdır Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bizi dinlerseniz... Ben size anlatıyorum, size aktarıyorum.

Şunu sormak istiyorum: Türkiye'de devlet teşviki aldığı hâlde üretimini Mısır'a veya başka ülkelere taşıyan kaç firma var? Bunlardan kaçının teşvikini geri aldınız veya alabildiniz?

Bir başka mesele de teşviklerin dağılımı. 2027 yıl için yatırım ve AR-GE teşviklerinde 1 trilyon 408 milyar liralık vergi harcaması öngörüyorsunuz. Ama Bakanlığın kendi verilerine göre, 2025 yılında proje bazlı teşvik sistemiyle desteklenen yalnızca 13 proje, yatırım teşvik desteklerinin yüzde 86,69'unu almış. Bu projelerden destek alan ilk 100 firmayı miktarlarıyla birlikte açıklar mısınız? Lütfen "ticari sır" deyip geçiştirmeyin. Biz sizden bilanço istemiyoruz; sadece, hangi şirkete, ne kadar teşvik verilmiş, bunu öğrenmek istiyoruz.

Sayın Bakan, bir de kendi bölgemizden, Ordu'dan bahsetmek istiyorum. Bizim bölgemizin en önemli sorunlarından biri, yeterli sanayi yatırımı olmaması. Gençlerimiz iş bulmak için batıdaki büyük şehirlere göç ediyor. Fındık gibi çok önemli bir ürüne sahibiz ama bu üründen elde edilen katma değeri artıracak yatırımlar yok denecek kadar az durumda.

Sayın Bakan, bakın, Ordu 2. Sanayi Bölgesi'nin ciddi altyapı sorunları var. Yaklaşık 100 milyon lirayı bulan doğal gaz maliyetini organize sanayi bölgesinin üzerine bırakıyorsunuz. Bu, kabul edilir bir yaklaşım değil. Organize sanayi bölgesi içindeki atık su arıtma tesisinin yapılması gerekiyor, kara yolu bağlantısının sağlanması için kavşak yapılması gerekiyor. Bunların hepsi üretimin başlayabilmesi için gerekli yatırımlar. Siz bir organize sanayi bölgesi kurup sonra doğal gazı, yolu, arıtmayı sanayicinin kendi

imkânlarıyla çözmesini bekleyemezsiniz. Ordu Ünye Organize Sanayi Bölgesi'nin 80 hektarlık büyütülmesine yönelik kamulaştırma bedelinin enerji nakil hattı yapım işinin de 2027 yatırım programına alınmasını talep ediyoruz. Sayın Bakan, lütfen bu taleplerimizi de not alırsanız seviniriz.

Hatırlarsanız, geçen yıl bu Komisyonda 2026 yılında 33 organize sanayi bölgesinde 42 altyapı projesini bitireceğinizi söylediniz. Şimdi kendi bütçe teklifinizde 2026 yılı gerçekleşme tahmini 13 proje olarak yer alıyor, 2027 için 33 proje hedefliyorsunuz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı da 33 yerine 17 OSB'den bahsetti. Yani bu birbiriyle çelişiyor gibi, bu konunun da tekrar bir üzerinde durursanız sevinirim, herhâlde verdiğiniz rakamlar farklı farklı.

Son olarak, Ordu'muza bir gıda ihtisas organize sanayi bölgesi kurulması ihtiyacını da özellikle gündeminize getirmek istiyorum. Ordu, başta fındık, kivi ve bal olmak üzere çok önemli bir tarımsal üretim potansiyeline sahip ama biz yıllardır, bu ürünlerin katma değerini yeterince artıramıyoruz, sanayisini kuramıyoruz. Fındığı biz üretiyoruz, asıl kazancı, onu işleyip dünya pazarına sunanlar elde ediyor. 2023 yılında Ordu'ya fındık ihtisas organize sanayi bölgesi kurulacağı sözü verilmişti, aradan üç yılı aşkın bir süre geçti, maalesef bu sözle ilgili hiçbir gelişme yok. Sayın Bakan, Ordu'yu yalnızca hammadde üreten bir il olmaktan çıkarıp sanayisiyle büyüyen bir şehir hâline getirmek için somut bir planınız var mı? 2027 bütçesinde buna yönelik bir kaynak ayrıldı mı? Bununla ilgili de bizi aydınlatırsanız teşekkür ederim.

Bütçeniz hayırlı olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Torun, teşekkür ederim.

Sayın Talat Dinçer, buyurun.

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli Bakanım, değerli bürokratlarımız, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, iktidar muhalefet tarafından eleştirilir, eksikler söylenir, varsa bir şeyler ortaya konur ki iktidar da bu eleştirileri alarak doğru işlemler yapabilir dolayısıyla burada alınmaya da gerek yok. Biz vatanımızı tabii ki çok severiz. Hiç kimse vatanının, milletinin kötü olmasını istemez. Biz de isteriz ki sanayimiz de çok iyi olsun, teknolojimiz de çok üst seviyelerde olsun, dünyaya hükmedecek bir durumda olalım.

Tabii, Sayın Bakanımızın sabah saatlerinde bütçe sunumunu izledik, genel değerlendirmemizi onun üzerine yapmak isterim. Tabii, bütçe biraz süslenmiş, biraz cilalanmış ama sanki biraz sanayi gerçeklerinden uzak bir görünüm var.

Sayın Bakanım, tabii, ülkede hem küçük sanayi siteleri var hem OSB'lerimiz var, organize sanayi bölgelerimiz, endüstri bölgelerimiz var; bununla beraber, tamamlayıcı birçok alanlarımız var. Şimdi, küçük sanayi sitelerine gelecek olursak işte sizin Bakanlığınızın destekleriyle de 511 küçük sanayi sitesi yapılmış, buralarda aşağı yukarı 100 bin iş yeri var, bununla beraber burada 500 binin üzerinde istihdam yapılıyor. Tabii, bunun dışında, Bakanlık desteğinin dışında oluşan sanayi sitelerimiz de var ama gelin görün ki geldiğimiz noktada, gelinen noktada maliyet baskısı, fiyat baskısı sanayilerimizi büyük bir sıkıntıya soktu Sayın Bakanım. Yani eskiden sanayi sitelerimizde harıl harıl çalışmak varken özellikle küçük sanayi sitelerinde şu an maalesef sanayilerden çekiç sesi gelmez oldu ve bu maliyetin altında küçük sanayici maalesef kımıldayamaz durumda, borcu borçla kapatır bir durumda, iş yerini sürdüremez durumda. Küçük sanayi sitelerinde iş yeri bulunmazken eskiden şimdi bütün sanayi sitelerimize baktığımızda büyük bölümünün üzerinde ya "kiralık" yazıyor, ya "devren" devredilmek için ilan asılmış durumda. Şimdi, bu gerçekleri görmek lazım Sayın Bakanım. Ülke genelinde sanayi sitelerinde binlerce boş iş yeri var. Tarihin hiçbir döneminde böyle zor bir durum yaşanmadı. Sanayilerimiz hızla üretimden uzaklaşıyor. TÜİK verilerine göre Ağustos 2026'da sanayi üretimi geçen yılın aynı ayına göre 1,9 azaldı. Eylül ayında yurt içi üretici fiyatları ise yüzde 27,38 arttı. Bu oranlar gösteriyor ki üretimin üstünde ciddi bir fiyat baskısı var. Böyle bir ortamda üretici nasıl üretim yapsın ve ulusal ve uluslararası firmalarla nasıl rekabet edebilsin? Bakınız, Ağustos 2026'da sanayide ücretli çalışan sayısı bir yılda 50.777 kişi azaldı, imalat sayısındaki azalma ise 53 binin üzerinde. Bu, sadece bir istatistik değildir, her biri evine ekmek götüren ve geleceği için kaygılanan ailelerdir.

Sayın Bakanım, KOSGEB diye bir kuruluşumuz var. 1990 yılında kurduk bunu, bizler de o zaman içindeydik. KOSGEB'in adı zaten Küçük ve Orta Boy İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, özellikle buraya hizmet etsin diye kuruldu ancak geldiğimiz noktada sahaya iniyor dinliyorsanız KOSGEB'den büyük oranda şikâyet var. KOSGEB yatırımları küçük ve ortanın dışında tamamen büyüklere kaymış durumda. Emin olun buna, sahayı bir dinleyin ve burada, şimdi, geçmiş yıllarda KOSGEB'in alanının içerisine tüm esnafımız girerdi. Şu an sadece imalat sanayisiyle böyle sıklaştırılmış durumda. Yani bu ülkede 2,5 milyon küçük esnaf, sanatkâr var Sayın Bakan, bununla beraber 1 milyon civarında da orta ölçekli işletme var. Bunların hepsi, tabii, KOSGEB'e bakmış, böyle KOSGEB'den destek bekliyor geçmiş yıllardaki gibi; kimisi can suyu kredileriyle desteklenmek istiyor, kimisi teşvik istiyor, buna benzer birçok destek bekliyorlar ancak geldiğimiz noktada, KOSGEB'in verilerine baktığımızda genelde büyük firmalara kaymış durumda. Şimdi, siz sunumunuzda da bahsettiniz. Dediniz ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Ömer Öcalan, Tahsin Becan, Rıdvan Uz ve Ömer Fethi Gürer olarak devam edeceğiz.

Sayın Ömer Öcalan, buyurun.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Bakan, değerli üyeler; hepinizi selamlıyorum. Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Sanayi meselesine girmeden önce şunu söylemekte fayda var, herkesin de söylemesi gerekiyor: Bu ülkede paradan para kazanma, finanstan finans kazanma olduğu sürece maalesef üretime kıymet verilmiyor, üreticiye kıymet verilmiyor, sanayiciye de kıymet verilmeyecek. Bunu belirtelim yani 21'inci yüzyılın en büyük vurgunu bu içinde bulunduğumuz günlerde yaşanıyor. Milyarlarca lira, milyarlarca dolar heba edildi, âdeta devletin bürokratı, devletin milletvekilleri, devletin eski bakanları, devletin yeni kadroları ya da hükûmetin yeni kadroları buna önayak oldular Sayın Bakan. Doğrudur, bazı gelişmeler var. Urfa'da da TEKNOFEST oldu, kitlesel katılım da oldu. Bazı şeyler popülist bir şekilde de yapılıyor. Tabii, burada yapılan emeği de inkâr etmiyoruz. Teknik, teknolojik anlamda kimi gelişmeler var. Sadece yapay zekâ, teknik teknoloji, savunma sanayisi dışındaki tüm sanayiyi gözden çıkardınız. Urfa'da, şimdi arkadaşlar burada bahsediyor "Şu organize sanayi bölgesinde şu teşvik verilmesi, bu teşvik verilmesi gerekiyor." Şimdi, gidin Siverek'e, Sayın Bakan, su yok. Yeni bir sanayi bölgesi, maalesef 10 kilometre ötede su var, o suyu ne zaman Siverek Organize Sanayi Bölgesi'ne getireceksiniz? Urfa'da hâlen sanayi bölgelerinde altyapı problemleri var, elektrik problemi var, doğal gaz problemi var, enerji problemi var, katma değer durumu problemlidir. Bakınız, tarımın merkezidir. Tarımın merkezi olduğu için orada üretilen ürünlerin katma değerini artırmak gerekiyor, teşvik vermek gerekiyor, kredi vermek gerekiyor. İşte, şu an içinde bulunduğumuz Türkiye yönetim sisteminde üreticiye kim kıymet verir? Yılda en fazla kendi gelirlerini yüzde 20, yüzde 15 oranında artıran bir sanayici var, bir üretici var; kim buraya ilgi duyar? Kurulmuş bir Ponzi sistemi, herkese "Gel, gel." deniliyor, tüm finans, tüm sermaye oraya bir akış yapılıyor. Bakınız, bu ülkede önemli şirketler dahi fona girdiler. Bir yılda 1'e 10, 1'e 20, 1'e 100, yani bunun haddi hesabı yok. Devlet aklı ya da hükûmet oturup bunun yüzleşmesini yaşamalıdır. Şu an AK PARTİ milletvekilleri biraz da mütevazı olmalı bence yani biraz bunun mahcubiyetini yaşamaları gerekiyor ama bölgeler arası eşitsizlikten bahsedilince maalesef biraz reaksiyon gösteriyorlar. Şimdi, bir İstanbul ile Urfa'daki durum bir midir ya da Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Çukurova bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin geri kalmışlığını biz burada konuşmayacak mıyız? Yüz yıldır yaşanan bir problem var, yatırımda problem var, sanayicilikte problem var, bölgeler arası eşitsizlik var; belki siz bir noktaya getirmeye çalışıyor olabilirsiniz, buna bir şey demiyoruz ama yetmez, daha fazla pozitif ayırımcılık yapılmalıdır ki o haritadaki tablo değişmelidir, o haritadaki tablo asgari düzeyde aynı renge bürünmelidir. Bu noktada bölgenin en azından altyapısı, üstyapısı, elektriği, doğal gazı, en temel ihtiyaçları karşılanmalıdır ama bizim Hükûmetten çok umudumuz yok çünkü ipin ucunu kaçırmış durumdadır. Artık milyonlarca insan yatırımı nereye yapıyor, biz görmekteyiz, tüm halkımız görmektedir. Milyar dolarlarca parayı sıfırladınız. Bu ancak AK PARTİ Hükûmetinin yeteneğiyle olabilirdi. Bunda sizin bürokratlarınız var, sizin çalışanlarınız var, sizin siyasetçileriniz var ama en ufak bir eleştiriye dahi tahammül edilmiyor, en ufak bir eleştiriye bile müsamaha gösterilmiyor. Biz elbette ki tüm bölgeler arasındaki eşitliğin sağlanmasını istiyoruz. Urfa'daki bu bahsettiğimiz temel meselelerin de çözülmesi elzemdir.

Tekrardan ben herkesi selamlıyorum. Umarım bu bütçeden sanayici ve işçi istediği payı alır.

Saygılar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Peki, teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Becan...

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın Bakanım, öncelikle ben eleştiriyle başlamak istemedim. Gördüğüm kadarıyla yakışıklı, genç, dinamik, enerji dolu bir Bakanımız var fakat iki saattir dinliyorum, hep sizi eleştiriyorlar, karnenizi zayıf veriyorlar, ben sizin adınıza üzüldüm. Umarım gelecek günlerde bizler karnenizin daha iyi olduğunuzu size söyleyip, üzerine de bir şeyler ekleyip ülkemiz için daha güzel şeyler yapacağımız günleri sabırsızlıkla bekliyor olacağız.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2027 yılı bütçesini görüşürken ülkemizin üretim kapasitesini, sanayicimizin rekabet gücünü, çalışanlarımızın istihdamını ve yerel ekonominin geleceğini birlikte değerlendirmek isteriz. Bakanlığımızın 2027 yılı başlangıç ödeneği yaklaşık 249 milyar lira olarak görünüyor. Bu rakam bir önceki yılın yaklaşık 177 milyar liralık başlangıç ödeneğine göre yüzde 41 artış anlamına geliyor. Elbette sanayinin, teknolojinin ve araştırma geliştirmenin desteklenmesi de önemlidir ancak asıl mesele ayrılan kaynağın üretime, ihracata, istihdama ve vatandaşlarımızın refahına ne ölçüde yansıyacağıdır. Bugün sanayicimiz yüksek finansman maliyetleri, enerji giderleri, artan işçilik maliyetleri ve küresel rekabet baskısıyla mücadele ediyor. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerimiz yatırım yapmakta, makinelerini yenilemekte ve yeni pazarlara açılmakta zorlanıyor. Sanayi politikalarının yalnızca yeni yatırımlara değil, mevcut üretim tesislerinin ayakta kalmasına da odaklanması gerekmektedir.

Sayın Bakanım, seçim bölgem Yalova'nın sorunlarını da gündemimize taşımak istiyorum. Yalova Altınova Tersaneleriyle Türkiye'nin gemi inşa sanayisinde önemli bir yere sahiptir. Tersanelerimiz binlerce kişiye istihdam sağlıyor; mühendislerimizden kaynakçılarımıza, teknisyenlerimizden yan sanayi çalışanlarına kadar geniş bir kesimin geçimine katkıda bulunuyor, aynı zamanda ihracatımıza ve ülkemizin üretim kapasitesine önemli katkı sunuyor ancak bugün Yalova'daki tersanelerimiz ciddi bir rekabet baskısıyla karşı karşıyadır ve istihdam oranı yüzde 40 olarak azalmıştır. Çinli firmaların uluslararası pazarda sunduğu düşük fiyatlı teklifler yerli tersanelerimizin sipariş almasını mümkün kılmamaktadır. Türkiye'de finansman, enerji ve işçilik maliyetleri dikkate alındığında tersanelerimizin fiyat rekabetini sürdürmesi giderek güçleşmektedir. Burada açıkça belirtmek isterim ki her düşük fiyatlı teklifi doğrudan haksız rekabet olarak değerlendiremeyiz ancak kamu destekleri, sübvansiyonlar ve farklı maliyet koşullarının rekabete etkisi somut verilerle de araştırılmalıdır. Haksız rekabet tespit edildiğinde gerekli ticaret politikası araçları da kullanılmalıdır. Tersanelerimizin yalnızca bugünkü siparişleri değil gelecekteki üretim kapasitelerini de korumamız gerekmektedir. Bunun için, ihracat odaklı yatırımlara uzun vadeli finansman imkânları sağlanmalı, enerji verimliliği, otomasyon, dijitalleşme ve AR-GE yatırımları

desteklenmelidir. Yerli gemi inşa sanayisinin yüksek katma değerli ve teknolojik ürünlere yönelmesi teşvik edilmelidir. Sektör temsilcileriyle birlikte bir rekabetçilik ve maliyet analizi hazırlanması ve ardından da uygulanabilir bir eylem planı oluşturulması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, Yalova'nın bir diğer önemli üretim alanı ise çiçekçilik ve süs bitkileri sektörüdür yani tam bir bacasız sanayidir. Kendimiz de bu alanda faaliyet gösteren üreticilerimiz, aile işletmelerimiz ve çalışanlarımız önemli bir ekonomik değer yaratmaktadır. Ancak artan enerji, sulama, işçilik ve nakliye giderleri üreticilerimizi zorlamaktadır. Finansmana erişim, pazarlama olanakları ve ihracat standartlarına uyum da çözüm bekleyen sorunlar arasındadır. Modern sera teknolojileri, otomatik sulama sistemleri, enerji verimliliği, paketleme ve depolama altyapıları desteklenmelidir. Küçük üreticilerin tek başına karşılayamayacağı yatırımlar için ortak kullanım tesisleri ve bölgesel kalkınma programları da geliştirilmelidir. Yalova'daki üreticilerimizin dijitalleşme, markalaşma ve ihracat kapasitesini artıracak programlar hazırlanmalıdır.

Bu çerçevede, üç temel sorun var: Birincisi, yerli tersanelere uluslararası rekabet gücünü artırmak ve istihdamı korumak amacıyla 2027 yılında hangi somut destekler uygulanacaktır?

İkincisi, sanayi işletmelerinin finansman, enerji maliyetleri ve teknoloji yatırımları sorunlarına yönelik özel bir program hazırlanması gündeminizde midir?

Üçüncüsü de çiçekçilik ve süs bitkileri üreticilerimizin modern üretim teknolojilerine, ortak lojistik altyapılarına ve ihracat pazarlarına erişimini artırmak için hangi adımlar atılacaktır?

Son olarak, unutulmamalıdır ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Rıdvan Uz, süreniz on dakika, beş dakika Sayın Türkeş Taş tarafından devredilen süreyle birlikte.

Buyurun.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sözlerime başlamadan önce, fon soygunu sebebiyle adaletin, kalkınmanın, güvenin yerle yeksan olduğu bir Türkiye'yi bu necip milletin bu büyük halkımızın asla hak etmediğini düşünerek başlamak isterim. Yirmi beş yılın sonunda Cenab-ı Allah'tan af, milletten özür ve akabinde de bir istifa onurlu bir süreç olacaktır iktidar adına. Yoksa 2002 yılındaki geliş sebebiniz neyse aynı sebepler gidiş sebebiniz olacak, onu belirterek başlamak isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, 13 Şubat 2023'te, İliç'te Çöpler Altın Madeninde 9 işçimizi kaybetmiştik. 20 Ekimde davanın 9'uncusu görüldü ve 26 Ocak 2027'ye ertelendi. Aileler hâlâ adalet peşinde, 9 insanımız öldü. Hangi kararın, hangi ihmalin bu ölümlere yol açtığı eksiksiz ortaya çıkarılmalıdır? İzin verenin, denetleyenin, işletmeyi yönetenin sorumluluğu ayrı ayrı araştırılmalıdır diyeceğiz ama bilirkişi raporlarında, başta Ticaret ve Sanayi ve Çevre Bakanlığı olmak üzere bu işin mimarı olduğunu da görmek mümkün. Soma'da 301 insanımızı kaybettik. Ermenek'te 18, Amasra'da 43, İliç'te 9. Her facianın ardından tedbir sözü verilmekte. Bakınız, Soma'da kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesi üzerine Anayasa Mahkemesi 2020'de yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verdi. Kartalkaya'da 78 canın kaybedildiği, Danıştayın da "Yargılanması gerekli." dediği kamu çalışanları personeline, yine, ilgili Bakanlıkların izin vermediği ve adaleti dinlemeyen bir iktidarın varlığından bahsediyoruz yani adalet tanımayan bir iktidar.

Sayın Bakan, şimdi Hükûmetiniz adına cevap vermenizi bekliyoruz. İliç'te hayatını kaybeden, Ermenek'te, Amasra'da, Soma'da hayatını kaybeden işçilerin aileleri tazminat ve sosyal güvenlik haklarına hâlâ eksizsiz ulaşabilmiş değil. Anagold denen firma Bakanlığınızın yatırım teşviklerinden hâlâ yararlanmakta. Hangi tarihlerde, hangi desteklerle ve hangi tutarlarda yararlandığı da bizce malumdur ama bunun bilgisini de istiyoruz. Teşvik kararlarınızda iş güvenliği ihlallerini neden ve nasıl dikkate almıyorsunuz? Bunu anlamak da mümkün değil. Önemli olan, işçimiz tehlikeyi bildirdiğinde ebette sesini duyurabilmelidir, hayatını korumak için hakkını kullandığında ekmeğini kaybetmekten asla korkmamalıdır. Bir ülkenin sanayi barışı, çalışanın güvenle evine dönebilmesiyle ölçülür.

Sayın Bakan, şimdi, Bakanlık olarak 248 milyar 830 milyon lira istiyorsunuz. Şimdi "Gidin, bunu fon dolandırıcılarından alın." diyeceğiz ama onu da beceremiyorsunuz çünkü size "Anasından daha bir yiğit doğmadı ki bu parayı bizden geri alacak." diyen bir iç yapıyla karşı karşıyasınız. Şimdi soruyoruz: Bu parayla hangi teknolojiyi üreteceksiniz? Hangi dışa bağımlılığı azaltacaksınız? Sanayici ne zaman nefes alacak? Sunumlara bakarsak yine uçuyoruz tıpkı ekonomimiz gibi.

Sayın Bakanım, biz fon soygunuyla uğraşırken, siz milletin parasını hiç ederken bakın dünyada neler oluyor? Amerika'da TSMC Arizona fabrikası 4 nanometrelik çiple seri üretime başladı. İkinci fabrikada 3 nanometre için hedef 2027'nin ikinci yarısı. Fabrika belli, teknoloji belli, takvim belli. Almanya'da 5 milyar avroluk yeni çip fabrikası temmuzda açılıyor. Otomobilin, sanayinin, yapay zekâ ve veri merkezlerinin ihtiyaç duyduğu güç, elektroniğe yatırım yapıyor. Çin 2025'te 354 bin sanayi robotu kurdu - dünyadaki yeni kurumların yaklaşık yüzde 59'u- demek ki rekabetin hesabı değişiyor, verimlilik artıyor, üretim kabiliyeti büyüyor. Soruyorum: Bizim sanayicimiz bu yarışa hangi finansmanla gelecek? Yeni makineyi hangi vadeyle alacak? Mühendisini nasıl tutacak? Şimdi, İstanbul Sanayi Odasının 500 Büyük Kuruluş Araştırması'na bakalım. 2025'te finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 84,9; her 100 liralık faaliyet kârına karşı yaklaşık 85 lira finansman gideri. Bu büyüklerin tablosu sizin küçük işletmeye hangi kapıyı açtığınızı da gösteriyor. Sanayiciye "Teknolojiyi yenile." diyorsunuz; o yenilenmenin parasını, vadesini, ödeme takvimini de göstermek zorunda değil misiniz? Yani temenninin finansmanı olmaz. Gelelim yüksek teknolojiye; 2026'nın ilk dokuz ayında

yüksek teknolojinin imalat ihracatımızdaki payı 3,7; imalat ithalatımızdaki payı yüzde 12,1. Bu yapı değişecekse hedefiniz de cesur olacak ama kendi bütçe teklifinizde ne var? Yüksek ve orta yüksek teknoloji yatırımlarının imalat teşvik tutarındaki payı 2025'te yüzde 46,9; 2027'de hedefiniz yüzde 44. Dünya teknoloji yarışını hızlandırırken siz bu payda neden daha düşük hedef koyuyorsunuz? Hangi hesapla, hangi gerekçeyle AR-GE artışı var? Hakkını teslim edelim, 2025'te millî gelire oran 1.55'ti, Çin modeline geçiyorduk. Aynı Çin'in AR-GE yatırımı yüzde 2,8 artmış. Aradaki mesafeyi hangi takvimle kapatacaksınız?

Şimdi daha ağır bir meseleye gelelim, kendi kesin hesabınıza. Gençlere "Girişimci olun." diyorsunuz. 2025'te teknolojik ürün, iş birliği, tanıtım ve dijital dönüşüm desteklerini içeren tertipte yaklaşık 1 milyar 261 milyon lira ödenek var, harcanan 65,7 milyon lira; kullanım yüzde 5,21. O tertipteki her 100 liralık ödeneğin yaklaşık 5 lirasını ancak kullanmışsınız. Çok şükür, milletimiz bu devlete kaynak sağlıyor, Hükûmetinize yetki veriyor, Bakanlığınıza bütçe koyuyor; peki, sizin uygulama kabiliyetiniz nerede? Başvuru mu gelmedi, projeler mi hazır değildi, değerlendirme mi uzadı, ödemeler mi gecikti? Hangisiyle bunu açıklayacaksınız? Başvuru yoksa nedenini araştıracaksınız, proje hazırlanmıyorsa yol göstereceksiniz, işlem tıkanıyorsa açacaksınız. Bakanlık makamı, sorunu seyretme makamı değildir. Bu Bakanlık, milletin kaynaklarıyla birilerinin oyun alanına çevrilemez, yandaşın önünü açmak için değil bu ülkenin gençlerine fırsat sağlamak için vardır. Oyun demişken küçümsenmeyecek bir ekonomik büyüklükten de söz etmek isterim. Dijital oyun sektörü araştırma şirketi Newzoo'nun hesabına göre dünya dijital oyun pazarı 2025'te 201 milyar 600 milyon dolara ulaştı. Otomotiv devi Fordun aynı yıl toplam geliri 187 milyar 300 milyon dolar. Dünya oyun pazarı Fordun bütün bir yıllık gelirini aşmış durumda. Bizim gençlerimiz bu pazarda olabilir, Türkiye'de ekip kurulabilir; yazılımcıyla, tasarımcıyla, mühendisle iş sağlanabilir ama sizin açıklayacağınız bir hesabınız var. Dijital oyun ve yapay zekâ girişimlerinde hangi programlardan ne kadar destek verdiniz? Başvurudan ödemeye kaç günde geçildi? Kaç istihdam oluşturuldu? Bütçeye ödenek yazmakla gençlere gelecek elbette kurulamaz, o kaynak zamanında kullanılmalıdır. Ürüne dönüşecek, ihraca dönüşecek, gençlerimizin işine dönüşecek, sizin sorumluluğunuz budur. Bütçe yılı değişince rekabet de durmuyor.

Sayın Bakanım, rakibin fabrikası çalışmaya devam ediyor. Avrupa sanayi enerji dönüşümünde destek hızlanıyor. Endüstriyel ısı işi için planlanan yeni ihalenin bütçesi 1 milyar euro. Desteği ölçülen, karbon azaltımını bağlamayı öngörüyor. Bizde bu desteğin sonucu nedir, kaç makina yenilendi? Kaç ürün ihracata başladı? Kaç kalıcı iş oluşturuldu? Ağustos itibarıyla imalatın ücretli çalışan sayısı bir yılda 53 bin kişi azalmış. Bu tabloda işçinin gelecek kaygısı var, sanayicinin ayakta kalma mücadelesi var, sizin de hesap verme mecburiyetiniz var. Önümüze üç somut taahhüt koymalısınız: Ürün bazında teknoloji ve üretime geçiş takvimi, sanayicinin erişebileceği finansman ve destek ödeme süresi; her desteğin yatırım, ihracat ve istihdam sonucu üçünü de yayınlayın. Meclis de millet de bunu bir izlesin. Türkiye, sanayici ve yarışı kazanabilecek kabiliyettedir; göreviniz o kabiliyete zamanında kaynak ve öngörülebilirlik sağlamaktır diyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Uz, teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, listemizde 3 arkadaşı, önden Komisyon üyelerinden konuşturmayınca bir kayma oldu. Şimdi, okuduğum şekliyle devam edecek: Ömer Fethi Gürer Bey'e söz vereceğiz sonra Mevlüt Karakaya, Tamer Osmanağaoğlu, Mesut Doğan, İzzet Akbulut, Barış Bektaş, Burak Akburak, Abdurrahman Başkan, Mehmet Tahtasız, Heval Bozdağ, Ali Karaoba, Lütfü Türkkan, Semih Işıkver, Aşkın Genç, Gülcan Kaçmaz Sayyiğit, Yasin Öztürk, Ahmet Erbaş, Orhan Sümer, Ednan Arslan olarak devam edeceğiz.

Sayın Ömer Fethi Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sunumunuzda hazır giyim, tekstil, deri ve mobilya sektöründe istihdamı 2026 yılında yüzde 100 koruduğunuzu ifade ettiniz. Sayın Bakan, 2026 yılının ilk on ayında 4.936 şirket, firma konkordato için başvuru yaptı. 2025 yılında toplam 6.361 başvuru yapılmıştı. Bu yılın sonuna kadar bu rakamın artacağı da görülüyor. 2026 yılındaki başvurular inşaat ve tekstil sektörü ilk sırada yer aldı. Tekstil sektörü 430 başvuruyla ikinci sırada görülüyor. İki yılda 11.297 konkordato için başvuru var. 2026 yılının ilk on ayında 249 iflas kararı verildi. 1.656 geçici mühlet, 1.256 kesin mühlet kararı verildi. Konkordato bir firmayı değil hem hammaddeyi üreteni hem de mamul maddeyi de kapsayan geniş bir alanı da doğrudan ilgilendiriyor. Bu durum binlerce işçiyi de, esnafı da, şirketi de etkiledi. Siz bu duruma rağmen nasıl yüzde 100 istihdamın korunduğunu ifade edebiliyorsunuz? Bunlar resmî veriler.

Niğde'de Koyunlu Halı Fabrikası, Keçeciler Tekstil Fabrikası, Teymur Tekstil Fabrikası makinalarını da satıp sektörden çekildi. Çetinkaya Tekstil ve Orteks faaliyetine ara verdi, 4 tekstil fabrikası da yarı yarıya üretim kapasitesini düşürmüş durumda. Niğde teşviklerde beşinci bölgede, buna rağmen fabrikaların kapanması uygulanan ekonomik politikayla da doğrudan ilgili. Yüksek faiz, enflasyon, yurt dışı pazarlarında daralma sorunun en önemli nedenleridir. Türkiye sanayisi büyük bir risk altındadır. Sanayicilerle konuştuğumuzda bu sürecin sürdürülebilir süreç olmadığını ifade etmektedirler. Sanayici yok olursa daralan iş alanları işçinin işsiz kalmasına, yoksulluğun derinleşmesine neden olacaktır.

Sayın Bakan, son iki yılda kaç Türk vatandaşının şirket ve firması yabancı uyruklu kişi ve şirketlere satılmıştır? Kaç kişi yabancı uyruklu kişi, firma, şirketlerle ortaklık kurmak zorunda kalmıştır? Yurt dışına taşınan fabrika sayısı kaçtır?

Sayın Bakan, ülkemiz Endüstri 3.5'la tanımlanan süreci yaşıyor, gelişmiş ülkeler Endüstri 5.0'a geçtiler. Türkiye için öngörünüz, Endüstri 5.0'a geçiş hangi tarihtedir?

GAP ülkemiz için çok önemlidir. Gıdada arz açığını gidermede GAP'ın bitmesinin ciddi katkısı olacaktır; Sudan'da, Nijer'de, Venezuela'da tarım yapmaya gideceğimize GAP'ın bir an önce bitirilmesi sağlanmalıdır. GAP kaç yılında tam anlamıyla tamamlanmış olacaktır?

KOP da bu bağlamda önemlidir. Bölgede yer altı suları çekilmekte, obruklar oluşmaktadır. KOP Bölgesi kuyularının ruhsatsız olması nedeniyle bankaların modern sulama için kredi vermemesi vahşi sulamanın devamına yol açmaktadır; bu bağlamda, düzenleme ihtiyaç ve şarttır.

KOP, GAP, DAP, DOKAP bölgeleri için beş yılda kaç proje yapıldı, kaçı uygulandı, kaçı rafta kaldı?

Niğde ili ülkemizde patates üretiminde ilk sıradadır. Bölgemizde 1 milyon ton patates yetiştirilmektedir. Niğde'de bir patates entegre tesisi neden düşünülmez? Bölge tarımı için bu yatırım ihtiyaçtır.

Ölçü aletlerinin teknik düzenlemelere uygun olarak piyasaya arzı ve kullanımı için bu yıl 1,5 milyon muayene ve 240 bin ani denetim gerçekleştirdiğinizi ifade etmişsiniz; uygunsuzluk çıkanların sayısını vermemişsiniz, bu sayı nedir?

İyi Pamuk Projesi'yle 2.118 çiftçiye sağlanan desteğe yer vermişsiniz. Ne acı ki Türkiye pamuk üretimi ithal pamuk üretiminin gerisinde kaldı, bu da Türkiye'deki pamuk üretiminin dâhi ne hâle düştüğünün somut göstergesidir.

Stajyer işçileri TÜİK işçi olarak göstermektedir; istihdam, bu bağlamda, 1 milyona yakın yüksek tanımlanmaktadır; 1 milyon işçiyi çıkardığımızda bu istihdamın da düşmüş olduğu görülür.

Dâhilde İşleme Rejimi kapsamında hangi ülkelerden hangi ürünler gelmekte, Türkiye'de hangi sanayide bunlar kullanılıp ithal edilen bu ürünler ihraç edilmektedir? Bunun da ihraç rakamları içindeki değeri nedir?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mevlüt Karakaya'da.

Buyurunuz lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; bugün Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Bugün teknoloji, ekonomik rekabetin yanında, millî güvenliğin ve bağımsızlığın da önemli unsurlarından biridir. Yapay zekâ, çipler, veri merkezleri ve haberleşme sistemleri ülkelerin gelecekteki konumunu şekillendirmektedir.

Cumhur İttifakı'nın "güçlü ve bağımsız Türkiye" hedefi doğrultusunda Millî Teknoloji Hamlesi'ni stratejik bir tercih olarak görüyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu irade ve Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin millî meselelere yaklaşımı çerçevesinde teknolojik yetkinliklerimizin geliştirilmesini önemsiyoruz.

Sayın Bakan, HIT-30 Programı kapsamında yapay zekâ ve veri merkezi yatırımlarının desteklenmesini, TÜBİTAK'ın ARF süper bilgisayarıyla araştırma altyapısının güçlendirilmesini önemli kazanımlar olarak değerlendiriyoruz. Bu çalışmaların araştırmayı ürüne, ürünü yatırıma, yatırımı ihracata dönüştürmesi beklentimizdir. Yerel Kalkınma Hamlesi'nin bölgelerimizin üretim potansiyelini harekete geçiren yaklaşımını da kıymetli buluyoruz. Başta siz olmak üzere emeği geçen Bakanlık çalışanlarına, bilim insanlarımıza ve girişimcilerimize teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Rusya-Ukrayna Savaşı başta olmak üzere yakın dönemdeki çatışmalar kritik altyapıların güvenliğinin önemini oldukça ortaya çıkarmıştır. Enerji tesislerine ve dijital sistemlere yönelik saldırılar üretimi, haberleşmeyi ve günlük hayatı birlikte etkileyebilmektedir. Teknolojiyi geliştirmek kadar onu güvenli ve çalışır durumda tutabilmek de stratejik bir meseledir. Bu kapsamda, HIT-30 Programı içerisinde yaptığınız yenilikçi savunma teknolojileri çağrınız da yerindedir. Fabrikalarımızın elektrik, yazılım ve veri bağlantısı kesildiğinde üretim durabilir, bu nedenle teknolojik yatırımları fiziksel güvenlik, siber güvenlik, yedekleme ve kriz sonrasında hızla yeniden çalışabilme kabiliyetiyle birlikte değerlendirmeliyiz.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; seçim bölgem Ankara'nın sanayi ihtiyaçlarına da değinmek istiyorum. Ankara'nın güçlü araştırma ve üretim birikimini yeni yatırımlara dönüştürmek için uygun maliyetli, altyapısı hazırlanmış sanayi alanlarına ihtiyacımız vardır. OSB'ler ortak enerji, arıtma, ulaşım ve mesleki eğitim imkânlarıyla işletmelerimizin rekabet gücünü artırmaktadır. Yeni alanlar planlanırken mevcut bölgelerin altyapı ve büyüme ihtiyaçlarının karşılanması da önemlidir. Bu yatırımların yer seçimi, ulaşım bağlantıları ve enerji teminiyle birlikte ele alınması, kamu kaynaklarının verimli kullanılması ve yatırımcılarımızın önünü görebilmesi bakımından da önemlidir. Bu çerçevede, özellikle Balâ, Haymana ve Mamak'ta yeni organize sanayi alanlarının geliştirilmesine yönelik ihtiyacın öncelikle değerlendirilmesini talep ediyorum. Mamak'ta yeni üretim alanları işletmelerimizin büyümesine ve gençlerimizin yaşadıkları yere yakın iş bulmalarına, bir tarım bölgesi olan Balâ'da ve Haymana'da ise tarımla bağlantılı sanayi yatırımları ayrıca önemlidir. Buralarda uygun alanların belirlenmesi, yatırımcı taleplerinin değerlendirilmesi, gerekli kuruluş, planlama ve altyapı süreçlerinin hızlandırılması konusunda desteklerinizi bekliyoruz. Şereflikoçhisar'ın mevcut sanayi potansiyelinin harekete geçirilmesi amacıyla OSB altyapı yatırımlarının tamamlanması, ilçe bazlı teşvik mekanizmalarının oluşturulması, savunma sanayisi yatırımlarının desteklenmesine yönelik gerekli planlama, fizibilite çalışmalarının Bakanlık koordinasyonunda başlatılması da taleplerimiz arasındadır.

Üreten, teknolojisini geliştiren, kazanımlarını koruyabilen Türkiye hedefiyle yürüttüğünüz çalışmalar için teşekkür ediyor, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu.

Buyurunuz lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şüphesiz, sanayi ve teknoloji alanında alınacak mesafe ülkemizin egemenliğinin perçinlenmesi, üretim gücünde gerçekleşecek artış bağımsızlığın tescillenmesi, teknolojiye uyum ve kurumsallaşmaya verilen önem istiklalin Türk milleti lehine şekillenmesi anlamı da taşımaktadır. Savunma sanayisinde son yıllarda yaşanan gelişmeler sanayi ve teknoloji alanında elde edilecek başarının sadece ekonomik değil, bölgesel ve uluslararası arenadaki gücümüzü de perçinleyen dinamikleri olduğunu da tescil etmektedir. Bu minvalde, firmalarımızın uluslararası pazardaki rekabet gücünü artıracak, firmaların kurumsal kapasitelerini dönüştürecek eylem planlarının oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Elbette bunun temelini nitelikli iş gücü ve teknik ara eleman eksikliğinin giderilmesi için yapılacak çalışmalar oluşturmaktadır. Bu manada, mesleki okullardaki müfredatın ihtiyaçlara göre güncellenmesi hususunu takdirlerinize sunmakta fayda görüyorum. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın koordinasyonunda Millî Eğitim Bakanlığının ve YÖK'ün de dâhil olduğu bir çalışmanın fayda getireceğine hiç şüphe yoktur.

Elbette seçim bölgem İzmir sanayisinin ve elbette Türkiye'nin sanayi ve teknoloji alanındaki gelişimine katkı sunacağını düşündüğüm bazı hususları da ifade etmekte fayda görüyorum. En büyük ihracat kapımız olan Avrupa Birliğinin uygulamaya koyduğu Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması, başta demir çelik, çimento ve elektrik, elektronik sektöründeüretici ve ihracatçı olan firmalarımızı doğrudan etkilemektedir. Firmalarımızın kurumsal kapasiteye dönüşümlerinin bir an önce gerçekleşmesi için daha fazla teşvik zaruri görülmektedir. Az evvel bahsettiğim nitelikli eleman ve ara eleman ihtiyacının karşılanması için ortaya koyulacak eylem planının kapsamına staj ve istihdam yönünden işletmelere destek planlarının uygulamaya geçilmesinin değerlendirilmesi de elbette yerinde olacaktır.

İzmir sanayisinin de köklü dinamiklerinden biri olan tekstil sektörünün ekonomik dalgalanmaların meydana getirdiği durumlar karşısında daha dirençli olması temennide gerekli görülmektedir. Sektör temsilcilerinin daralmaya gitmesi istihdam alanındaki sorunların büyümesine sebep olacaktır. Elbette İzmir'imizde olduğu gibi yeni yatırımlar için yurt genelinde parsel talebi artışlarının olması sevindiricidir. Yani yeni sanayi alanı açma gayretini takdir etmekle birlikte güçlü tarım ve orman potansiyelini de tehdit etmeyecek şekilde mevcut OSB'ler içinde atıl durumda bulunan taşınmazların yeni yatırımcılara tahsisine yönelik mevzuat düzenlemesi beklentisini de ifade etmek isterim. Sanayi sektöründeki enerji maliyetlerini düşürecek yenilenebilir enerji kaynakları projelerinin desteklenmesi küresel rekabet gücünü muhakkak arttıracaktır.

Son olarak İzmir özelinde ifade etmek isterim ki işletmelerimizin rahat ulaşımını, hizmetlerin daha verimli ve hızlı yürütülebilmesini, kamu çalışanlarımızın daha iyi şartlarda çalışmasını temin edecek Bakanlığımıza bağlı İzmir'deki birimlerin tek bir çatı altında toplanmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu minvalde yeni yapılan Kalkınma Ajansı binasının değerlendirilmesi hususunu da bu vesileyle hatırlatmak isterim.

Bu duygu ve düşüncelerle bütçenizin Türkiye Cumhuriyeti devletine, milletimize ve Bakanlığımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mesut Doğan...

Mesut Bey, salonda yok.

O zaman söz sırası Sayın İzzet Akbulut...

Buyurunuz lütfen.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, çok saygıdeğer milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar; öncelikle Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, yine, geçen bütçe döneminde de hatırlatmıştık, tekrar hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyoruz. Yatırım teşvik belgeleriyle alakalı, özellikle sanayisi gelişmeye aç illerin muhakkak tekrar gözden geçirilmesi gerekiyor. Bu teşvik bölgeleri belirleniyorken illerin... 6 tane grup var, o 6 gruba dağıtılmasının bazı kriterlerinden bir tanesi de -öğrendiğimize göre- kişi başına düşen mevduattaki para miktarıyla alakalı galiba ama tabii, bunun çok sağlıklı bir yöntem olduğunu düşünmüyoruz. Muhakkak gelişmeye ihtiyacı olan... Örneğin, ben Burdur Milletvekiliyim, Burdur yatırım teşvik bölgelerinde 3'üncü bölgede, mesela, hemen komşu ilimiz Afyon 4'üncü bölgede yani bir yatırımcıya Afyon'a mı yatırım yapması, Burdur'a mı yatırım yapması sorulduğunda zaten hâliyle hem teşvik bölgelerinde daha önde hem de nüfus anlamında daha ileride olduğu için tabii ki yatırımcı Afyon'u tercih edecektir. Örneğin, bu kriterde Burdur'un neden geride olduğunu sorduğumuzda mevduattaki rakamın kendine yatırım yapabilecek meblağda olduğu tarafımıza söyleniyor. Tabii, bunun, bu hesabın ne kadarının Burdurlular tarafından olduğunu da iyi kontrol etmek lazım. Bu anlamda, çok uzun yıllardan beri Burdur milletvekilleri olarak bu çalışmamız sürüyor, iktidar milletvekilleri de sizlere aktardığını söylüyorlar ama zannedersem çok fazla bir yol kat edemediniz henüz. Tekrar tekrar hatırlatmakta fayda var: Bizim, Burdur'un sanayisinin gelişmesi adına ve sadece Burdur için söylemiyorum, Türkiye'deki sanayisi gelişmeye ihtiyaç tüm illerde bu yatırım teşvik

belgelerindeki sıralamaya bir dikkatlice bakmak lazım. Örneğin, az önce söylediğim gibi, kendi ilim bir yatırımcıya cazip gelebilecek bir ilken yatırım teşvik bölgesi sebebiyle yatırım çekemiyor.

Yine, biz geçen sene size bir şey iletmiştik Sayın Bakan, Burdur'da 2 tane OSB var demiştik ve 2'sinin de dolu olduğu söyleniyor. Sanayisi bu kadar az gelişmiş bir ilde bu doluluğun çok normal olmadığını, acaba yatırıma dönüşmeyen yerlerin tahsis edildiğiyle alakalı bir durum olup olmadığını size sormuştuk, hemen ertesi gün soruşturma başlatmışsınız, çok teşekkür ediyorum bu duyarlılığınız için ve gerçekten de orada daha sonra bazı hatalar düzeltildi ve boşluklar açıldı ama tabii, yeterli mi? Değil. Az önce de söylediğim gibi, 2'nci OSB'nin daha hâlâ genişletilmesiyle alakalı talepleri var. Bu anlamda o duyarlılığınızı sürdürmenizi Burdur açısından rica ediyoruz.

Batı OSB dediğimiz Çavdır bölgesine bir OSB kazandırılacaktı ama tabii orayla ilgili de 2027 yılında ne kadar bütçe ayrılacak? Artık buraya bir para ayrılacak ve ilk altyapılı parsel, burası yatırımcıya verilecek mi; onu merak ediyoruz çünkü o müjdeler verileli bir seneyi geçti, henüz daha hâlâ yapılmaya başlanan herhangi bir durum yok.

Yine, aynı şekilde, Bucak ilçemiz de Antalya güzergâhımızda olan bir ilçe. OSB'sinin oranında... Büyümeyle alakalı birçok talebi var Bucak OSB'mizin. Onunla, genişlemeyle alakalı, 2027'de bir çalışma yapılıp yapılmayacağıyla alakalı yine Bakanlığınızın dikkatine çekmek istiyorum.

Yine, bizim Burdur'da mermer çok fazla var ama örneğin, Afyonkarahisar'da 406 hektarlık mermer ihtisas OSB varken ihracatının yarısından fazlası taş mermer ekseninde olan Burdur için neden bir benzer ihtisaslaşmış altyapı kurulmamıştır diye onu da yine Bakanlığınızın dikkatine çekmek istiyoruz.

Yine, Burdur ihracatına bakıyoruz; ilk 5 üründe payı Antalya'da yüzde 40'ken, Isparta'da yüzde 45'ken ürün çeşitliliğini artırmak adına -çünkü bizim Burdur'da yüzde 75 bu rakam- Bakanlığınızdan yardım talep ediyoruz.

Yine, 2023 ve 2026 yılları arasında Burdur'daki işletmelere verilen KOSGEB desteklemelerinin bir toplam tutarını, yararların sayısını ve ilçelere göre dağılımını Bakanlığınıza daha önce soru önergesiyle sormuştuk ama bu konuyla alakalı da, bu KOSGEB'le alakalı çalışmaların illerde çok düzgün işleyip işlemediğiyle alakalı yine bir soruşturma başlatırsanız bizim Burdur olarak bundan da faydalanacağımızı düşünüyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Barış Bektaş'ta.

Buyurunuz lütfen.

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin 2027 bütçesi üzerine söz aldım. Sözüme tespitle başlamam gerekirse Konya Ovası'nın sorunu toprak verimi değil susuzluk ve önümüzdeki bu bütçe ise bu sorunu çözmekten fersah fersah uzakta. Önce rakamlara bakmak gerekirse KOP İdaresine 2026'da 756 milyon lira ayrılmıştı, 2027 için öngörülen ödenek 959 milyon lira; artış yüzde 27 civarında. Oysa merkezî yönetim bütçesi yüzde 43,7 büyümüş yani Konya Ovası Projesi bütçe artış oranı genel bütçenin çok gerisinde kalmış. Bu bütçeyle ancak yıllardır yapıldığı gibi küçükbaş hayvanlar için çadır temin etme projelerine devam edilebilir.

Sayın Bakanım, Konya Ovası tam anlamıyla toprak zengini, su fakiri bir bölge. Konya kapalı havzasında yıllık biriken su miktarı 4,5 milyar metreküp ama tüketilen su miktarı 6,5 milyar metreküp. Yani her yıl yaklaşık 2 milyar metreküp su açığı veriyoruz ve bu açık yedi sekiz bin yılda birikmiş olan fosil kaynaklar olan yer altı sularından kapatılıyor. Yılan hikâyesine dönen ve Konya'nın yarasına merhem olmayacak Mavi Tünel Projesi tamamlansa dahi Konya'nın ve Karaman'ın içme suyunu ancak karşılayabilir durumda. Buna rağmen, tamamlanmayan bu projenin 8 kere açılışı yapıldı; bu projenin ve su probleminin tamamen halledildiği gibi tanıtılması da cabası. On yıldır Konya'da ve milletvekili olduktan sonra Meclis çatısı altında defalarca kez uyarıda bulundum; Konya'nın su sorunu var, yer altı ve yer üstü su kaynakları yetersiz, Mavi Tünel ve KOP bir aldatmacadır dedim. Su krizi yüzünden obruklar oluşuyor, tedbir alınmazsa daha çok obruk oluşacak dedim ve dediğim gibi oldu; obruk sayısı 3 bin civarında. Konya Ovası'nın ihtiyacı, su zengini havzalardan su transferinin sağlanmasıdır. Trakya'daki ve Ege'deki şeker fabrikaları Konya'da ekilen pancarı işlerken havza bazlı planlamayla "Konya kapalı havzası kendi su kaynaklarıyla yetinsin." demek adil de değildir, doğru da değildir.

Sayın Bakanım, Konya, Türkiye'nin tarım alanlarının yaklaşık yüzde 8'ine sahip. Konya kapalı havzası ülkenin sulanabilir arazilerinin yüzde 13'ünü barındırıyor, şeker pancarının üçte 1'ini bu ova üretiyor. Arpa, buğday ve hububatta Türkiye 1'incisi. Çim tohumu, yeşil ot, kuru fasulye ve havuçta Türkiye 1'incisi. Süt ve peynir üretiminde 1'inci. Ülkemizde en çok büyükbaş ve küçükbaş hayvan barındıran il. Türkiye'de yumurta üretiminin yaklaşık yüzde 20s'i Konya'dan sağlanıyor. Türkiye'de mevcut yaklaşık 60 milyon yumurta tavuğunun 10,5 milyonu Konya'da bulunuyor. Bu ova susuz kalırsa yalnızca Konyalı çiftçi değil Türkiye'nin sofrası susuz kalır ve bu durum Türkiye'nin gıda güvenliğini riske sokar. Kısaca, ülkenin en önemli üretim merkezi Konya Ovası ulusal bir meseledir ve acilen suyla buluşturulmalıdır.

Bir de şeffaflık meselesi var. Devlet Su İşlerinin havzadaki 122 tane gözlem kuyusunda sensör var, veriler anında Ankara'ya gidiyor ama bu ölçümler kamuoyuyla düzenli bir şekilde paylaşılmıyor Sayın Bakanım. Devlet Su İşleri 2007 yılından bu yana verileri paylaşmıyor. Tehlikenin boyutunu kamuoyu bilmeyince kuraklık ortadan kalkmış oluyor mu? Ben bunu sizlere soruyorum.

Çatalhöyük'te 9 bin yıl önce buğday ekilen bu topraklar bugün bir tünelin bitmesini, bir sensör verisinin açıklanmasını bekliyor. Bu bütçe o bekleyişi maalesef uzatıyor. Doğru ve gerçekçi proje yapılmalı, kaynak artırılmalı, takvim açıklanmalı, veriler paylaşılmalı, Konya Ovası'na yatırım yapılmalı.

Sadece Türkiye değil bölgenin gıda güvenliği bu şekilde sağlanmış olacaktır diyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Burak Akburak'ta.

Buyurunuz lütfen.

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli milletvekillerimiz, değerli bürokratlarımız; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye'nin sanayide büyümesini, yüksek teknoloji üretmesini ve dünya pazarlarında ürünlerimizin boy ölçüşmesini tabii ki biz de çok istiyoruz ve bundan da seviniyoruz, hatta savunma sanayisindeki başarılarımızdan dolayı da gururlanıyoruz ancak bu hedefleri konuşurken sanayicilerimizin yaşadığı sıkıntıları da görmezden gelemeyiz. Yüksek finans maliyetleri, artan üretim giderleri, düşük kâr marjları özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeleri çok zor durumda bırakıyor. Bugün birçok sanayicimiz yatırım yapmak yerine mevcut üretimini korumaya çalışıyorlar. Bu sıkıntılar yalnızca işletmelerimizin bugünkü faaliyetlerini etkilemiyor, aslında geleceklerinden de çalıyor. Bu nedenle, finansa erişimi kolaylaştıran, üretim kapasitesini ve istihdamı koruyan desteklere öncelik verilmesini çok önemli buluyoruz. Bugün açıklanan İstanbul Sanayi Odası verileri de bu tabloyu ortaya koyuyor Sayın Bakanım; ekim ayında imalat sanayi PMI değeri 47,3'e gerilemiş, sektördeki zayıflama eğilimi 31'inci ayına girmiş. Araştırma kapsamındaki 10 sektörün yalnızca, sadece 1'inde üretim artışı var. Yeni siparişlerdeki daralma son üç ayın en belirgin seviyesine ulaşmış durumda. İhracat siparişlerindeki gerileme de önümüzdeki dönemin üretim kapasitesi açısından önemli bir risk oluşturuyor. Bu tablo, sanayimizin bütün sektörlerinde aynı sorunların yaşanmadığını ancak üretimde zorlanan işletmelerimiz için daha hedefli destek politikalarına ihtiyaç duyduğumuzu gösteriyor.

2027 yılı için yaklaşık 249 milyar liralık bir bütçe teklifiniz var; 2026 başlangıç ödeneğine göre yüzde 41 nominal artış söz konusu. Benim üzerinde durmak istediğim, bu kaynağın sanayicimizin karşı karşıya olduğu sorunlara ne ölçüde çözüm sağlayacağı. KOSGEB bünyesinde İstihdamı Koruma Destek Programı uygulanıyor. Bu tür destekler tabii ki çok önemli. Bu programdan bugüne kadar kaç işletmemiz yararlandı? Sağlanan finansman ne kadar istihdamın korunmasına katkıda bulundu? Özellikle üretimde daralma yaşayan sektörlerimize ne kadar ulaşabildik? Bu desteklerin başarısını ulaştığı işletme sayısı ve koruduğu istihdam üzerinden değerlendirmemiz mümkün olabilir.

Bir diğer konu ise yatırım teşvikleri. Bakanlığınızın performans hedeflerine baktığımızda, 2025 yılında düzenlenen 7.347 yatırım teşvik belgesine karşılık 2027 hedefinin 6.000 olduğunu görüyoruz. Yüksek ve orta yüksek teknolojili yatırımların imalat sanayisi teşvik tutarı içindeki payı ise 2025'te yüzde 46,9 iken 2027 hedefi yüzde 44. Elbette teşvik belgesi sayısı tek başına başarı ölçütü olarak kabul edilemez ancak yüksek katma değerli üretimi artırmayı hedeflerken yüksek ve orta yüksek teknolojili yatırımların teşviklerdeki payı için neden daha düşük bir hedef belirlendi, bu tercihin gerekçesi nedir? Ayrıca, teşvik verilen yatırımların ne kadarının hayata geçtiğinin, ne kadar ilave üretim ve istihdam oluşturduğunun da düzenli biçimde değerlendirmesi faydalı olacaktır.

Bölgesel kalkınmada çok önemli bir konu var: Bakanlığınızın toplam bütçesi yüzde 40'ın üzerinde artarken bölgesel kalkınma programındaki artış yüzde 15,5 düzeyinde kalıyor, bu farklılığın gerekçesi nedir? Üreten, ihracat yapan ve istihdam sağlayan şehirlerimizin altyapı ve yatırım ihtiyaçlarına daha hızlı cevap verebilmeliyiz, elbette gelişmekte olan bölgelerimizi desteklemeye de devam etmeliyiz ancak sanayinin yoğunlaştığı şehirlerimizin artan ihtiyaçlarını da dikkate alan yerel ekonomik aktörlerle iş birliğini güçlendiren modeller geliştirebiliriz.

Sayın Bakanım, aynı zamanda memleketim Giresun'la ilgili birkaç bir şey konuşmak istiyorum. 3'üncü Organize Sanayi Bölgesi yapılıyor, teşekkür ediyoruz. Şu anda kamulaştırma var fakat...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Benim de memleketim.

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Evet, sizin de memleketiniz bu arada.

Ancak, biliyorsunuz, özellikle bu 2 tane organize sanayi bölgesini çok iyi işler yapan, tekstil üzerinde çalışan bazı şirketlerimiz var. Dünyanın en ünlü markalarını buraya getiriyoruz, onların sahipleri geliyor fakat yollarla ilgili problemleri olduğunu söylüyorlar; bu birincisi. İkincisi, bizim biliyorsunuz, fındığı daldan toplarlar genelde Giresun'da, bir de yere düşenlere "başak etmek" derler. Maalesef, bizim Giresunlular fındığı hep başak ediyorlar. Niye? Çünkü yatırımların çoğunu Trabzon alıyor, Ordu alıyor, Samsun alıyor, Rize alıyor. Niye bunu söylüyorum? Türk Hava Yollarının ve özellikle Ordu-Giresun Havalimanı'nda CIP yok ama diğer havalimanlarında CIP var, iş adamlarımız bunu istiyor.

Bir de güney yolunun bir an önce hayata geçirilmesini istiyoruz; bat-çıklarla, dal-çıklarla bu sorunlar geçici olarak çözülür.

Teşekkür ediyorum, sağ olun Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Abdurrahman Başkan'da.

Buyurunuz lütfen.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2027 bütçesi üzerine değerlendirmelerini paylaşmak üzere söz almış bulunuyorum.

Öncelikle Sayın Bakanımıza, Bakanlık teşkilatımıza ve bağlı kuruluşlarımızın yöneticileri ile çalışanlarına ülkemizin üretim ve teknoloji altyapısına katkı sağlayan çalışmaları dolayısıyla teşekkür ederek başlamak istedim.

Değerli milletvekilleri, bugün ülkelerin ekonomik gücünü belirleyen en önemli unsurlardan biri kendi teknolojisini geliştirebilmesi ve bu teknolojiyi üretime dönüştürebilmesidir. Türkiye'nin sanayide ulaştığı birikimi daha ileri taşıması, yüksek katma değerli üretime yönelmesi ve stratejik alanlarda kendi imkânlarını geliştirmesi büyük önem taşıyor. Özellikle savunma sanayisinde ortaya koyduğumuz tecrübenin diğer sanayi kollarına da yansımasını önemsiyorum. Makine, elektronik, otomotiv, kimya, yazılım ve haberleşme gibi alanlarda yerli üretim kapasitemizin gelişmesi, ekonomik bağımsızlığımızı destekleyen önemli bir adımdır. Burada hedefimiz, yalnızca kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak değil geliştirdiğimiz ürünleri uluslararası pazarlarda da söz sahibi hâle getirmektir.

Bakanlığımızın sanayinin dönüşümüne yönelik çalışmaları, teknoloji geliştirme bölgeleri, organize sanayi bölgeleri ve girişimcilik destekleri bu hedefin önemli parçalarıdır. TÜBİTAK'ın araştırma ve geliştirme faaliyetleri, KOSGEB'in işletmelere sağladığı destekler, Türk Patent ve Marka Kurumunun sınai mülkiyet alanındaki çalışmaları ve Türk Standartları Enstitüsünün kalite altyapısına yönelik hizmetleri birbirini tamamlayan bir bütünü oluşturmaktadır. Özellikle, KOBİ'lerimizin teknolojiye erişimini kolaylaştıran desteklerin devam etmesini önemli buluyorum. Ülkemizin dört bir yanında üretim yapan küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin dijital dönüşüme katılması, yeni makine ve ekipman yatırımları yapabilmesi ve uluslararası standartlarda üretim gerçekleştirmesi sanayimizin geleceği açısından değerlidir.

Bir diğer önemli başlık da gençlerimiz ve nitelikli insan kaynağımızdır. Üniversitelerimizde ortaya çıkan bilimsel çalışmaların sanayiyle buluşmasını, genç girişimcilerimizin fikirlerini hayata geçirebilmesini ve mesleki eğitimin üretim sektörlerinin ihtiyaçlarıyla daha güçlü bir şekilde bütünleşmesini desteklemeliyiz. Teknolojiyi geliştirecek olan ve onu üretimde kullanılacak olan da yetişmiş insan kaynağımızdır. Bununla birlikte, sanayimizin gelişiminde yatırım ortamının güçlendirilmesini önemli görüyorum. Yatırımcılarımızın uzun vadeli plan yapabildiği, üretim süreçlerinde ihtiyaç duyduğu altyapıyla kolaylıkla ulaşabildiği ve bürokratik işlemlerini öngörülebilir şekilde yürütebildiği bir ortam yeni yatırımların önünü açacaktır. Özellikle, yerli tedarik zincirlerinin geliştirilmesi, büyük ölçekli sanayi kuruluşları ile KOBİ'ler arasındaki iş birliğinin artırılması ve üretimde yerli ara malı kullanımının teşvik edilmesi üzerinde de önemle durulmalıdır.

Bir Sanayi Komisyonu üyesi olarak sanayimizin yalnızca belirli merkezlerde değil, ülkemizin farklı bölgelerinde gelişmesini sağlamalıyız. Her şehrin kendi ekonomik özelliklerine ve üretim kabiliyetlerine göre desteklenmesi bölgesel kalkınmaya katkı sunacaktır. Bu yaklaşımın, istihdamın ülke geneline yayılmasına ve şehirlerimizin ekonomik imkânlarını daha etkin kullanmasına da yardımcı olacağına inanıyorum.

Sayın Bakanım, Antalya'mız için de pozitif bir ayrımcılık istiyoruz tabii ki. Antalya'mız açısından baktığımızda, Bakanlığımızın destek ve teşvik mekanizmalarından daha etkin yararlanmasını istediğimiz önemli alanlar bulunmaktadır. Öncelikle, Antalya Organize Sanayi Bölgemizin genişleme ve altyapı ihtiyaçlarının desteklenmesini, yeni yatırım alanlarının oluşturulmasını ve sanayicimizin enerji, lojistik ve üretim altyapısının güçlendirilmesini önemsiyoruz. Şehrimizin tarımsal üretim kapasitesi dikkate alındığında, tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgelerinin geliştirilmesi, modern gıda işleme ve paketleme tesislerinin kurulması, soğuk hava depoları ve ürün muhafaza sistemlerine yönelik yatırımların teşvik edilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle örtü altı tarımında akıllı sulama, otomasyon, iklim kontrolü ve tarımsal teknoloji uygulamalarının yaygınlaştırılması konusunda Antalya'nın pilot uygulama merkezlerinden biri hâline getirilmesini arzu etmekteyiz.

Diğer taraftan, Antalya'da faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin KOSGEB desteklerinden daha etkin yararlanması, turizm sektörüne teknoloji ve yazılım üreten firmalarımızın desteklenmesi, üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesi de beklentilerimiz arasındadır.

Akdeniz Üniversitemiz, Antalya Bilim Üniversitemiz, Alanya Üniversitemiz ve diğer eğitim kurumlarımızın araştırma kapasitesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Çok teşekkür ediyoruz Sayın Başkan.

Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.02